

7.
Sınıf

TANE TANE

SOSYAL BİLGİLER

DEFTER TADINDA **BOL ALIŞTIRMALI**
ETKİNLİKLİ **YENİ NESİL SORU BANKASI**

Ahmet Kartal
ALTIN NOKTA

NARTEST

SOSYAL BİLGİLERİ
TANE TANE ÖĞRENECEKSİNİZ

Copyright©NARTEST
ISBN 978-625-7865-00-5

KAYNAK KİTAPLAR
7. SINIF TANE TANE SOSYAL BİLGİLER

Bu kitabın her hakkı saklıdır.
Tüm hakları NARTEST YAYINEVİ'ne aittir.
Kısmen de olsa alıntı yapılamaz. Metinler, kitabı yayımlayan kurumun önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz. Kitapta yer alan oyun, bulmaca, soru, metin ve resimlerin sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir.

Genel Yayın Yönetmeni
Halil İ. AKÇETİN

Yayın Editörü
Leyla GÜNDOĞDU

Dizgi & Kapak
Altın Nokta Grafik

Yayın - Dağıtım
Altın Nokta Basım Yayın Dağıtım
3/18 Sokak No: 2/N BUCA - İZMİR
+90 232 502 52 94 / +90 507 470 24 98

www.nartest.com.tr - www.altinnokta.com.tr
www.nokta2000.com - www.kitapana.com.tr
www.bilimselkitaplar.net

nartest@nartest.com.tr - altinnokta@altinnokta.com.tr
nokta@nokta2000.com - kitapana@kitapana.com.tr
destek@bilimselkitaplar.net

Basım
Birleşik Matbaacılık
Buca OSB Mah. 3/20 Sk. No:17 K:-3 Buca / İZMİR
Tel: 0 232 433 68 66 Sertifika No: 14892

Eylül – 2020
1. Basım

ÖN SÖZ

Değerli meslektaşlarımız ve sevgili öğrenciler,

Tane Tane Öğreniyorum

Kitabımız, Sosyal Bilgiler dersini daha eğlenceli ve öğrenilebilir bir hale getirmek için Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayımlanmış olduğu kazanımlara uygun olarak büyük bir emek sonucunda hazırlanmıştır. Bu kapsamda kitabımızda, konunun öğrenciler tarafından daha iyi öğrenilmesi için kazanımlara uygun olarak hazırlanmış öğreten sorular, MEB ders kitaplarına paralel olarak hazırlanmış tane tane kazanım testleri ve ünite değerlendirme testleri bulunmaktadır. Ayrıca kitabımız, MEB tarafından yayımlanan Beceri Temelli Sorulara uygun olarak hazırladığımız yeni nesil sorular içermektedir.

"Tane Tane Öğreniyorum" adını verdiğimiz kitabımızda konuların öğrencilerimiz tarafından tane tane öğrenilmesini, öğrencilerimizin okuduğunu anlama, yorum yapabilme becerilerinin yanında analiz, sentez ve muhakeme yeteneklerinin gelişmesini amaçlamaktayız. Yeni sınav sistemi ezberci anlayıştan uzak, verilen bilgilerin doğru yorumlanması mantığına dayandığından bu kitabımızda daha çok yorum sorularına yer vermiş bulunmaktayız.

Kitabımız şu bölümlerden oluşmaktadır:

Öğreten Sorular Bölümü: Kazanımlara %100 uyumlu olarak hazırladığımız öğreten sorular ile öğrencilerimiz konuyu daha iyi kavrayacak, kazanımın bir sonraki aşaması olan çoktan seçmeli sorular bölümüne geçmeden önce konu ile ilgili var olan bilgilerini pekiştirecektir.

Tane Tane Öğren Bölümü: MEB tarafından yayımlanan kazanımların öğrencilerimizde kalıcı hale getirilmesi için hazırlanmış olan bu bölümde konunun pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Kolaydan zora doğru sıralanan sorulardan oluşan bu bölümün öğretmenlerimiz tarafından öğrencilerimize ödev olarak verilip konunun pekiştirilmesi için kullanılabileceği düşünülmüştür.

Ünite Değerlendirme Testi Bölümü: Üniteye bağlı olan bütün konuları kapsayacak şekilde hazırlanmış olan bu bölüm ünitenin genel olarak değerlendirilmesi amacıyla uygun olarak kullanılabilecek testlerden oluşmaktadır. Öğretmenlerimiz, bu bölümde yer alan testlerdeki genel duruma bakarak öğrencilerinin konuyu öğrenme düzeylerini belirleyebilir ve gereken müdahaleleri zaman kaybetmeden yapabilirler.

Beceri Temelli Sorular Bölümü: Sözel mantık ve muhakeme, yorumlama, çıkarımda bulunma, tablo yorumlama, grafik okuma ve yorumlama, harita okuma ve yorumlama yeteneğini ön plana çıkaran soruların olduğu bölüm MEB tarafından yayımlanan beceri temelli sorular örnek alınarak hazırlanmıştır.

Sevgili öğrencilerimiz, sınavda başarılı olmak akılcı, planlı ve verimli çalışmaktan geçmektedir. Bunun yanında sınava hazırlanırken kullanacağınız kaynaklar da çok önemli bir noktadır. Sınava hazırlanma konusunda en doğru tercihi yaparak aldığınız bu kitap Sosyal Bilgiler dersi açısından hedeflediğiniz başarıya ulaşmanızı sağlayacaktır.

Çok titiz bir çalışmanın ürünü olan kitabımızın tüm meslektaşlarımıza ve öğrencilerimize faydalı olması temenni ederiz.

Sosyal Bilgiler Yazarları

İÇİNDEKİLER

1. Ünite: Birey ve Toplum

İnsandan İnsana Giden Yol

Öğreten Sorular	9
Tane Tane Test 1	13
Tane Tane Test 2	15
İletişimin Gücü	
Öğreten Sorular	17
Tane Tane Test 1	19
Tane Tane Test 2	21
Hızlı İletişim Güçlü Toplum	
Öğreten Sorular	23
Tane Tane Test 1	25
Tane Tane Test 2	27
İletişim Özgürlüğü	
Öğreten Sorular	29
Tane Tane Test 1	31
Ünite Değerlendirme Testi 1	33
Ünite Değerlendirme Testi 2	35
Beceri Temelli Sorular 1	37
Beceri Temelli Sorular 2	39

2. Ünite: Kültür ve Miras

Beylikten Cihan Devletine

Öğreten Sorular	43
Tane Tane Test 1	47
Tane Tane Test 2	49

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

Öğreten Sorular	51
Tane Tane Test 1	55
Tane Tane Test 2	57

Avrupa'da Uyanış

Öğreten Sorular	59
Tane Tane Test 1	63
Tane Tane Test 2	65

Değişen Dünya Değişen Osmanlı

Öğreten Sorular	67
Tane Tane Test 1	71
Tane Tane Test 2	73

Osmanlı'dan Kalan Mirasımız

Öğreten Sorular	75
Tane Tane Test 1	77
Ünite Değerlendirme Testi 1	79
Ünite Değerlendirme Testi 2	81
Beceri Temelli Sorular 1	83
Beceri Temelli Sorular 2	85

3. Ünite: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Nereye Yerleşelim?

Öğreten Sorular	89
Tane Tane Test 1	91

Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz

Öğreten Sorular	93
Tane Tane Test 1	97
Tane Tane Test 2	99

Doğduğun Yer mi, Doğduğun Yer mi?

Öğreten Sorular	101
Tane Tane Test 1	103

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var

Öğreten Sorular	105
Tane Tane Test 1	107
Ünite Değerlendirme Testi 1	109
Ünite Değerlendirme Testi 2	111
Beceri Temelli Sorular 1	113
Beceri Temelli Sorular 2	115
Beceri Temelli Sorular 3	117

4. Ünite: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere

Öğreten Sorular	121
Tane Tane Test 1	123

Bilimin Öncüleri

Öğreten Sorular	125
Tane Tane Test 1	127

Her Yenilik Geleceğimize Bir Katkıdır

Öğreten Sorular	129
Tane Tane Test 1	131

Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı

Öğreten Sorular	133
Tane Tane Test 1	135

Ünite Değerlendirme Testi 1	137
Ünite Değerlendirme Testi 2	139
Beceri Temelli Sorular 1	141
Beceri Temelli Sorular 2	143

5. Ünite: Üretim, Dağıtım, Tüketim

Toprakta Üretim, Toprağı Yönetiriz	
Öğreten Sorular	147
Tane Tane Test 1	151
Tane Tane Test 2	153
Üretim Teknolojisi Hayatımız Etkiliyor	
Öğreten Sorular	155
Tane Tane Test 1	157
Vakıf Demek Medeniyet Demek	
Öğreten Sorular	159
Tane Tane Test 1	161
İşin Ehli İnsan Yetiştirmek	
Öğreten Sorular	163
Tane Tane Test 1	165
Geleceğin Senin Elinde	
Öğreten Sorular	167
Tane Tane Test 1	169
İşin Ehli İnsan Yetiştirmek	
Öğreten Sorular	171
Tane Tane Test 1	173
Ünite Değerlendirme Testi 1	175
Ünite Değerlendirme Testi 2	177
Beceri Temelli Sorular 1	179
Beceri Temelli Sorular 2	181
Beceri Temelli Sorular 3	183

6. Ünite: Etkin Vatandaşlık

Demokrasi Serüveni	
Öğreten Sorular	187
Tane Tane Test 1	189
Tane Tane Test 2	191
Atatürk'ten Milletimize Armağan	
Öğreten Sorular	193
Tane Tane Test 1	195

Cumhuriyeti Seviyorum

Öğreten Sorular	197
Tane Tane Test 1	199
Hâkimiyet Milletindir	
Öğreten Sorular	201
Tane Tane Test 1	203
Ünite Değerlendirme Testi 1	205
Beceri Temelli Sorular 1	207

7. Ünite: Küresel Bağlantılar

Türkiye’de ve Dünyada Barış		
Öğreten Sorular.....	211	
Tane Tane Test 1	213	
Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar		
Öğreten Sorular.....	215	
Tane Tane Test 1	217	
İnsanları Nasıl Tanıyoruz?		
Öğreten Sorular.....	219	
Tane Tane Test 1	221	
Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum		
Öğreten Sorular.....	223	
Tane Tane Test 1	225	
Ünite Değerlendirme Testi 1	227	
Ünite Değerlendirme Testi 2	229	
Beceri Temelli Sorular 1	231	
Beceri Temelli Sorular 2	233	
Beceri Temelli Sorular 3	235	
Tane Tane Test Cevap Anahtarı		237

BİREY VE TOPLUM

İnsandan İnsana Giden Yol

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

İletişimin Gücü

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Hızlı İletişim Güçlü Toplum

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

İletişim Özgürlüğü

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ünite Değerlendirme Testi 1

Ünite Değerlendirme Testi 2

Beceri Temelli Test 1

Beceri Temelli Test 2

1. Ünite

Kazanımlar

İnsandan İnsana Giden Yol

- İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.

İletişimin Gücü

- Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.

Hızlı İletişim Güçlü Toplum

- Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.

İletişim Özgürlüğü

- İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

İnsandan İnsana Giden Yol

İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgularız.

Öğreten Sorular

1

Bulmacadaki boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. Duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yola başkalarına aktarılmasıdır.
2. Vücut duruşu, jestler, mimikler, yüz ifadeleri ve göz hareketlerinden oluşan sözel olmayan iletişim şeklidir.
3. Yüz yüze veya telefonla yapılan görüşmeler ile gerçekleştirilen iletişim türüdür.
4. Bir bireyin karşısındaki kişinin içinde bulunduğu ruh halini anlaması durumudur.
5. Kendisine aykırı gelse bile, başkalarının duygu ve düşüncelerini ifade etmesini anlayışla karşılama durumudur.

2

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

(D)

1

Mektuplar, faks mesajları, elektronik postalar yazılı iletişim araçlarıdır.

(D)

2

İletişim kurarken içinde bulunduğumuz ortam ve duruma göre yöntem ve araçlar tercih etmeye çalışmalıyız.

(D)

3

İletişim şeklimiz, tutum ve davranışlarımız karşımızdakilerin bizi doğru anlaması açısından önemlidir.

(D)

4

Sözsüz iletişim, beden hareketleri, mimikler, fiziksel görüntü gibi birçok unsuru içinde barındırır.

(Y)

5

Sözlü iletişim sırasında, ses tonumuz yüz ifademizden çok daha fazla önemlidir.

3

Aşağıda verilen iletişim sorunlarının dinleyiciden mi, konuşmacıdan mı kaynaklandığını bulunuz ve işaretleyiniz.

	SORUN	Konuşmacıdan Kaynaklanan	Dinleyiciden Kaynaklanan
1.	Yanlış anlaşılmaya neden olabilecek ifade kullanma	✓	
2.	Konuşmacıyı dinlerken başka şeyler ile uğraşma		✓
3.	Ses tonunu değiştirmeme, cümleleri uzatma	✓	
4.	Anlamadığı konu ile ilgili soru sormama		✓
5.	Anlaşılır bir konuşma tarzına sahip olmama	✓	
6.	Yetersiz algılama ve yanlış yorumlarda bulunma		✓

4

Aşağıda verilen cümlelerde kullanılan atasözleri ve deyimlerin olumlu iletişime örnek olanlarını "✓" ile, olumsuz iletişime örnek olanları ise "X" ile işaretleyiniz.

1.

✓

Güzel söz söylemenin iletişimi olumlu yönde etkilediğine en güzel örnek "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır." sözüdür.

2.

✓

Arkadaşım o kadar tatlı konuşuyordu ki adeta ağzından bal damlıyordu.

3.

X

Annemin bana verdiği nasihatler bir kulağımdan girip ötekinden çıktı.

4.

X

Sokakta konuşan iki kişi birbirlerine ağza alınmayacak sözler kullandılar.

5

Aşağıda verilen örnekte hangi iletişim hatalarının olduğunu bulunuz ve "✓" ile işaretleyiniz.

Hacivat: Merhaba Karagöz'üm.

Hacivat: Aman Karagöz'üm benimle güzel konuş. Gel seninle gezip dolaşalım.

Hacivat: Dalaşalım değil Karagöz'üm dolaşalım.

Hacivat: Ulaşalım demedim.

Bursa'yı dolaşalım dedim. Karagöz'üm sen beni dinlemiyorsun.

Hacivat: Ben değil sen dinlemiyorsun.

Hacivat: Bu gün seninle anlaşamayacağımız belli oldu. En iyisi daha fazla konuşmayalım.

Hacivat: Haydi git gideceğin yere uğurlar olsun.

Karagöz: Hoş geldin tatsız üzüm.

Karagöz: Kime dalaşalım?

Karagöz: Nereye ulaşalım?

Karagöz: Beni mi dinlemiyorsun? Şimdi görürsün sen. Demek ki beni dinlemiyorsun.

Karagöz: Ben yorgun değilim ki niye dinleneyim? Sen bazen çok tuhaf oluyorsun.

Karagöz: Bence de koşturmayalım, yavaşça gidelim. Neyse benim işim var. Sohbetinde çok sıkıcı zaten. Hoşça kal.

Karagöz: Çocuğun adı Uğur mu olsun? Sen iyice çıldırdın Hacivat'ım.

Yanlış Anlama

Lakap takma

Ön yargılı olma

Tehdit Etme

Öğüt verme

✓

✓

✓

✓

6

Aşağıda verilen örnekte hangi yüz ifadelerinin etkili iletişime engel olduğunu bulunuz ve "✓" ile işaretleyiniz.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7

Aşağıdaki görselde verilen kişilerin konuşmalarına bakarak olumlu iletişim yollarını kullananları işaretleyiniz.

Asya

Karşımdaki kişi benimle konuşurken onu çok dikkatli bir şekilde dinlerim. Konuşmaya başlamak için onun sözünü bitirmesini beklerim.

Mert

Okula gittiğimde öncelikle arkadaşlarımın selam vermesini beklerim. Arkadaşlarım bana selam vermeden ben onlarla iletişime geçmem.

Pınar

Üzgün bir arkadaşımı gördüğümde onun duygularını anlamaya, onunla empati kurmaya çalışırım.

Beren

İnsanlar ile konuşurken hep aynı ses tonunu kullanırım.

Alp

İletişimde çok etkili olmadığını düşündüğüm için konuşmalarım sırasında jest ve mimik kullanmamaya dikkat ederim.

YARTEST

8

Aşağıda verilen örnekleri sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim türlerinden hangilerine ait olduğunu işaretleyiniz.

	İletişim Örneği	Sözlü İletişim	Yazılı İletişim	Sözsüz İletişim
1.	Ali'nin okula gittiğinde arkadaşı Mehmet'e günaydın demesi	✓		
2.	Bilgen'in yurt dışındaki kuzenine cep telefonundan mesaj atması		✓	
3.	Ayşe'nin kendisine kötü davranan kardeşine kızgın kızgın bakması			✓
4.	Mehtap Hanım'ın uzun yıllar sonra gördüğü arkadaşına gülümsemesi			✓
5.	Murat Bey'in esnaf arkadaşına "Hayırlı işler." demesi	✓		
6.	Okumak için başka şehre giden Hakan'ın köyündeki yakınlarına mektup yazması		✓	

1. Sağlıklı bir iletişim kurmak için düşüncelerimizi açıkça ifade etmeliyiz. İletişime geçtiğimiz kişiden bakışlarımızı kaçırmamalı, onun ile iletişim içinde olduğumuzu hareketlerimize de yansıtmalıyız.

Yukarıdaki metinde olumlu bir iletişim için gerekli olan;

- I. Açık ve anlaşılır bir konuşma yapma
- II. Beden dilini kullanma
- III. Göz teması kurma

unsurlarından hangilerinden bahsedilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Atasözlerimizde ve deyimlerimizde iletişime önem veren örnekler ortaya konmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi olumlu iletişime örnek olabilecek bir atasözü veya deyim değildir?

- A) Bıçak yarası geçer ama dil yarası geçmez.
- B) Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- C) İnsanlar konuşa konuşa anlaşır.
- D) Tatlı yiyelim, tatlı konuşalım.

3. İletişimde olumlu ve olumsuz etkiler ortaya çıkaran sonuçlar bulunmaktadır. Kullandığımız sözler ise iletişimin yönünü etkiler.

Aşağıdakilerden hangisi iletişimi olumsuz etkileyecek söz biçimlerine örnektir?

- A) "Şimdi anlat bakalım kızım seni can kulağı ile dinliyorum."
- B) "Hayatımdaki en önemli kişi her zaman sensin."
- C) "Bu yaptıklarının hesabını vereceksin."
- D) "Aldığın başarı gerçekten gurur verici."

4.

İnsanların yerine kendimizi koyarak onların neler yaşadığını anlamaya çalışmak iletişimde çok önemli bir etkidir.

İnsanlar ile etkili bir iletişime geçmenin en önemli adımı karşımızdaki kişiyi anlamaya çalışmaktır.

Görseldeki çocukların yaptığı açıklamalar iletişimde hangi kavramın önemi ile ilgilidir?

- A) Empati kurma
- B) Açık sözlü olma
- C) Kısa ve öz konuşma
- D) Etkili dinleme

5.

Furkan, Sosyal Bilgiler sınavında kendisine yöneltilen soruları aşağıdaki gibi cevaplamıştır.

	BİLGİ	Doğru	Yanlış
1	İçinde bulunduğumuz ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçlar tercih etme sayesinde iletişimimiz daha etkili olur.	✓	
2	Kullanacağımız ifadeleri bilinçli ve samimi bir şekilde aktarmamız, etkili iletişimde çok önemlidir.		✓
3	Etkili iletişim, kişinin topluma uyumunu da etkilediği için dinleyici olduğumuz durumlarda, etkili iletişime engel olacak tutum ve davranışlardan kaçınılıyoruz.	✓	
4	Etkili dinlemede önemli olan unsurlardan biri de konuşmacı kişi ile göz teması kurmaktan kaçınılmazdır.		✓

Her yapılan doğru işaretleme 10 puan verildiğine göre yukarıdaki işaretleme yapan Furkan'ın kaç puan alması gerekir?

- A) 10
- B) 20
- C) 30
- D) 40

6.

Yukarıdaki tablonun doğru olabilmesi için hangi numaralı davranış biçimi tablodan çıkarılmalıdır?

- A) 1 ve 2
B) **Yalnız 1**
C) 1 ve 3
D) 2 ve 4

7.

Voleybol oynarken arkadaşım yere düşünce dizi çok kötü yaralandı. Canı çok acıyordu. Bunu hissedebiliyordum. Çünkü aynı olay benimde başıma gelmişti.

Görselde yer alan kişi hakkında;

- I. Empati kurmuştur.
II. Arkadaşının ne yaşadığını anlamaya çalışmıştır.
III. İletişim için olumlu bir davranış sergilemiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) **I, II ve III**

8.

İşten evine dönen Metin Bey, eşinin gün boyu ev işlerini yapması nedeni ile çok yorulduğunu ve uyuyakaldığını fark eder.

Metin Bey'in;

- I. Eşinin yorgunluğunu anlamaya çalışma
II. Eşini rahatsız etmeden akşam yemeğini hazırlama
III. Eşinin durumunu görmezden gelmesi

davranışlarından hangilerini sergilemesi iletişimin olumlu yönde ilerlemesini sağlar?

- A) **I ve II**
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

9.

Arkadaşlarımla kurduğum iletişimde sorun yaşıyorum. İletişim daha çok olumsuz şekilde ilerliyor. Arkadaşlarım bu tür davranışlar içinde olursam hiç kimsenin benimle konuşmayacağını söylüyorlar.

Yukarıdaki anlatımı yapan kişinin;

- I. Karşısındaki kişileri sürekli eleştirmek
II. İnsanlara kırıncı sözler söylemek
III. Hoşgörülü olmak
IV. Sorgulayıcı ve küçümseyici bir tarzda konuşmak

davranışlarından hangilerini sergilediği söylenebilir?

- A) I, II ve III
B) II, III ve IV
C) **I ve IV**
D) I, II, III ve IV

10.

Etkili iletişim kurmanın şartlarından biri de insanın karşısındakini dikkatli dinlemesi ve anlamaya çalışmasıdır.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisini kullanan bir bireyin etkili iletişim kurduğu söylenemez?

- A) Babam konuşurken onunla göz teması kurar, bana anlattıklarını dikkatle dinlerim.
B) **Karşımdaki kişi konuşurken ona ne cevap vereceğimi düşünür, konuşma sırasının bana gelmesi için acele ederim.**
C) Konferanstaki konuşmacıyı dikkatlice dinler, önemli gördüğüm kısımları not almaya çalışırım.
D) Benimle konuşan kişiyi dinlerken başka işle meşgul olmam.

1.

Mevlana'dan Özlü Sözler

- ◆ Ne kadar bilersen bil söylediğin karşındaki kişinin anladığı kadardır.
- ◆ Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilir.

Yukarıdaki sözlerde iletişimdeki;

- I. Empati kurabilme
- II. Etkili dinleme
- III. Beden dili kullanma

gibi unsurlardan hangilerinin önemi üzerinde durulmaktadır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2.

İyi bir dinleyici olduğumu düşünüyorum. Çünkü;

- (I.) Konuşmacının sözlerini sonuna kadar ve dikkatli bir şekilde dinlerim.
- (II) Karşımdaki kişiyi anladığımı jest ve mimiklerimle ifade ederim.
- (III) İlgiyi çeken konuları dinlemek istediğimi, ilgimi çekmeyen konuları ise dinlemekten hoşlanmadığımı karşı tarafa hissettiririm.
- (IV) Konuşmacının içinde bulunduğu ruh halini, onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım.

Yukarıdaki konuşmayı yapan kişinin hangi numaralı bölümdeki davranışı iyi bir dinleyiciye ait bir özellik olamaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

3. **İletişimde Yapılan Hatalara Örnek Diyaloglar**

- Bu yaptığın hatanın hesabını vereceksin.
- Bence bu konuda yanlış davranmışsın oğlum. Biz eskiden böyle yapmazdık.

Yukarıdaki bilgilerde iletişimde yapılan hangi iki hataya yer verilmiştir?

- A) Tehdit etme - Göz teması kurmama
- B) Tehdit etme - Dikkatlice dinlememe
- C) Tehdit etme - Empati kuramama
- D) Tehdit etme - Öğüt verme (Eleştirme)

4 ve 5. Soruyu aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Ali ve Ayşe 7-B sınıfına gitmekte, sınıf başkanlığı ve başkan yardımcılığı yapmaktadırlar. Ayşe arkadaşlarına öğretmen gelmeden herkesin hazırlığını yapmasını rica etmiş, hazırlık yapmayan arkadaşlarını ise nezaket çerçevesinde hatırlatma yapmıştır. Ali ise gürültü yapan birkaç arkadaşını,

- "Öğretmen geldiğinde siz görürsünüz. Tüm yaptıklarınızı anlatacağım." diyerek ikaz etmiştir.

Ayşe hazırlık yaparken eşyalarını düşüren ve üzülen arkadaşının toparlanmasına yardımcı olmuş, "Seni anlıyorum, bazen ben de yaşıyorum bu durumu." diyerek onu teselli etmiştir. Ali, sırasına oturmaya çalışırken yere düşen arkadaşına,

- "Kaç yaşına gelmişsin, yerine oturmayı beceremiyorsun," demiş ve ona gülmüştür.

4. **Yukarıdaki anlatıma bakılarak;**

- I. Ali iletişimin olumsuz yönde ilerlemesine neden olabilecek davranışlarda bulunmuştur.
- II. Ayşe sorun yaşayan arkadaşına empatik bir şekilde yaklaşmıştır.
- III. Ayşe'nin davranışları iletişim kolaylaştırıcı tarzda olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5. **Ali'nin davranışları iletişimi olumsuz etkileyen;**

- I. Alay etme
- II. Tehdit etme
- III. Etkili bir dinleme yapmama

tutumlarından hangilerine örnek olarak gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

6.

Çocuklar şimdi sizden bir top hayal etmenizi ve onun resmini çizmenizi istiyorum.

Yukarıdaki görsellere bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İletişimde empati kurmak çok önemlidir.
- ☒ B) İletişimde algı farklılıkları ortaya çıkabilir.
- C) İletişimde beden dili mutlaka kullanılmalıdır.
- D) İletişimin olumlu ilerlemesi için karşılıklı hoşgörü gereklidir.

7. İletişimi olumsuz etkileyen durumlardan biri de kullandığımız cümlelere dikkat etmemektir.

İletişimi engelleyen cümleler arasında;

- I. Eğer başarılı olmak istiyorsan aklını başına alman ve daha çok çalışman gerekli. Yoksa sonuç senin için iyi olmayacak.
- II. Yaşına uygun davranmıyorsun. Koca bir bebek gibi tavırlar sana hiç yakışmıyor.
- III. Bu şekilde davranarak hiçbir sonuca ulaşman mümkün değil.

maddelerinde verilenlerin hangileri yer alır?

- A) I ve II
- ☒ B) I ve III
- C) II ve III
- ☒ D) I, II ve III

8. İletişimde etkili dinleme kadar önemli olan durumlardan biri de etkili bir konuşma gerçekleştirebilmektir.

Etkili konuşma gerçekleştiren bir kişinin;

- I. Anlaşılır ifadeler kullanma
- II. Oldukça uzun cümleler kurma
- III. Günlük hayattan örnekler verme
- IV. Sürekli aynı ses tonu ile konuşma

yöntemlerinden hangilerini kullanması doğru olmaz?

- A) I ve II
- ☒ B) II ve IV
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV

9. Mehmet sınıfına yeni gelen öğrencinin daha önceki okulundan sorunlar yaşadığını için ayrıldığını öğrenmişti. Ders başarısının oldukça düşük olduğunu da duyduğu bu çocukla arkadaşlık kurmakta istemiyordu.

Buna göre Mehmet ile yeni öğrenci arasında iletişim kurulmasına engel olan olumsuzluk hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Empati kuramama
- ☒ B) Ön yargılı olma
- C) Beden dilini kullanmama
- D) Etkili bir dinleme gerçekleştirmeme

10. Okulun son günü karneler dağıtılır ve takdir almadığını gören Aslı ağlamaya başlar. İlk dönem aynı durumu yaşayan Melisa ise onu teselli edici bir konuşma yapmaya çalışır.

Buna bakılarak Melisa hakkında;

- I. Arkadaşı ile empati kurmuştur.
- II. Arkadaşının duygularını anlamak için uğraş vermiştir.
- III. Kendi başına gelen bir olayın arkadaşında yarattığı ruh halini anlamaya çalışmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- ☒ B) II ve III
- C) I ve III
- ☒ D) I, II ve III

NARTEST

NARTEST

İletişimin Gücü

Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanınız.

Öğreten Sorular

1

Aşağıdaki öğrencilerin iletişim ile ilgili verdikleri bilgilerin doğru olanlarını "✓" ile işaretleyiniz.

Osman

Konuşmak birbirimizle ve çevremizle iletişim kurmamızın en kolay yoludur.

"Ders çalışmazsan başarılı olma şansın olmaz." ifadesi ben diline örnek gösterilebilir.

Konuşmayı dinlediğimizi hissettirmek etkili dinleme yollarından biridir.

Hüseyin

Hangi iletişim yolunu tercih edersek edelim Türkçeyi doğru kullanmalıyız.

Sen dili iletişimi artırıcı, ben dili ise iletişimi azaltıcı etkiye sahiptir.

Empati kurmak başka insanlarla iletişimimizin gücünü artırır.

Ali

Beden dilini doğru kullanmak etkili iletişim için oldukça önemlidir.

İletişim sürecinde insanlar ses tonunu kadar beden dilini dikkate alırlar.

Bireysel ilişkilerde etkili konuşma etkili dinlemeden daha önemlidir.

Gizem

Sürekli olarak aynı ses tonunu iletişimi olumlu yönde etkiler.

İletişim çoğu zaman sadece sözel iletişimden ibarettir.

Kitap okuma alışkanlığı kazanan kişiler etkili konuşma becerisini daha kolay kazanırlar.

2

Aşağıda verilen cümleleri "ben dili" ve "sen dili" olarak eşleştirmesini yapınız.

	CÜMLE	Sen Dili	Ben Dili
1.	Dengeli beslenmeyip yemekleri abur cuburla geçirmemen beni endişelendiriyor.		✓
2.	Sıran ve dolabın sürekli dağınık. Hiçbir zaman tertipli bir insan olamıyorsun.	✓	
3.	Sabah toplantıda seni göremeyince oldukça meraklandım.		✓
4.	Bu yıl sınava girecek olmaya rağmen cep telefonu ve bilgisayardan uzak duramaman seni başarısızlığa götürecektir.	✓	
5.	Yüksek sesle konuşman beni rahatsız ediyor.		✓
6.	Senin dikkatsizliklerin nedeni ile yaşadığım sıkıntılardan bıktım artık.	✓	

3

Aşağıdaki labirentte çıkışa giden yol üzerindeki harfleri kullanarak iletişime ilgili şifreye ulaşınız.

ŞİFRE

E T K İ L İ İ L E T İ Ş İ M

1 ve 2. Soruları aşağıdaki tabloya göre cevaplayınız.

SEN DİLİ – BEN DİLİ KARŞILAŞTIRMASI	
SEN DİLİ	BEN DİLİ
Kişiliğe yöneliktir.	Davranışa yöneliktir.
Çocuğa kendisi ile ilgili mesajlar verir.	Çocuğa karşındaki kişi ile ilgili mesajlar verir.
Benlik saygısını zedeler.	Benlik saygısına olumlu katkı sağlar.
Öfke ve nefret duyguları oluşturur.	Mesajı gönderene yardım etme isteği doğurur.
Çekingen veya saldırgan bireyler yaratır.	Girişken bireyler yaratır.

1. Yukarıdaki tabloya bakılarak;

- Ben dili iletişimi artırıcı, sen dili ise iletişimi engelleyici bir durum ortaya çıkarır.
- Ben dili ve sen dilinin kullanılması bireyde farklı davranışlar biçiminin oluşmasına neden olur.
- Ben dilinin kullanılması iletişim için daha olumludur.

yargılarından hangilerine ulaşılır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Yukarıdaki bilgiler değerlendirildiğinde;

- Ders çalışma konusunda takındığın tavır başarıyı olmanı engelleyecektir.
- Çok para harcaman nedeni ile ilerleyen zamanda zor durumda kalmaktan korkuyorum.
- Bu şekilde araba kullanman kazaya yapmana neden olur.

ifadelerinden hangileri ben diline örnek olabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III

3 ve 4. Soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Murat, Mehmet ve Ahmet aynı mahallede oturan, aynı sınıftan okuyan arkadaşlardır. Okuldan çıktıktan sonra evlerine dönerken ödevlerini yaptıktan sonra futbol oynamak için sözleşirler. Ödevlerini bitiren Ahmet ve Mehmet buluşurlar ancak Murat'ı göremezler. Mehmet kızgın bir şekilde: "Bu Murat hep aynı şeyi yapıyor. Söz verip gelmiyor. Kesin bir bahanesi vardır. Bak haberde vermiyor." demiştir. Ahmet ise: "Aralım bakalım. Belki bir işi çıkmıştır." diyerek Mehmet'i sakinleştirmeye çalışır. Murat'ın telefonunu açan annesi, Murat'ın evde düştüğünü ve kolunu incittiğini, o nedenle kontrol amacı ile hastaneye geldiklerini söyler. Mehmet ve Ahmet hemen hastaneye, arkadaşlarının yanına giderler. Ahmet: "Geçmiş olsun arkadaşım. Düştüğünü duyunca çok endişelendim. Senin yaşadığın durumu anlıyorum. Geçen sene bende bu şekilde düşmüştüm." demiştir. Mehmet: "Gelmeyince sana çok sinirlenmişim. Şimdi çok utaniyorum düşüncelerimden dolayı. Geçmiş olsun arkadaşım." diye konuşmuştur.

3. Yukarıdaki anlatıma bakıldığında;

- Mehmet, arkadaşı hakkında ilk olarak ön yargılı bir tavır sergilemiştir.
- Ahmet yaşanan olaya iletişim açısından daha olumlu yaklaşmıştır.
- Ahmet ve Mehmet, Murat'ın buluşmaya gelmemesini farklı şekillerde yorumlamışlardır.
- Yaşanan olayda iletişimi olumsuz etkileyen etkili dinlememe durumu ön plana çıkarılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) I, II, III ve IV

4. Parçada; Ahmet ve Mehmet'in olay karşısındaki tutumları hangi seçenekte sırasıyla ve doğru olarak verilmiştir

- A) Empati kurma - Ön yargılı olma
B) Empati kurma - Hoş görülme olma
C) Ön yargılı olma - Empati kurma
D) Dikkatli dinleme - Ön yargılı olma

5. Bundan yıllar önce Avustralya'nın güneyinde büyük bir kasırga ortaya çıkar. Bu kasırga, Hindistan ve Çin'e ulaşıp, belki de yüzbinlerce insanın hayatını etkileyecek iken hiç beklenmeyen bir gelişme yaşanır. Bu büyük kasırga aniden yönünü okyanusa doğru çevirir. Böylece bölge büyük bir felaketten kurtulur. Bilim insanları büyük bir yıkıma yol açmasını bekledikleri bu fırtınanın nasıl yön değiştirip okyanusa yöneldiğini incelemeye başlar. Araştırmalarıyla şu sonuca ulaşırlar: Her yıl o dönemde, Avustralya'da kelebekler bir yerden başka bir yere göç ederlermiş. Bu göç esnasında o kelebeklerin kanatlarının o hafif çırpıntıları birleşerek bu muazzam gücün yön değiştirmesinde etkili olmuştur.

Yukarıdaki anlatımı iletişim açısından yorumlandığında hangi seçenekteki sonuca ulaşılması doğru olmaz?

- A) İnsanların davranışları beklenmedik sonuçlar ortaya çıkarabilir.
B) Küçük gibi görünen olayların hayatımız içindeki etkileri büyük olabilir.
C) İletişimde yapılan olumlu davranışlar bile kimi zaman olumsuz sonuçlar doğurmaktadır
D) Davranışlarımızın çevremizdekiler üzerinde etkili olur.

6. O gün evinden çıkan Kerem Bey köşedeki fırının sahibine bir gülümseme ile birlikte "Günaydın." diye seslendi. Alışveriş yaptığı market sahibinin halini hatırladı ve onun anlattıklarını onunla göz teması kurarak dikkatlice dinledi. Karşıya geçmekte zorlanan yaşlı bir bayanın koluna girerek onun karşıya geçmesini sağladı. Site içinde yer alan bahçedeki ağaca uçurtması takıldığı için ağlayan çocuğa: "Benimde küçükken uçurtmam ağaca takılırdı ve senin gibi ağladım. Ama abime söyler ve onun yardımı ile uçurtmamı ağaçtan alırdım." dedi ve çocuğun uçurtmasını ağaçtan almasına yardımcı oldu.

Bu anlatıma bakılarak Kerem Bey'in;

- I. İletişim becerisine sahip olma
II. Empati kurabilme
III. Etkili dinleme yapabilme

özelliklerinden hangilerine sahip olduğu ifade edilebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

7. Dolaylı iletişim insanların iletişimde tercih ettiği yöntemlerden biridir. Bazen duygu ve düşüncelerimizi telefonumuzdaki semboller ile ifade ederiz. Anadolu insanı da bazen konuşmak yerine renklerle, sembollerle, motiflerle duygu ve düşüncesini ifade eder. Bu yöntemlerden birisi de dünyada "Türk Danteli" olarak tanınan iğne oyasının motifleridir. Anadolu kadını oyalarla sadece başörtüsünü süslemez, onları âdeta birer sözsüz iletişim unsuru olarak kullanır. İğne oyasıyla sevgi, acı, pişmanlık, öfke, düş kırıklığı, mutluluk gibi duygularını dile getirir.

Bu bilgilere bakılarak;

- I. Türk halkı duygularını sadece söz ile değil çeşitli sembollerini kullanarak ifade etmektedir.
II. Dolaylı iletişim Anadolu'da tercih edilen bir yöntemdir.
III. Türk kadını çeşitli duygularını Türk danteli ile dile getirir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

8.

Yukarıdaki görsele bakılarak iletişim hakkında;

- I. İnsanların birbirlerini doğru anlaması etkili dinleme sayesinde olur.
II. Olaylara sadece kendi açımızdan bakmamalıyız.
III. Kendimizi karşıımızdaki kişinin yerine koyabilmeliyiz.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

1. Sabah evinden çıkan Mehmet Bey yakındaki iş yerine doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. Bir taraftan cep telefonu ile konuşurken bir taraftan da kendisine "günaydın" diyen mahalle bakkalı Ali Efendi'yi başı ile selamladı. Telefonda görüştüğü ve işlerinin aksaması nedeni ile sinirli olduğunu hissettiği müşterisine "İşlerde yaşanan sıkıntı sizin üzülmenize neden olmuş. Bu sıkıntıyı gidermeye çalışacağım." demiş ve onu sakinleştirmeye çalışmıştır.

Buna göre Mehmet Bey hakkında;

- I. İletişimde beden dilini kullanmıştır.
- II. Karşısındaki kişinin duygularını anladığını hissettirmeye çalışmıştır.
- III. Telefon görüşmesi sırasında iletişimi engelleyen bir anlayışla hareket etmiştir.
- IV. Haberleşmeye yardımcı olan bir iletişim aracı kullanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) II, III ve IV
- D) I, II, III ve IV

2.

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aşı,
Bal ile yağ ede bir söz.

Yunus Emre'nin yukarıdaki sözüne bakılarak hangi seçenekteki çıkarıma ulaşamaz?

- A) Konuşma iletişim sürecinin önemli unsurlarındandır.
- B) Kullanılan sözcüklerin içeriği iletişimin olumlu veya olumsuz ilerlemesine neden olur.
- C) Sözler, iletişimin devam etmesi için tek önemli etkenlerdir.
- D) İletişimde tercih edilen sözler iletişimin yönünü tayin eder.

3. İnsanların birbirine ulaşabilmelerinin en etkili yollarından biri olan konuşma iletişime geçtiğimiz kişiler ile ilgili duygu ve düşüncelerimizi onlara iletme yollarından biridir. Doğru ve etkili konuşma doğuştan getirilen bir yetenek değildir. Duygu, düşünce ve görüşlerimizi anlaşılır ve etkili biçimde anlatmayı öğrenerek olumlu iletişim kurabiliriz. Bunun için konuşurken şunlara dikkat etmemiz gerekir: ...

Yukarıdaki bilgilerin hangi seçenekteki ifadeler ile devam etmesi doğru olmaz?

- A) Karşı tarafa güçlü olduğumuzu hissettirmeli ve bu konuşmanın nasıl ilerleyeceğinin belirleyecek kişinin kendimiz olduğunu ima edici bir şekilde davranmalıyız.
- B) Konuşmalarımızı jest ve mimiklerimizle beslemeli, canlı ve doğal olmalıyız.
- C) Dili iyi bilmeli ve sözcükleri yerli yerince kullanmalıyız.
- D) Anlatmak istediğimizi doğrudan anlatmalı, akıcı ve anlaşılır bir şekilde konuşmalıyız.

4.

SORU

İletişimdeki önemli kavramlar nelerdir?

CEVAPLAR

1. Dış görünüşümüz birbirinden farklı olduğu gibi duygu, düşünce ve beğenilerimiz de farklı olduğunu unutmamalıyız. Kişileri oldukları gibi kabul etmeliyiz.
2. Kendimizi birbirimizin yerine koyup birbirimizin içinde bulunduğu psikolojik durumu anlamalıyız.
3. Anlaşmak, çatışma ve problemlerimizi çözmek için yapıcı bir dil kullanmalıyız.

Yukarıda verilen cevaplar ile iletişimdeki unsurlar eşleştirildiğinde hangi seçenek açıkta kalır?

- A) Ben dili
- B) Empati
- C) Hoşgörü
- D) Beden dili

5. İyi bir dinleyici olmalısınız. Çünkü tepki vermek için önce durumu anlamak gerekir. Anlamak için de etkili dinleme gereklidir. Bunun için göz kontağı kurmalısınız. Önce tepki vermeden sözünün sonuna kadar dinleyin. Kendi cümlelerinizle doğru anlayıp anlamadığınızı kontrol edin. Daha sonra hissettiği duyguları tanımlayın ve doğruluğunu anlayın. Hemen öfkenize kapılmayın. Eğer o anda öfkenizi kontrol edemiyorsanız konuşmayı erteleyin.

Yukarıdaki bilgiler hangi seçenekteki sorunun cevabı olma özelliği taşır?

- A) İletişimde dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?
B) İletişimi olumsuz etkileyen davranışlar nelerdir?
C) Beden dilinin iletişimdeki yeri nedir?
D) Etkili bir dinleme nasıl gerçekleşir?

6. İletişimde kullanılan ben dili iletişimi sağlayan sen dili ise çatışmayı artıran bir dildir.

Sen dili ve ben dili ile ilgili verilen örneklerin doğru olabilmesi için hangi seçenektekilerin yer değiştirmesi gerekir?

	Sen Dili	Ben Dili
A)	Odanı çok dağıtıyorsun, düzenli olmayı bir türlü öğrenemedin.	Odanı toplamak beni çok yoruyor. İş yapmaktan sana yeterince zaman ayıramıyorum.
B)	Çok hareketli olman nedeni ile düşüp yaranman beni endişelendiriyor.	Bunun böyle olacağı belliydi. Bu kadar hareketli olursan düşersin tabi.
C)	Benimle her zaman bağırarak konuşuyorsun.	Sesini yükselterek konuşman beni oldukça üzüyor.
D)	Hiçbir zaman yemeğini bitirmiyorsun!	Dengeli beslenmediğin için hasta olmandan endişe duyuyorum.

7. Kişiler arası ilişkilerde kullandığımız yargılayıcı, suçlayıcı sözlerin iletişimi olumsuz yönde etkilediğini unutmamak gerekir. Bu tür iletişime ".....1....." denir. ".....2....." ile konuşmak ise kişinin kendi duygu ve düşüncelerini ifade ederek iletişim kurmasıdır ki bu yöntemde kişi karşısındakine empati ile yaklaşır. Kendi düşüncesini ortaya koyarak yardımcı olmaya çalışır. Örneğin, geç kalan bir arkadaşımıza "Her zaman geç kalıyorsun!" demek yerine "Seni görmeyince meraklandım." demek olumlu bir iletişim biçimidir.

Yukarıdaki bilgilerde boş bırakılan yerlere yazılması gereken kavramlar hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	1	2
A)	Sen dili	Ben dili
B)	Empati	Sen dili
C)	Ben dili	Sen dili
D)	Tekzip	Empati

8. Aşağıda Atatürk ile bir vatandaşın arasında geçen konuşmanın görseli verilmiştir.

Bu görsele bakılarak Atatürk hakkında;

- I. Beden dili, karşısındaki kişiyi etkili bir şekilde dinlediğini göstermektedir.
II. Karşısındaki kişiyi dinlerken vereceği cevabı düşünmektedir.
III. Konuşmacı ile göz temasına kurmaktadır.
IV. İletişime açık bir duruş sergilemektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) I, II, III ve IV

Hızlı İletişim Güçlü Toplum

Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışırız.

Öğreten Sorular

1

Geçmişte ve günümüzde kullanılan iletişim araçlarını belirleyerek sırasına uygun olarak işaretleyiniz.

4

Telgrafla haberleşme

2

Güvercinle haberleşme

1

Dumanla haberleşme

6

Telefonla haberleşme

5

Cep telefonuyla
haberleşme

3

Mektupla haberleşme

TANE TANE ÖĞREN

2

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

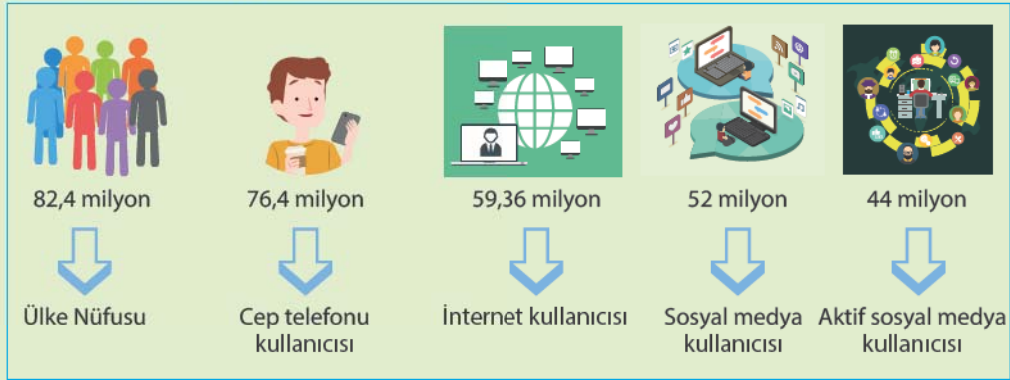
1. **Medya**, gazete, dergi, radyo, televizyon, Genel Ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan genel bir terimdir.
2. İnsanlık tarihi boyunca **iletişimde**, farklı araçlar kullanılmış, bu araçların çeşitliliği ve fonksiyonları zamanla gelişim göstermiştir.
3. Günümüzde **Genel Ağ**, haberi ve bilgiyi pek çok kaynaktan alabilme imkanı sunmaktadır.
4. **RTÜK**, radyo, televizyon ve Genel Ağ faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek ile görevlendirilmiş bir kurumdur.

3

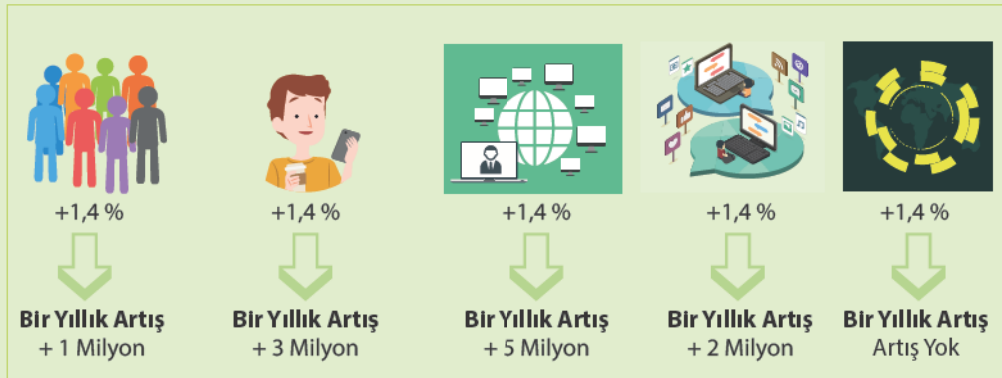
Aşağıda 2019 yılı Türkiye internet, sosyal medya ve mobil kullanıcı istatistikleri ile bu istatistiklerin yıllık değişimleri verilmiştir. Bu tabloya bakılarak verilen bilgilerin doğru veya yanlış **doğru** işaretleyiniz.

2019 YILI TÜRKİYE İNTERNET, SOSYAL MEDYA VE MOBİL KULLANICISI İSTATİSTİKLERİ

olanlarını

TÜRKİYE'DE 2018-2019 YILLARI ARASINDA İNTERNET, SOSYAL MEDYA VE MOBİL KULLANICI İSTATİSTİKLERİNDE YAŞANAN DEĞİŞİM

	YORUM	D	Y
1.	Ülke nüfusunun yarısından fazlası sosyal medya kullanıcısı durumundadır.	✓	
2.	Sosyal medya kullanıcılarının tamamı aktif kullanıcı durumunda değildir.	✓	
3.	İnternet kullanıcısı sayısı 2018-2019 arasında değişim göstermemiştir.		✓
4.	Cep telefonu kullanıcı sayısındaki artış nüfusun artış oranının altında kalmıştır.		✓
5.	2018-2019 verilerine bakıldığında sosyal medya kullanıcılarının sayısında değişim meydana gelmediği görülür.		✓
6.	Sosyal medyayı aktif olarak kullanan kişi sayısındaki artış ülkedeki nüfus artış miktarının üzerindedir.		✓

1. 2019 yılında Türkiye’de yapılan bir araştırmaya göre ülkede nüfusun %72’sini oluşturan 59.36 milyon Genel Ağ kullanıcısı bulunmaktadır. Yine bu araştırma sonuçlarına göre Türk halkı gününün;

- ☆ 2 saat 46 dakikasını sosyal medyada
- ☆ 3 saat 9 dakikasını televizyon başında
- ☆ 1 saat 15 dakikasını müzik dinleyerek geçirmektedir.

Buna göre:

- Türk halkı gününün önemli bir kısmını teknoloji ile iç içe geçirmektedir.
- Türkiye’de ülke nüfusunun önemli bir çoğunluğu Genel ağı kullanmaktadır.
- Ülkede Genel Ağ kullanımında artış yaşanmaktadır.

yargılarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

2. İletişim alanında yaşanan en önemli gelişmelerden biri de matbaanın icat edilmesidir. Matbaanın kullanılmaya başlaması ile insanlar bilimsel, toplumsal, siyasi, kültürel alanlarda önemli gelişmeler sağlamıştır. Toplumsal değişim ve gelişim büyük bir hız kazanmıştır. Kitap basımı ve okuma-yazma oranının artışında matbaanın etkisi olmuştur. Matbaanın kullanılmaya başlaması ile gazete ve gazetecilik gibi kavramlar toplumsal hayatın içine girmiştir.

Bu bilgilere bakılarak matbaanın icadı ile;

- Yeni bir meslek ve yeni bir iletişim aracı insan hayatına dâhil olmuştur.
- Birçok alanda gelişim imkânı doğmuştur.
- İnsanlar arasındaki iletişimi artıran en hızlı ve en önemli buluş yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II

3.

Tarih öncesi devirlerde insanlar mağara duvarına ilkel aletlerle çizilen resimler ve şekiller ile mağaraya gelenlere bilgi aktarımı sağlanabiliyordu.

Duygu ve düşüncelerini ifade etmek için resimler çizerek iletişim kuruyor, başkalarını uyarıyordu. İnsanlar arasında iletişim kurulmasını sağlayan en eski yöntemlerden biri de dumanla haberleşmedir. Başkalarını tehlikelerden haberdar etmek, bir araya gelme çağrısı yapmak ya da en son haberleri karşı tarafa aktarmak için kullanılan dumanla haberleşme yöntemi ile çok uzaklara etkin bir şekilde haber gönderilebiliyordu.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında hangi seçenekteki yargıya ulaşamaz?

- A) Geçmişten bu yana insanlar iletişim kurmak için birçok farklı yöntem kullanmışlardır.
- B) İnsanlar, yaşadıkları koşullara göre iletişim yöntemlerini geliştirmişlerdir.
- C) Dumanla haberleşme günümüze kadar kullanılmaya devam etmiştir.
- D) İnsanlar iletişim kurmak için resim ve şekillerden yardım almıştır.

4.

İlk çıktığı yıllarda cep telefonu iki kişi arasında sözlü ve işitsel bir iletişim aracı olarak kullanılıyordu. Günümüzde kullanılan Akıllı telefonlar işitsel, görsel ve sosyal medya gibi birçok fonksiyonu olan bir iletişim aracı olarak kullanılıyor.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında;

- Teknolojide yaşanan gelişime iletişim araçlarının kullanım alanlarının genişlemesine neden olmuştur.
- İkili iletişim amacıyla kullandığımız araçlar teknolojik gelişim sayesinde sosyal haberleşme aracı haline gelmiştir.
- Teknolojinin ilerlemesi iletişim hızı üzerinde etkisi olmamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

5.

Osmanlı Devleti zamanında tellallar önemli haberleri halka açık yerlerde davul eşliğinde bağıarak duyurmuştur. Camilerin minarelerinden de köy veya mahalle halkına duyuru yapılmıştır.

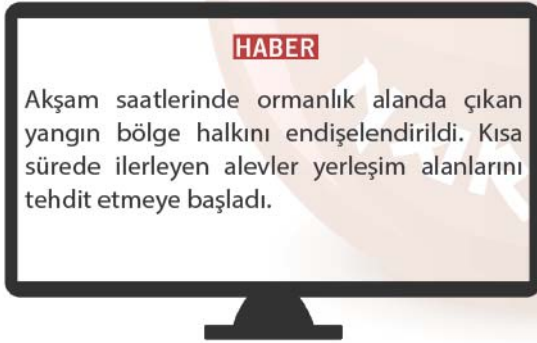
Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Osmanlı Devleti'nde kitlelere ulaşmak için çeşitli yöntemler kullanılmıştır.
- II. Halkın gelişmelerden haberdar olmasına önem verilmiştir.
- III. Haberleşmede en çok davul tercih edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

Yukarıdaki habere bakıldığında iletişim aracının;

- I. İletileri topluma işitsel ve görsel olarak aktarma
 - II. İnsanları olaylardan haberdar etme
 - III. Yaşanan gelişmelerin takip edilmesini sağlama
- işlemlerinden hangilerini yerine getirdiği söylenebilir?**

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

7.

Genel Ağ iletişim aracı olmasının yanında bilgiye ve habere en kolay ulaşılan alan halini almıştır. Genel Ağ üzerinde E-egitim denilen ve eğitimin tüm kademelerine yönelik hizmet veren çalışmalar yürütülmektedir. Genel Ağ üzerinden sunulan ticaret imkanı, bireylerin kolaylıkla alışveriş yapmasını sağlayacaktır.

Bu bilgilere bakılarak Genel Ağ hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kişiler arası iletişimi azaltmıştır.
B) Çok yönlü bir iletişim aracı olmuştur.
C) Ekonomiden eğitime birçok alanda hizmet vermiştir.
D) Alışveriş merkezlerinde yapılan harcamaları önemli oranda azaltmıştır.

8.

Sosyal Medya Üzerinden Yapılan Bir Görüşme

Bu yapılan görüşmeye bakıldığında hangi çıkarımın yapılması doğru olmaz?

- A) Sosyal medya kullanımı ve mesajlaşmalar sırasında kullanılan ifadeler yeni bir iletişim kültürü ortaya çıkarmıştır.
B) Sosyal medya kullanıcıları duygu ve düşüncelerini yansıtan simgelere başvurmuştur.
C) Genel ağda kullanımında yabancı kelimelere yer verilmiştir.
D) Sosyal medya kullanımı yüz yüze iletişimi tamamen ortadan kaldırmıştır.

NARTEST

1. Devletimiz medya ve iletişim araçlarının özellikle çocuklarımıza olan etkisini sağlıklı hale getirmek için tedbirler almaktadır.

Yukarıdaki duruma örnek olarak;

- I. Radyo Televizyon Üst Kurulu'nun yayınlardaki olumsuz içeriklerle ilgili faaliyete geçmesi
- II. Anadolu Ajansı'nın kurulması
- III. Televizyon yayınları için "Akıllı İşaretler" projesinin hayata geçmesi
- IV. Milli Eğitim Bakanlığı ve Radyo Televizyon Üst Kurulu işbirliği ile "Medya Okuryazarlığı" projesinin açıklanması

gelişmelerinden hangisi gösterilemez?

- A) I **B) II** C) III D) IV

2.

Buna göre akıllı işaretler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflandırma sistemidir.
- B) Anne babaların ve genelde toplumun, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden koruma sorumluluğunu yerine getirmelerinde onlara yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.
- C) Televizyondaki programların olası zararlı içeriği ve programın hangi yaş grubuna uygun olduğu hakkında bilgi vermesi amaçlanmıştır.
- D) Aile içindeki bireyleri izlemesi gereken programlar hakkında yönlendirici bir görev üstlenmiştir.**

3. 21. Yüzyılda hayatımızın her alanına giren bilgisayar kitle iletişim aracı olan televizyonun yerini alacakmış gibi görünüyor. Bilgisayar hem bilgi üretip hem de bilgiyi yayan bir araç olma özelliği taşıyor. Bilgisayar sayesinde üretilen bilgi ya da haber dünyanın her tarafına anında yayılıyor. İnternet sayesinde insanlar istedikleri her konu ile ilgili bilgiye birkaç saniye içinde ulaşılabilir.

Buna göre;

- I. Bilgisayar çok yönlü bir teknolojik alettir.
- II. İnternet bilgiye ulaşmanın hızını artırmıştır.
- III. Bilgisayar her açıdan televizyonun yerini almayla başlamıştır.

yargılarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II** B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

4. Kitle iletişim araçları, insanlar arasındaki etkileşimi artırır. İnsanları bilgilendirir ve paylaşımı kolaylaştırır. Bunların yanında kitle iletişim araçlarının çeşitli zararları da bulunmaktadır. Bu zararlardan biri de kişilerin teknolojinin esiri olmasıdır.

Aşağıdaki seçeneklerde verilen konuşmalar-dan hangisi teknolojinin esiri olmuş bir kişiye ait olamaz?

- A) "Sosyal medyaya bakmadan güne başlayamıyorum."
- B) "Gün içinde 7-8 saat Genel Ağ'da dolaşıyor, arkadaşlarımla mesajlaşıyorum."
- C) "Geçen gün dışarı çıktığımda telefonumun şarjı bitti. Birkaç saat telefonuma bakamayınca kendimi büyük bir boşlukta hissettim."
- D) "Telefon ve benzeri iletişim araçlarını sadece ihtiyacın olduğunda kullanıyorum."**

5. Cep telefonu, bilgisayar, televizyon ve Genel Ağ erişimi gibi teknolojik araçlar iletişimi kolaylaştırır da bu araçların insanlarda bağımlılık yaratıp yüz yüze iletişimi azalttığı kanıtlanmış durumdadır. Saatlerce bu iletişim araçlarının başında kalan kullanıcılarda hareketsizliğe bağlı olarak aşırı kilo alma, duruş bozukluğu gibi sorunlarda ortaya çıkmaktadır.

Yukarıdaki metinde kitle iletişim araçları kullanımının hangi alanda ortaya çıkardığı sorunlardan bahsedilmektedir?

- A) Sosyal - Sağlık
B) Sosyal - Ekonomik
C) Eğitim - Sağlık
D) Sosyal - Hukuk

6. Aşağıda ülkemizde yıllara göre televizyon izleme süreleri verilmiştir.

TABLO DEĞERLENDİRMESİ

- I. Günlük ortalama televizyon izleme süreleri yıllar bazında karşılaştırıldığında 2006 yılından bu yana televizyon izleme sürelerinde belirgin bir azalma yaşanmıştır.
II. Günlük ortalama televizyon izleme süresindeki yaşanan azalma teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatımıza giren yeni medya araçlarının etkisi ile olmuştur.
III. 2006 - 2018 yılları arasındaki değişim televizyonun, Türk halkının sosyal hayatındaki yerinin azaldığını göstermiştir.
IV. Televizyon kitle iletişim araçları arasında en çok tercih edilen unsur olmuştur.

Yukarıda tablo düşünüldüğünde yapılan değerlendirmelerin hangilerinin doğru olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) I, II ve IV
D) III ve IV

7 ve 8. Soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Medya okuryazarlığı yazılı ve yazılı olmayan, büyük çeşitlilik gösteren formatlardaki (televizyon, video, sinema, reklâmlar, internet v.s.) mesajlara ulaşma, bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği kazanabilmek olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ders olarak okutulan Medya okuryazarlığı eğitimi ile;

- ❖ Gerekseim duyulan her türlü bilginin yer aldığı, fakat doğru/güvenilir bilgiye ulaşmanın güçleştiği medya karşısında çocukların bilinçlendirilmesi,
- ❖ Çocukların izledikleri filmler, diziler, reklamlar, takip ettikleri bilgisayar oyunları ve İnternet siteleri gibi medya içeriklerinin sorgulanabilir, eleştirilebilir olduğunu fark etmeleri,
- ❖ Çocukların sağlığını tehdit eden obezite ve İnternet bağımlılığı gibi rahatsızlıklar, şiddet eğilimli medya içeriği ve bazı medya alanlarında yer alabilecek zararlı içerik karşısında korunabilmeleri,
- ❖ Türkçe'nin doğru ve kurallarına uygun kullanılması, evrensel ve yerel değerleri gözetmeleri amaçlanmaktadır.

7. Yukarıdaki bilgiler içinde;

- I. Medya okuryazarlığı nedir?
II. Medya okuryazarlığı dersinin amaçları nelerdir?
III. Medya okuryazarlığı konusunda anne ve babalara düşen görevler nelerdir?

sorularından hangilerinin cevapları yer almaz?

- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III

8. Medya okuryazarlığı dersini alan bir bireyin;

- I. Yaş sınırına uygun olarak sosyal medyayı kullanmak
II. Genel Ağ üzerinde doğru ve güvenilir bilgiye nasıl ulaşabileceğinin farkında olmak
III. Genel Ağın zararlı içeriklerinden korunabilme konusunda gerekli bilinci kazanmak
IV. Türk dilinin doğru kullanılması ile ilgili bilinçli olmak

davranışlarından hangilerini sergilemesi beklenir?

- A) I, II ve III
B) I, III ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

İletişim Özgürlüğü

İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getiririz.

Öğreten Sorular

1

İletişime dayalı hak ve özgürlükleri dikkate alınan örneklerin hangi hakkın kullanımına ait olduğunu bulunuz ve işaretleyiniz.

	ÖRNEK OLAY	Bilgi Edinme Hakkı	Düşünce Özgürlüğü	İfade Özgürlüğü	Özel Hayatın Gizliliği	Haber Yapma Hakkı	Haberleşme Hürriyeti
1.	Metin Bey ailesinin gizlice görüntülerini çeken komşusunu gerekli makamlara şikâyet etmiştir.				✓		
2.	Sabah kahvaltısı sonrası gazetesini okuyan Aliye Hanım günlük gelişmelerden haberdar olmuştur.	✓					
3.	Mesut Bey konuşmacı olarak katıldığı toplantıda fikirlerini rahatça açıklama şansını yakalamıştır.		✓				
4.	Gazeteci olan Bilgen Hanım'ın çevre sorunlarına neden olan fabrikalar ile ilgili haberi bir televizyon kanalında yayınlanmıştır.					✓	
5.	Yaşanan deprem sonrası ailesi hakkında endişelenen Mert cep telefonu ile anne ve babasını aramıştır.						✓
6.	İbrahim, kendisi ile aynı görüşleri paylaşmayan arkadaşının düşüncelerine saygı göstermiştir.			✓			
7.	Hakan Bey televizyonda akşam haberlerini izlemiş ve dünyada yaşananları öğrenmiştir.	✓					
8.	Milletvekili olmak isteyen Arzu Hanım seçim öncesinde yaptığı mitingde konuşma yapmıştır.			✓			
9.	Hakkında tutuklama kararı çıkarılan bir kişinin avukatına telefon etme hakkını kullanmıştır.						✓
10.	Ünlü futbolcu Yağız, ailesi ile geçirdiği vakitler ile ilgili fotoğraf çekilmesini istememiştir.				✓		

2

Akıllı işaretler uygulaması ile ulaşılmak istenen amaçları "✓" ile işaretleyiniz.

Genel İzleyici
Kitle

7 Yaş ve Üzeri
İzleyici Kitle

13 Yaş ve üzeri
İzleyici Kitle

15 Yaş ve üzeri
İzleyici Kitle

18 Yaş ve üzeri
İzleyici Kitle

Şiddet/Korku
Unsurları
İçerir

Cinsellik
Unsurları
İçerir

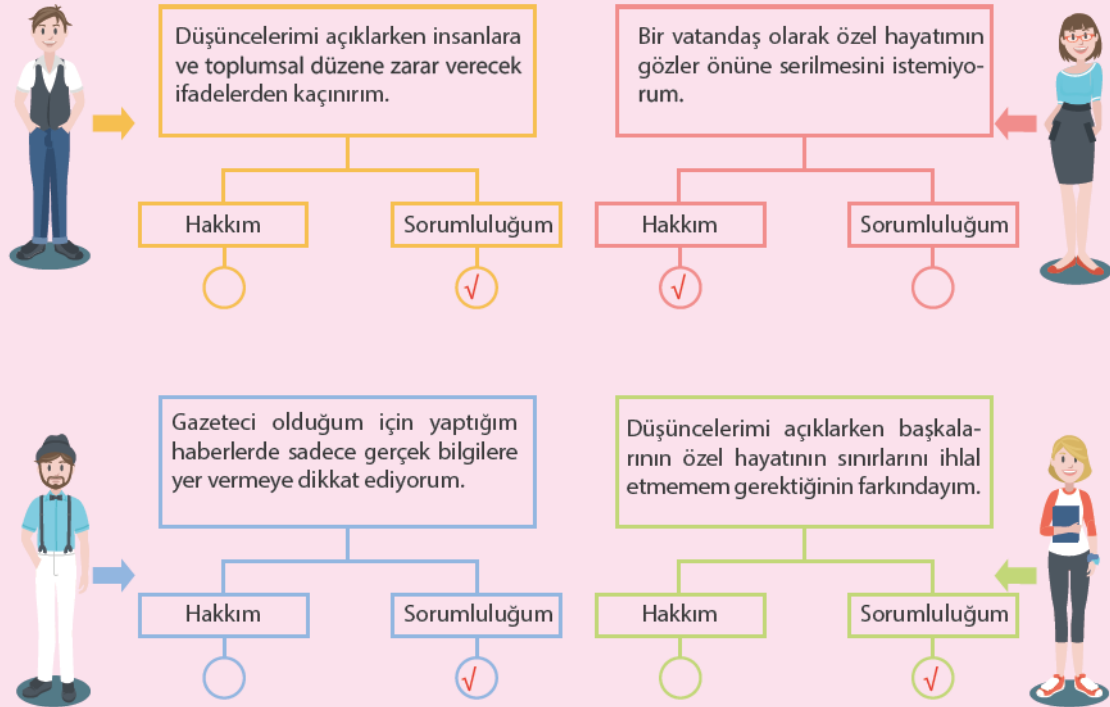

Olumsuz Örnek
Oluşturabilecek
Davranışlar İçerir

	AKILLI İŞARET KULLANIMINDA ULAŞILMAK İSTENEN AMAÇLAR	ONAY
1.	Çocukların ve gençlerin televizyonun zararlı içeriklerinden korunmasını sağlamak	✓
2.	Yayınların hangi günlerde izlenmemesi gerektiği konusunda kamuoyu yaratmak	
3.	Çocuklara ve gençlere izlemelerinin uygun olmadığı programlar hakkında bilgi vermek	✓
4.	Bir programın hangi türde zararlı içerik taşıdığı ve hangi yaş grubunun izlemesinin uygun olduğunu belirtmek	✓
5.	Anne ve babaları televizyon programlarının içeriği konusunda bilgilendirmek	✓

3

İletişim araçlarından yararlanırken sahip olduğumuz haklar ve bu hakları kullanma sonucunda ortaya çıkan çeşitli sorumluluklar bulunur. Aşağıdaki kişilerin verdikleri örneklerin hak veya sorumluluk olduğunu doğru olarak işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki görselde akıllı işaretlere yer verilmiştir.

7 Yaş ve Üzeri
İzleyici Kitlesi

Olumsuz Örnek
Oluşturabilecek
Davranışlar İçerir

Buna göre izlediğiniz programda bu sembollerin bir arada görünmesi hangi durumu belirtir?

- ☒ A) Çocuklara olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar içermesi nedeniyle o programın ancak 7 yaş ve üzerindeki izlemesine uygun olduğunu belirtir.
- ☐ B) Cinsel içerikli bir program olduğu için çocukların izlemesinin uygun olmadığını belirtir.
- ☐ C) Programın bir takım şiddet ve korku öğeleri içermesi nedeniyle ile 7 yaşının altındaki kişiler için zararlı olmayacağını belirtir.
- ☐ D) Çocuklara örnek olacak davranışlar içerdiğinden ailece izlenmesinde sakıncanın olmadığını belirtir.

3.

- Madde 20:** Herkes, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.
- Madde 22:** Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.
- Madde 26:** Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.

Yukarıdaki maddelere bakılarak hangi seçenekteki yargıya ulaşamaz?

- ☐ A) Haberleşme özgürlüğümüz anayasamız tarafından güvence altına alınmıştır.
- ☒ B) Bireylerin en önemli hakkı haberleşme hakkıdır.
- ☐ C) Kişiler düşüncelerini ifade etmek için çeşitli yöntemleri kullanma hakkına sahip olmuştur.
- ☐ D) Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü kanun tarafından korunmaktadır.

2.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

"Herkes düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkına sahiptir; bu hak serbest düşünme, hangi yolda ve nereden olursa olsun bilgi ve görüş alma, araştırma ve yayma özgürlüğünü içerir.

Buna göre:

- I. İş adamı Hakan Bey'in ekonomi ile ilgili görüşlerini bir programda paylaşması
- II. Aylin'in sınıf başkanlığı seçimi öncesi arkadaşlarının önünde konuşma yapması
- III. Tahsin'in eve alınacak olan televizyonun nasıl olması konusunda fikrini beyan etmesi

durumlarından hangileri yukarıda bahsedilen hakları kullanıma örnek olur?

- ☐ A) I ve II
- ☐ B) I ve III
- ☐ C) II ve III
- ☒ D) I, II ve III

4.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi Madde 12

Taraf devletler görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.

Bu maddeye bakılarak;

- I. Çocukların görüşlerini özgürce ifade edebilmesine ve bu görüşlerinin dikkate alınmasına önem verilmiştir.
- II. Çocuk hakları uluslararası alanda koruma altına alınmıştır.
- III. Çocukların düşüncelerini açıklayabilme özgürlüğü kendi yaşadıkları ülke ile sınırlı kalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- ☒ A) I ve II
- ☐ B) I ve III
- ☐ C) II ve III
- ☐ D) I, II ve III

5. Veri paylaşımına izin veren akıllı cihazların yaygınlaşması kötü amaçlı yazılımları da beraberinde getiriyor. Bu yazılımlar dijital ortamda kişisel verilerin çalınması gibi güvenlik sorunlarına neden oluyor. Dijital ortamda kişisel verilerin çalınması önlemek için bazı tedbirler alınabilir.

Sanal ortamda kişisel verilerin çalınmasını önlemek için;

- I. Sadece güvenilir sitelerden alışveriş yapılmalı, her dosya indirilmemeye dikkat edilmelidir.
- II. Kullanılan şifreler hiç kimse ile paylaşılmamalı, kolay elde edilebilecek şifreler kullanılmamalıdır.
- III. Tanınmayan kişilerden gelen mesajlar kesinlikle açılmamalıdır.

gibi önlemlerden hangileri alınabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

Hazırladığımız programın basın meslek ilkelerine uygun olmasına dikkat ediyoruz. Özellikle yaptığımız

yayınlarda mahkemeye aktarılmış olaylara dahil olmuyor ve kimseyi suçlamıyoruz.

Buna göre yukarıda bahsedilen programın özellikle hangi basın meslek ilkesine uygun davranmaya çalıştığı ifade edilebilir?

- A) Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.
- B) Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse "suçlu" ilan edilemez.
- C) Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi ve inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
- D) Soruşturulması gazetecilik olanakları içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olunmaksızın yayınlanamaz.

7.

Hakkımda yapılan yanlış haberin düzeltilmesi için hukuki kanalları kullandım. Yanlış haberi yapan gazetenin konu ile ilgili düzeltme yazısı yayımlanmasını sağladım.

Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisi ile açıklanabilir?

- A) Sansür
B) İletişim
C) Tekzip
D) Haberleşme

8.

Ailece televizyon izlerken, "Genel İzleyici Kitlesi" akıllı işareti ile belirtilen programda ailece izlemeye uygun olmayan ve

çocuğumuzun ruh hali açısından sıkıntılı oluşturmaya bilecek bölümler olduğunu gördük. Bu durum bizi oldukça rahatsız etti.

Yukarıdaki durumla karşılaşan bir ailenin;

- I. Yaşanan sorun konusunda güvenlik güçlerinden yardım isteme
- II. Program hakkındaki şikâyeti RTÜK'e ileterek denetim yapılmasını talep etme
- III. Yayını gerçekleştirilen kurumun bir daha izlenmemesi için kamuoyu yaratma

yollarından hangilerini tercih etmesi doğru bir davranış olur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III

1.

İlim, ilim bilmektir,
İlim, kendin bilmektir,
Ya kendin bilmezsen,
Bu nasıl okumaktır."

Yunus Emre'nin yukarıdaki sözü iletişimdeki hangi kavramla ilgilidir?

- ☒ A) Kendisini tanıyan ve sahip olduğu özelliklerin farkında olan bir kişi çevresindeki insanları daha kolay algılar ve tanır, onlarla daha kolay ve uyumlu bir iletişim sağlar.
- ☐ B) Ses tonumuzu sürekli olarak konuşmamızın içeriğine göre ayarlanamayan, tek düze bir konuşma yapmak iletişimi engeller.
- ☐ C) Kendimizi bir kişinin yerine koymak, başka insanlarla iletişimimizin gücünü artırır.
- ☐ D) Karşımızdaki insan konuşurken çeşitli tepkiler vererek onu dinleme isteğimizin olduğunu ona hissettirmek iletişimde çok önemlidir.

2.

Günlük hayatımızın her alanında çevremizdeki insanlarla iletişime geçeriz. Bu sırada iletişim şeklimiz, tutum ve davranışlarımız karşımızdakinin bizi anlaması ve sorunun çözümüne yardımcı olması açısından çok önemlidir.

Taha

İletişim kurarken beden dilini kullanmaya dikkat ederim.

Suat

Arkadaşımin duygularını anlamak için çaba göstermem.

Suna

Konuşmacının sözlerini kesmem, sorularımı ve eleştirilerimi sona saklarım.

Harun

Konuşurken doğal olur, yapmacık konuşma ve hareketlerden kaçınırım.

Yukarıdaki görselde verilen kişilerden hangisi iletişimi engelleyen bir tavır sergilemektedir?

- ☐ A) Taha
- ☒ B) Suat
- ☐ C) Suna
- ☐ D) Harun

3.

Dış dünyayı karşımdaki insanın penceresinden görmeye, kendimi onun yerine koymaya çalışırım. Bu özelliğim başka insanlarla iletişim gücümü artırır. Bu düşünce etkinliğini özellikle herhangi bir insanla çatışmaya düştüğümde, onunla aramda bir sorun yaşanmaması ve iletişim kopukluğu olmaması kullanmam gerektiğini bilirim.

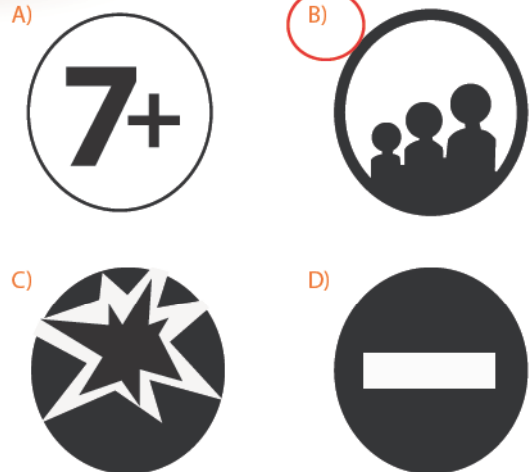
Yukarıdaki kişinin etkili iletişimdeki hangi yöntemi kullandığı ifade edilebilir?

- ☐ A) Beden dili
- ☐ B) Etkili dinleme
- ☒ C) Empati kurma
- ☐ D) Etkili konuşma

4.

Televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflama sistemidir. Bu sistem, televizyon yayıncılarının, anne babaların ve genelde toplumun, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden koruma sorumluluğunu yerine getirmelerinde onlara yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu işaretlerden biri de yayımlanan programın "Genel İzleyici Kitlesi" için uygun olduğunu göstermektedir.

Hangi seçenekteki akıllı işaret altı çizili bölümde belirtilen izleyici kitlesine uygun programlar için kullanılmaktadır?

5.

NEDİR?

.....1..... : Gazete, dergi gibi basın organlarındaki yazı, resim, karikatür gibi unsurların önceden devlet makamları tarafından incelenerek basım ve yayının yasaklanmasıdır.

.....2..... : Herhangi bir kişi veya bir kurum hakkında herhangi bir basın yayın organında gerçeğe aykırı, asılsız bir haber ve bilgi yayınladığı zaman o kişi veya kuruluşun isteği üzerine direkt veya mahkeme kararıyla dolaylı yoldan o basın yayın kuruluşunun yanlış, asılsız ve gerçeğe aykırı haberi yalanlama ve düzeltme yayınına denir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere yazılması gerekenler hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

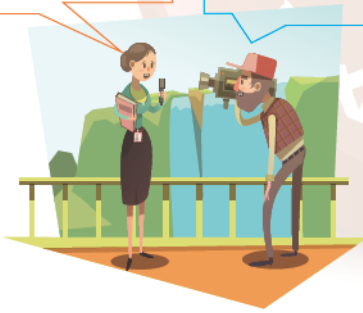
- A) 1- Tekzip
2- Sansür
C) 1- Sansür
2- Tekzip

- B) 1- Medya
2- Tekzip
D) 1- Sansür
2- Medya

6.

Sunucu: Akşam sanatçının evinin önüne gider, eve giren ve çıkanları gizlice çekeriz.

Kameraman: Bu yaptığımız anayasamıza uygun değil bence.

Kameramanın bahsettiği anayasa maddesi hangi seçenekte verilmiştir?

- A) Herkes, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.
B) Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.
C) Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.
D) Basın hürdür, sansür edilemez.

7.

Televizyon, radyo, faks, gazete, dergi, bilgisayar (Genel Ağ), telgraf, telefon ve telsiz gibi araçlar başlıca iletişim araçlarımızdır. Bunlardan gazete, dergi, internet, radyo ve televizyon gibi yazılı, basılı, görsel ve işitsel yollardan birçok insana kısa sürede duygu, düşünce ve bilgi aktarımını sağlayan araç-gereçlere basın-yayın araç-gereçleri denir. Basın-yayın araçlarının başlıca görevleri şunlardır;

Yukarıdaki metnin;

- I. Doğru ve gerçek bilgi iletme
II. Taraflı yayın yapma
III. Kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlama
IV. Kendi çıkarları doğrultusunda kamuoyu oluşturma

bilgilerinin hangileri ile devam etmesi doğru olur?

- A) I ve II
C) II, III ve IV

- B) I ve III
D) I, II ve IV

8.

“Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilir.”

Mevlâna Celâlettin-i Rumi

Mevlana'nın yukarıdaki sözü iletişimde;

- I. Karşımızdaki kişi ile empati kurabilme
II. Olayları kendimize göre değerlendirme
III. İletişimde sen dilini kullanma

durumlarından hangilerinin önemli olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I
C) I ve II

- B) Yalnız II
D) II ve III

NÖRTEST

1. “İletişim” duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. İletişim insanların olduğu her yerde vardır. Çevremizde olup bitenleri anlamak ve kendimizi çevremizdekilere anlatabilmek için iletişim kurarız. Konuşmamız, susmamız, yüz ifadelerimiz, oturuş biçimimiz, iletişim kurmak için yaptığımız bazı davranışlardır. Ağzımızdan çıkan sesler, çizdiğimiz resimler, konuştuğumuz dil, kullandığımız yazı ve yazı araç gereçleri iletişim kurmamıza yarar.

Yukarıdaki bilgiler;

- I. İletişim nedir?
II. Niçin iletişim kurarız?
III. Kişiler arası iletişimi sağlayan unsurlar nelerdir?

sorularından hangilerinin cevabını içinde barındırır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Sen dili iletişimi engelleyen, suçlayıcı ve karşı tarafı rahatsız eden bir şekilde ortaya çıkar. Ben dili ise iletişimin olumlu yönde ilerlemesini sağlayan, karşı tarafı rahatlatan bir anlayışla ilerler.

Buna göre aşağıdaki ifadeleri kullanan kişilerin hangisinin ben dilini kullandığı söylenebilir?

- A) Ödevini yapmadığın zamanlarda hep bir bahanen var.
B) Bu yaptıklarında ısrarlı olursan sonunda kaybeden sen olursun.
C) İnce giyindiğin için hastalanacağından endişeleniyorum.
D) Sana dediklerimi yapmazsan senin için hiç iyi olmaz.

2. Etkili iletişimi olumsuz etkileyen çeşitli sorunlar yer almaktadır. Bu sorunların bazıları konuşmacıdan kaynaklı iken bazıları da dinleyiciden kaynaklı sorunlardır.

Buna göre;

- I. İyi hazırlanmamış hitap metni
II. Yetersiz algılama ve yanlış yorumlama
III. Yanlış anlaşılmaya neden olacak ifadeler kullanma
IV. Soru sormama

gibi iletişim sorunlarının konuşmacıdan veya dinleyiciden kaynaklananları hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	Konuşmacıdan Kaynaklanan Sorunlar	Dinleyiciden Kaynaklanan Sorunlar
A)	I ve II	III ve IV
B)	I ve III	II ve IV
C)	III ve IV	I ve II
D)	Yalnız I	II, III ve IV

4. (I) İletişimde karşıımızdaki kişiye söylemek istediklerimizi sakın, açık, net ve doğru anlaşılacak şekilde ifade etmeliyiz. (II) Konuşmada tonumuzu iyi ayarlamalı, kelimelerin vurgularına dikkat etmeye çalışmalıyız. Sesimizin şiddeti veya zayıflığı, alçaklığı veya yüksekliği dinleyicinin her zaman ilgisini uyandırdığını unutmamalıyız. (III) İletişim yalnızca sözel iletişimden ibaret olmadığını, beden duruş biçimi, el, kol ve baş hareketleri ile yüz ifadelerini de doğru kullanmanın da önemli olduğunu her zaman hatırlamalıyız. (IV) Konuşma sırasında karşıımızdaki anlamak, onun vermek istediği mesajı doğru algılamak için çaba göstermeliyiz. (V) Karşıımızdaki konuşurken sık sık başımızı hafifçe aşağı yukarı hareket ettirerek onu dinlediğimizi ve anladığımızı hissettirmeliyiz.

Yukarıdaki metinde hangi numara ile gösterilen bölümlerde, iletişimde beden dilinin önemi hakkında bilgiler verilmiştir?

- A) I, II ve III
B) II, III ve IV
C) III ve V
D) I, III ve V

5.

ÖRNEK OLAY

Yan yana dükkânları olan iki komşu esnaf varmış. Biri turşu diğeri bal satarmış. Turşucunun işi çok iyiymiş, müşterisi çokmuş. Hatta bazen kuyruk bile olurmuş dükkânın önünde. Bal satan adam bu duruma hayret edermiş. Çünkü o, çoğu zaman sinek avlarmış. Ve kendi kendine homurdanmış. "Şu insanların işlerine akıl ermez. Biz burada çeşit çeşit bal satıyoruz çeşit çeşit... Kimse gelmiyor. Acı turşu satan adam ise müşteriye yetişemiyor. Bal satan bir gün derdini bilge adama açmış. Bilge şöyle demiş:

"Evladım, sen bal satıyorsun ama suratın sirke satıyor! Komşun turşu satıyor ama yüzü bal satıyor. Turşucunun güler yüzü acının, ekşinin müşterisini artırıyor. Balcının asık suratı ise insanları nefis tattan uzaklaştırıyor."

Yukarıdaki örnek olay iletişimdiki hangi kavramın önemini ortaya koymaktadır?

- A) Etkili dinleme
B) Anlaşılır konuşma
C) Jest ve mimiklerin
D) Empati kurma

6.

Başlattığım iletişimi olumlu bir şekilde sürdürebilmek için;

1. Karşımdakinin anlattıkları benim ilgimi çekerse onu dinlerim.
2. Konuşurken göz teması kurarım.
3. Beden dilime, özellikle yüz ifademe dikkat ederim.
4. Karşımdakine değer verdiğimi hissettirim.
5. Samimi ve içten davranırım.
6. Her zaman susmam gerektiğini bilirim.
7. Karşımdaki kişi konuşurken onu dinlediğimi jest ve mimiklerimle belli ederim.

Yukarıda verilenlerden hangileri iletişimi olumlu bir şekilde sürdürmeye yardımcı olmaz?

- A) 1, 3 ve 5
B) 1 ve 6
C) 2, 3 ve 7
D) 1, 6 ve 7

7.

İnsanlar İlk Çağ'dan günümüze kadar haberleşmek için çok çeşitli yöntemler kullanmışlardır. Dumanla, ağaçlara vurarak, güvercinle ve ulak göndererek haberleşmişlerdir. Telgrafın icat edilmesiyle haberleşmenin sınırları genişlemiş, haberleşme, iletişime dönüşmeye başlamıştır. Çevirmeli telefonla iletişim alanında büyük gelişme sağlanmıştır. İletişim iki kişi ya da belirli sayıdaki insan arasında olmaktan çıkmış geniş kalabalıklara yani kitlelere yayılmaya başlamıştır. Böylece kitle iletişimi olgusu ortaya çıkmıştır. Kitle iletişimi gazete, dergi, kitap, radyo, televizyon, Genel Ağ, sinema vb. gibi araçlarla yapılmaktadır.

Buna göre;

- I. Teknolojinin gelişmesiyle iletişim araçlarının çeşitliliği artmıştır.
- II. Kitle iletişimi çok sayıda araç üzerinden yapılabilmektedir.
- III. Kitle iletişim araçları, ülke ve dünyadaki gelişmeleri en hızlı ve en doğru biçimde aktarmakla yükümlüdür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

8.

Basın özgürlüğü halkın doğru bilgi edinme hakkıdır. Basın yayın organları halka yanıltıcı bilgi verdiklerinde halkın doğru bilgi edinme hakkı kısıtlanmış olur. Aynı durum, kişiye özel haber ve bilgiler için de geçerlidir.

Yukarıda belirtilen hakkın ihlali durumunda kişiler anayasamızın hangi maddesini talep etme hakkına sahiptir?

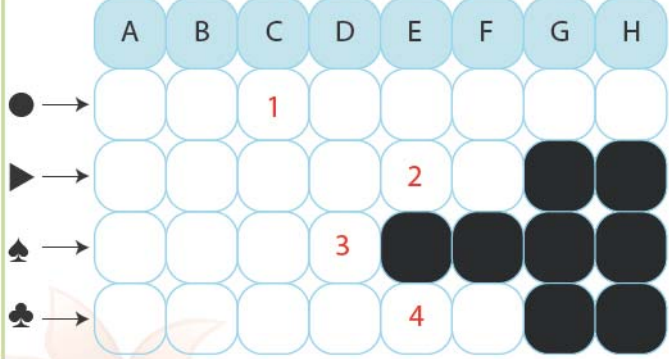
- A) **Madde 28:** Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.
- B) **Madde 22:** Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.
- C) **Madde 32:** Düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hâllerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.
- D) **Madde 19:** Herkes düşünce ve ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, serbestçe düşünme, hangi yoldan ve nereden olursa olsun bilgi ve görüş alma, araştırma ve yayma özgürlüğünü içerir.

Beceri Temeli Sorular

TEST – 1

1. Aşağıda verilen soruların cevaplarını bulmacadaki boşluklara yazınız.

- İnsanların duygu ve düşüncelerini her türlü yolla karşı tarafa aktarmasına ne denir?
- Kişinin karşısındaki kişinin yerine kendini koyup onun duygularını anlamaya çalışmasına ne denir?
- ♠ Ülkemizdeki radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevli olan kurumun kısaltması nedir?
- ♣ Yanlış bir haber hakkında kaleme alınan düzeltme yazısına ne denir?

Bulmacada rakamların olduğu bölümlere denk gelen harfler sırası ile yazıldığında hangi seçenekteki kelime ortaya çıkar?

A) TİKE

B) KİTE

C) ETİK

D) ETKİ

2. Günümüzde Genel Ağ ve özellikle sosyal ağlar üzerinden yayınlanan herhangi bir bilgi veya fotoğraf, anında küresel boyutta yayılma ve kitleleri etkileme gücüne ulaşmış durumdadır. Dolayısıyla sosyal medya, algı yönetiminin en etkili silahlarından biri oldu. Algı Yönetimi denilen sistemle olaylar gerçekte olduğu gibi değil farklı şekilde yansıtılabilir, Toplumun istenildiği gibi düşünmesi olayları algılaması sağlanır. Bunun en kolay yapılabileceği alanlardan biri de artık Sosyal Medyadır. Birçok kişi Sosyal medyada paylaşılan her içeriği gerçek kabul edip paylaşımlarıyla bu deformasyona uğrayan bilginin yayılmasına yardımcı oluyorlar. Bu gelişme günümüzde Genel Ağın algı yönetimin çok önemli bir unsur olduğunu göstermektedir.

Buna göre aşağıdaki görsellerden hangisi Genel Ağ ve sosyal medyanın algı yönetimindeki etkisini göstermektedir?

A)

B)

C)

D)

3. (I) Günümüzde büyük kitlelere ulaşabilen radyo, gazete, dergi, internet (Genel Ağ) ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarına verilen genel ad medya terimiyle ifade edilmektedir. (II) Medya, insanların bilgilenmesi, haberdar olması, haber iletmesi, eğlenmesi, hoşça vakit geçirmesi, boş zamanlarını değerlendirmesi gibi pek çok ihtiyacını gördüğü bir ortam olmakla birlikte, insanların düşüncelerini, kararlarını, davranışlarını ve yaşam biçimlerini de etkilemektedir. (III) Sosyal medyanın kullanımının artması ile toplumda yüz yüze iletişim oranı azalmıştır. Eskiden bayramlarda aile bireyleri bir araya gelirken, günümüzde çeşitli sosyal medya mesajları ile kutlamalar yapılmakta yüz yüze iletişim kurulmamaktadır. (IV) Bunun yanında sağlık problemi ile hayatına devam etmek zorunda olan birçok insana sosyal medya sayesinde yardım ulaştırılabilmektedir. Örneğin, acil kan ihtiyacı olan bir hastaya internet, radyo ve akıllı telefonlar aracılığı ile kısa sürede kan bulunabilmektedir.

Yukarıdaki metinde verilen bilgilerin numaralı bölümleri ile bu bölümlerde anlatılanların eşleştirmesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	Sosyal Medyanın Olumlu Yanları Nelerdir?	Medyanın İnsan Yaşamına Etkileri Nelerdir?	Sosyal Medyanın İletişim Üzerindeki Olumsuz Etkileri Nelerdir?	Medya Nedir?
A)	I	II	III	IV
B)	II	I	IV	III
C)	III	IV	I	II
D)	IV	II	III	I

4. Nasrettin Hoca bir gün karısına:

- "Hatun. Şu bizim komşu, çarıkçı, Mehmet ağanın adı neydi?" demiş.
- "Kendin söyledin ya, efendi" demiş karısı, "Mehmet ağa."
- "Canım, dilim sürçtü işte... Ne iş yapar diyecektim." demiş Hoca.
- "A efendi" demiş karısı, "kendin çarıkçı demedin mi?"
- "Anlasana işte" demiş Hoca, "nerede oturuyor demek istedim."
- "Efendi, bugün sana ne oluyor?" demiş karısı "Komşu" dedin ya...

Hoca birden sinirlenmiş. Yüksek bir ses tonu ile;

- "Aman be kadın... Seninle de bir türlü konuşulmaz ki!"

Buna göre Nasrettin Hoca hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kendini doğru ifade edememiştir. B) İletişime engel bir tavır sergilemiştir.
- C) Olumlu iletişime açık davranmıştır. D) Karşısındaki kişinin duygularını anlamaya çalışmamıştır.

5. Anayasamızda yer alan maddeye göre, radyo ve televizyon yayın hizmetlerinde, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek türde içerik taşıyan programlar bunların izleyebileceği zaman dilimlerinde ve koruyucu sembol kullanılmadan yayınlanamaz. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, çocukların olumsuz yayın içeriğinden korunmasına yönelik olarak çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar arasında Akıllı İşaretler Sembol Sistemi, Medya Okuryazarlığı Dersi, İyi Uykular Çocuklar Projesi, Çocuk Web Sitesi, Medya Okuryazarlığı Web Sitesi sayılabilir.

Bu bilgilere bakılarak;

- I. Çocukların, televizyondaki zararlı içeriklerden korunması kanun güvencesi alınmıştır.
- II. RTÜK, zararlı içeriklerden korunmasına önem vermiş ve yayınladığı çeşitli çalışmalar ile bu konuya katkı sağlamıştır.
- III. RTÜK çocukların olumsuz yayın içeriklerinden korunmasına yönelik bazı projeleri hayata geçirmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

Beceri Temeli Sorular

TEST - 2

1.

Yukarıdaki kişilerin yaptığı konuşmaların iletişimi olumlu veya olumsuz yönde etkilemesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	İletişimi Olumlu Etkileyenler Davranışlar	İletişimi Olumsuz Etkileyenler Davranışlar
A)	1, 2 ve 3	4, 5 ve 6
B)	1, 2, 4 ve 5	3 ve 6
C)	3 ve 6	1, 2, 4 ve 5
D)	4, 5 ve 6	1, 2 ve 3

2.

Genel ağ erişimi, sosyal medya gibi teknolojik araçlar iletişimi kolaylaştırır da bu araçların kullanımı sonucu kişisel bilgi, görüntü ve banka hesaplarının yanlış kişilerin eline geçmesi diye bir sorun da bulunmaktadır.

Yukarıdaki metinde teknolojinin hangi alanda ortaya çıkardığı olumsuzluğa değinilmiştir?

- A) Sağlık B) Güvenlik C) Haberleşme D) Ekonomi

3.

- İletişime geçtiğim kişinin duygularını anlamaya çalışırım.
- Kişiler hakkında sahip olduğum bilgiler onunla iletişimi olumlu ya da olumsuz etkiler.
- Konuşurken vücudumu ve hareketlerimi etkili bir şekilde kullanırım.
- Karşımdaki kişi konuşurken başka bir şey ile ilgilenmeden sadece konuşmacıya odaklanırım.

Yukarıdaki kişinin ifadeleri ile bu ifadelerin iletişimdeki karşılığı hangi seçenekte doğru olarak eşleştirilmiştir?

	Etkili Dinleme	Empati Kurma	Beden Dili	Ön yargı
A)	1	4	2	3
B)	4	1	3	2
C)	3	1	4	2
D)	2	3	1	4

4. Osmanlı Devleti'nde eğer bir evin camında sarı çiçek varsa "Benim evimde hasta var. Ey sokaktan geçenler sakın bağırıp rahatsız etmeyiniz." demektir. Kapılarda iki tokmak bulunur. Bunlardan büyük olanı kalın, küçük olanı da ince ses çıkartır. Eve yabancı biri veya misafir gelmiş ise kalın sesli tokmağı tıklatır, ev sahibi ona göre hazırlığını yaparak kapıyı açar.

Bu bilgilere bakılarak hangi seçenekteki yargıya ulaşamaz?

- A) İletişim sadece sözlü olarak gerçekleştirilen bir eylem değildir.
B) En etkili iletişim türü dil ile gerçekleştirilendir.
C) İnsanlar duygularını sadece söz ile değil semboller ve araçlar kullanarak da ifade edebilir.
D) Osmanlı Devleti'nde iletişim için farklı yöntemler kullanılmıştır.

5. Padişahın biri rüyasında, dişlerinin önden arkaya doğru döküldüğünü, yemek yiyemez hâle geldiğini görür. Rüyasını yorumlaması için tabirci başını ve bir diğer tabirciyi yanına çağırır. Onlara gördüğü rüyanın hayır mı şer mi olduğunu sorar. Tabirci başı padişahın rüyasını; "Padişahım bütün yakınlarınız sizden önce ölecekler. Siz koskoca ülkenizde yapayalnız uzun bir ömür süreceksiniz." diyerek tabir eder. Tabirci başının söylediklerinden hoşlanmayan padişah öfkeyle "Tez zindana atın bu adamı, felaket tellalı olmak neymiş öğreysin!" der. Padişah rüyasını diğer tabirciye sorar. Tabirci sakın ve gülümseyen bir ifade ile "Rüyanız hayırdır, padişahım. Siz, bütün yakınlarınızdan daha uzun yaşayacaksınız ve uzun seneler ülkenizi idare edeceksiniz." der. Bu habere çok sevilen padişah tabirciye iki kese altın verir. Olup biteni başından beri izleyenler ise şaşkınlıkla tabirciye şu soruyu sorarlar:

- Aslında sen de tabirci başı da aynı şeyi söylediniz. Padişah neden seni ödüllendirdi de onu cezalandırdı? Tabirci tebessümle "Elbette aynı şeyi söyledik ancak ne söylediğinden ziyade nasıl söylediğin ve kime söylediğin önemlidir." der.

www.meb.gov.tr

Yukarıda anlatılan hikâyeden yola çıkarak;

- I. İnsanlar aynı şeyi anlatsalar da kullandıkları sözcükler farklı anlaşılmasına neden olabilir.
II. Kullanılan kelimeler iletişimde yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilir.
III. Karşımızdaki kişiye uygun bir iletişim yönteminin tercih edilmemesi beklenmedik sonuçlar ortaya çıkarabilir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Uzun yıllar öğretmenlik yaptığı okulda müdür olan Asya Hanım çok sert bir ifade takınarak, öğretmen arkadaşlarına yönelik şu konuşmayı yapmıştır: "Arkadaşlar benden önceki dönemi ve o dönemde yapılan yanlış uygulamaları unutun. Artık herkes daha çok çalışacak veya önümüzdeki yıl bu okulun kadrosunda yer alamayacağını bilecek. "Hastayım, işim var, çok yorgunum," gibi söylemler ile izin alma dönemi bitti. Benim sizi anlamam değil, sizin beni anlamanız önemli. Başarılı olmaktan başka çareniz yok. Yapılan yanlışlıkları görmezden gelme dönemi sona erdi."

Buna göre Asya Hanım için,

- I. Konuşmasında kendinden önceki dönemi yargılayıcı ve tehdit edici bir tarz sergilemiştir.
II. Ben diline ve sen diline örnek oluşturacak söylemlerde bulunmuştur.
III. Sert konuşma tarzını beden dili ile de desteklemiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

KÜLTÜR VE MİRAS

Beylikten Cihan Devletine

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Avrupa'da Uyanış

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Değişen Dünya Değişen Osmanlı

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Osmanlı'dan Kalan Mirasımız

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ünite Değerlendirme Testi 1

Ünite Değerlendirme Testi 2

Beceri Temelli Test 1

Beceri Temelli Test 2

2. Ünite

Kazanımlar

Beylikten Cihan Devletine

- Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklarız.

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

- Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz ederiz.

Avrupa'da Uyanış

- Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrarız.

Değişen Dünya Değişen Osmanlı

- Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunuruz.

Osmanlı'dan Kalan Mirasımız

- Yerli ve yabancı seyyahların seyahatnamelerinden örneklerle yer veririz.

Beylikten Cihan Devletine

Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklarız.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda 14. Yüzyıl başlarında Türk beylikleri haritası verilmiştir. Bu haritaya bakılarak verilen bilgilerin doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

	BİLGİ	D	Y
1.	Anadolu coğrafyasında kurulmuş olan Türk beylikleri arasında siyasi birlik bulunmamaktadır.	✓	
2.	Osmanoğulları beyliği, Bizans sınırındaki bir uç beyliği durumundadır.	✓	
3.	Beylikler arasındaki en güçlü olarak Karamanoğlu beyliği ön plana çıkmaktadır.		✓
4.	Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Trabzon Rum İmparatorluğu'nun hakimiyeti vardır.		✓
5.	Osmanoğlu beyliğinin Karesioğulları, Karamanoğulları, Germiyanogulları ve Candaroğulları beyliği ile sınır komşusudur.	✓	
6.	Bizans İmparatorluğunun Balkanlardaki hakimiyeti devam etmektedir.		✓

2

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. Türkiye Selçuklu Devleti'nin **Kösedağ Savaşı**.'ndan sonra zayıflamaya başlamasıyla birlikte Anadolu'nun özellikle batısında Türk beylikleri kurulmaya başladı.
2. 1071 yılında **Malazgirt**...zaferinden sonra yurt edinmek için Anadolu'ya gelen boylardan biri de Kayı boyu idi.
3. Osmanlı'nın kuruluş yıllarında Bizans, toprakları üzerinde otoritesini yitirmiş, şehir ve kasabalar **tekkur**..denilen yöneticiler tarafından yönetiliyordu.
4. Osman Bey, zayıf bir devlet hâline gelmiş olan Bizans sınırında yer almanın sağladığı imkânla bu devlete karşı **gaza, cihat**...yaparak Osmanlı Beyliği'nin sınırlarını genişletti.
5. Şehir ve kasabalarını birer birer kaybeden Bizans İmparatorluğu'nun Osmanlı'ya karşı ordu toplayarak harekete geçmesi üzerine ilk Osmanlı-Bizans Savaşı olan **Koyunhisar**. Savaşı yapılmıştır.
6. Osman Bey rahatsızlığı nedeniyle yönetimi alan Orhan Bey uzun bir kuşatmanın ardından **Bursa** 'yı fethederek burayı başkent yaptı.

3

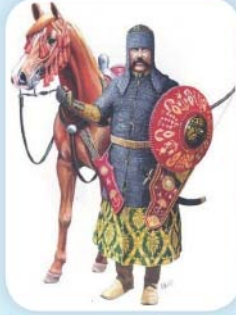
Söğüt ve çevresinin yurt edilmesinin Osmanlı Beyliği'ne sağladığı avantajları doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1. Osmanlı Devleti'nin önemli ticaret yolları üzerinde kurulması
2. Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında Balkanlar'da güçlü devletlerin bulunmaması
3. Osmanlı Devleti'nin bulunduğu konumun ilerleme için avantaj sağlanması
4. Bizans sınırında bulunan Osmanlı'nın Bizans Devleti'ne karşı cihat anlayışını sürdürmesi
5. Osmanlı Devleti'nin komşusu olan Bizans'ın taht kavgaları ile uğraşması
6. Osmanlı Devleti'nin fethettiği bölgelerdeki ticaret yollarını ve pazarları kontrol altına alması

4

Aşağıda haklarında bilgi verilen Osmanlı askerlerinin adlarını bilgilerin altındaki kutucuklara yazınız.

Başkent dışında yaşayan askerler olup Osmanlı ordusunun en kalabalık gücünü oluştururlar. Devletten doğrudan maaş almazlar. Onlara devlet tarafından tımar ismi verilen dirlik toprağı verilir. Tımar sahipleri elde ettiği gelirin bir kısmı ile bu askerlerin bütün masraflarını karşılar. Savaş zamanı hızla orduya katılır, barış zamanı ise atlarımızla savaş talimi yapar ve ihtiyaçlarımızı karşılayan tımar sahibinin topraklarındaki üretimi denetlerler. Aynı zamanda bulundukları bölgenin güvenliğini de sağlarlar.

Tımarlı sipahi

Kapıkulu Ocağı'nda görevli bir askerdir. Üç ayda bir ulufe adı verilen maaş alırlar. Savaş zamanı orduya katılır, savaş dışında başkentin güvenliğini sağlarlar. Balkanlar'da yaşayan gayrimüslim bir ailenin çocukları arasında seçilirlerdi. Fethedilen bölgelerdeki ailelerin rızasıyla köyden alınarak Anadolu'da bir Türk ailenin yanına yerleştirilir, daha sonra başkente gelerek Acemi Ocağı'nda askerlik eğitimi alırlardı. Buna 'Devşirme Sistemi' denirdi. Askerlik süresince başka bir işle uğraşmaları ve evlenmeleri yasaktır.

Yeniçeriler

5

Aşağıda hakkında bilgi verilen divan üyelerinin adlarını altlarındaki kutucuklara yazınız

Kaptan-ı derya

Reis'ülküttap

Kazasker

Vezir

Şeyh'ül İslam

Vezir-i azam

Nişancı

Defterdar

Padişahın vekili ve yardımcısıdır. Padişahın mührünü taşırdı. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nden itibaren divan toplantılarına başkanlık etmeye başladı.

Bütçenin hazırlanması ve devletin diğer mali işlerinden sorumludurlar. Devletin gelir ve giderlerinin hesaplanması işlerinden sorumludur.

Divan toplantılarında büyük davalara bakar, kadıların ve müderrislerin atamalarını yaparlardı.

Daha çok askerî ve siyasi işlerden sorumluydular. Devlet idaresinde veziriazama yardım ederlerdi. Osmanlı Devleti büyüdükçe sayıları arttı.

Vezir-i azam

Defterdar

Kazasker

Vezir

Fermanlara, çeşitli belgelere padişahın tuğrasını çekmekle, yeni toprakların gelirlerine göre devlet görevlilerine dağıtımını yapardı.

Devletin dış işlerinden de sorumlu oldu. Yabancı devletlerden gelen mektupları tercüme etmek ve bunlara cevap vermek görevleriydi.

Gerekli olduğunda divan toplantılarına katılmıştır. Divan toplantılarında alınan kararların dine uygun olup olmadığına karar vermiştir.

Osmanlı Devleti'nde donanma komutanıdır. Kanuni zamanında divanın asıl üyesi olmuştur. Seferde olmadığında divan toplantılarına katılırdı.

Nişancı

Reis'ülküttap

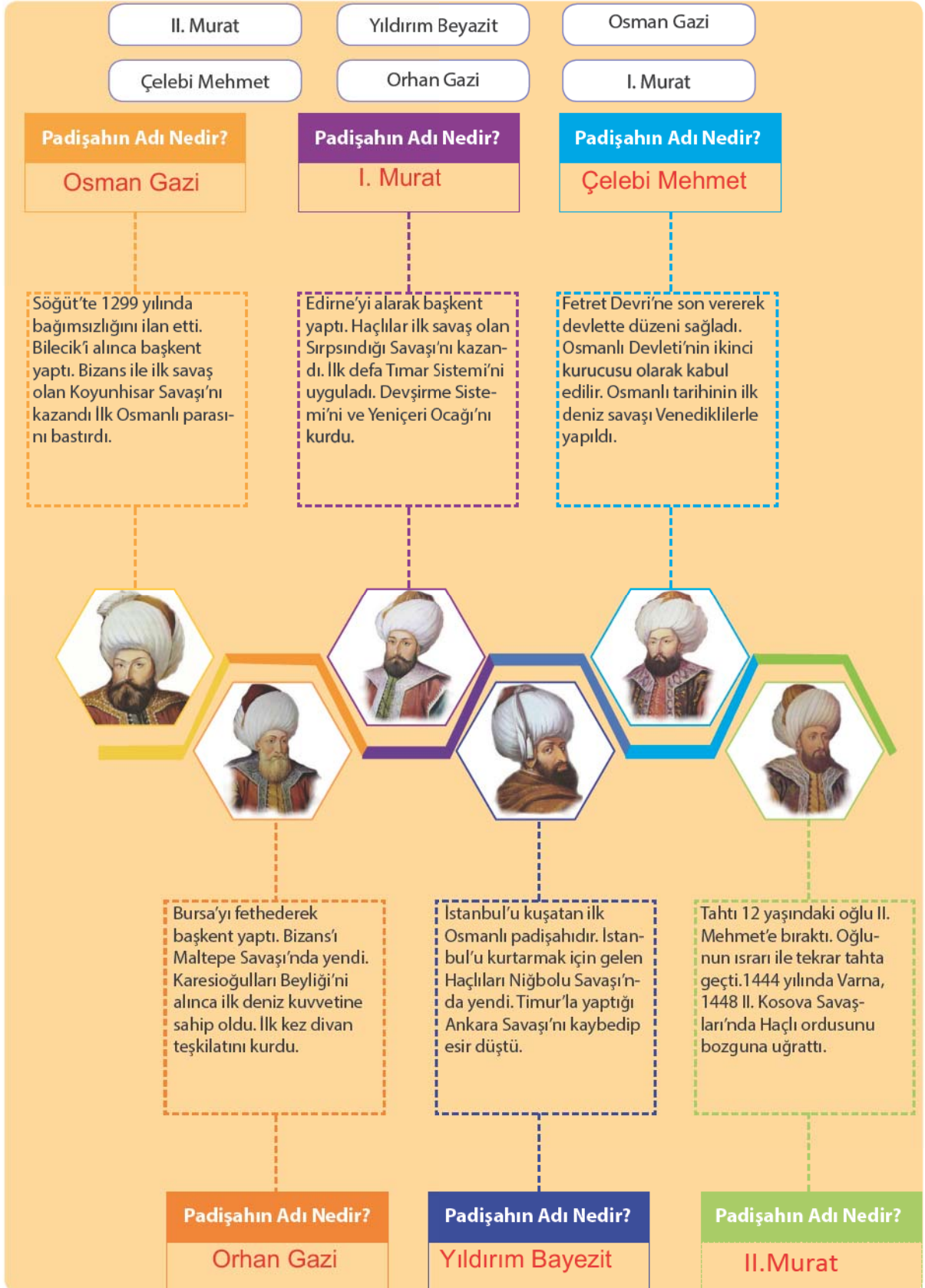
Şeyh'ül İslam

Kaptan-ı Derya

TANE TANE ÖĞREN

7

Aşağıda bahsedilen gelişmeler ile padişahların adlarını doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1. Malazgirt zaferinden sonra yeni yaşam alanları arayan birçok Türk boyu Anadolu'ya gelmişti. Bunlardan bir olan Kayılar, Türkiye Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat tarafından ilk olarak Ankara yakınlarındaki Karacadağ yöresine yerleştirildi. Daha sonra Kayılara Söğüt ve Domaniç yörelerini yaylak ve kışlak olarak verdi. Eski gücünü yitirmiş olan ve taht kavgaları ile uğraşan Bizans Devleti sınırına yerleştirilen Ertuğrul Bey idaresindeki Kayılar, gaza ve cihat anlayışı ile fetihler yapmaya çalışıyordu.

Buna göre;

- I. Kayılar, Anadolu'yu kendilerine yurt edinmek istemiştir.
- II. Kayıların Anadolu'daki yaşam alanlarında değişiklikler yapılmıştır.
- III. Kayılar İslamiyet'i Anadolu'da yaymak için çaba göstermiştir.
- IV. Kayı boyu, Alaeddin Keykubat zamanında bağımsızlığını ilan etmiştir.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

2. Orhan Bey zamanında İznik ve İzmit gibi önemli şehirleri fethedildi. Orhan Bey fethettiği yerlerde yaşayan halktan isteyenlerin ayrılabilceğini, istemeyenlerin vergilerini ödemek şartıyla inançlarına karışılmadan yaşayabileceklerini bildirdi. Fethedilen şehirler cami, medrese, imaret, han, hamam gibi eserlerle donatılarak birer Türk şehri hâline geldi. Orhan Bey İznik'te ilk Osmanlı medresesini açtı. Bu medreseye Davud-u Kayseri'yi müderris tayin etti.

Buna göre Orhan Bey dönemi ile ilgili olarak hangi seçenekteki yargıya ulaşılamaz?

- A) Bizans İmparatorluğu'nun Anadolu'daki bazı toprakları Osmanlı hâkimiyetine girdi.
B) Fethedilen topraklarda hoşgörü politikası uygulandı.
C) İznik'te medrese açılarak ve bu medreseye müderris olarak Davud-u Kayseri'nin atanması ile hukuk alanında bir teşkilatlanma içine girildi.
D) Fethedilen bölgelerde Türk-İslam kültürüne ait mimari eserler inşa edildi.

3. Osmanlı Beyliği'nin fethettiği yerlerdeki yaşam ilgili iki örnek;

Bilecik Rumları iyi bardak yaparlardı. Bunları satmaya pazara getirmişlerdi. Germiyanlı biri, Rumlardan bir bardak almış, karşılığını vermemiş. Bu Rum gelmiş Osman Gazi'ye şikâyetle bulunmuş. Osman Gazi de, o kişiyi getirmiş, Rum'un hakkını alıvermiş.

Âşık Paşazâde Tarihi

Osman Bey, Hristiyanları koruma görevini üstlenmiş, fethedilen yerlerde yerli Hristiyan halkı, köylü ve şehirliyi istimalet ile yerlerinde bırakıp korumuştur. İstimalet, hoşgörü ile kendi tarafına kazanma anlamındadır.

Halil İnalcık, Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I, s.12

Buna göre Osmanlı egemenliğinde yaşayan halkın;

- I. Adalet
- II. İktisat
- III. Güvenlik

konularının hangilerindeki haklarının korunduğu söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

- 4.

Yukarıdaki haritaya bakıldığında Osmanlı Devleti hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sınırları Rumeli'ye ulaşmıştır.
B) Ege, Akdeniz ve Karadeniz'e kıyısı vardır.
C) Bizans İmparatorluğunun merkezini ele geçirmiştir.
D) Bizans İmparatorluğu ile sınırı bulunmaktadır.

5. Türk göçleriyle Osmanlı Beyliği'nin nüfusunun artması Osman Bey'i Bizans'a karşı yeni fetihler yapmaya yöneltti. Şehir ve kasabalarını birer birer kaybeden Bizans İmparatorluğu Osmanlı'ya karşı ordu toplayarak harekete geçti. Koyunhisar'da yapılan ilk Osmanlı-Bizans savaşını Osmanlı kazandı (1302). Bu zaferden sonra Bursa kuşatıldı. Osman Bey rahatsızlığı nedeniyle yönetimi oğlu Orhan Bey'e bıraktı ve 1326'da vefat etti. Orhan Bey uzun bir kuşatmanın ardından 1326'da Bursa'yı fethederek burayı başkent yaptı.

Bu bilgilere bakılarak Osman Bey dönemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osman Bey zamanında yeni fetihler yapılması, artan nüfusa yerleşecek toprak bulma isteği etki olmuştur.
B) Osman Bey sağlık problemleri nedeni ülke yönetimini oğluna bırakmıştır.
C) Bizans'ın topraklarını Osmanlı Devleti yönünde büyümesi ilk Osmanlı-Bizans Savaşı'na neden olmuştur.
D) Bursa fethedildikten sonra ülkenin idari merkezi ilan edilmiştir.

6.

- 1 Osmanlı Beyliği kurulduğu sırada Anadolu'da ve Balkanlarda güçlü devletler yoktu.
- 2 Osmanlı Devleti bulunduğu konumun sağladığı avantajı ile Bizans'a karşı fetihlerde bulunmuştur.
- 3 Osmanlı Beyliği'nin yurt edindiği topraklar önemli ticaret yollarının üzerinde idi.

Yukarıdaki tabloda verilen bilgiler ile;

- a. Bölgenin ekonomik avantajları
b. Komşu devletlerin siyasi durumu
c. Coğrafyanın sağladığı avantajlar

durumlarının eşleşmesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A) 1-a	B) 1-b
2-b	2-a
3-c	3-c
C) 1-b	D) 1-c
2-c	2-a
3-a	3-b

7. Osmanlı Devleti fethedilen bölgeyi Türkleştirmek ve İslamlaştırmak istemiştir. Süleyman Paşa Rumeli'deki kaleleri fethedince Orhan Bey'e "Rumeli şehir ve kalelerindeki Hristiyan aileleri Karesi vilayetine geçirip onların yerine de Anadolu'nun güneyinden konargöçer Türkmenleri, gönüllü gazileri, gaza eden dervişleri ve kendi arzusuyla gelip yerleşmek isteyen köylüleri gönderip iskân eylemek gerek." demiştir. Orhan Bey de bu özellikteki aileleri Rumeli'ye göndererek buraya yerleştirmiştir. Böylece bu topraklar imâr edilirken aynı zamanda üretim elde edilen ve vergi alınan topraklar haline gelmiştir.

Yukarıdaki bilgilerde Osmanlı Devleti'nin uyguladığı hangi politikadan bahsedilmektedir?

- A) Gaza ve cihat
B) İstimalet
C) İskân
D) Dirlik

8.

Bizans İmparatorluğu da karışıklık içindeydi. Kantakuzen, Orhan Bey'den aldığı destek ile Bizans'a hükümdar oldu. Bizans, Bulgar ve Sırlarla mücadelesinde yine Orhan Bey'den yardım istedi. Orhan Bey, oğlu Süleyman Paşa komutasında ordu göndererek Bizans'a yardım etti. Osmanlı'nın bu yardımları karşılığında Bizans, Gelibolu yarımadasındaki Çimpe Kalesi'ni Osmanlı'ya bıraktı. Çimpe Kalesi'nin ele geçirilmesi ile bölge Osmanlı Devleti'nin Avrupa yönüne yapılacak seferleri için önemli bir üs bölgesi halini aldı.

Çimpe Kalesi'nin alınması ile;

- I. Osmanlı topraklarının batı yönünde genişlemesi
II. Osmanlı Devleti'nin Anadolu'daki hâkimiyetinin başlaması
III. Osmanlı Devleti'nin Balkanlara doğru yapacağı seferler için bir hareket noktası elde etmesi

sonuçlarından hangilerinin elde edildiği söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

48
TARİH

1.

1

Osman Gazi ilk fetihleri gönüllü askerler ile yapmıştır.

2

Orhan Gazi yaya ve müsellemler denen bir düzenli ordu kurmuştur.

3

I. Murat Kapıkulu Ocağını kurmuş, ordunun sayısını artırmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi askeri düzenlemelere gidilmesi ve asker sayısının artırılmasında hangi seçenekte verilen bilgiler etkili olmamıştır?

- A) Fetihlerin devam etmesi ve giderek artış göstermesi
- B) Ülke sınırlarının giderek genişlemesi
- C) Genişleyen toprakların güvenliği için daha çok askere ihtiyaç olması
- ☒ D) Bizans'a karşı art arda alınan yenilgilere son verilerek istenmesi

2.

Osmanlı nüfusunun büyük kısmı köylerde yaşamaktaydı. Köylüler ise daha çok tarım ile uğraşırlar ve ürettikleri ürünlerin bir miktarını vergi olarak verirlerdi. Köylülerin büyük çoğunluğu devletin kendilerine tahsis ettiği çiftlikleri işleten ailelerden oluşmaktaydı. Osmanlı halkının geçim kaynaklarının temeli tarıma dayanıyordu. Kuruluştan itibaren doğru toprak politikalarının uygulanması tarım sektörünü sürekli canlı tuttu. Osmanlı Devleti fetihlerle belirli ticaret yollarının denetimini ele geçirerek ülkede iktisadi yapının canlanmasını sağladı. Ticaret yolları üzerindeki kervanlardan ve pazarlardan alınan vergiler devletin önemli gelir kaynakları arasındaydı.

Yukarıdaki bilgilerde Osmanlı Devleti'ndeki hangi alanlar hakkında bilgi verilmiştir?

- A) Hukuki - Askeri
- ☒ B) Sosyal - Ekonomik
- C) Sosyal - Hukuki
- D) Kültür - Ekonomik

3.

Osmanlı Devleti'nin siyasi bir güç olarak ortaya çıkmasında devlet yönetim yapısının da büyük payı vardır. Orhan Bey zamanında kurulmuş olan Divan Teşkilatı, devlet işlerinin görüşüldüğü ve karara bağlandığı en önemli yönetim organıdır. Alanında uzman kişilerden oluşan divan teşkilatı padişaha devlet idaresinde yardımcı olurdu. Ancak son kararı padişah verirdi. Ayrıca çözülemeyen şeri ve hukuki davaların karara bağlandığı en yüksek mahkeme ve idari makamıydı. Divan toplantısı sabah namazından sonra başlar ve öğleye kadar devam ederdi. Divanda tecrübeli ve alanında uzman devlet adamları görev yapardı.

Buna göre divan hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında görev yapmaya başlamıştır.
- B) Siyasi ve adli konuların görüşüldüğü bir yerdir.
- ☒ C) Toplantılarında alınan kararlara padişah uymak zorundadır.
- D) Toplantıları gün boyu sürmemektedir.

4.

Osmanlı ordusunun en kalabalık gücünü oluşturan Tımarlı Sipahiler savaşta yararlılık gösterenlerden seçilirdi. Tımar sahipleri elde ettiği gelirin bir kısmı ile asker yetiştirir, savaşa bu askerler ile katılırdı. Görev yaptıkları bölgenin güvenliğini sağlar, üretimin denetimini sağlardı. Topraklarını üç yıl ekmeyen tımar sahibinden toprağı geri alınırdı.

Yukarıdaki bilgilerde Tımar sisteminin hangi alandaki yararından bahsedilememiştir?

- A) Ekonomi
- B) Askeri
- C) Güvenlik
- ☒ D) Adalet

5. Yıldırım Beyazıt'a kadar Osmanlı Devleti Anadolu'da savaş dışı yollarla toprak kazanmaya çalıştı. Evlilik yoluyla Germiyanogulları Beyliği'nden Kütahya ve çevresi, Hamitoğulları Beyliği'nden de para karşılığında Isparta ve Beyşehir çevresi alındı. Yıldırım Beyazıt barışçı şekilde toprak kazanma siyasetini bırakarak Anadolu'daki Türk beyliklerini Osmanlı topraklarına kattı. Böylece Anadolu'da Türkiye Selçuklu Devleti'nden sonra ilk defa Türk siyasi birliği sağlanmış oldu. Ancak Asya'da kendi adını taşıyan güçlü bir devlet kuran Timur, Anadolu'ya girerek Ankara Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ni mağlup etti. Yıldırım Beyazıt esir düştü ve kısa süre sonra öldü, Anadolu'daki Türk beylikleri yeniden kuruldu.

Buna göre Yıldırım Beyazıt dönemi hakkında;

- Toprak kazanmak için uygulanan barışçı yollar-
dan vazgeçilmiştir.
- Anadolu'daki Türk beylikleri Osmanlı devleti
egemenliği altına girmiştir.
- Ankara Savaşı, Anadolu'daki Türk siyasi birliği-
ne zarar vermiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

"Ben Osmanlı padişahı I. (Çelebi) Mehmet. Kardeşlerim ile olan taht mücadelesinden başarıyla çıkarak Fetret Devri'ne son verdim. Devletteki düzeni yeniden sağladığım için Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu olarak da kabul edildim.

Benim dönemimde Osmanlı tarihinin ilk deniz savaşını Venediklilerle yaptık ve bu savaşı kaybettik. Amcam tarafından çıkartılan Düzmece Mustafa İsyanı'nı bastırıp Fetret Devri'nde kaybedilen toprakların bir kısmını geri aldım."

Bu bilgilere bakılarak Çelebi Mehmet dönemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çelebi Mehmet, devleti yeniden toparladığı için dev-
letin ikinci kurucusu olarak anılmaktadır.
- B) Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki fetihleri devam
etmiştir.
- C) Denizlerdeki hâkimiyet için yapılan savaştan isteni-
len sonuç elde edilememiştir.
- D) Ülke içinde otorite sağlanmış, daha önce elden çıkan
toprakların bazıları tekrar Osmanlı toprağı yapılmıştır.

7. **Varna Savaşı:** II. Murat Osmanlı ordularının Rume-
li'de ilerleyişini engellemek isteyen Macarların
önderliğindeki Haçlıları Varna Savaşı'nda mağlup
etti.

Kosova Savaşı: Varna Savaşı'nda alınan yenilginin
intikamını almak isteyen bir başka Haçlı ordusu da
II. Kosova Savaşı'nda Osmanlı ordusu tarafından
mağlup edildi. Varna Savaşı ve II. Kosova Savaşı
sonucu Haçlıların Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan
çıkarma ümitlerinin kalmadı.

Bu iki durum değerlendirildiğinde:

- Osmanlı Devleti, Avrupalı Devletlere karşı askeri
üstünlük elde etmiştir.
- Bu zaferler sonucu Rumeli'de Osmanlı hâkimi-
yeti güç kazanmıştır.
- Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma hedefi son
bulmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

8.

... Vardılar, oğlan getirdiler. Getirip Anadolu'da Türk
kavmine üleştirdiler. Çift sürdüler. Bunlar hizmet
gördüler ve Türkçe öğrendiler. Üç yıl, dört yıl olduk-
tan sonra getirip devlet kapısında yeniçeri yaptılar.
Ak börk giydirdiler. Aslında yeniçerinin kuruluşu
budur. O vakitten beri adını yeniçeri koydular.

Oruç Beğ Tarihi, s. 38

**Yukarıda bahsedilen olay Osmanlı Devleti'nde
uygulanan hangi sistemdir?**

- A) İstimalet Sistemi
B) Devşirme Sistemi
C) Tımar Sistemi
D) Kadılık Sistemi

9. Osmanlı Devleti'nde bir diğer ekonomik faaliyet
hayvancılıktı. Daha çok konargöçer yaşayan halk
tarafından yapılmakta; koyun, keçi, sığır gibi hay-
vanlar beslenmekteydi.

**Yukarıdaki bilgilerde bahsedilen "konargöçer
halkın hayvancılık yapması" ifadesi ile Osman-
lı Devleti'ndeki hangi iki kavramdan birlikte
bahsedilmiştir?**

- A) Askeri ve siyasi hayat
B) Ekonomik ve sosyal hayat
C) Ticari ve kültürel hayat
D) Askeri ve ekonomik hayat

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz ederiz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda verilen bilgileri İstanbul'un Fethi'nin ulusal ve uluslararası sonuçları olarak eşleştiriniz.

2

Aşağıda boş bırakılan yerlere uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. Osmanlı Devleti fethedilen topraklarda kalıcı olmak için uygulananpolitikasının amacı fethedilen topraklardaki insanların devlete olan bağlılıklarını güçlendirmektir.
2. Yavuz Sultan Selim zamanında Mercidabık (1516) ve Ridaniye Savaşları (1517) ile Memluk Devleti'ni ortadan kaldırarak Osmanlı topraklarını Kıtası'na kadar genişletmiştir.
3. Barbaros Hayreddin Paşa Savaşı'nda (1538) Haçlı donanmasını yenerek Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesini sağladı.
4. Orhan Bey zamanında Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne bağlanması ile denizcilik faaliyetleri başlamış ve Osmanlı Devleti ilk donanmaya sahip olmuştur.

3

Kanuni Sultan Süleyman hakkında verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Orta Avrupa'nın kilidi durumundaki Belgrat onun zamanında alındı (1521). Mohaç Savaşı'nda Macarları yenerek Orta Avrupa'da Osmanlı hâkimiyetini pekiştirdi (1526). Alman Seferi sırasında Germen İmparatoru Şarlken Kanuni'nin karşısına çıkmaya cesaret edemedi. Charles Quint'e karşı Fransa Kralı I. François'ı (Fransuva) destekleyerek bazı ayrıcalıklar (kapitülasyonlar) verdi. Böylece Fransa olası bir Haçlı birliğinden uzak tutulmak istendi. Viyana kuşatıldı ancak ağır kış şartlarının da etkisiyle sonuç alamadı (1529). Doğuda İran'a karşı üç sefer düzenledi. Akdeniz'de hâkimiyeti sağlamak için önemli olan Rodos Adası alındı (1522). Barbaros Hayreddin Paşa Preveze Deniz Savaşı'nda (1538) haçlı donanmasını yenerek Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesini sağladı.

1. Kanuni Sultan Süleyman'ın kazandığı hangi zafer Osmanlı'nın Orta Avrupa'daki egemenliğine güç kazandırmıştır?

☐ Zigetvar Zaferi	☒ Mohaç Zaferi	☐ Preveze Zaferi	☐ Varna Zaferi
--	--	---	---------------------------------------

2. Kanuni Sultan Süleyman hangi ülkeye ayrıcalıklar vererek o ülkeyi Avrupa'daki ittifaktan uzak tutmayı amaçlamıştır?

☐ İngiltere	☐ Almanya	☐ Venedik	☒ Fransa
------------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	--

3. Haçlı Donanmasının mağlup edildiği ve Akdeniz'de üstünlüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesinin sağlandığı deniz zaferinin adı nedir?

☐ İnebahtı	☐ Vadiüsseyl	☐ Hint Deniz	☒ Preveze Zaferi
-----------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	--

4

Aşağıda verilen ve Kanuni Sultan Süleyman'ın Semendire Kadısı'na gönderdiği fermana bakıldığında öne çıkan kavramları işaretleyiniz.

"Halktan kanuna aykırı vergi alındığı bana arz olundu. Bundan sonra halktan her kim olursa olsun, hangi makam sahibi olursa olsun kanuna aykırı bir nesne dahi aldırtmayın. Sizin bu uygulamalara son vermediğiniz ve bu gibi olayları tarafıma bildirmediğinizi de duydum. Bu hükmüm size ulaştığında hemen sicil defterine kaydedin ve uygulamaya koyun. Şayet haksızlıkları önlemeye kadir olamazsanız, haksızlığı yapan sancak beyi dahi olsa bana bildirin. Bu hükmü öyle ilan edin ki hiçbir kimse duymadık, bilmiyorduk, diyemesin."

("Gökkubbe Altında Birlikte Yaşamak", Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel s.42)

Adalet	Keyfi yönetim	Kanuna uygunluk	Hukuk
☒	☐	☒	☒

5

Aşağıda verilen Fatih Sultan Mehmet dönemi haritasına bakıldığında verilen bilgilerin doğru olanlarını "✓" yanlış olanlarını ise "X" ile işaretleyiniz.

	BİLGİ	Doğru	Yanlış
1.	İstanbul ve Karadeniz'in Anadolu kıyıları Osmanlı Devleti tarafından ele geçirilmiştir.	✓	
2.	Balkanlarda Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti görülmektedir.	✓	
3.	Avrupa tamamen Osmanlı toprağı haline gelmiştir.		✓
4.	Anadolu beylikleri tamamen Osmanlı Devleti egemenliği altına alınamamıştır.	✓	
5.	İstanbul Osmanlı Devleti'nin başkenti olmuştur.		✓
6.	Akkoyunlu Devleti'nin toprakları, Osmanlı Devleti'nin doğusunda yer almıştır.	✓	

6

Aşağıda bazı özellikleri ile yaptığı faaliyetler verilen kişi veya kavramları boşluklara yazınız.

	Özelligi	Kavram / Kişi
1.	Askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip insanların gönüllerini kazanmaya çalışan, fetihlerde büyük rolü olan gönüllü insanlara verilen ve derviş manasına gelen kavramdır.	Abdalan-ı Rum
2.	Ahilik Teşkilatının kurucusu Ahi Evran'ın eşidir. Dünyada ilk örneklerden biri olan ve kadınlardan oluşan bir sivil toplum örgütü kurmuştur.	Bacıyan-ı Rum
3.	Vatan uğruna canını bile vermekten çekinmeyen gaza ve cihat ruhu ile hareket eden kahramanlara verilen addır.	Gaziyanı Rum
4.	Fatih Sultan Mehmet'in Karadeniz'i Türk gölü haline getirmek için donanma göndererek fethini gerçekleştirdiği, Karadeniz'in kuzeyinde yer alan hanlığın adıdır.	Kırım
5.	Yavuz Sultan Selim, Safevî Devleti'nin hükümdarı Şah İsmail'i yenerek Safevîlerin Anadolu üzerindeki baskısını ortadan kaldırdığı savaşın adıdır.	Otlukbeli
6.	Osmanlı Devleti bir yandan fetihleri gerçekleştirirken bir yandan da farklı millet ve kültürleri bir arada yaşatmayı başarmasına neden politikaya denir.	İstimalet

7

Aşağıdaki görsele bakılarak Fatih Sultan Mehmet hakkında verilen bilgileri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

FATİH

SULTAN MEHMET

1432

2. Mehmet 30 Mart'ta dünyaya geldi

1444

Babası Padişah 2. Murat'ın 1444 yılında isteğiyle 12 yaşında tahta çıktı

1446

Ülkenin genel durumu ve yaşının küçük olması nedeniyle yaklaşık 2 yıl kadar tahtta kaldı ve padişahlığı, kendi isteğiyle babasına devretti

1451

19 yaşında ikinci kez tahta oturdu

1453

İstanbul'u 21 yaşında feth ederek "yıkılmaz" diye bilinen Bizans İmparatorluğu'nu yıkan 2. Mehmet, "Fatih" unvanını aldı

1481

3 Mayıs'ta Hünkâr Çayırı'ndaki ordugahında hayatını kaybetti

İstanbul'un fethiyle Türk ve dünya tarihini yeniden şekillendirdi

*2 imparatorluk, 4 krallık,
14 devlet ve 11 prensliği
Osmanlı'nın topraklarına kattı*

*Hükümdarlık yaptığı 30 yıl boyunca
25 seferi bizzat yöneten Fatih,
880 bin kilometrekare olan Osmanlı
topraklarını 2 milyon 214 bin
kilometre kareye ulaştırdı*

*Devlet adamlığının yanı sıra şair,
matematik, astronomi, fizik gibi pek
çok alanda yetenekli ve bilgi sahibi
olan, 6 dil bilen Fatih, padişahlığı
süresince birçok medrese yaptırıp,
dünyanın farklı ülkelerinden bilim
insanlarını İstanbul'a davet ederek,
sanata ve ilme verdiği önemi de
gösterdi*

	BİLGİ	D	Y
1.	Osmanlı tahtına iki kez oturmuş, ikinci padişahlığı 30 yıl sürmüştür.	✓	
2.	Birçok alanda kendini geliştirmiş, çok sayıda yabancı lisanı konuşabilmiştir.	✓	
3.	Osmanlı Devleti'nin hakimiyet alanını 3 kattan fazla genişletmiştir.	✓	
4.	Fatih unvanını almasında Bizans'ın yıkılması ile sonuçlanan İstanbul'u fethetmesi etken olmuştur.	✓	
5.	Birçok medrese yaptırması, dünyanın farklı ülkelerinden bilim insanını İstanbul'a getirmesi çok başarılı bir devlet adamı olduğunu gösterir.	✓	

1. Askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip insanların gönüllerini kazanmaya çalışan kişilerin de fetihlerde büyük rolü vardır. Bu gönüllü insanlara derviş manasına gelen abdâl veya Abdalân-ı Rum deniliyordu. Bu dervişlerin faaliyetleri Anadolu'da İslâmiyet'in yayılmasını sağladı. Şehir ve kasabalara yerleşen dervişler, toplumun bütün kesimleriyle yakın temas kurdu. Halk arasında gaza ve cihad anlayışını yaydılar. Bu durumun Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkmasında önemli katkısı oldu.

Buna göre;

- I. Fetihler sadece silah yolu ile gerçekleşmemiştir.
- II. Abdalan-ı Rum üyelerinin Osmanlı Devleti'ne dini ve siyasi kazanımları olmuştur.
- III. Fethedilecek bölgede askeri mücadele öncesi manevi açıdan çalışmalar yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

2.

"Arkadaşlarımla birlikte Denizli'den geçerken dükkânlarından çıkan bazı kimselerin yollarımızı keserek bizleri kendi evlerine götürmek istediğini gördük. Başka bir grup ise buna engel olmaya çalışırken aralarında kavga çıktı. Yollarının eşkıyalar tarafından kesildiğini zannettik. Sonradan öğrendik ki ahiler bizleri misafir etmek için tartışmaktalar."

İbn-i Batuta'nın anlattığı bu olaya bakıldığında Osmanlı toplum yapısındaki;

- I. Konukseverlik
- II. Cömertlik
- III. Huzur ve güvenlik

kavramlarından hangilerinin varlığına ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Dünyanın ilk kadın sivil toplum örgütü Kayseri'de 13. Yüzyılın ilk yarısında Fatma Bacı tarafından kurulan Bacıyan-ı Rum'dur. Yani Rum Bacıları örgütüdür. Eşi Ahi Evran'ın erkek esnaf arasında oluşturduğu esnaf örgütlenmesini Fatma Bacı'da kadınlar arasında da gerçekleştirmek istemiştir. Bacıyan-ı Rum'un eğitim sistemine bakıldığında;

- ❖ Öncelikle üyelere yamak, çırak, kalfa ve usta sıralaması doğrultusunda sıkı bir mesleki uygulamalı eğitim veriliyordu.
- ❖ Mesleki eğitimin yanında zaviyelerde dini, ahlaki ve güncel hayatla ilgili bilgilerde verilmekteydi.
- ❖ Binicilik, atıcılık gibi eğitimlerde verilerek askeri yetenekte kazandırılırdı. Nitekim Kayseri'nin savunması sırasında Moğollara karşı mücadelede yer almışlardır.

Bu bilgilere bakıldığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Fatma Bacı kadınların da ekonomik, kültürel ve askeri olarak toplum hayatında aktif rol üstlenmelerini sağlamaya çalışmıştır.
- B) Gerektiğinde vatan savunmasına katılan kadınlar farklı alanlarda önemli katkılar sağlamışlardır.
- C) Kadınlar ülke savunmasında erkeklerden daha önemli rol oynamıştır.
- D) Fatma Bacı'nın kurduğu sistemde usta-çırak ilişkisi vardır.

4. Şehir merkezi ise harabe haline dönmüş olup içinde sadece sultanın askerlerinden bir kısmı oturmaktadır. Sultanın zevcesi Nilüfer hatun da orada oturarak bu askerlere hükmeder. Kendisi dindar ve olgun bir yöneticidir."

İbn-i Batuta

İbn-i Batuta'nın, şehrin yöneticisi olarak Orhan Bey'in eşi Nilüfer Hatun'dan bahsetmesi kadının hangi alandaki etkinliğinin kanıtıdır?

- A) Hukuki
B) Askeri
C) Ekonomik
D) Siyasi

5. Osmanlı fetih siyasetinin başarılı olmasında padişahların kişiliği ve yetenekleri de önemli rol oynar. Bu padişahlardan biri de Fatih Sultan Mehmet'tir. Küçük yaştan itibaren iyi bir eğitim almıştır. "Avni" lakabıyla şiirler yazacak kadar edebiyat bilgisi- ne, toplum tasarımı yapacak kadar matematik ve mühendislik bilgisine sahiptir. Ayrıca Fatih'in padişah olduktan sonra da çeşitli ilimleri tahsil için hoca tayin edip her gün belli saatte ders dinlediği söylenir. Farsça, Arapça, Yunanca, Sırpça, Slavca ve İtalyancayı öğrendiği bilinmektedir.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında Fatih Sultan Mehmet hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kendini farklı alanlarda geliştirmiştir.
B) Şiir ve edebiyata ilgi duymuş, şiirler kaleme almıştır.
C) Yabancı dile önem vermiş, pek çok lisan öğrenmiştir.
D) Osmanlı fetih siyasetinin en başarılı padişahı olmuştur.

6. Osmanlının Asya ve Avrupa toprakları arasındaki bütünlüğünü engelleyen İstanbul'un alınması gerekiyordu. İstanbul önemli ticaret yollarının üzerinde bulunması nedeniyle ekonomik açıdan da önemliydi. Hz. Muhammed'in "Konstantinopolis (İstanbul) bir gün mutlaka fethedilecektir. Onu fetheden asker ne güzel asker, onu fetheden komutan ne büyük komutandır." hadisi de tüm Müslümanların hayalini süslüyordu. Ayrıca Bizans, haçlıları Osmanlı'ya karşı kışkırtıyordu.

Yukarıdaki bilgilerde İstanbul'un fethinin;

- I. Siyasi
II. Dini
III. Ekonomik
IV. Sosyal

nedenlerinin hangilerinden bahsedilmiştir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

7. Osmanlı Devleti fethedilen topraklarda kalıcı olmak için "istimâlet politikası" uygulamıştır. Bu politikanın amacı fethedilen topraklardaki insanların devlete olan bağlılıklarını güçlendirmektir.

Örnek Olay 1

Bursa'nın fethi sırasında şehirde yaşayan Rumlar hiçbir direnişte bulunmamıştır. Fetih-ten sonra şehri neden teslim ettiklerini soran Orhan Gazi'nin Rumlardan aldığı cevap oldukça dikkat çekicidir. "Sizin devletinizin günden güne yükseldiğini ve bizim devletimizi geçtiğini anladık. Babanızın idaresine geçen köylülerin memnun kalıp bir daha bizi aramadıklarını gördük ve biz de bu rahatlığa heves ettik."

(Aşıkpaşazade, *Tevarih-i Âli Osman*, s.30)

Örnek Olay 2

Tarihçi Nikolas Jorga (Nikılıs Yorga) İstanbul kuşatmasında şehrin savunmasının Rumlardan daha çok 4. Haçlı Seferi ile İstanbul'a yerleşen Latinler tarafından yapıldığını belirtir. Kuşatma günlerini bizzat gören Bizans Tarihçisi Ducas (Dukas) ise Latinlerin baskısından bıkan halkın "Latin külâhı görmektense Türk sarığı görmek evladır." sözünü söylediklerini belirtir.

(Nikolas Jorga, *Osmanlı Tarihi*, c.2, s.22; Ducas, *Bizans Tarihi*, s.264)

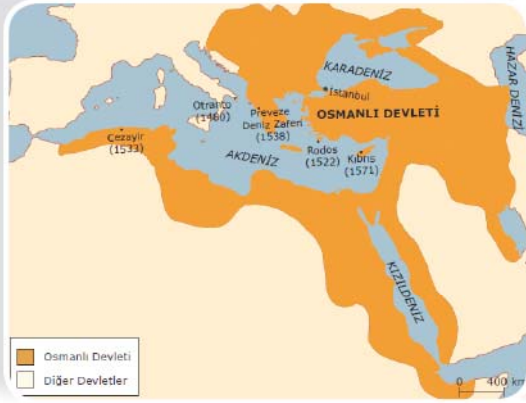
Bu iki olay birlikte değerlendirildiğinde;

- I. İstimalet politikasının amacına ulaştığı
II. Osmanlı Devleti'nin halkın gönlünü kazanan bir siyaset izlediği
III. İstimalet politikası ile farklı millet ve kültürlerin bir arada yaşatılmasının başarıldığı

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

1. Aşağıdaki harita Osmanlı Devleti'nin 1480-1571 yılları arasındaki denizlerdeki hâkimiyeti göstermiştir.

Yukarıdaki haritaya bakıldığında;

- I. Osmanlı Devletinin egemenlik sahası Afrika kıyılarına ulaşmıştır.
- II. Karadeniz ve Kızıldeniz, Osmanlı Devleti toprakları içinde kalmıştır.
- III. Preveze Deniz Zaferi ile tüm Akdeniz'in kontrolü Osmanlı Devleti'nin eline geçmiştir.
- IV. Akdeniz'den Hazar Denizine uzanan coğrafya Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.

Çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) I, II, III ve IV

2. Osmanlı Devleti bir bölgeyi ele geçirdiğinde;
- I. Nüfusun azalmaması için bölgeden göç edilmesini yasaklar,
 - II. Bölge halkına inanç hürriyeti ve özgür yaşama hakkı tanır,
 - III. Kanun önünde herkesin eşit olduğunu belirtir,
 - IV. Halkın can ve mal güvenliği din ayrımı yapmadan devlet garantisi altında olduğunu belirtir.

Buna göre yukarıda belirtilen uygulamalardan hangileri Osmanlı Devleti'nin hoşgörülü ve adaletli bir politika izlediğinin göstergesidir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

3. Kıbrıs'ın fethi Akdeniz'in doğusunun güvenliği için oldukça önemliydi. Adada bulunan korsanlar bölge ticaretine zarar veriyordu. Lala Mustafa Paşa 1571 yılında adayı fethetti. Kıbrıs'ın fethinden sonra Papa'nın çağırısı ile toplanan Haçlı donanması İnebahtı Deniz Savaşı'nda Osmanlı donanmasını mağlup etti.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti Akdeniz hâkimiyeti için önemli bir adım atmıştır.
B) Papa Osmanlı aleyhinde çalışmalarda bulunmuştur.
C) İnebahtı Savaşı, Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'deki üstünlüğünü tamamen yok etmiştir.
D) Kıbrıs'ın fethinde ekonomi ve güvenlik ile ilgili gerekçeler etkili olmuştur.

4. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethi öncesi;
- Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı'nı yaptırarak Boğazların giriş çıkışını kontrol altına almıştır.
 - Çok ince hesaplar yapılarak ortaya çıkarılan ve dönemin en güçlü silahlarından olan Şahi toplarını döktürmüştür.
 - Karamanoğlu Beyliği'nin üzerine sefere çıkmış, Balkanlardan gelebilecek saldırılar için bölgede bir ordu bulundurulmuştur.

Bu bilgilere bakıldığında Fatih Sultan Mehmet hakkında;

- I. İstanbul fethi için birçok alanla alakalı önlemler alınmıştır.
- II. Fetih için yapılan hazırlıkta yaşamış olduğu çağın bilim ve teknolojisinden yararlanmıştır.
- III. Osmanlı Devleti'ne karşı Anadolu'dan ve Balkanlardan gelebilecek saldırılara karşı temkinli davranmıştır.
- IV. İstanbul Boğazı'nı kontrol altına almaya çalışmıştır.

sonuçlardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

5. İspanya topraklarında yaşanan Museviler 1492'de baskılar nedeniyle İspanya'yı terk etmek zorunda kalmışlardır. Sultan II. Bayezid, 1492'de zor durumda kalan Musevi topluluğunun sığınma talebini kabul etmiştir. Kemal Reis komutasında Osmanlı donanmasını İspanya'ya göndererek, Musevilerin Osmanlı topraklarına ulaşmasını sağlamıştır. Osmanlı Devleti, topraklarına sığınan Musevilere yerleşme ve dinlerini serbestçe yaşama hakkı tanıdığını ilan etmiştir.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti hakkında hangi seçenekteki çıkarım yapılamaz?

- A) Halkına inanç hürriyeti tanımıştır.
B) Hoşgörüyü dayalı bir siyaset izlemiştir.
C) Farklı dini inançlara topraklarını açmıştır.
D) Çok uluslu yapısı olumlu sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

7. **Rodos'un Fethi:** Ege Denizi'nden Akdeniz'e çıkışta önemli bir konuma sahip olan Rodos, Sen Jan şövalyelerinin elindeydi. Şövalyeler Osmanlı ticaret gemilerine zarar veriyordu. Kanuni Sultan Süleyman altı aylık bir kuşatma ile adayı Osmanlı topraklarına kattı. Bunun sonucunda ...

Yukarıdaki bilgilerin;

- I. Ege Denizi'ndeki güvenlik büyük oranda sağlanmıştır.
II. Ege Denizi'ndeki Osmanlı egemenliği güç kazanmıştır.
III. Osmanlı Devleti'nin ekonomik çıkarları korunmak istenmiştir.

ifadelerinden hangileri ile devam etmesi doğru olur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Fatih, ordusuyla Trabzon'u çeviren sarp dağları aşarken zaman zaman yaya yürümüştür. Bunu gören Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın annesi Sâre Hatun:

"Hey oğul! Bu Trabzon'a bunca zahmet nedendir?" diye sorunca Fatih şu manidar cevabı vermiştir:

"Hey ana, bu zahmet hak yolundadır; zira bizim elimizde İslam'ın kılıcı vardır. Eğer bu zahmeti etmezsek bize gazi demek yalan olur. Bugün yahut yarın huzuru ilahiye çıkınca mahcup olurum."

Ziya Nur Aksun, Beylikten Cihan İmparatorluğu'na

Fatih'in sözleri Trabzon'u fethinin hangi alan-daki nedeninden bahsedilmektedir?

- A) Siyasi
B) Dini
C) Ekonomik
D) Hukuki

8. Osmanlı Devletinin 9. padişahı olan Yavuz Sultan Selim babası ile giriştiği taht mücadelesinde Yeniçerilerin desteği ile başa geçmeyi başarır. Osmanlı Devleti ile sürekli sorunlar yaşayan İran üzerine gider ve Safevi Devleti'ne son vererek topraklarını Osmanlı'ya katar. Fatih Sultan Mehmet döneminden bu yana Osmanlı aleyhinde politiklar üreten Memluk Devleti ile 1516 Mercidabık ve 1517 Ridaniye Savaşlarını yaparak bu devlete son verir. Osmanlı hakimiyetini Mısır'a ve Arabistan Yarımadasına ulaştırır. Halifelik Osmanlı Devleti'ne geçer. Halifelik unvanını kullanan ilk Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim olur. Ayrıca Baharat Ticaret Yolunun kontrolü Osmanlıya geçer.

Bu bilgilere bakılarak Yavuz Sultan Selim dönemi hakkında;

- I. Osmanlı Devleti siyasi, askeri ve ekonomik kazanımlar elde etmiştir.
II. Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki itibarı artmıştır.
III. Yavuz Sultan Selim'in başa geçmesinde askerin desteğini arkasına alması etkili olmuştur.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

Avrupa'da Uyanış

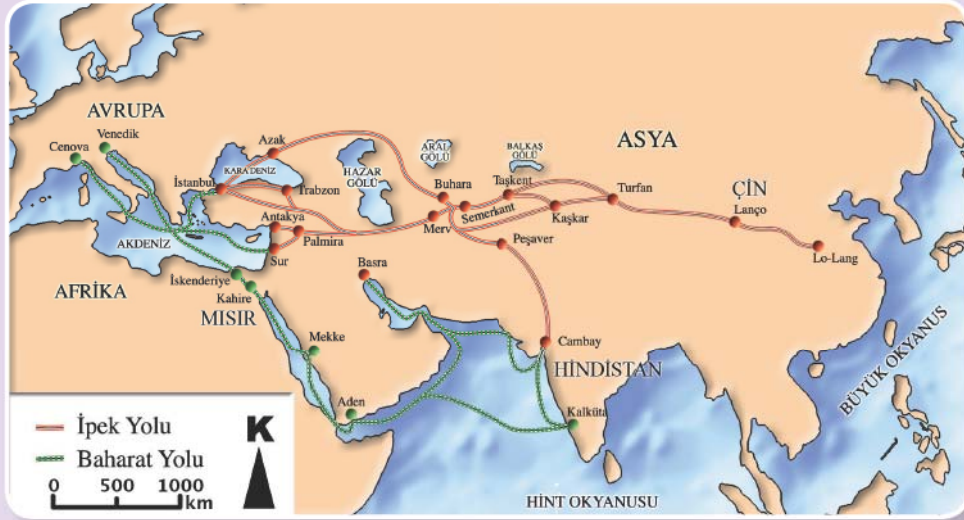
Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrarız.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda İpek ve Baharat Yolu'nun haritası verilmiştir. Bu haritaya ve kutucuktaki ifadelerle bakılarak verilen bilgileri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

Avrupa'da baharata çok büyük bir talep vardı ve lüks bir gıda maddesi olarak kabul ediliyordu. O zamanlarda eti uzun süre taze saklamak ve ete lezzet vermek amacıyla kullanılıyordu. Çin'de üretilen ipekli kumaşlar Avrupa saraylarında gösterişli kıyafetlerin dikiminde kullanılıyordu. Bu iki değerli ürün dünyanın en önemli ticaret yollarına isim olmuştur.

	BİLGİ	D	Y
1.	İpek Yolu'nun başlangıç noktası Çin iken, Baharat Yolu'nun başlangıç noktası ise Hindistan'dır.	✓	
2.	Baharat Yolu, Karadeniz'in kuzeyinden İstanbul'a uzanmakta oradan da Anadolu'ya varmaktadır.		✓
3.	İpek ve Baharat Yolları, Avrupa'nın ihtiyacı duyduğu ürünlerin nakledilmesinde kullanılmıştır.	✓	
4.	Coğrafi Keşiflerin başlaması İpek ve Baharat Ticaret Yollarının önem kaybetmesine neden olmuştur.		✓
5.	İpek Yolu'nun güzergâhı Hazar'ın kuzeyinden ve güneyinden ilerlemektedir.	✓	
6.	Kalküta'dan başlayan Baharat Yolu tek bir yön takip ederek Venedik ve Cenova'ya ulaşmaktadır.		✓
7.	Baharat Yolu sadece gıda, İpek Yolu ise sadece giyim üzerine ürünler taşımak amaçlarıyla kullanılmıştır.		✓

ürünleri

2

Coğrafi keşiflerin sebeplerinin hangi alan ile ilgili olduğunu yazınız.

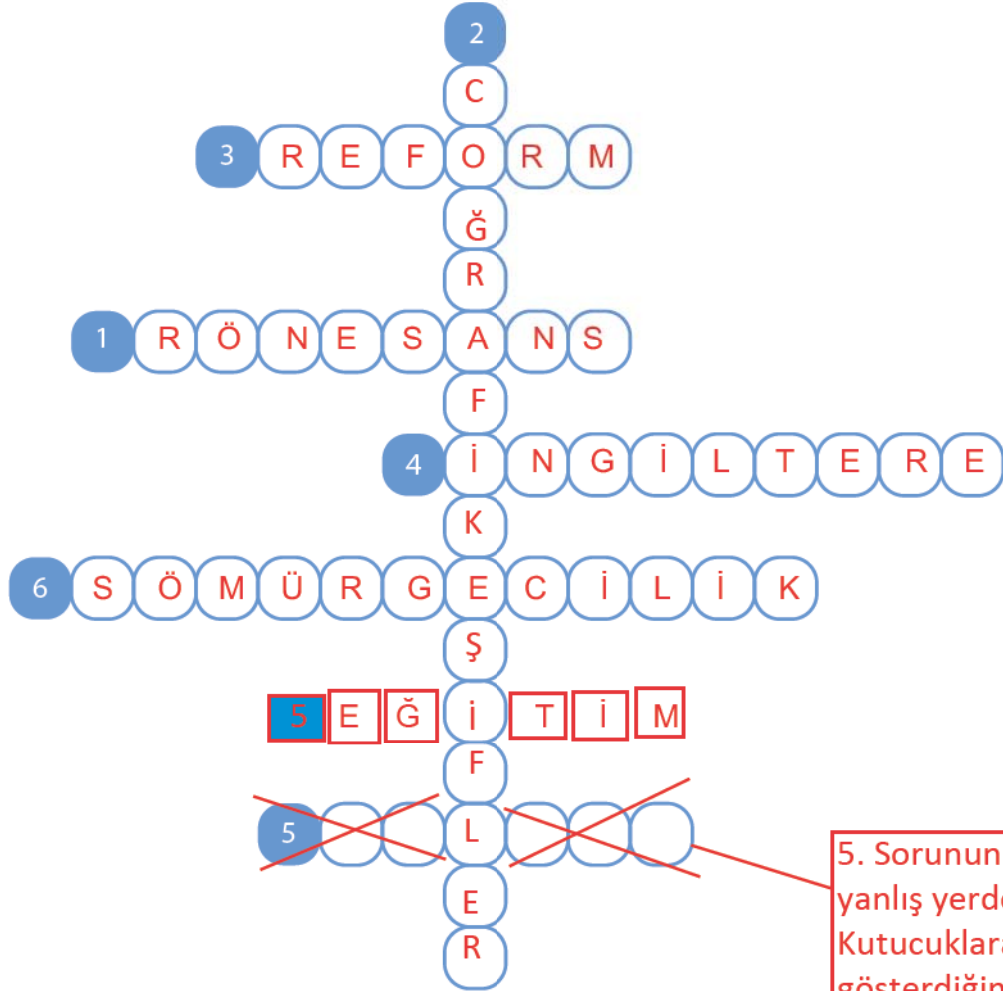
3

Aşağıda boş bırakılan bölümleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. Rönesans...yani "yeniden doğuş" olarak isimlendirilen dönemde Avrupa Eski Yunan ve Roma sanatı ile bilimlerini yeniden keşfedip çevrelerindeki dünya ile ilgili yeni fikirler geliştirdiler.
Coğrafi
2. ...Keşifler...sonucunda sömürgeleştirilen yerlerden Avrupa'ya taşınan değerli madenler ve ürünler Avrupa'nın zenginleşmesini sağladı.
3. Yeniden düzenlemek anlamına gelen .Reform..., Katolik kilisesindeki yozlaşmaya karşı başlamış dinî bir harekettir.
4. ...Aydınlanma Çağı!..... 'nda bilgiye ancak olayların gözlemlenmesi ile ulaşılacağı, her şeyden kuşku duyulması gerektiği, insanlık tarihinde sürekli bir ilerlemenin hâkim olduğu düşüncesi kabul gördü.
5. Avrupa'nın yeni ticaret yolları bularak gelirlerini arttırmak istemesi coğrafi keşiflerin .ekonomik..... nedenleri arasındadır.

4

Bulmacadaki boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

5. Sorunun kutucukları yanlış yerde. Düzeltelim. Kutucuklara üste, gösterdiğim yere alınsın.

1. XV. ve XVI. yüzyıllarda İtalya merkez olmak üzere tüm Avrupa'da başlayan ve yeniden doğuş anlamına gelen gelişmenin adı nedir?
2. Avrupalılar birçok yeni bitki ve hayvan çeşidini tanımaması, Avrupa'ya getirilen bu bitki ve hayvan türlerinin buradan dünyanın farklı yerlerine yayılmasına neden olan gelişmenin adı nedir?
3. Hristiyan din adamı olan Martin Luther 95 maddeden oluşan bildirisinde kilisenin yaptıklarının doğru olmadığına dikkat çekmesi sayesinde Almanya'da başlayan gelişmenin adı nedir?
4. Sanayi İnkılabı'nın başladığı ülkenin adı nedir?
5. Avrupa'daki okulların kilisenin etki ve kontrolünden kurtulması hangi alanda bir laikleşmenin olduğunu göstermektedir?
6. Sanayi İnkılabı ile üretilen ürünlerin pazarlanması ve ham madde arayışının artması sonucu sanayileşen devletler arasında yarışa neden olan kavramın adı nedir?

5

Sanayi İnkılabı'nın sosyal alandaki sonuçlarını işaretleyiniz.

Köyden şehirlere göç başladı.

1

✓

2

Üretim arttı, ürünler ucuzladı.

3

İşçi sınıfı ortaya çıktı.

✓

4

Şehirlerde nüfus artışı oldu.

✓

5

Fabrikalar yeni iş alanları oluşturdu.

✓

6

Fransız İhtilali'nin aşağıda verilen sonuçlarının demokrasi ve insan hakları ile ilgili olanlarını işaretleyiniz.

Fransa'da monarşi rejiminin yıkılıp yerine cumhuriyetin kurulmasına neden oldu

✓

1

Dünyada milliyetçilik kavramı önem kazandı.

2

Eşitlik, adalet ve özgürlük fikirleri tüm dünyada yayıldı.

✓

3

Çok uluslu olan devletlerde azınlık isyanlarını ortaya çıkardı.

4

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat ve Islahat Fermanı'nı ilan edildi.

✓

5

1. Asya'dan Avrupa'ya uzanan İpek ve Baharat yollarının Osmanlı Devleti'nin eline geçmesi ve bu yollardan gelen malların Avrupa'da yüksek fiyatlara satılması Avrupalıları yeni yollar aramaya sevk etti. Çinliler tarafından icat edilen pusula Haçlı Seferleri sonucu Avrupa'da tanındı. Avrupalı gemiciler pusulayı ve ölçüm araçlarını geliştirerek yönlerini kaybetme korkusu duymadan okyanuslara açılmaya başladılar. Avrupalı denizcilerin yeni yollar arama girişimleri sonucu okyanuslara açılmaları pek çok yerin keşfedilmesine ve yeni ticaret yollarının bulunmasını sağladı. 15. yüzyılda başlayan bu keşif olaylarına "coğrafi keşifler" adı verildi.

Buna göre Coğrafi keşiflerin ortaya çıkmasında;

- I. Bilimsel ve teknolojik gelişme
- II. Avrupalıların ekonomik arayışları
- III. Dayanıklı gemilerin yapılması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Avrupalıların, Eski Yunan ve Roma sanatı ile bilimlerini yeniden keşfedip çevrelerindeki dünya ile ilgili yeni fikirler geliştirdikleri Rönesans'ın ortaya çıktığı ülke İtalya'dır. Bu durumun birçok nedeni vardır.

Aşağıdakilerden hangisi Rönesans'ın İtalya'da başlama nedenlerinden biri değildir?

- A) İtalya'daki şehir devletlerinin Müslümanlarla etkileşim hâlinde olması
- B) İtalya'da Avrupa'nın birçok yerine göre daha özgür bir düşünce ortamının olması
- C) İtalya'nın, Endülüs Emevi Devleti'nin bilimsel ve düşünsel mirasına sahip olması
- D) İstanbul'un fethi ile bu şehirden ayrılan bilim ve sanat insanlarının İtalya'ya gitmesi ve buradaki çalışmaları ile Rönesans'a ortam yaratmaları

3. Reform Almanya'da Martin Luther adlı bir din adamının önderliğinde başladı. Luther 1517'de bir bildiri yayımladı. Bu bildiride;

- ⇒ Tanrı ile kul arasına kimsenin giremeyeceği,
- ⇒ Günah bağışlamasının sadece tanrıya ait olabileceği,
- ⇒ Kilise'nin haksız yere elde ettiği toprakları halka geri vermesi gerektiği,

konularına yer verildi. Luther'in fikirleri köylülere bazı Alman prenslikleri arasında da destek buldu. Luther taraftarları kilisenin mallarına el koymaya başladılar. Papa, Luther'in düşüncesine sahip kişilerin inanç ve davranışlarına karşı çıkınca, onlar da Katolik Kilisesi'ni protesto ettiler. Bu nedenle Almanya'da reform hareketini destekleyenlere protestan, bu akıma da protestanlık denildi.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Martin Luther, kişilerin dini duygularının sömürülmesine karşı çıkmıştır.
- II. Katolik Kilisesi'nin yaptıkları Martin Luther taraftarları tarafından destek görmemiştir.
- III. Protestanlık akımı Almanya'da ortaya çıkmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

4. Aydınlanma Çağı'nda her konuda aklın üstünlüğüne, bilimsel araştırmalarda doğayı incelemeye, deney ve gözlem yapmaya önem verildi. Aydınlanma Çağında toplum, doğa, insan, siyaset, ekonomi ve tarih alanında yeni fikirler ve düşünceler ortaya çıktı. Aydınlanma Çağı'nda meydana gelen bilim ve teknolojiye gelişmeler Sanayi İnkılabının temelini oluşturdu.

Buna göre Aydınlanma Çağı hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bu çağın düşünürleri birçok konuda fikirlerini ortaya attılar.
- B) Tüm dünyada eski dönemlere ait bütün düşünce kalıpları ortadan kalkmıştır.
- C) Bilimsel bilgiye önem verilmiştir.
- D) Sanayi İnkılabı'na giden yolun ilk adımları atılmıştır.

5. Galileo, 17 yaşındayken Pisa Üniversitesi'ne tıp öğrencisi olarak kaydoldu. Yaptığı deneyler ile Aristoteles'in evren hakkındaki kuramlarının çoğuyla çelişen çok sayıda kanıt ortaya koydu. 1610'da yıldızlar ve gezegenlere ilişkin gözlemlerini Yıldızların Habercisi'nde yayımladı. Kitap hem sevildi hem de etkili oldu. Kitapta Ay'daki dağları, zaman zaman Güneş'e doğru dönen kara noktaları anlatıyordu. Bunlardan başka, Jüpiter gibi ekseninde kendi gezegenleri dönen gezegenler olduğunu gösterdi. Galileo'nun çalışmaları teleskopun yararlarını gösterdi.

Yukarıda verilen bilgilere bakıldığında Galileo'nun daha çok hangi alanda çalışmalar yaptığına ulaşılır?

- A) Geometri
B) Astronomi
C) Kimya
D) Coğrafya

7. İhtilal yaşanmadan önce Fransa'da;

- ❖ Soylular büyük topraklara sahip olmanın yanı sıra önemli rütbe ve memuriyetlere sahiptiler.
- ❖ Nüfusun çoğunluğunu oluşturan köylülerin hiçbir hakları yoktu.
- ❖ Burjuva sınıfı yüklü miktarda vergi veriyorlar, ancak siyasi haklardan yararlanamıyorlardı.
- ❖ Din adamları vergiden muaf tutuluyorlardı.

Bu bilgilere bakılarak Fransız İhtilali hakkında;

- I. Ortaya çıkmasında toplumdaki eşitsizlikler etkili olmuştur.
II. Din adamları ve soyluların ayrıcalık sahibi olması ihtilalinin ekonomik nedenleri olarak ön plana çıkmıştır.
III. Halkın çoğunluğuna ülke yönetime katılma hakkı verilmiştir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

6. Sanayi İnkılabı adı verilen ve önce İngiltere'de başlayan dönemde şehirlerde çok sayıda fabrika kuruldu. Bu fabrikalarda çalışmak için köylerden şehirlere göçler yaşandı. Sanayi İnkılabı iplik ve örgü makinelerinin yapılmasıyla dokuma üretiminde büyük artışa neden oldu. Sanayileşme için gerekli enerji kaynağı olan taş kömürünün Avrupa'da bol miktarda bulunması fabrikaların kurulmasını hızlandırdı.

Bu bilgilerde Sanayi İnkılabı'nın;

- I. Siyasi
II. Sosyal
III. Ekonomik
IV. Askeri

gibi alanlardan hangilerindeki etkilerinden bahsedilmiştir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II, III ve IV

8. 1804'te İngiltere'de raylar üzerinde ilerleyen ilk buharlı lokomotif üretildi. Trenler kısa süre içinde kara taşımacılığında en önemli araç hâline geldi. Böylece malların taşınması kolaylaştı ve ticaret arttı. Buhar makineleri gemileri hareket ettirmek için de kullanılmaya başlandı. Böylece rüzgâr gücüne ihtiyaç duyulmaksızın gemilerle hızlı bir şekilde seyahat etmek mümkün oldu.

Yukarıdaki bilgilerde Sanayi İnkılabı hangi konu üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir?

- A) Askeri
B) Eğitim
C) Ulaşım
D) Hukuk

1.

Macellan, dünyayı dolaşarak Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlayan ilk kişi olmuştur.

Ameriko Vespuçi yaptığı deniz seyahati ile 1507 yılında Amerika'ya ulaştı.

Kristof Kolomb Atlantik Okyanusu'nu aşarak Amerika kıtasındaki Bahama Adaları'na ulaştı.

Bartelmi Diyaz yelkenli gemisiyle Afrika kıtasının güneyinden dolaşip Ümit Burnu'nu buldu.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Dünya üzerinde yeni yerler keşfedilmiştir.
- II. Dünya üzerinde bilinen coğrafi alan sayısında artış yaşanmıştır.
- III. Dünyanın şekli hakkında bilgi elde edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Rösesans hareketi ilk olarak1.....'da ortaya çıkarken, Reform hareketleri2.....'da başlamıştır. Hammade ve pazar arayışının artmasına neden olacak olan Sanayi İnkılabı ise gelecek yıllarda en büyük sömürge imparatorluğu olacak olan3.....'de başlamıştır.

Yukarıdaki rakamların olduğu yerlere yazılması gerekenler hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) 1- İngiltere
2- Almanya
3- İtalya
C) 1- İngiltere
2- İtalya
3- Fransa
B) 1- İtalya
2- Almanya
3- İngiltere
D) 1- Almanya
2- İtalya
3- İngiltere

3.

Yüzyılların bilimsel birikiminin üretimde kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Pek çok bilim insanının bu dönemdeki gelişmelere katkıları yapmış ve günümüzdeki ekonomik düzenin bu gelişme sonucu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenin hakkında bilgi verdiği gelişmenin adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Fransız İhtilali
B) Sanayi İnkılabı
C) Coğrafi keşifler
D) Rönesans

4.

Coğrafi Keşiflerin sonuçları;

- a. Keşiflere öncülük eden İspanya ve Portekiz ile daha sonraki dönemde keşiflere katılan İngiltere, Fransa ve Hollanda önemli sömürge imparatorlukları kurdular.
- b. Hristiyanlık yayıldı. Orta Çağ'da hâkim olan Kilise öğretilerinin doğru olmadığı ortaya çıktı.
- c. Avrupa'da burjuva adı verilen bir sınıf ortaya çıktı
- d. Keşifler sonucu zenginleyen Avrupa'da düşünce hayatında önemli değişimler yaşandı.

Coğrafi Keşiflerin yukarıda verilen sonuçları ile;

- I. Dini
- II. Sosyal
- III. Ekonomik
- IV. Kültürel

alanlarının eşleştirmesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) I-a
II-b
III-c
IV-d
B) I-b
II-c
III-a
IV-d
C) I-c
II-d
III-b
IV-a
D) I-d
II-c
III-b
IV-a

5. Rönesans ile Avrupa'da mimaride Barok (geometrik şekiller) tarzı eserler yapıldı. İnsanın anatomik yapısı ilk defa incelenerek resimler yapıldı. Rönesans Dönemi heykellerinde oran ve orantı kullanıldı. Ayrıca bu dönemde Dünya'nın şekli ile ilgili bilimsel gerçeklerin ortaya çıkması, sorgulayıcı, eleştireci düşünce yapısının gelişmesi Katolik kilisesine duyulan güveni azalttı. Bu durum Katolik kilisesinin eski gücünü, güvenilirliğini kaybetmesine ve Avrupa'da Reform Hareketi'nin başlamasına neden oldu.

Buna göre;

- I. Rönesans'ın sanat ve din alanında çeşitli sonuçları olmuştur.
- II. Rönesans, din adamlarına duyulan güvenin artmasını sağlamıştır.
- III. Bilimsel bilgiye verilen önem kilisenin Avrupa'da hâkimiyetine zarar vermiştir.
- IV. Rönesans ile birlikte ilk kez insanın vücudu hakkında araştırmalar yapılmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

6. Orta Çağ ve Yeni Çağ'ın başlarında Katolik kilisesi kendi düşüncelerine uymayan görüşleri savunan birçok kişiyi kendi üyelerinden oluşan engizisyon mahkemeleri aracılığıyla yargılayarak ağır cezalara çarptırmaktaydı. Bu sebeple insanlar araştırma yapmak, kilisenin yaptıkları hakkında konuşmak, fikirlerini rahatlıkla ifade etmek gibi haklarını kullanamıyorlardı.

Yukarıda bahsedilen dönem hakkında;

- I. Kilise baskısının söz konusu olduğu
- II. Özgür düşünce ortamının var olduğu
- III. Kilise faaliyetlerinin sorgulanmadığı
- IV. Kilisenin yargı yetkisini düşünceleri kontrol altında tutmak için kullandığı

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

7. Orta Çağ'da papa krallara taç giydirebilir, istediği ülkenin kralını dinden çıkarabilirdi. Bu nedenle Avrupa ülkelerinde idareciler Katolik kilise ile iyi geçinmeye dikkat ederlerdi. Okullarda kilisenin söylemi dışında ifadelerin kullanılması ve kilisenin onayından geçmeyen bir müfredatın uygulanması söz konusu değildi. Kilisenin düşüncelerine karşı çıkan kişiler yargılanır, mallarına el konur ve en ağır şekillerde cezalandırılırdı.

Yukarıdaki bilgilerde kilisenin hangi alanda etkili olduğu söylenemez?

- A) Hukuk
B) Siyaset
C) Eğitim
D) Askeri

8. Coğrafi keşiflerle çoğu tüccar ve denizci olan birçok Avrupalı yeni keşfedilen topraklara gidip yerleştiler. Keşfedilen yerleri sömürge haline getirdiler. Özellikle İspanyol ve Portekizliler geniş topraklar elde ederek ilk sömürgeleri kurdular. Sömürge topraklarındaki insanların bir kısmını köleleştirdiler. Buralardan elde ettikleri altın, gümüş, elmas gibi değerli madenleri Avrupa ülkelerine taşıdılar. Yeni deniz ticaret yollarının bulunması İpek ve Baharat Yollarının eski önemini kaybetmesine neden oldu. Deniz ticareti Akdeniz'den okyanuslara kaydı. Portekizliler ve İngilizler uzak doğuyu özellikle Hindistan'ı sömürge hâline getirmeye çalıştılar.

Buna göre Coğrafi Keşifler hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sömürgeleştirilen ülkelerde insan hak ve özgürlüklerine uygun olmayan olaylar yaşanmıştır.
- B) Yeni keşfedilen coğrafyalarda nüfus artışı yaşanmıştır.
- C) Deniz ticaretindeki güzergahta bir değişiklik yaşanmamıştır.
- D) Sömürgeci Avrupa ülkelerindeki zenginlik artmıştır.

Değişen Dünya Değişen Osmanlı

Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunuruz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda Koçi Bey Risalesi'nden bazı bölümler verilmiştir. Bu tavsiyelerin ilgili olduğu alanlar ile eşleştiriniz.

1

"İlmiye'ye ait yüksek makamların şunun bunun aracılığı ile verilmesi doğru değildir. En bilgilisi hangisi ise ona verilmesi gerekir."

2

"Vezir-i Azamlık ulu bir makamdır. Yerinin adamı olduktan sonra sebepsiz azlunmayıp, nice yıllar sadrazam olarak kalması gerektir."

3

"Kadılık yolunda vasıta bilgidir. Yaş ve sene, soy ve sop değildir. Şimdi makamı eskilere verirler. Hâlbuki eskilik kadılığa sebep değildir."

4

"Vergi artınca halka zulüm ziyade olup, alem harap olmuştur. Evvelce ev başına kırkar, akçe alınırken şimdi her ev halkından üçer yüz akçe tayin olundu."

Koçi Bey

Eğitim

1

Hukuk

3

Ekonomi

4

Siyaset

2

2

Osmanlı Devleti'nde Lale Devri'nde yapılan yenilikleri aşağıdaki alanlar ile doğru şekilde eşleştiriniz.

	Yapılan Yenilikler	İktisadi	Siyasi	Kültürel	Askeri	Sağlık
1.	İlk kez çiçek aşısı uygulandı.					✓
2.	Doğu klasikleri tercüme edilmiştir.			✓		
3.	Çini ve kâğıt fabrikası açıldı.	✓				
4.	Avrupa'ya elçiler gönderildi.		✓			
5.	İlk matbaa kuruldu.			✓		
6.	Sûrat Topçuları Ocağı kuruldu.				✓	

3

III. Selim anlattıklarına bakılarak yöneltlen soruları doğru olarak cevaplayınız.

"Padişahlığım süresince yapılan ıslahatlara başlamadan önce halkın, askerlerin ve ulemanın ileri gelenlerinden devletin zayıflamasının nedenleri ve neler yapılması gerektiği hakkında görüşlerini bildirmelerini istedim. Avrupa kültürünü yakından tanımak amacıyla Ebubekir Ratıp Efendi'yi Viyana'ya elçi olarak gönderdim. Nizam-ı Cedid (yeni düzen) adı verilen yenilikler yaptım. Nizam-ı Cedid adıyla Avrupa tarzında bir ordu kurdum ve bu ordunun masraflarını karşılamak için İrad-ı Cedid adıyla yeni bir hazine oluşturdum. Avrupa başkentlerinde (Paris, Londra, Berlin, Viyana) daimî elçilikler açtım. Batı dillerinde yazılmış önemli eserleri Türkçeye çevirtirerek Batı düşüncesinin ülkeye girmesine hız verdim."

1. ıslahatlara başlamadan önce halkın, askerlerin ve ulemanın ileri gelenlerinden görüşlerini istemesi hangi kavramlara önem verdiğini gösterir?

- ☐ Çok yönlü ve yenilikçi ☒ Fikirlere önem verme ☒ İstişare yapma

2. Avrupa kültürünü yakından tanımak amacıyla Ebubekir Ratıp Efendi'yi Viyana'ya elçi olarak göndermek hangi alanlarda yapılmış çalışmalardır?

- ☐ Askeri ve ekonomik ☒ Siyasi ve kültürel ☐ Askeri ve siyasi

3. Nizam-ı Cedid adıyla bir ordu kurulması ve bu ordunun masraflarını karşılamak için İrad-ı Cedid adıyla bir hazine oluşturulması hangi alanlarda yapılan çalışmalara örnektir?

- ☐ Askeri ve hukuki ☐ Eğitim ve kültür ☒ Askeri ve ekonomik

3. III. Selim'in aşağıdaki ifadelerinden hangileri Batı ile kültürel etkileşime girilmek istendiğinin göstergesidir?

- ☒ Avrupa kültürünü yakından tanımak amacıyla Ebubekir Ratıp Efendi'yi Viyana'ya elçi olarak gönderdim.
☐ Nizam-ı Cedid adıyla Avrupa tarzında bir ordu, bu ordunun masrafları için de bir hazine oluşturdum.
☒ Batı dillerinde yazılmış önemli eserleri Türkçeye çevirtirerek Batı düşüncesinin ülkeye girmesini sağladım.

Öğretmenin tahtaya yazdıkları ile ilgili doğru yorum yapan öğrencileri işaretleyiniz.

DEĞİŞEN DÜNYA DEĞİŞEN OSMANLI

- ⇒ Batı dillerinde yazılmış eserler Türkçe'ye çevrilmiştir.
- ⇒ Sultan II. Mahmut Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmıştır.
- ⇒ Sultan II. Mahmut Dönemi'nde klasik eğitim veren okulların dışında Avrupa tarzında yeni okullar açılmıştır.
- ⇒ Sultan II. Mahmut Dönemi'nde yerli tüccarların yabancı tüccarlarla rekabet edebilmesi için gümrük vergileri indirilmiştir.
- ⇒ "Takvim-i Vekayi" adlı Fransızca ve Türkçe olarak resmî bir gazete çıkarılmıştır.
- ⇒ II. Mahmut Dönemi'nde yurt dışına öğrenci gönderilmiştir.
- ⇒ Tanzimat Fermanı ile devletin siyasi, sosyal, askerî ve kültürel alanlarda kötüye gidişini önlemek amacıyla daha geniş kapsamlı yenilikler yapılmıştır.

Askeri alanda düzenleme yapılmış, düzeni bozan bir kuruma son verilmiştir.

Mert

Yerli tüccarın lehinde düzenleme yapılmıştır.

Nihat

Türk kültürü Avrupa ülkelerini etkilemiş, Türkçe eserler Batı dillerine çevrilmiştir.

Pırıl

Takvim-i Vekayi adlı gazete tek bir dilde yayım yapmıştır.

Ali

Tanzimat Fermanı birçok alanda yapılan düzenlemeleri içerir.

Seher

Avrupa'daki eğitimin üstünlüğü kabul edilmiştir.

Işıl

5

Aşağıdaki koşucuların varış noktasına ulaşabilmeleri için verilen bilgilerdeki boş bırakılan bölümlerin doğru kavramlar ile doldurulması gerekir. Boş bırakılan bölümleri varış noktasında verilen uygun kavramlar ile doldurunuz.

1.

Osmanlı Devleti ilk kez dış borcu 1854 tarihinde Ruslar ile yaptığı Kırım Savaşı sırasında almış, 1881 yılında Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödeyememesi üzerine **Duyun-u Umumiye**... İdaresi kurulmuştur.

2.

Bankacılık gelişmesi kurulan Memleket sandıkları 1883'te aynı amaçlar doğrultusunda "Menafi Sandıkları"na dönüştürülmüştür. 15 Ağustos 1888'de Menafi Sandıklarının yerine **Ziraat Bankası**... resmen kurulmuştur.

3.

1855 yılında Telgraf Müdürlüğü kurulmuş, 1872'de posta ve telgraf hizmetleri birleştirilmiştir. Böylece **haberleşme**.. alanında yeni bir dönem başlamıştır.

4.

Osmanlı Devleti'nde ilk demir yolu Kahire-İskenderiye arasındadır. Anadolu'daki ilk demir yolu hattı 1856-1866 yılları arasında tamamlanan ve 131 km uzunluğunda olan **İzmir-Aydın**.. arasındaki hattır.

1. Avrupa'da coğrafi keşiflerle başlayan gelişmeler Osmanlı Devleti'ni de etkiledi. Coğrafi keşifler sonrası ticaret yolları değişti ve Osmanlı Devleti'nin vergi ve ticaret gelirleri azaldı. Uzun süren savaşların beraberinde getirdiği ekonomik sıkıntılar ve isyanlar devleti zor durumda bıraktı. Avrupa'ya karşı askeri üstünlüğünü kaybeden Osmanlı Devleti yeni fetihler yapamayınca ekonomisi daha da bozuldu. Bu duruma çözüm bulmak amacıyla XVII. yüzyılda padişahlar ve bazı üst düzey yöneticiler çareler aramaya başladı. Bu amaçla dönemin aydınları devletin bozulan kurumlarıyla ilgili raporlar hazırladı. Bu raporlar doğrultusunda yenilikler yapılmaya çalışıldı.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Coğrafi keşifler, Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir.
- II. Osmanlı devlet adamları var olan bozulmaya son vermeye çalışmıştır.
- III. Hazırlanan raporlar doğrultusunda yapılan çalışmalar istenilen sonuçları vermiştir.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Aşağıda Koçi Bey'in risalesinde yer alan bir bilgiye yer verilmiştir.

"Padişahlar, Sultan Süleyman Han Gazi'ye gelinceye kadar bizzat Divanı Hümayunda bulunur, memleket ve millet, bütün halk, hazine, para ve diğer büyük küçük işler ile tam manasıyla meşgul olurlar idi."

Koçi Bey yukarıdaki bilgide hangi alandaki durum hakkında bir tespit yapmıştır?

- A) Eğitim
B) Ekonomi
C) Siyaset
D) Adalet

3. Osmanlı Devleti'nde 17. Yüzyılda yapılan ıslahatlara bakıldığında;

- ❏ Temel amacı devlet otoritesini yeniden kurmak olmuştur.
- ❏ Kuvvet ve şiddet yolu ile ülkede asayiş sağlanmaya çalışılmıştır.
- ❏ Her padişah kendinden önce yapılan ıslahatı devam ettirmemiş, kendi adı ile anılan yenilikler yapmıştır.
- ❏ Yeniçeri, halk ve ulemanın tepkisi ile karşılaşmıştır.

Buna göre 17. yüzyıl ıslahatları hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tahta geçen padişahlar yenilikler yaparak devleti yeniden eski gücüne kavuşturmaya çalışmıştır.
B) Yapılan yenilikler süreklilik göstermemiş, bundan dolayı yapılanlar kalıcı olmamıştır.
C) Halk tarafından benimsenmiş olsa da askeri kesim arasında tepki görmüştür.
D) Ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtarılması amacıyla hizmet etmek için yapılmıştır.

4. II. Mahmut Dönemi'nde aşağıdaki yenilikler yapılmıştır;

- ❖ Bakanlıkların (Nazırlık) kurulması
- ❖ Yabancı lisanda eğitim veren Avrupa tarzında yeni okulların açılması
- ❖ Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması

Bu yeniliklere bakıldığında;

- I. Devlet yönetimini daha sistemli hale getirmek
- II. Devletin düzenini bozan askeri bir kurumun faaliyetlerine son vermek
- III. Yabancı dil bilen insan yetiştirmek

amaçlarından hangilerine ulaşılmak istendiği söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

5. Müteferrika'nın Eserleri Görücüye Çıktı!

Türk matbaacılığının kurucusu İbrahim Müteferrika'nın bastığı 16 eser, Atatürk Kitaplığı'nda sergileniyor. Müteferrika Matbaası'nda basılan eserler arasında matbaanın ilk eseri olan Arapça-Osmanlıca sözlük "Vankulu Lugati", Amerika'nın keşfini anlatan ve resimli olan "Tarih-i Hind-i Garbi", Fransızlara kolay Türkçe öğretmeyi amaçlayan ve Latin harfli olan gramer kitabı dikkati çeken eserler arasında yer alıyor. **(Genel Ağ haberinden alınmıştır.)**

Yukarıdaki haberde Osmanlı Devleti'nde hangi alanda yaşanan gelişmeden bahsedilmiştir?

- A) Eğitim
B) Siyaset
C) Hukuk
D) Kültür

6. Lale Devri, "Batılılaşma" anlamında yenilik hareketlerinin başlaması açısından da önem taşımaktadır. Bu dönemin ortaya çıkmasında Osmanlı Devleti'nin toplumsal yapısının 17. yüzyıldan itibaren bozulması, Osmanlı'nın egemenliği altındaki toprakları 17. yüzyılın sonlarından itibaren kaybetmesi etkili olmuştur. Oysa Osmanlı Devleti, toplumsal yapısının bozulmaya başladığını ancak 18. yüzyılda, topraklarını kaybetmeyi sürdürdüğü zaman anlamıştır. İşte o zaman Batı'da neler olup bittiğini merak etmiş ve bunun sonucunda, oraya gönderdiği elçileri incelemeler yapmakla görevlendirmek, giyim-kuşam ve yaşam tarzında Avrupa'yı örnek almak gibi yeniliklere yönelmiştir.

Buna göre;

- I. Lale Devri çağdaşlaşma alanında çalışmaların yapıldığı bir dönem olmuştur.
II. Lale Devri'nin ortaya çıkmasında iç ve dış nedenler etkili olmuştur.
III. Osmanlı Devleti, Avrupa'daki gelişmeleri yakından takip etmek istemiştir.
IV. Avrupa'ya gönderilen elçiler ülkeye dönüşte Avrupa izlenimlerini aktararak devletteki çöküşü önlemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

7. III. Selim ıslahatlara başlamadan önce halkın, askerlerin ve ulemanın ileri gelenlerinden devletin zayıflamasının nedenleri ve neler yapılması gerektiği hakkında görüşlerini bildirmelerini istemiştir. Bunun üzerine III. Selim'e ikisi yabancı olmak üzere 22 rapor sunulmuştur. Bu raporlarda askerî sorunlar ve bunların çözümleri hakkında görüşlerin yanı sıra idari ve sosyal meselelere de değinilmiştir.

Yukarıdaki bilgilerde bahsedilen dönem ile ilgili;

- I. Yenilik yapmadan önce hazırlık aşamasında neler yapmıştır?
II. Yapılan yenilikler daha çok hangi alanda gerçekleşmiştir?
III. Padişaha sunulan raporlarda hangi konulardaki eksikliklere değinilmiştir?

sorularından hangilerinin cevaplarına ulaşamaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III

8. Sultan II. Mahmut, bu belgeyi tımar sisteminin bozulmasından sonra asker ve vergi toplama işini üstlenen ve zamanla bölgelerinde güç kazanan toprak sahibi âyanlarla imzalamıştır. Bu sözleşme ile Osmanlı tarihinde ilk kez bir padişah yönettiği insanlara vergi ve askerlik konularında tavizler vermiştir. Bu senet sultanın iktidar gücünü kısıtlamıştır. Âyanlarla uzlaşa sağlandıktan sonra II. Mahmut'un hedefi ıslahatlar yapmak olmuştur.

Yukarıda bahsedilen belgenin adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Tanzimat Fermanı
B) Islahat Fermanı
C) Sened-i Ittifak
D) Kanun-i Esasi

1. Osmanlı Devleti'nde posta hizmetleri için Posta Nezareti açıldı ve ilk önce Üsküdar-İzmit arasında posta yolu kuruldu. İlk düzenli postalar İstanbul'dan Edirne'ye giden devlet evrakı ile halkın mektuplarıydı. Posta Nezaretinin hizmetlerini yerine getirebilmesi içinde vilayetlerde postaneler açıldı. Başlangıçta kara yolu ile taşınan postalar 1859'dan itibaren deniz yolu, ardından da demir yoluyla nakledilmeye başlandı. Sonra yurdun diğer bölgelerine yayılmıştır. 1855 yılında ise Telgraf Müdürlüğü kurulmuş, 1872'de posta ve telgraf hizmetleri birleştirilmiştir.

Yukarıda verilen bilgiler, Osmanlı Devleti'nde hangi alanlarda yaşanan gelişmelere örnektir?

- A) Ulaşım – Haberleşme
B) Eğitim – Haberleşme
C) Sağlık – Ulaşım
D) Güvenlik – Haberleşme
2. Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul için yangın büyük bir afet idi. 18. yüzyıla kadar yangınlarla mücadele edecek bir teşkilatın olmaması ve İstanbul'daki evlerin genellikle ahşap olması nedeniyle şehirde çok sayıda yangın çıkıyor, yangınlara zamanında müdahale edilememesi binlerce ailenin evsiz kalmasına, ölüm ve yaralanmaların yaşanmasına neden oluyordu. Bunu önlemek için 1714 yılında yeniçerilerden bir itfaiye bölümü kuruldu. Yangınları söndürmek için de "tulumba" denilen bir araç kullanılmaya başlandı. Tulumba ilk defa 1714 yılında Tophane yangınında kullanıldı. Tulumbanın faydaları görülmeye başlanınca "Tulumbacı Ocağı" kuruldu. Tulumbacı Ocağı 1827 yılında "İtfaiye Teşkilatı" hâline getirildi. Avrupa'daki itfaiye teşkilatları örnek alınarak İtfaiye Teşkilatı modernleştirildi. Böylece halkın korkulu rüyası olan yangınlar kısa sürede kontrol altına alınmaya başlandı, can ve mal kaybı azaldı.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Yangınlara karşı önlemler alınmaya çalışılmıştır.
II. Doğal afetlerde yaşanan can ve mal kayıplarına son verilmek istenmiştir.
III. Tulumbacılar, Avrupa'daki ilk yangın söndürme ekibi olarak kurulmuştur.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti'ndeki ıslahatları önce askerî alanda gerçekleştirmiştir. ıslahatların devletin yıkılışına kadar pek çok alanda gerçekleştirildiğini ancak birçok alanda istenen başarının sağlanamamıştır. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenlerden bazıları şunlardır;

- I. ıslahatların genellikle padişah ve devlet adamlarının yaşamlarıyla sınırlı kalması,
II. Padişah ve devlet adamı değişiklikleri sonrasında yeni gelenlerin her zaman ıslahatları sürdürmemesi
III. ıslahatların özellikle ilmiye sınıfı ve Kapıkulu Ocağı tarafından kabul görmesi
IV. Yapılanların iyi anlatılmaması nedeniyle halkın da ıslahatları benimsememesi

Yukarıda verilenlerden hangileri ıslahatların süreklilik kazanamamasının nedenlerindendir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) I, II ve IV

4. Osmanlı Devleti'ndeki ilk Türkçe resmi gazete olan Takvim-i Vekayi 1831'de haftalık olarak yayımlanmaya başladı. Gazete, iç haberler, dış haberler, askerlik işleri, bilimler, tayinler, ticaret ve fiyatlar bölümlerinden meydana geliyordu. Yayımlanma amacı ise halkı eğitmek, haber ve kanunların duyurulmasını sağlamaktı. Ayrıca ülkeye gelen gemiler, dışarıdan alınan ve dışarıya satılan ürünlere ait bilgilere de yer veriliyordu. Gazete zaman içinde ülkede yaşayan azınlıklarında okuyabilmesi için Arapça, Rumca, Ermenice ve Fransızca olarak yayımlanmıştır.

Buna göre;

- I. Takvim-i Vekayi gazetesinde sosyal, ekonomik ve askeri konulara değinilmiştir.
II. Osmanlı Devleti'nin çok uluslu bir toplum yapısına sahip olduğu görülmüştür.
III. Takvim-i Vekayi gazetesi halkın yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

5, 6 ve 7. Soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Lale Devri her şeyden önce bir yenileşme ve ıslahat dönemidir. Osmanlı Devleti bu dönemde Avrupalı devletlerin askeri ve teknolojik açıdan kendisinden ileride olduğunu kabul etmiştir. Bu dönemde çiçek aşısının uygulanması, doğu klasiklerinin tercüme edilmesi, kağıt ve kumaş fabrikalarının açılması gerçekleşmiştir. Yine bu dönemde İbrahim Mütefferika sayesinde matbaa kullanımı başlamış, bu matbaada Katip Çelebi'ye ait bir kitap basılmıştır. Aslında matbaa Osmanlı topraklarına 15. Yüzyılda gelmiş ancak sadece gayrimüslimler tarafından kullanılmıştır. Türkler ise Lale Devri'ne kadar matbaayı kullanmamış, kitapları el yazısı ile çoğaltıp geçimlerini bundan sağlayan kişiler buna engel olmuşlardır.

5. Parçada belirtilen;

- I. Çiçek aşısının uygulanması
- II. Doğu klasiklerinin tercüme edilmesi
- III. Kağıt ve çini fabrikalarının açılması

gelişmelerinin ilgili olduğu alanlar hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Ekonomi	Kültür	Ticaret
B)	Sağlık	Kültür	Ekonomi
C)	Sağlık	Eğitim	Siyaset
D)	Hukuk	Eğitim	Ekonomi

6. Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Lale Devri'nde birçok alanda yenileşme hareketi gerçekleşmiştir.
- II. Osmanlı Devleti, Lale Devri'nde Avrupa'nın üstünlüğünü kabul etmiştir.
- III. Matbaanın Osmanlı Devleti'ne ilk geliş gayrimüslimler tarafından gerçekleştirilmiştir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

7. Lale Devri öncesi matbaanın kullanılmasına engel olan kişilerin;

- I. Yenilik
- II. Gelenekçi yapı
- III. Değişim
- IV. Durağanlık

kavramlarından hangilerine karşı oldukları söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) III ve IV
- D) II, III ve IV

8. NÖR TEST

Osmanlı Devleti'nde özellikle 19. yüzyılda eğitim alanında önemli ıslahatlar gerçekleştirildi. Bu ıslahatların öncülüğünü yapan II. Mahmut, yayımladığı emirle çocukların mekteplere gönderilmesini istedi. Böylece İstanbul'da ilköğretim zorunlu hâle getirilmeye çalışıldı. II. Mahmut döneminde devlet memuru yetiştirmek için orta öğretim seviyesinde eğitim veren iki okul açıldı. Bu okulları ortaokul seviyesinde eğitim veren rüştiye okullarının açılması takip etti. Bunlar ilköğretim düzeyindeki sıbyan mektebini tamamlayan erkek öğrencilerin eğitimleri için açılmıştı. Kızlar için de İstanbul'da bir rüştiye açıldı. Ortaöğretim düzeyinde eğitim vermesi için idadi ve sultaniler açılarak eğitime başladı. Yükseköğretim için ise Dar'ülmualimin, Dar'ülmualimat gibi öğretmen okulları ve 1933'te İstanbul Üniversitesi'ne dönüşecek olan Darülfünun açıldı.

Bu bilgilere bakılarak hangi seçenekteki yargıya ulaşamaz?

- A) II. Mahmut devrinde eğitim alanında pek çok yenilik yapılmış, eğitim zorunlu hale gelmiştir.
- B) Yükseköğretim kurumları sadece İstanbul'da faaliyet göstermiştir.
- C) Kız öğrencilerin eğitimi önemsenmiş, öğretmen yetiştiren kurumlar açılmıştır.
- D) Devlet kadrolarında çalışacak kişileri yetiştirecek okullar kurulmuştur.

Osmanlı'dan Kalan Mirasımız

Yerli ve yabancı seyyahların seyahatnamelerinden örneklere yer verimiz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda Osmanlı Devleti'ne ait mimari eserler verilmiştir. Fotoğrafların altına eserlerin kullanım amaçlarını yazınız.

1. Mostar Köprüsü

ULAŞIM

2. Koza Han

TİCARET

3. İstanbul Darüşşifası

SAĞLIK

4. İznik Medresesi

EĞİTİM

5. Edirne Selimiye Cami

DİNİ

6. Dolmabahçe Sarayı

YÖNETİM

TANE TANE ÖĞREN

2

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kavramlar ile doldurunuz.

1. Osmanlı Devleti, hâkimiyet kurduğu coğrafyada ve bu coğrafyanın çevresinde yaşayan farklı milletlerin kültürlerinden etkilenmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti'nin **cok uluslu** bir yapıya sahip olduğunu gösterir.
2. Osmanlı Devleti'nde, bir caminin çevresinde camiyle birlikte yapılmış medrese, imaret, sebil, kütüphane, hastane gibi yapıların tümünün olduğu yapıya **külliye** denirdi.
3. Osmanlı Devleti'nde borçlunun ismini ve ne kadar borcu olduğunu gösteren, günümüzdeki veresiye defterine benzer olan ve adına **zimem** denen bir defter bulunurdu.
4. Osmanlıca kökenli bir sözcük olan **çini** Osmanlı Devleti'nde iç ve dış mimari süslemesinde yaygın olarak kullanılmıştır.
5. **Ebru** kıvamlı suyun üzerine gül dalı ve at kılından mamul fırçalar yardımıyla sığır ödü ilave edilerek ayarlanmış, suda erimez boyaların yüzeye serpilip kâğıda alınmasıyla oluşan kâğıt bezeme (süsleme) sanatıdır.
6. "Hat" güzel yazı yazma ve süsleme sanatı olup bu işi yapanlara da **hattat** denir.

3

Aşağıdaki cümlelerin başına yargılar doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (**D**) Türkistan'da ortaya çıkıp oradan İpek Yolu ile dünyaya yayıldığı düşünülen bir sanat dalı olan Ebru sanatı Türk medeniyeti tarafından benimsenmiş, hat sanatı ile ilerlemiştir.
2. (**D**) Osmanlı mimarlarının yaptığı camiler, medreseler, köprüler, hamamlar, imarethaneler çağının üstün estetik anlayışını yansıtır.
3. (**Y**) Osmanlı'nın çay ile tanışması yaklaşık 450 yıl önce kahvenin Yemen'den saraya getirilmesiyle başlamıştır.
4. (**D**) Osmanlı Devleti'nde birçok padişah bir cami etrafında medrese, hamam, imaret, kütüphane gibi yapılardan oluşan külliyeler inşa ettirmişlerdir.
5. (**D**) Geçmişte ticari hayatın yoğunlaştığı genelde taş ve tuğladan yapılan yapılara han, bedesten, kapan gibi isimler verilmektedir.
6. (**Y**) Katip Çelebi, 17. Yüzyılda yaşamış bir Osmanlı seyyahı olup gezdiği yerlerde gördüklerini "Seyahatname" adıyla bir eser kaleme almıştır.

1. Bursa'nın bir çarşısı da Gök Dere'deki Irgandı Köprüsü üzerindedir ki sağlı sollu 200 kadar dükkândır. Osmanlı Devleti zamanında, 15. Yüzyılda inşa edilmiştir. Hücresinin pencereleri, altlarından geçen Gök Dere'ye bakar. Bu köprü dükkânlarının üzeri bütün tonoz kemerlerle yapılmış olup kurşunla kaplıdır. Bu köprünün iki başında kale kapıları gibi demir kapılar üzerinde mazgal delikleri vardır. Kapılar kapanırsa başka bir yerden girmek mümkün değildir. Köprünün bir tarafı boştur. Han gibi misafırhane olup at bağlanır. Anadolu'da, Arabistan'da ve Acemistan'da bir gözlü, meşhur, göğe yükselmiş büyük köprülerin biri de budur. Köprü günümüzde de hem ulaşım hem de ticaret alanında hizmet vermeye devam etmektedir.

(Nihal Atsız, Evliya Çelebi Seyahatnamesinden Seçmeler)

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Irgandı Köprüsü günümüzde farklı alanlarda hizmet vermektedir.
- II. Osmanlı'dan günümüze kalan bir eser hala faaliyet göstermektedir.
- III. Irgandı Köprüsü'ne benzer köprülere farklı coğrafyalarda rastlanmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. "Osmanlı'da çocuklar, yetişip olgunluk yaşına geldikleri zaman ana ve babalarının yanlarında bulunmakla iftihar ederler. Oysa diğer memleketlerde çok defa çocuklar olgunluk çağına girer girmez, ana ve babalarından ayrılırlar. Hatta bazen kendileri refah içinde yaşadıkları halde onları sefalete yakın bir hayat içinde bırakırlar."

A. Brayer

Yukarıdaki bilgilerde Osmanlı ve Avrupa toplumundaki hangi kurumun karşılaştırılması yapılmıştır?

- A) Aile
B) Devlet
C) Ordu
D) Okul

3.

"Bıraktıkları hayrat hangi çeşit olursa olsun bizdekinden fazladır. Dört sultan tarafından yapılan dört büyük caminin etrafı hayrat ile doludur. Kasabalar ve تنها yol kıyılarına yolcular için kervansaraylar yaptırır, yollar açtırır. Su olmayan yerlere çeşmeler ve tuvaletler yaptırır. Halkın ücretsiz faydalandığı bu yapılar öyle muhteşemdir ki saraya benzerler."

Manuel Serano Senz, Türkiye'nin Dört Yılı

Yukarıdaki anlatıma bakılarak Türklerin;

- I. Hayırsever
- II. Cömert
- III. Yenilikçi

özelliklerden hangilerine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

4.

Osmanlıca kökenli bir sözcük olan "çini" sırlı kap anlamına gelmektedir. Osmanlılar çini sözcüğünü kilden yapılan her türlü kap için kullanmıştır. İngilizcede nitelikli yemek takımı anlamına gelen "china" (Çin) ifadesi gibi çini kelimesi de Çin kelimesinden türetilmiş, porselen sanatını dünyaya tanıtan Çinlilere izafeten verilmiş bir isimdir. Çini, toprağın pişirildikten sonra şekil verilip tabak, vazo ve sürahi gibi eşyalar üretilmesine dayalı bir el sanatıdır. Fayans, porselen, tabak gibi eşyaların süslenmesinde kullanılan bir yüzü sır, renkli dekor ve motiflerle işlenmiş eşyalara çini denir. Osmanlı Devleti'nde çini iç ve dış mimari süslemesinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Bu bilgilere bakıldığında hangi seçenekteki sorunun cevabına ulaşamaz?

- A) Çini ne anlama gelir?
B) Çini Osmanlı Devleti'nde hangi alanlarda kullanılmıştır?
C) Çini hangi sarayların iç süslemesinde tercih edilmiştir?
D) Porselen sanatını dünyaya kimler tanıtmıştır?

5. Osmanlı camileri, dış kitle ve iç mekân özelliklerine göre yapılmıştır. O günden günümüze kalan en önemli eserler arasında, Mimar Sinan'ın "En İyi Eserim" diye tanımladığı Selimiye Cami, Edirne'de yer almaktadır. Mimar Sinan'ın "Ustalık Eseri" olan caminin kubbesi, kademeli yarım kubbelerin üzerinden yükselmez, 43,25m yüksekliğinde, 31,25m çapında, tek bir lebi ile örtülmüştür. Caminin dört köşesinde bulunan her biri üç şerefeli minareleri 70,89m yüksekliğindedir. Çok nadide olan el işçiliği çinilerle süslü olan caminin iç bölümünde, bir lale bahçesi üzerine inşa edildiğini temsil eden ters bir lale figürü de yer almaktadır. Selimiye Cami ve külliyesi, UNESCO tarafından 2011 yılında "Dünya Mirası" listesine alınmıştır ve tartışmasız dünyanın en güzel camileri arasındadır.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Selimiye Camisi ulusal kültür mirası listesindedir.
B) Selimiye Camisinin içinde nereye inşa edildiğini ifade eden görsel bulunmaktadır.
C) Osmanlıdan günümüze kalan en önemli eserlerden biri de Selimiye Camisi'dir.
D) Mimar Sinan'dan günümüze pek çok eser kalmıştır.

6.

Osmanlı saray kültürünü yansıtarak el yazmaları gibi lüks öğeleri süsleyen genelde padişah ve diğer yüksek

mertebelilere sunulmuş bir sanat şeklidir. Bu sanat İslam dünyasında özellikle yer bulmuş bir saray sanatıdır. Bu sanatın Osmanlı himayesinde gelişip özgün Osmanlı sanatı haline gelmesi II. Mehmet'ten I. Süleyman'a kadar olan dönemde gerçekleşmiş, 18. yüzyıla kadar da Osmanlı sarayında önemli bir yer teşkil etmiştir.

Yukarıda hakkında bilgi verilen ve görsel paylaşılan sanat dalının adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Nakkaş
B) Ebru
C) Tezhip
D) Minyatür

7. "Türkler arasında yaşayan birisinin dikkatini çeken temel özellik onların konukseverlikleridir. Bunu, bulunduğum her yerde paşadan dağ başındaki çadırında yaşayan yörüğe kadar herkeste gördüm. Hangi dinden hangi milletten olursa olsun ayırım gözetmeksizin herkesin tek düşüncesi vardır: Yabancıların karnını doyurmak."

ÇarsFellov

Yukarıdaki bilgilerde Türk halkının hangi özelliği üzerinde durulmamaktadır?

- A) Cömertlik
B) Misafirperverlik
C) Hoşgörülü olmak
D) Milliyetçilik

8.

Ramazan aylarında hâli vakti yerinde olanlar hiç tanımadıkları, bilmedikleri mahalleleri dolaşmaya çıkarılmış. Oralardaki bakkal, manav gibi esnafa uğrar, dükkânın ıssız bir anını kollar ve dükkân sahibiyile baş başa kalınca sorarlarmış:

"Zimem defteri var mı?"

(Zimem defteri, borçlunun ismini ve ne kadar borcu olduğunu gösteren, günümüzdeki verisiye defteri) Zimem defterinin olduğunu öğrenen kişi kimin ne kadar borcunu ödediğini öğrenme gereği duymadan "Baştan, ortadan ve sondan şu kadar sayfanın borcunu hesapla." dermiş. Hesaplanan borcu ödedikten sonra da "Haydi, Allah kabul etsin." deyip dükkândan çıkarmış. Borç ödeyen kişi kimin borcunu ödediğini, borcu ödenen kişi de hayır sahibinin kim olduğunu bilmezmiş. Bilmek gereği de duymazmış.

Bu bilgilere bakıldığında Osmanlı toplum yapısı hakkında;

- I. Yardımlaşma ve dayanışma duygusu ön plandadır.
II. Yapılan iyilikler gösteriş amacı taşımamaktadır.
III. Devletin vatandaşın her türlü ihtiyacını karşıladığı görülmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II

NAR TEST

1. Osmanlı Beyliği, başlangıçta Türk beylikleri içinde en küçük ve zayıf beyliklerden biridir. Ancak coğrafi olarak genişlemeye uygun bir bölgede olması, komşusu Bizans İmparatorluğu'nun zayıflamakta oluşu, izlediği gaza ve cihat politikasının sonucu olarak göçlerle desteklenmesi gibi nedenlerle güçlenerek büyük bir devlet hâline gelmiştir.

Yukarıdaki bilgilerde Osmanlı Beyliğinin gelişmesinde;

- I. Komşu devletlerin siyasi durumu
- II. Coğrafyanın sağladığı avantajlar
- III. Bölgenin ekonomik avantajları
- IV. Osmanlı beyliğinin askeri gücü

unsurlarından hangileri etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV

2. Marmara Denizi'nin güneyindeki Bizans topraklarını fetheden Orhan Bey, Karesioğulları Beyliği ile komşu oldu. Bu beylik o dönemde iç karışıklık içindeydi. Orhan Bey bu durumdan yararlanarak Karesioğulları Beyliği'nin topraklarını savaşmadan ele geçirdi. Böylece Rumeli'ye (Balkanlar) geçişi sağlayacak olan Çanakkale Boğazı kontrol altına alındı. Karesioğullarının donanması, asker ve komutanları da Osmanlı hizmetine girdi. Böylece Osmanlı Devleti ilk kez donanma sahibi oldu.

Karesioğlu Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne katılması ile;

- I. Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlama yolunda adım atıldığı
- II. Osmanlı Devleti'nde denizcilik faaliyetlerinin başladığı
- III. Osmanlı hâkimiyet sahasının genişlediği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3. Rumeli'de fetihlerin artmasıyla yeni bir askeri sınıfa ihtiyaç duyuldu. Bunun üzerine savaş esirlerinden ve Hristiyan ailelerin erkek çocuklarından seçilenler asker olarak yetiştirilmek üzere toplandılar. Bunlar önce Türk ailelere verilerek Türk ve İslam âdetlerini öğreniyorlardı. Daha sonra da askerlik eğitimini alacakları Acemi Ocağına alınıyorlardı. Buradan da başta Yeniçeri Ocağı olmak üzere diğer Kapıkulu Ocaklarına ihtiyaca göre dağıtılıyorlardı. Bu sisteme ise devşirme adı veriliyordu.

Buna göre devşirme sistemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ülke topraklarının genişlemesi nedeni ile uygulamaya sokulmuştur.
- B) Asker olmak için seçilen devşirme çocuklarının başka bir meslek yapmasına izin verilmemiştir.
- C) Bu sisteme alınan kişilerin Türk ve Müslüman olmadığı görülmüştür.
- D) Yeniçeri olmak için birkaç aşamadan geçilmesinin gerektiği belirtilmiştir.

4. İstanbul Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının ortasında, önemli ticaret yolları üzerinde yer alıyordu. Boğazların hâkimiyeti ve Karadeniz ticaretinin ele geçirilmesi için alınması gerekiyordu. Konumu gereği Osmanlı'nın iki kıta arasında geçişini zorlaştırıyordu. Bizans Osmanlı'ya karşı Haçlı Seferleri'ni teşvik ediyordu ve Hz. Muhammed Müslümanlara İstanbul'un fethedilmesini öğütlemişti. II. Mehmet, İstanbul'un mutlaka fethedilmesi gerektiğini devlet adamlarına şöyle açıklamıştır: "Gaza, atalarımız gibi bizim de temel vazifemizdir. Memleketimizin tam ortasını işgal eden Bizans, devletimizin düşmanlarını korumakta ve onları bize karşı kışkırtmaktadır. Osmanlı Devleti'nin güvenliği ve geleceği için bu şehrin fethi zorunlu olmuştur."

Bu bilgilere bakıldığında İstanbul'un fethinin gerekli kılan durumlar arasında;

- I. Güvenlik
- II. Ekonomi
- III. Coğrafi
- IV. Siyasi

konulardan hangileri etkili olmuştur?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) II, III ve IV
- D) I, II ve IV

5. Kıbrıs'ın fethedilmesinden sonra İspanya ve Venedik bir Haçlı donanması meydana getirerek harekete geçti. İnebahtı'da kendisinden daha büyük bir donanma ile karşılaşan Osmanlı donanması ağır bir yenilgi aldı (1571). Haçlı donanması karşısında alınan yenilgide Osmanlı donanmasını yöneten paşaların aralarındaki anlaşmazlıklar ve donanmanın iyi yönetilememesi etkili oldu. İnebahtı'da kendisine bağlı filoyu kurtararak İstanbul'a dönmeyi başaran Uluç (Kılıç) Ali Paşa kaptanıderya görevine getirildi. Kısa süre içinde yeni bir donanma meydana getirilerek bu donanmanın Akdeniz'e açılması sağlandı. Bu kadar kısa bir sürede böyle büyük bir donanmanın hazırlanması Avrupa'da şaşkınlıkla karşılandı.

Buna göre;

- I. Osmanlı Devleti'nin savaşı kaybetmesi daha çok donanmanın idaresinde yaşanan sıkıntılar nedeniyle olmuştur.
- II. Kısa sürede Osmanlı donanmasının tekrar oluşturulması devletin ekonomik ve askeri açıdan güçlü olduğunu göstermiştir.
- III. Kıbrıs'ın fethedilmesi Avrupa ülkeleri tarafından hoş karşılanmamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Osmanlı Devleti'nde halk arasında bir ayırım yapılmazdı. Osmanlı Devleti, gayrimüslim toplulukları mümkün olduğu ölçüde kendi iç meselelerinde serbest bırakmış, aralarındaki anlaşmazlıkları kendi din ve inançlarına göre çözüme kavuşturmalarına imkân sağlamıştır. Gayrimüslimler mecbur olmadıkları hâlde aralarındaki davaları Osmanlı mahkemelerine taşıyarak Osmanlı Devleti'ne duydukları güveni göstermişlerdir.

Yukarıdaki bilgilerde gayrimüslimlerin Osmanlı Devleti'ne hangi konuda güvendiklerini göstermektedir?

- A) Eğitim
B) Adalet
C) Ticaret
D) Askeri

7. İstanbul'un Fethi'nin ardından Fatih Sultan Mehmet, korku içinde bekleyen halka serbestçe hayatlarını sürdürebilecekleri, savaş korkusu ile evlerinden kaçanların evlerine dönüp önceden olduğu gibi örf ve âdetleri doğrultusunda kendi dinlerine uygun yaşayabilecekleri teminatını verdi. Fatih, İstanbul'daki Ortodoks Hristiyanları koruması altına almış, yeni seçilen patriğe verdiği beratta şunları ifade etmiştir: "Kimse patriğe tahakküm etmesin. Kendisi ve maiyetinde bulunan büyük papazlar her türlü umumi hizmetlerden devamlı muaf olsun. Bu beratta, Rum halkının da şu imtiyazı elde etmekte oldukları yazılı idi: Kiliseleri camiye çevrilmeyecektir. Evlilik ve definleri ile diğer âdetleri Rum kilisesi usul ve kaidelerine göre eskisi gibi yapılacaktır."

(Ahmet Şimşirgil, Kayı)

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı Devleti gayrimüslimlere karşı hoşgörülü bir politika takip etmiştir.
B) Din ve vicdan hürriyetine saygı gösteren uygulamalara rastlanmıştır.
C) Halkın can ve mal güvenliği hakkında güvence verilmiştir.
D) Gayrimüslimler Müslümanlardan daha ayrıcalıklı hale gelmiştir.

8. Avrupalılar Osmanlıya ve diğer Müslüman ülkelere vergi ödememek, ticaret mallarına daha kolay ve ucuz yoldan ulaşabilmek amacıyla Çin ve Hindistan'a giden yeni yollar aradılar. Bu arayış sonucunda Avrupalı denizciler yeni adalar, ticaret yolları ve Amerika kıtasını keşfettiler. Bu keşiflerinin tümüne birden coğrafi keşifler denilmektedir. Coğrafi keşiflerin çok önemli sonuçları olmuştur. Bu sonuçların bazıları ekonomik olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi coğrafi keşiflerin ekonomik sonuçları arasında değildir?

- A) İspanyol ve Portekizliler geniş topraklar elde ederek ilk sömürgeleri kurdular.
B) Keşfedilen topraklarda Hristiyanlık yayıldı.
C) Coğrafi keşifler sonucu keşfedilen yerlerdeki altın, gümüş, elmas gibi değerli madenler Avrupa ülkelere taşındı.
D) Yeni deniz ticaret yollarının bulunması İpek ve Baharat Yollarının eski önemini kaybetmesine neden oldu.

1. Osman Bey'i hâkim bilerek onun emrine uymak için Müslüman olmak şart değildi. Bazı Bizans köy ve kasabaları Osmanlı eline geçtikten sonra da kendi komutanlarının yönetiminde kalabiliyordu. Bizanslı Hristiyan halk, iç içe yaşadığı Türk halkına kolaylıkla uyabilecek kadar yakınlaşmıştı. Bir yandan akıncı gazilerin Bizanslı kadınlarla evlenmesi bir yandan pazarlarda alışveriş, halkın kaynaşmasını sağlıyordu. Osmanlı eline geçen topraklarda yaşayan halkın alışageldiği yaşantısını sürdürebilmesi Osmanlılaşma sürecini kolaylaştırıyordu.

Türkiye Tarihi 2, s. 35.

Yukarıda verilenler hangi seçenekteki sorunun cevabı olma özelliğini taşır?

- A) Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçişinin sonuçları nelerdir?
 B) Osmanlı Devleti'nin uyguladığı hoşgörü politikasının sonuçları nelerdir?
 C) Osmanlı Devleti'nin cihat politikası uygulamasının nedenleri nelerdir?
 D) Balkanlarda uygulanan iskan politikasının sonuçları nelerdir?

2. Fransız Yahudi'si olan İsaak Zarfati Yahudilerin Osmanlı Devleti'nde yaşadıkları huzurlu günleri şöyle ifade etmektedir: "Almanya'daki kardeşlerimizin ölümden beter kederler içerisinde olduklarını duydum; despotik yasalar, zorla vaftiz edilmeler, sürgünler sıradan gündelik olaylarmış. Ben İsaak Zarfati, size derim ki: Eğer isterseniz bu anda Osmanlı sizin için en hayırlı yer olacaktır. Hristiyanlardansa, Müslümanların egemenliği altında yaşamak sizin için daha iyi değil midir? Burada herkes kendi asması ve inciri altında huzur içinde oturabiliyor. Burada en değerli esvapları giymenize izin var."

Bu anlatılanlara bakıldığında;

- I. Osmanlı Devleti, farklı inanıştan milletlerin huzur içinde yaşadığı bir yerdir.
 II. Almanya'daki Yahudilere iyi davranılmamaktadır.
 III. Osmanlı ülkesinde herkesin ülke yönetimine katılması söz konudur.

yargılarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve III
 D) I, II ve III

3. Marco Polo'nun yazdıklarından etkilenen gemicilerden biri olan Cenovalı Kristof Kolomb, yolculuğa çıkarken yaptırdığı Santa Maria adlı, okyanus şartlarına dayanıklı gemisine güveniyordu. Elinde Martellus'un çizdiği harita ve yanındaki pusula sayesinde kaybolmayacağı düşüncesi ile denize açıldı ve sürekli batıya doğru ilerledi. Kolomb, günlük notlarında onu harekete geçiren düşüncenin İslam dünyasını arkadan kuşatmak, Hindistan ticareti için deniz yolunu açmak, Batı ve Doğu Hristiyanlarının iş birliğiyle Kudüs'ü almak olduğunu açıklamaktadır. Kolomb bu sayede İspanyol Hükümdarı Ferdinand'tan (Ferdinant) büyük destek almıştır. Kristof Kolomb 12 Ekim 1492'de Atlantik Okyanusu'nu aşarak Amerika kıtasındaki Bahama Adaları'na ulaşan ilk Avrupalı olmuştur. Fakat Kolomb ulaştığı yerin Amerika kıtası olduğunun farkında değildi. O, yola çıkış hedefi olan Hindistan'a ulaştığını sanıyordu. Kolomb Amerika kıtasının yerli halkını da "Hintli" olarak adlandırmıştır.

Buna bakılarak Kolomb hakkında aşağıdaki-lerden hangisi söylenemez?

- A) Yolculuğa çıkmasında başka bir denizcinin yazdıkları etkili olmuştur.
 B) Sadece Hristiyanlar için kutsal kent olma özelliği taşıyan Kudüs'ü almak için planlama yapmıştır.
 C) Yolculuğunun dini ve ekonomik nedenleri ortaya çıkmıştır.
 D) Keşfettiği yerin Amerika kıtası olduğunu fark etmemiş, yaptığı yolculuk için devlet adamlarından destek almıştır.

4. Osmanlı sınırları içinde farklı ırklara ve inanışlara sahip insanlar yüzyıllar boyunca birlikte yaşamıştır. Bu insanlar yaşayışları ile birbirlerini etkilemiş ancak birbirlerinin dini inanışlarına ve yaşam biçimlerine saygı göstermişlerdir.

Buna göre Osmanlı toplumunda;

- I. Hoşgörü
 II. Kültürel etkileşim
 III. Sınıf ayrımı
 IV. Toplumsal birliktelik

kavramlarından hangilerinin etkili olması beklenir?

- A) I, II ve III
 B) I, II ve IV
 C) II, III ve IV
 D) I, II, III ve IV

5. Reform Hareketleri sonucunda Avrupa'da Protestanlık, Kalvenizm ve Anglikanizm gibi yeni mezhepler ortaya çıktı. Kilise okullardan uzaklaştırılmıştır. Kilise'nin kontrol ve baskısının sonucu ortaya çıkan skolastik düşünce yerini araştırmacı ve sorgulayıcı bilim anlayışı olan pozitif düşünceye bıraktı. Krallar üzerindeki kilise baskısı ve tehdidi sona erdi. Soylular kilisenin elindeki topraklara el koydu.

Reform hareketlerinin sonuçlarına bakıldığında hangi seçenekteki yorumun yapılması doğru olmaz?

- ☒ A) Skolastik düşüncenin gelişmesi bilimsel faaliyetlerin artmasına ortam hazırlamıştır.
- ☐ B) Avrupa'daki mezhep birliği son bulmuştur.
- ☐ C) Eğitim-öğretim laik bir yapıya kavuşmuştur.
- ☐ D) Kilisenin mal varlığı elinden alınmıştır.

6. Osmanlı Devleti'nde;
- a. Fethedilen Rumeli topraklarına Anadolu'dan Türkler yerleştirilerek bölgenin Türkleşmesi ve İslamlaşması sağlanmıştır.
- b. Tımar Sistemi uygulanmış ve bu sistemde yer alan askerlerin giderleri tımar topraklarından elde edilen gelirle karşılanmıştır.
- c. Fatih Sultan Mehmet daha çok batı, Yavuz Sultan Selim ise doğu yönüne doğru ilerlemiş ve yeni topraklar fethetmişlerdir.

Yukarıda bahsedilen durumlar ile;

- I. Fetihlerin yönünde zamanla değişiklikler yaşanmıştır.
- II. Yeni ele geçirilen topraklarda kalıcı olmak ve bu bölgelerde İslam inancını yayılmasını sağlamak hedeflenmiştir.
- III. Askeri harcamalar için devlet bütçesinden daha az para çıkışı olmuştur.

sonuçlarının eşleştirilmesi hangi seçenekte doğru yapılmıştır?

- ☐ A) I-a, II-b, III-c
- ☒ B) I-c; II-a; III-b
- ☐ C) I-b; II-c; III-a
- ☐ D) I-c; II-b; III-a

7. Batıda yaşanan bilimsel gelişmeler Avrupa'yı Aydınlanma Çağı'na hazırlarken Osmanlı Devleti'nde tam tersi bir durum yaşanmıştır. 15. ve 16. yüzyıllarda bilim öğreniminde ve bilimsel eser yazımında zirvede olan Osmanlı Devleti, 17. yüzyıldan itibaren gerilemeye başladı. Eğitim kurumlarında yavaş yavaş pozitif bilimlere yönelik çalışmalar azaldı. Osmanlı Devleti'nin aslında dış dünyadaki son bilimsel gelişmelere ve Avrupa'daki aydınlanma çağına büsbütün ilgisiz kalmadı. Bunun en önemli kanıtı 16. yüzyıl sonlarında modern bir rasathanenin kurulmasıdır. Ancak bu rasathanenin ve diğer bilimsel gelişmelerin kısa ömürlü olması yeniliklerin bir devlet politikası haline gelmediğinin bir göstergesidir. Osmanlı yöneticileri bu olumsuz durumu ancak ileride meydana gelen savaşlarda alınan yenilgiler sonrası fark ettiler.

Bu anlatımın içinde geçen "yeniliklerin bir devlet politikası haline gelmemesi" durumunun Osmanlı Devleti için ortaya çıkaracağı sonuçlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- ☐ A) Yapılan yeniliklerin süreklilik göstermemesi
- ☐ B) Bilimsel gelişim ve değişimin yakından takip edilmemesi
- ☐ C) Avrupa'daki yenilik hareketlerine ayak uydurulamaması
- ☒ D) Çeşitli alanlarda yapılan çalışmalarda gelenekçi yapının güç kaybetmesi

8. Sanayi İnkılabı İngiltere'de başladı ve Avrupa ülkelerine yayıldı. İngiltere büyük bir sömürge imparatorluğu kurmuştu. Bu döneme damgasını vuran gelişmeler demir ve kömürün kullanımının yaygınlaşması ve makinelerde buhar gücünden yararlanılmasıdır. İngiltere'de 1733'te uçan mekik adı verilen düzenek icat edilerek dokuma makinelerinin hızı artırıldı. 1785'te su gücüyle çalışan mekanik dokuma tezgâhının icadıyla dokuma sanayisi hızla gelişti.

Buna göre Sanayi İnkılabı ile;

- I. Hammadde
- II. Makineleşme
- III. İnsan gücü
- IV. Üretim hızı

kavramlarından hangilerinin ön plana çıkmasını sağladığı söylenebilir?

- ☐ A) I, II ve III
- ☒ B) I, II ve IV
- ☐ C) II, III ve IV
- ☐ D) I, II, III ve IV

1. Yeniçeriler, Osmanlı ordusundaki en kalabalık askeri topluluk değildi ama silahlı kuvvetlerin sipahiler dışındaki diğer sınıfları üzerindeki etkisi büyüktü. Yeniçeriler, Kapıkulu askerlerinin yaya sınıfı oluşturuyorlar ve bu askerlerin en seçkinleriydi. Bunlar ücretli piyadelerdi ve savaş dışında İstanbul'daki kışlalarda kalırlardı. Bu nedenle evlenmeleri yasaktı. Yeniçeriler diğer askerlerden farklı olarak tüfek kullanırlardı. Zaman içinde sayıları artmış, evlilik yasağı gibi uygulamalar kalkmış, bunların çocukları da ocağa alınmaya başlamıştır.

Buna göre yeniçeriler için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Maaşları doğrudan devlet hazineden ödenmiştir.
B) Evlenme konusunda uygulanan kısıtlamalara son verilmiştir.
C) Barış zamanında başkentte bulunmuşlardır.
D) İhtiyaçları kullanım hakkı ellerinde bulunan topraktan karşılanmıştır.

2. Osman Bey, Anadolu'daki diğer Türkmen beyleriyle mücadeleye girişmeyerek akılcıca bir yol izlemiştir. Bu davranışının olumlu neticesini Koyunhisar Savaşı (1302) sırasında görmüştür. Osman Bey, Bizans kuvvetlerine karşı çevresindeki Türkmen beylerinden yardım istediği zaman Türkmen beyleri yardım isteğine olumlu cevap vermişler ve yardım göndermişlerdi. Bir İmparatorluk ordusuna karşı kazanılan Koyunhisar Savaşı Osman Bey'in şöhretini arttırmıştır. Civar beyliklerin gazileri zafer sonrası onun bayrağı altında toplanmaya başlamıştır.

Metne göre Türkmen beyleriyle mücadeleye girişilmemesinin Osmanlı Devleti'ne hangi açıdan daha çok katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Ekonomik B) Siyasi C) Askeri D) Coğrafi

3. Fatih Sultan Mehmet 54 gün içerisinde geçilmez sanılan surları yıkıp İstanbul'un fethini gerçekleştirmiştir. İstanbul halkının güvenini kazanmak için can ve mal güvenliği garantisi veren "ahidname" adlı bir belge yayımladı. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettikten sonra ilk hedefi Karadeniz ve Ege Denizi'nde hâkimiyet kurmak oldu. Bunun sebebi ise bu iki denizi birleştiren İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamak istemesiydi. Ege Denizi'nde güvenlik sağlandıktan sonra İstanbul'dan başlayarak doğuya doğru Karadeniz'in Anadolu kıyıları ele geçirilmiştir. Kuzeyde stratejik önemi olan Kırım Yarımadası'nın alınması ile Karadeniz Osmanlı Devleti'nin denetimine girmiştir. Bosna, Hersek, Arnavutluk, Eflak ve Boğdan alınarak Osmanlı'nın Balkanlardaki egemenliği artmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Fatih Sultan Mehmet döneminde izlediği siyaset ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anadolu siyasi birliğini sağlamıştır.
B) Topraklarını Avrupa yönünde genişletmiştir.
C) Egemenliği altına aldığı topraklardaki halka iyi davranılmıştır.
D) Denizlerdeki hâkimiyetini artırmıştır.

4. Osmanlı Devleti'nin siyasi bir güç olarak ortaya çıkmasında devlet yönetim yapısının da büyük payı vardır. Orhan Bey zamanında kurulmuş olan Divan Teşkilatı, devlet işlerinin görüşüldüğü ve karara bağlandığı en önemli yönetim organıdır. Divan üyelerinden kazaskerler, divan toplantılarında büyük davalara bakar, kadıların ve müderrislerin atamalarını yaparlardı Reisülküttap, yabancı devletlerden gelen mektupları tercüme etmek ve bunlara cevap vermek görevliydi. Defterdarlar, bütçenin hazırlanması ve devletin diğer mali işlerinden sorumludurlar.

Bu bilgilerde adı geçen, kazasker, defterdar ve reisülküttap günümüzdeki;

- I. İç işleri
- II. Adalet
- III. Eğitim
- IV. Ekonomi

alanlarından hangilerine ait görevleri yerine getirmişlerdir?

- A) I, II ve III B) I, III ve IV **C) I, III ve IV** D) I, II, III ve IV

5. Görselde Osmanlı Devleti'nin Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ndeki sınırları gösterilmiştir.

Bu görsele göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I. Ege, Akdeniz ve Karadeniz'e sınırı olmuştur.
- II. Anadolu'nun tamamı ele geçirilmiştir.
- III. Deniz aşırı fetihler yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II **B) I ve III** C) II ve III D) I, II ve III

1.

Kanuni Sultan Süleyman'ın Semendire Kadısı'na Gönderdiği Ferman

"Halktan kanuna aykırı vergi alındığı bana arz olundu. Bundan sonra halktan her kim olursa olsun, hangi makam sahibi olursa olsun kanuna aykırı bir nesne dahi aldirtmayın. Sizin bu uygulamalara son vermediğiniz ve bu gibi olayları tarafıma bildirmediğinizi de duydum. Bu hükmüm size ulaştığında hemen sicil defterine kaydedin ve uygulamaya koyun. Şayet haksızlıkları önlemeye kadir olamazsanız, haksızlığı yapan sancak beyi dahi olsa bana bildirin. Bu hükmü öyle ilan edin ki hiçbir kimse duymadık, bilmeyorduk, diyemesin."

Bu ifadelere bakıldığında;

- I. Osmanlı Devleti'nde adalet kavramına önem verilmiştir.
- II. Kanuni, ülke içindeki haksız uygulamalara son vermek istemiştir.
- III. Halkın yaşadığı mağduriyet giderilmek istenmiştir.

yargılarından hangilerine varılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

2.

Sanayinin gelişmesiyle, tarım alanında çalışan insanlar hızla sanayi alanlarına doğru göç ettiler. Çünkü sanayileşmeyle birlikte tarım sektöründe insan gücüne dayalı üretimin yerini makineler alırken şehirlerde ise yeni kurulan fabrikalarda iş gücü ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Dünya nüfusunun büyük çoğunluğu tarım sektöründe çalışmaktayken bu oran sanayileşmiş ülkelerde hızla sanayi sektörünün lehine değişmeye başlamıştır. Bundan dolayı şehirlerde nüfus hızla artmış ve günümüzün metropol denilen büyük şehirleri ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler şehirlerde alt yapı sorunlarına, çevre kirliliğine ve çarpık kentleşmeye neden olmuştur.

Verilen metne göre Sanayi İnkılabı'nın aşağıdaki alanlardan hangilerine olan etkisinden söz edilmiştir?

- A) Ekonomik - Sosyal B) Sosyal - Siyasi C) Ekonomik - Siyasi D) Sosyal - Askeri

3.

Osmanlı Devleti'nde;

- Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethinden sonra Ortodokslara din ve vicdan hürriyeti tanıyarak Fener Rum Patrikhanesinin varlığını korumasına izin vermiştir
- Kanuni Sultan Süleyman Rodos Adası'nı fethettikten sonra Ada'da kalmak isteyen Hristiyanlara dinlerinde serbestlik tanımıştır.

Bu örnekler Osmanlı Devleti'nde;

- I. Hoşgörü
- II. Din ve ırk birliği
- III. Din ve vicdan hürriyeti

kavramlarından hangilerine önem verildiğini göstermektedir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

4.

Skolastik düşüncenin hâkim olduğu Orta Çağ Avrupa'sında kiliseye aykırı bir görüş öne sürmek suçtur. Bu sebepten ötürü aralarında Bruno ve Galileo'nun da olduğu birçok bilim adamı Engizisyon Mahkemelerinde yargılanarak cezalandırılmıştır.

Kendisine aykırı görüş öne sürenlerin Engizisyon Mahkemelerinde yargılanması kilisenin hangi gücü kullandığını gösterir?

- A) Siyasi B) Ekonomik C) Hukuki D) Askeri

5. Aşağıda Preveze Deniz Savaşı ile ilgili görsel verilmiştir.

Verilen görsele göre Preveze Deniz Savaşı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Akdeniz kıyılarının tamamı Osmanlı egemenliğine girmiştir.
- B) Barbaros Hayreddin Paşa'nın savaşta kullandığı taktik istenilen sonucu vermiştir.
- C) Kazanılan zaferin kutlamaları günümüzde de devam etmiştir.
- D) Haçlı donanmasına karşı elde edilen başarıyla Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğü sağlanmıştır.

6. Osmanlı Devleti'nde yapılan yenilikler ve açılan kurumlar aşağıda verilmiştir.

Yukarıdaki tablolara bakılarak;

- I. Haberleşme
- II. Ulaşım
- III. Ekonomi
- IV. Hukuk

alanlardan hangilerinde yenilik yapıldığı söylenebilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) I, III ve IV
- D) II, III ve IV

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Nereye Yerleşelim?

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1

Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1
Tane Tane Test 2

Doğduğun Yer mi, Doyduğun Yer mi?

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1
Ünite Değerlendirme Testi 1
Ünite Değerlendirme Testi 2
Beceri Temelli Test 1
Beceri Temelli Test 2
Beceri Temelli Test 3

3. Ünite

Kazanımlar

Nereye Yerleşelim?

- Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunuruz.

Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz

- Türkiye’de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlarız.

Doğduğun Yer mi, Doyduğun Yer mi?

- Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışırız.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var

- Temel haklardan yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanması halinde ortaya çıkacak olumsuz durumlara örnekler gösteririz.

Nereye Yerleşelim?

Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunuruz.

Öğreten Sorular

Faktörler

1

Aşağıda yerleşmeleri etkileyen unsurları doğal ve beşeri faktörler olarak gruplandırınız.

	Yerleşmeyi Etkileyen Faktörler	Doğal Faktörler	Beşeri Faktörler
1.	Ankara'nın başkent olması nüfusunun artmasını sağlamıştır.		✓
2.	Irmak ve göl kenarları tarih boyunca yerleşmelere ev sahipliği yapmıştır.	✓	
3.	Antalya'da turizmin gelişmesi bölgedeki nüfus yoğunluğunu artmıştır.		✓
4.	Hakkari ve çevresinde kışların sert olması nüfus yoğunluğunu azaltmıştır.	✓	
5.	İstanbul ve İzmir'de tarihi turizmin gelişmiş olması nüfus yoğunluğunu artmıştır.		✓
6.	Ülkemizde Akdeniz ikliminin olduğu bölgeler yerleşmeye oldukça uygundur.	✓	

2

Aşağıdaki cümleleri verilen kavramları kullanarak doğru olarak tamamlayınız.

Çatalhöyük -İnanç turizmi-Nil Nehri- nüfus- Çayönü- güvenlik

1. Tarih boyunca insanlar nehirlerin kenarlarına yerleşerek burada tarımsal etkinliklerde bulunmuş ve üretime katkıda bulunmuşlardır. Mısırda bulunan **Nil nehri**....buna örnek verilebilir.
2. Kudüs şehri Müslümanlar Yahudiler ve Hristiyanlarca kutsal kabul edilmektedir. Bu yüzden şehirde **inanç turizmi**..oldukça gelişmiştir.
3. Tarım ve hayvancılığın geliştiği yerlerde **nüfus**.....yoğunluğu fazladır.
4. MÖ yaklaşık 7000 yılında beş bin çiftçi ve sığır çobanının yerleştiği, Konya'nın Çumra ilçesindeki **Çatalhöyük**...önemli yerleşim yerlerinden biridir.
5. Tarih öncesi dönemde **güvenlik**.....bir yere yerleşilmesi için başlıca nedenlerden biri olmuştur.

3

Aşağıda ülkemizde yoğun nüfuslu alanların özellikleri ile seyrek nüfuslu alanların özellikleri verilmiştir. Kutucukların doğru olabilmesi için hangi numara ile gösterilen bilgilerin yer değiştirmesi gerekir.

Seyrek Nüfuslu Alanların Özellikleri

- I. Dağlık ve engebeldir.
- II. Sanayi ve ticaret gelişmemiştir.
- III. Eğitim ve sağlık olanakları gelişmiştir.
- IV. Ülkemizde Hakkari ve çevresi buna örnek verilebilir.

Yoğun Nüfuslu Alanların Özellikleri

- I. Ulaşım oldukça gelişmiştir.
- II. İklim yerleşmeye elverişlidir.
- III. Halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.
- IV. Ülkemizde Marmara Bölgesi buna örnek verilebilir.

Cevap: **III numaralı bilgiler yer değiştmelidir.**

4

Aşağıdaki haritada dünyada yoğun nüfuslu bölgeler verilmiştir.

Harita ile ilgili yapılan yorumlarda doğru olana (D) yanlış olanı (Y) ile işaretleyiniz.

1. (...^D...) Dünyanın her bölgesinde nüfus aynı yoğunlukta değildir.
2. (...^D...) Asya Kıtası'nın güneyinde nüfus yoğunluğu fazladır.
3. (...^Y...) Nüfus yoğunluğunun fazla olduğu her bölgede hayvancılık oldukça gelişmiştir.
4. (...^Y...) Tüm kıtalarda yoğun nüfuslu bölgeler bulunmaktadır.
5. (...^D...) Kuzey Amerika'nın Güneydoğusunda nüfus yoğunluğu fazladır.
6. (...^D...) Kuzey Kutup noktasında nüfus yoğunluğu azdır.

1. Çatalhöyük ilk yerleşme, ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapılara ait özgün buluntuları ile insanlık tarihine ışık tutan bir merkezdir. Bölgede 800 yıllık bir köy yaşıntısı vardır. İklimine uygun tahıl ve bakliyat yetiştirilen Çatalhöyük, avcı-toplayıcı toplumdan tarım toplumuna geçişin yaşandığı yerleşim yerlerinden biridir.

Yukarıda verilen açıklamada Çatalhöyük ile ilgili;

- I. Yerleşik yaşama geçilmiştir.
- II. Çevre uygarlıkların etkisi altında kalmıştır.
- III. Üretici toplum yapısı görülmektedir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

2. Aşağıda verilen görsel Çatalhöyük ile ilgilidir.

Yukarıdaki görsele bakılarak Çatalhöyük hakkında;

- I. Yerleşik yaşam başlamıştır.
- II. Evler birbirlerine bitişik olarak inşa edilmiştir.
- III. Ekonomileri ticarete dayanmıştır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3. Kapadokya Bölgesi, Türkiye'nin ikinci büyük su havzasının içinde ve Kızılırmak'ın kıyısında yer almaktadır. Bölge aynı zamanda İpek Yolu gibi önemli ticaret yollarının da güzergâhı olmuştur.

Yukarıda anlatılan durum;

- I. Bölgenin tarih boyunca nüfuslanmasına
- II. Kültürel etkileşimin yaşanmasına
- III. Üretim faaliyetlerinin yapılmasına

hangilerine katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III

4. Neolitik (Cıvalı Taş) Dönem'de insanlar deniz kıyısında ve adalarda yerleşimler kurmaya başladı. Akdeniz'deki adalar aynı zamanda deniz yollarını ve ticaretini kontrol edebilecek konumda yer alıyordu. Bu adalardan biri de Sicilya'dır.

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Neolitik dönemde yerleşik yaşam başlamıştır.
- II. Neolitik dönemde Anadolu'da henüz yerleşim başlamamıştır.
- III. Akdeniz'deki adalar ticari açıdan uygun bir konuma sahiptir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

5.

1	2
İklim	Tarım
Yer şekilleri	Turizm
Bitki örtüsü	Ulaşım
Su kaynakları	Madencilik

Yukarıdaki tabloya bakarak;

- I. 1 numaralı sütun nüfus ve yerleşmeyi etkileyen doğal unsurlardan oluşmaktadır.
- II. 2 numaralı sütun nüfus ve yerleşmeyi olumsuz etkileyen unsurları belirtmektedir.
- III. Yer şekilleri yerleşmeyi etkileyen beşeri unsurlardandır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

6. Tarih boyunca Mısır'da yerleşim dünyanın en uzun nehirlerinden biri olan?.....Nehri boyunca yoğunlaşmıştır. Bu nehir sayesinde tarımsal faaliyetler için yağmura ihtiyaç duyulmadan tarım yapılabilirdi.

Yukarıdaki açıklamada verilen soru işaretli yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Nil B) Ganj
C) Dicle D) Çoruh

7. Dünyanın denizden yüksekliği en fazla olan yerleşim yerlerinden olan La Paz, Güney Amerika'da yer alan Bolivya'da bir şehirdir. Şehir, Bolivya'nın başkentidir. La Paz, Bolivya'nın nüfusu en fazla olan şehirlerindendir. Şehrin kuruluşu 1500'lere kadar uzanır.

Verilen açıklamaya göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) İnsanların La Paz çevresini yerleşim yeri olarak seçmesinde su kaynakları etkili olmuştur.
B) La Paz şehrinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır.
C) La Paz dışında Bolivya'nın nüfusu fazla başka şehirleri de bulunmaktadır.
D) La Paz denizden yüksek bir konumda yer almaktadır.

8 ve 9. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

"Yaz aylarında oldukça fazla turist kabul ederiz. Özellikle haziran ve temmuz aylarında ilimizde uçakların uçuş ve inişlerinden dolayı yoğun bir hava trafiği yaşanmaktadır. Ülkemiz için önemli gelir kaynağı olan turizm bizim için de iş imkânı sunuyor."

8. **Yukarıdaki açıklamayı yapan bir kişi için;**

- I. Bulunduğu bölgede yaz aylarında nüfus artmaktadır.
- II. Yer şekilleri hava limanlarının yapımını zorlaştırmaktadır.
- III. Tarihi turizm daha çok gelişme göstermiştir.

yorumlarından hangileri yapılmaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

9. **Açıklamayı yapan kişinin aşağıdaki şehirlerimizden hangisinde yaşadığı söylenemez?**

- A) Bodrum B) Aydın
C) Antalya D) Isparta

10. Göbeklitepe; Şanlıurfa merkeze 15 km mesafede günümüzden yaklaşık 12.000 bin yıl öncesine ait bir inanç merkezidir. Yapılan araştırmalar, bölgenin bir tapınak olmasının yanı sıra insanları bir araya getiren bir şölen ya da festival alanı olabileceğini de düşündürüyor. Bilim insanları, dini törenler ve şölenler yapılırken çok sayıda besinin depolanması gerektiğini bu nedenle insanların tarım yapma ve hayvanları evcilleştirme ihtiyacının ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu ihtiyacın, Göbeklitepe'nin din, bilim, sanat ve kültürün yanı sıra tarımı ve yerleşik hayata geçişi de başlattığı düşünülmektedir.

(Emine Sonnur Özcan, Bilim Teknik Dergisi, ss. 30-39)

Verilen bilgilere bakılarak Göbeklitepe hakkında;

- I. Birçok alanda gelişmelere öncülük yapmıştır.
- II. Geçmişinin çok eskilere dayandığı ortaya çıkmıştır.
- III. Tarihte dini açıdan merkezlik vazifesi de üstlenmiştir.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz

Türkiye’de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlarız.

Öğreten Sorular

1

Tablodaki bilgilere göre aşağıdaki yargılardan doğru olanlarını “D” yanlış, olanlarını “Y” ile işaretleyiniz.

Yıllara ve Cinsiyete Göre Nüfus sayımı 2013-2017

Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
2017	80.810.525	40.535.135	40.275.390
2016	79.814.871	40.043.650	39.771.221
2015	78.741.053	39.511.191	39.229.862
2014	77.695.904	38.984.302	38.711.602
2013	76.667.864	38.473.360	38.194.504

1. (...**D**...) Ülkemizde erkek nüfus her yıl kadın nüfusundan fazladır.
2. (...**Y**...) Ülkemizde doğurganlık oranı gittikçe azalmaktadır.
3. (...**Y**...) Nüfus sayımı yapılırken çocuklar sayım dışında tutulmuştur.
4. (...**D**...) Ülkemizin nüfusu sürekli bir artış göstermiştir.
5. (...**D**...) 2017 yılında bir önceki yıla göre kadın sayısında artış yaşanmıştır.

2

Aşağıdaki öğrencilerden hangilerinin ifadesi doğru değildir? İşaretleyiniz.

Gelişmiş ülke-
lerde nüfus
artış oranı
azdır.

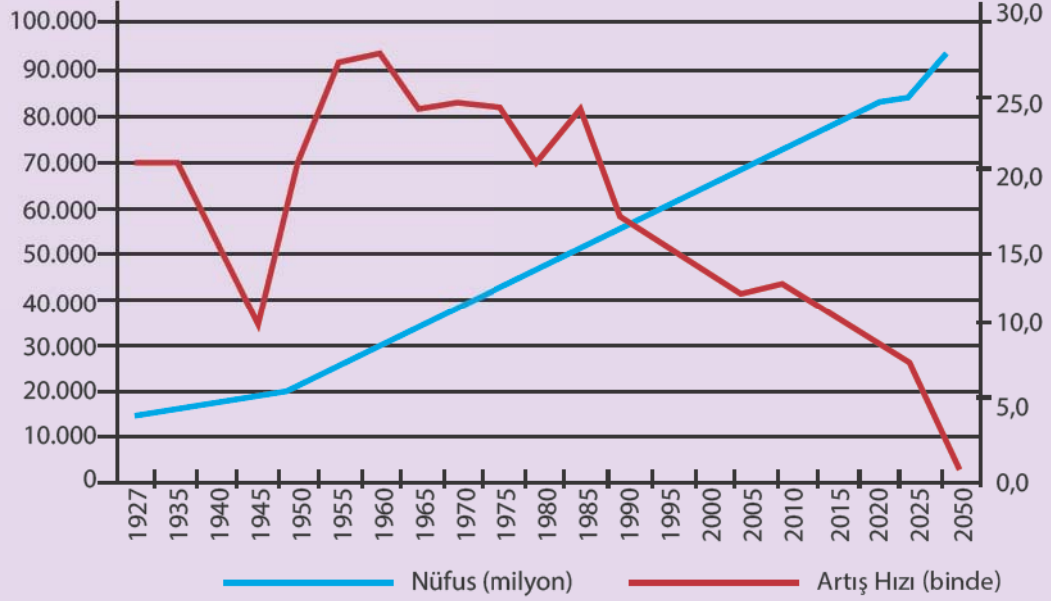
Dünyanın
her ülkesinde
erkek oranı
kadın oranla-
rından daha
fazladır.

Nüfus piramit-
leri nüfusun
cinsiyet, yaş,
çalışan nüfus,
ortalama ömür
durumlarını
göstermeye
yarayan grafik-
lerdir.

3

Aşağıda verilen grafiğe göre öğrencilerden hangilerinin yaptıkları yorumların doğru olduğu söylene-
mez? İşaretleyiniz.

Feride

1970 yılından bu yana Tür-
kiye nüfusu, iki katından
fazla oranda artış göster-
miştir

Demir

Ülkemizdeki nüfusun 2025
yılında yaklaşık olarak 95
milyon seviyesine ulaşması
bekleniyor.

Enes

Nüfus artış hızında bir azal-
ma yaşadığında ülke nüfu-
su da azalmaktadır.

Şule

Ülkemizin toplam nüfus
miktarında sürekli bir artış
gözlenmektedir.

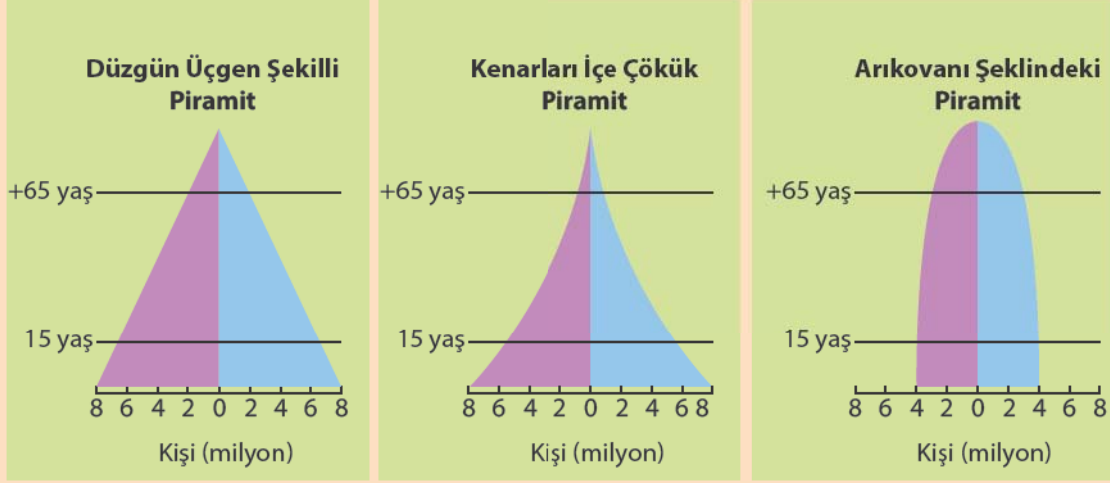
Ali

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar
gelen süreçte nüfus artışına bağlı olarak ekonomik, sos-
yal ve teknolojik alanlarında olumlu gelişmeler yaşan-
mamıştır.

4

Ülkelerin gelişmişliğini gösteren nüfus piramitleri şu şekildedir:

Piramitlere ilgili yapılan yorumları doğru olanı D yanlış olanı Y olarak işaretleyiniz.

		D	Y
1.	Düzgün üçgen şekilli, az gelişmiş ülkelerin nüfus piramididir.	✓	
2.	Gelişmekte olan ülkelerin nüfus piramitleri daha çok Doğu Avrupa'da toplanmıştır.		✓
3.	Nüfus piramitleri ülkelerin bulunduğu kıtalar dikkate alınarak hazırlanmaktadır.		✓
4.	Kenarları iç içe çökük nüfus piramitlerinde kadın sayısı her zaman erkek sayısından fazladır.		✓
5.	Arıkovanı şeklindeki piramit gelişmiş ülkelerin nüfus piramididir.	✓	
6.	Nüfus piramitlerinde kadın ve erkek nüfus ayrı ayrı (sağlı-sollu) gösterilir.	✓	
7.	Nüfus piramitleri ülkelerin gelişmişliği hakkında bilgi vermemektedir.		✓
8.	Arıkovanı şeklindeki piramitlerde insanların yaşam süresi daha uzundur.	✓	
9.	Düzgün üçgen şekilli piramitlerde doğum oranı oldukça azdır.		✓
10.	Türkiye, yukarıda verilen tüm nüfus piramidi evrelerinden geçmiştir.		✓

5

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

Nüfus artış hızı

Gelişmekte

Nüfus yoğunluğu

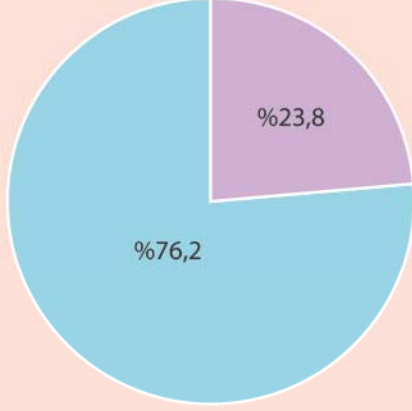
Nüfus sayısı

- Devletler, ülkelerinde kaç kişi bulunduğunu, bunların yaş, meslek, eğitim düzeyi, çocuk sayısı gibi türlü yönlerden özelliklerini belirlemek için **nüfus sayımı** yaparlar.
- Ülkedeki doğum oranı ile ölüm oranı arasındaki farka **nüfus artış hızı** denir.
- Bir yerin **nüfus yoğunluğu**, o yerin nüfusunun yüz ölçüme bölünmesi ile bulunur.
- Nüfus piramidinde tabanda daralma olan ülkeler, **gelişmekte** olan ülkeler olarak kabul edilmektedir.

6

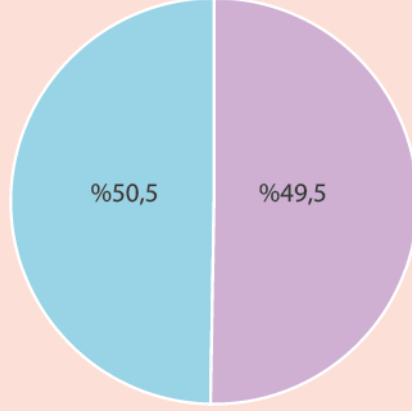
Aşağıdaki grafiklerde ülkemizin geçmiş yıllara ait okuryazarlık oranlarına yer verilmiştir.

1975 Yılında **Erkek** Nüfusunun
Okuryazarlık Oranı

Okuryazar
Okuryazar değil

1975 Yılında **Kadın** Nüfusunun
Okuryazarlık Oranı

Okuryazar
Okuryazar değil

Tablodaki bilgilere göre öğrencilerden hangilerinin yaptığı yorum yanlıştır? İşaretleyiniz.

Berrak

1975 yılında kadınların okuryazar olma ve olma-
ma oranı birbirine yakındır.

Hüsnü

1975 yılında erkeklerdeki okuryazarlık oranı kadın-
lardan fazladır.

Kadri

Türk kadını erkeklerden daha az haklara sahiptir.

Kevser

Verilen yılda kadınların yarısından fazlası okuryazar grubunda yer almaktadır.

Ömer

1975 yılında askere giden tüm erkekler okuma yaz-
mayı öğrenme imkanını elde etmiştir.

1. Ülkemizde elverişli verimli düzlüklerin bulunduğu yerler yerleşim için tercih edilen alanlardır. Konya, Adana, Kayseri, gibi illerimiz verimli ovalar üzerinde kurulmuştur. Bu bölgeler nüfus açısından oldukça yoğundur.

Adı geçen bölgelerin nüfus açısından yoğun olmasında;

- I. Tarım
- II. Ticaret
- III. Ulaşım

unsurlardan hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

2. Türkiye, doğal ve beşerî koşullar yönünden farklı özelliklere sahiptir. Ülkemizde yerleşmeye çok elverişli alanlar bulunduğu gibi elverişli olmayan yerler de bulunmaktadır. Bu nedenle nüfusun dağılımı ülkemizin her yerinde aynı değildir.

Ülkemizde nüfusun dağılışı haritasını inceleyen bir öğrenci;

- I. Akdeniz Bölgesi
- II. Marmara Bölgesi
- III. Ege Bölgesi
- IV. İç Anadolu Bölgesi

verilen bölgelerimizden hangisinde nüfus yoğunluğunun daha fazla olduğunu görmüş olacaktır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

3. Ülkemizde nüfusun dağılışı etkileyen faktörlerin başında yer şekilleri ve iklim gelmektedir. Yer şekilleri ve iklim arasında sıkı bir ilişki vardır. Sıcaklığın düşük olduğu yüksek dağlar ve platolar ile yağışın az olduğu alanlar, yerleşmelerin az olduğu yerlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen durumu örneklendirmektedir?

- A) İç Anadolu Bölgesi'nin etrafının dağlarla çevrili olması nüfus ve yerleşmeyi olumlu etkilemektedir.
- B) Karadeniz'de nemin ve yağışın fazla olması bitki örtüsünün gür olmasını sağlamıştır.
- C) Akdeniz'de iklimin ılıman olması seracılığı etkilemiştir.
- D) Doğu Anadolu'da, yükseltinin fazla oluşu, karasallık ve dağlık alanların geniş yer kaplaması yerleşmeyi olumsuz etkilemektedir.

4. Ülkemizde sanayi ve hizmet sektöründeki nüfusun büyük bölümü İzmir, Ankara, Eskişehir, Adana, Mersin, Zonguldak, Ereğli, Karabük, Gaziantep, Kayseri, Denizli, Konya gibi illerde yoğunlaşmıştır.

Yukarıda bahsedilen şehirler için;

- I. Sanayisi gelişmiştir.
- II. Deniz kıyısında yer almaktadırlar.
- III. İş olanakları diğer kentlere göre fazladır.

yorumlarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

5. Turizm, ülkemizde yerleşmeyi etkileyen beşerî faktördür. Ege ve Akdeniz kıyılarımızın deniz turizmine uygun olması bu illerimizin nüfus yoğunluğunun özellikle yaz aylarında artmasına neden olmaktadır.

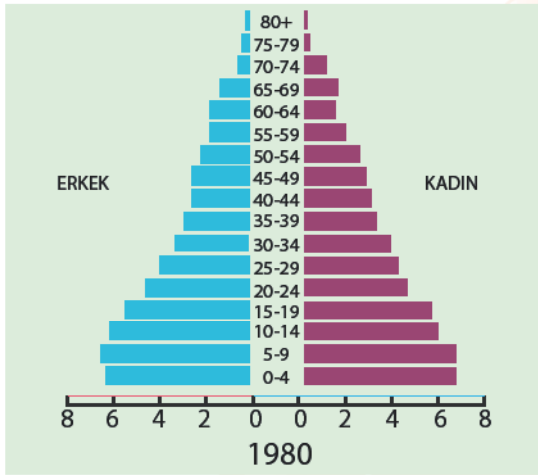
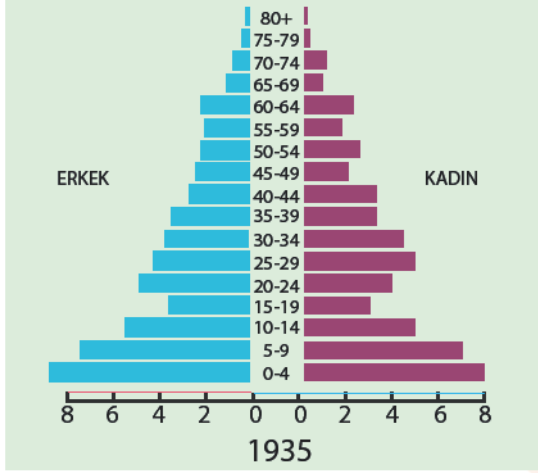
Buna göre Ege ve Akdeniz kıyılarımızın deniz turizmine uygun olması;

- I. Nüfus ve yerleşmeye
- II. Yaz aylarında bölgeye doğru göç yaşanmasına
- III. Ülkenin kalkınmasına

verilenlerden hangilerine katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

6. Aşağıda ülkemizin 1935 ve 1980 yıllarına ait nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı verilmiştir.

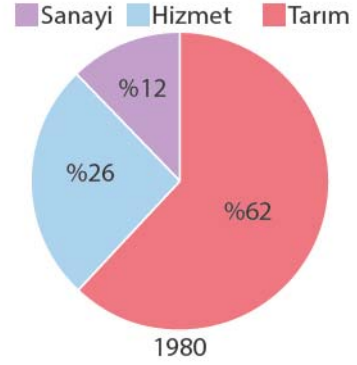
Yukarıda verilen nüfus piramitlerine bakılarak;

- 1935 yılında 0-4 yaş grubu nüfusu 1980 yılına göre daha fazladır.
- 1980 yılındaki 15-19 yaş grubundaki nüfus oranı 1935 yılına göre artış göstermiştir.
- Yıllara göre ülke nüfusunda hiçbir değişim yaşanmamıştır.
- 80 yaş üzerindeki nüfus 1935 ve 1980 yıllarında benzerlik göstermiştir.

çıkartımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) I, II ve III
C) I, II ve IV
D) II, III ve IV

7. Aşağıda 1980 yılında Türkiye'de çalışan nüfusun iş kollarına dağılımı verilmiştir.

Tablodaki bilgilere göre;

- Sanayi sektörü daha çok İstanbul'da gelişme göstermiştir.
- Tarım sektöründe çalışanların oranı diğer sektörlerde çalışanların toplamından daha fazladır.
- Hizmet sektörü içinde çalışan bayanların oranı erkeklerden daha azdır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

8. Bazı illerimizde hızlı nüfus artışında birden fazla faktör etkili olmaktadır.

Buna göre;

- Ankara
- İstanbul
- İzmir
- Ardahan

gibi illerimizden hangilerinin gelişmesinde birden fazla faktörün etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I, II ve III
C) II, III ve IV
D) III ve IV

1. Aşağıdaki tabloda Türkiye’de 2017 yılında, 6 yaş ve üzeri okuma-yazma bilmeyenlerin oranı verilmiştir.

Buna göre;

- Ülkemizde okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden fazladır.
- Okuma yazma oranının bölgesel dağılımında eşitsizlikler görülmektedir.
- Ülke nüfusunun %95’ten fazlası okuma yazma bilmektedir.

Çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Dış göçün bir çeşidi degöçüdür. Bu göç, bilim ve teknolojinin gelişimine katkıda bulunabilecek nitelikli insanların çalışmalarını yapmak için bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmesi durumudur. Türkiye, başka ülkelere bu tarz göçlerin yaşandığı bir ülke durumundadır.

Yukarıda boş bırakılan bölüme yazılması gereken kavram hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) İşçi
B) Beyin
C) Mülteci
D) Eğitim

3. ve 4. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanından günümüze kadar gelen süreçte ekonomik, sosyal ve sağlık alanlarında olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Gelişmiş ülkelerde XX. yüzyılın sonlarına doğru nüfus artış hızı azalmıştır. Bu değişimle toplam nüfus içerisinde genç nüfusun oranı azalarak yaşlı nüfusun oranı artmıştır.

3. Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanından günümüze kadar gelen süreçte ekonomi ve sağlık alanında olumlu gelişmelerin yaşanması;

- Çocuk ölümlerinin azalması
- Ülke nüfusunda artış olması
- Toplumsal sorunların tamamen ortadan kalkması

gibi faktörlerden hangilerine katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

4. Yukarıdaki açıklama dikkate alındığında aşağıda adı verilen ülkelerin hangisinde toplam nüfus içinde genç nüfusun azalarak yaşlı nüfusun artması beklenmez?

- A) Fransa
B) İsviçre
C) İngiltere
D) İran

5. Aşağıdaki tabloda yıllara göre ülkemizin toplam nüfus miktarı verilmiştir.

Yıl	Toplam
2017	80.810.525
2016	79.814.871
2015	78.741.053
2014	77.695.904
2013	76.667.864

Kaynak/TÜİK

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- Ülkemizin nüfus miktarı sürekli artmıştır.
- Ülkemizin nüfusunun 2013 yılında düşük olmasında ekonomik kaynakların az olmasından kaynaklanmaktadır.
- Ülkemizde 2017 yılında 2013 yılına göre doğum oranları hızla azalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşmaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III

6. Eğitim seviyesi yüksek olan nüfus, ülkelerin gelişiminde ve kalkınmasında önemli bir paya sahiptir. Gelişmişlik oranımız, ne kadar kalabalık bir nüfusa sahip olduğumuza değil, iyi eğitim almış nüfusa sahip olmamıza bağlıdır.

İyi eğitim almış nüfusa sahip bir ülke için;

- Gelişmiş bir ülkedir.
- Kadınların oranı erkeklerden daha fazladır.
- Nitelikli nüfusa sahiptir.
- Toplumda cinsiyet eşitsizliği bulunmaktadır.

yargılarından hangileri doğru değildir?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) III ve IV
D) II ve IV

7. NÜFUS SAYIMINDA NELER BELİRLENİR?

Cinsiyet

Yaş grupları

Ekonomik etkinlikler

Bu görsellere göre;

- Nüfus sayımında ülkedeki nüfusun cinsiyet durumu belirlenebilir mi?
- Nüfus sayımında nüfusun ekonomik faaliyetlere göre dağılımı belirlenebilir mi?
- Nüfus sayımında yaş grupları içinde 07-15 arasındaki kişi sayısı tespit edilebilir mi?

sorulardan hangilerine "Evet" yanıtını vermek doğru olur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

8. İnsanların bir yerden başka bir yere göç etmesinde sosyal, ekonomik, siyasi ve doğal nedenler bulunur. İnsanlar daha iyi eğitim ve sağlık imkanlarından faydalanma, tiyatro, sinema ve alışveriş merkezleri gibi toplumsal yaşam alanlarına ulaşma isteği ile bulundukları yerlerden başka bölgelere göç edebilmektedirler. Bunun yanında kan davası, aileler arasında yaşanan geçimsizlikler, evlilik nedeni ile yapılan göçlerde bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilenler hangi seçenekteki göç türüne örnek olarak gösterilebilir?

- A) Doğal
B) Siyasi
C) Ekonomik
D) Sosyal

Doğduğun Yer mi, Doyduğun Yer mi?

Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışırız.

Öğreten Sorular

1

Nüfus değişimindeki önemli unsurlardan biri olan göç, bir kişinin devamlı ikametgâhını esaslı bir süre için değiştirmeyi ifade eden bir nüfus hareketidir.

Aşağıdaki göç türlerinin ilgili oldukları alanları doğru işaretleyiniz?

		İç Göç	Beyin Göçü	Dış Göç	Mülteci Göçü
1.	Şanlıurfa'dan taşınan Esmâ Hanım'ın Ankara'da işe başlaması	✓			
2.	Şevket Bey'in işçi olmak için Almanya'ya gitmesi			✓	
3.	Doktor Uğur Bey'in Kanada'dan gelen iş teklinden sonra ülkemizden ayrılması		✓		
4.	Suriyeli Hüseyin'in ülkesindeki iç savaş nedeniyle Diyarbakır'a yerleşmesi				✓

2

Aşağıda göç alan ve göç veren illerin özellikleri verilmiştir. Karşılıklı yer değiştirmesi gereken özelliklerin verildiği madde numaralarını başlarındaki kutucuğa 'X' işareti koyunuz.

	Göç alan illerde	Göç veren illerde
	1- Nüfus fazladır.	1-Nüfus azalmıştır.
X	2- İş olanakları azdır.	2- İş olanakları fazladır.
	3- Eğitim imkanları gelişmiştir.	3- Eğitim imkanları gelişmemiştir.
X	4- Sağlık hizmetleri gelişim göstermemiştir.	4- Sağlık hizmetleri gelişim göstermiştir.
	5- Sanayi tesisleri oldukça fazladır.	5- Sanayi tesisleri yeterli değildir.
X	6- Konut ihtiyacı çok fazla değildir.	6- Konut ihtiyacı çok fazladır.
X	7- Ticaret ve ulaşım gelişmemiştir.	7- Ticaret ve ulaşım gelişmiştir.

3

Aşağıdaki diyagrama göre yöneltilen soruları doğru olarak cevaplayınız.

SORU 1: Aşağıdaki bilgilere göre kaç numaralı öğrenci yanlış yorumda bulunmuştur?

Köyden Kente Göçün Nedenleri

Köydeki İtici Etkenler

- ☞ Tarım arazilerinin küçülmesi
- ☞ Sağlık imkânlarının yetersizliği
- ☞ Eğitim imkânlarının yetersizliği
- ☞ İşsizlik
- ☞ Gelir darlığı

Kentteki Çekici Etkenler

- ☞ Kentin çekiciliği
- ☞ Yeterli sağlık imkânları
- ☞ Yeterli eğitim
- ☞ İş imkânlarının köye göre daha fazla olması (sanayi ve ticaret sektörlerinin bulunması)

Sanayinin gelişmesi insanların yer değiştirmesinde önemli bir etkidir.

1

Eğitim ve sağlık imkanları göçü etkileyen beşeri unsurlardır.

2

Kırsal kesimde imkanlar şehirlere göre daha kısıtlıdır.

3

İş imkanları nüfus hareketlerini etkileyen önemli bir doğal unsurdur.

4

Cevap:

4

SORU 2: Yukarıdaki bilgilere bakılarak hangi çıkarım yapılamaz? İşaretleyiniz.

☐	İnsanların bir yerden bir yere göç etmesinde tek bir neden etkili değildir.
☐	Kırsal kesimde ekonomik faaliyetler daha kısıtlıdır.
☐	Göç, nüfusun ülke içinde yer değiştirmesine neden olur.
☒	Köyden kente göçün en önemli nedeni eğitimsel faaliyetlerdir.

1. • Göçün çeşitli sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçlar vardır. Bu sonuçlar göç alan yerleri, göçe aktif olarak katılan bireyleri ve göç veren yerleri farklı biçimlerde etkiler.
- Göç alan yerler göçten olumlu veya olumsuz etkilenebilmektedir.

Göçün olumsuz sonuçları ile ilgili;

- I. Düzensiz kentleşme meydana gelir.
- II. Tarım toprakları bölünür.
- III. Altyapı yetersizliği ortaya çıkar.
- IV. Trafik sorunları artar.

Bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) II ve IV
- C) I, III ve IV**
- D) II ve III

2.

İç Göç Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen göçlerdir.

Dış Göç Ülke sınırları dışına doğru gerçekleşen göçlerdir.

Yukarıda verilen göç türleri ile ilgili;

- I. Beyin göçü dış göç olarak adlandırılabilir.
- II. Dış göç ülke sınırları içinde yapılabilir.
- III. Ankara'daki Mühendis Hamit Bey'in Adıyaman'da çalışmaya gitmesi iç göç olarak adlandırılır.

Yorumlarından hangileri doğru değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II**
- C) I ve III
- D) II ve III

3. Aşağıda göçler sonucu bir şehirde görülen durum ile ilgili görsel verilmiştir.

Yukarıdaki görselden hareketle;

- I. Göç ile beraber tüm fabrikalar kent içinde kalmıştır.
- II. Göç ile beraber gecekondulaşma artmıştır.
- III. Göç sonucunda doğum oranlarında artış olmuştur.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II**
- C) I ve III
- D) II ve III

4. Göç veren yerlerde insan gücü kaybı, kırsal alanların yaş ortalamasının yükselmesine ve ayrıca üretimin düşmesine neden olabilir.

Göç veren yerlerle ilgili;

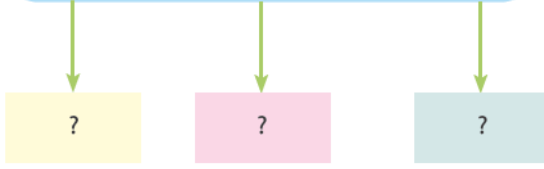
- I. Çalışan nüfus azalır.
- II. Üretim düşüşü yaşanır.
- III. İş olanakları sınırlıdır.

Yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II**
- C) I ve III
- D) I, II ve III**

5.

Bireylerin veya toplulukların doğal, ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle bir yerden başka bir yere gitmesine göç denir. İnsanların güç etmelerinde doğal afetler de ekili olmaktadır. Bunlar;

Yukarıda verilen soru işaretli yerlere aşağıdakilerden hangisinin yazılması doğru değildir?

- A) Heyelan
B) Terör
C) Erozyon
D) Deprem

7.

NAR GAZETESİ

Tekirdağ'da yaşayan Yüksek Mimar Saadet Yüncü, Mars'ta mimarlığa dair ABD'de yapılacak çalışmalara katılmayı hak kazanan ilk Türk oldu.

Genel Ağ Haberi

Yüksek Mimar Saadet Yüncü'nün çalışmaları için yurt dışına gitmesi;

- I. İç göç
II. Beyin Göçü
III. Mevsimlik
IV. Mülteci Göçü

verilen göç türlerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

6.

Çevremizde yaşanan iç göçlerin çeşitli alanlarda sonuçları bulunmaktadır.

Buna göre göçlerin ekonomik ve çevresel sonuçları ile ilgili;

- I. İşsizlik artar.
II. Kültürel etkileşim yaşanır.
III. Şehirlerde hava kirliliği artar.

yargılardan hangilerinin doğru olduğu söyle-nemez?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

8.

Beyin göçü iyi eğitilmiş ve yetenekli kişilerin kendi ülkesinden bir başka ülkeye göç etmesi olarak tanımlanmaktadır. Tersine beyin göçü ise bu eğitilmiş ve yetenekli kişilerin uygun ortam sağlanarak ülkelerine geri gelmesinin sağlanmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi tersine beyin göçü kapsamında gerçekleşebilecek bir olaydır?

- A) Doktor Filiz Hanım'ın Amerika'da uzay çalışmalarında bulunması
B) Pilot Ersan Bey'in havacılıkta uluslararası yolculuk yapan bir şirketle anlaşma yapması
C) Araştırma görevlisi Mevlüt Bey'in İzmir'den Antalya'ya atanması
D) İlknur Hanım'ın Almanya'da üç yıllık mühendislik yaşamından sonra çalışmalarını Konya'da devam ettirmesi

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğüm Var

Temel haklardan yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanması halinde ortaya çıkacak olumsuz durumlara örnekler veririz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda yerleşme ve seyahat özgürlüğü hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü

Türkiye Cumhuriyeti Devleti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Devlet, vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini yasalarla güvence altına alır. Anayasamızda vatandaşlarımızın yerleşme ve seyahat hakkı şu şekilde ifade edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Madde 23: Herkes yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sahiptir...

Ancak bu haklarımız savaş, salgın hastalık, terör saldırıları, kişinin suç işlemesi, salgın hastalık bölgelerine gitme veya ayrılma gibi nedenlerle devlet tarafından kanunlarla kısıtlanabilir.

Yukarıda verilen bilgilere göre yargılardan doğru olanı “D” yanlış olanı “Y” harfi ile belirtiniz.

1. (D.) Bir bölgede salgın hastalığın olması durumunda yerleşme ve seyahat özgürlüğümüz kısıtlanabilir.
2. (D.) Yerleşme ve seyahat özgürlüğü kanunla güvence altına alınmıştır.
3. (Y.) Hukuk devletlerinde yerleşme ve seyahat özgürlüğü asla kısıtlanmaz.
4. (Y.) Her insanın yerleşme hakkı vardır fakat seyahat hakkı yoktur.
5. (Y.) Yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanmasında en yetkili kurum TBMM'dir.
6. (D.) Anayasamıza göre yerleşme ve seyahat özgürlüğünde eşitlik prensibi esas alınmıştır.

2

Aşağıdaki görseldeki ile ilgili yapılan yorumları doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

1.

Arkadaşlar devlet orman ve tarım alanlarının korunması için bu bölgelere konut yapımını yasaklamıştır.

Mustafa öğretmenin yukarıdaki açıklamasına dayanarak;

- I. Tarımsal üretimin devamlılığı için önlem alınmıştır.
- II. Devlet sadece sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak istemiştir.
- III. Vatandaşların yerleşme özgürlüğü bazı durumlarda kısıtlanabilir.

yapılan yorumlarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) II ve III

2. Son yıllarda yapılan düzenlemeler ile özellikle büyük şehir durumundaki kentlerimizde gecekondu semtlerinin yerini daha düzenli ve alt yapı sorunu bulunmayan semtler alınmaktadır. 2012 yılından bu yana Kentsel Dönüşüm kapsamında yapılan çalışmalar bu değişimin öncüsüdür. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın öncülüğünde belediyeler gecekondu mahallerini planlı ve düzenli yerleşim alanlarına dönüştürmektedirler.

Yukarıda açıklamaya bakılarak;

- I. Şehircilik
- II. Ekonomi
- III. Alt yapı

alanlarının hangilerinde değişim ve gelişim faaliyetlerinin sürdürüldüğü ifade edilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) II ve III

3.

- ☆ Salgın hastalık bölgelerine girmek veya bu bölgelerden çıkmak kısıtlanabilir.
- ☆ Hakkında kovuşturma veya soruşturma olan kişilere yurt dışına çıkış yasağı getirilebilir.
- ☆ Terör ve savaş gibi olağanüstü durumlarda devlet vatandaşlarını korumak için yerleşme ve seyahat özgürlüğünü kısıtlayabilir.

Bu bilgilere göre yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanmasında;

- I. İnsanların ve toplumun güvenliğini sağlamak
- II. Sosyal yaşamda kültürel sürekliliği sağlamak
- III. Nüfusun belli bölgelerde toplanmasını sağlamak

verilen hedeflerden hangilerine ulaşılmak istenmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III

4.

- İnsanların istediği yere seyahat edebilme hakkı vardır. Seyahat özgürlüğüne getirilecek kısıtlamalar yalnızca bu özgürlüğün kullanımına değil bireyin çalışma, eğitim, sağlık alanlarındaki özgürlükleri ile sosyal, ekonomik hak ve özgürlüklerinin de kısıtlanmasına yol açabilir.

Yukarıda verilen açıklamaya bakılarak;

- I. Seyahat özgürlüğünün kısıtlanması diğer özgürlüklerimizi de etkileyebilir.
- II. Yerleşme özgürlüğü kişiye özel çıkarılan kanun ile sınırlandırılabilir.
- III. Seyahat özgürlüğünün kısıtlanmasının birden fazla sonucu olabilmektedir.

çıkarımlarından hangileri yapılmaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) I, II ve III

5.

NAR GAZETESİ

İstanbul-Adapazarı seferini yapan Adapazarı ekspresi ve Ankara-İstanbul seferini yapan Başkent Ekspresi, Kocaeli'nin Gebze ilçesinin Tavşancıl mevkinde saat 16:51'de kafa kafaya çarpıştı. Kazada 8 kişi öldü, 88 kişi yaralandı.

Genel Ağ Haberi

Yukarıda verilen kaza ile ilgili;

- I. Bazı durumlar kişilerin var olan haklarını kullanmasına engel olabilmektedir.
- II. İnsanların seyahat özgürlüğü olumsuzlukla sonuçlanmıştır.
- III. Kaza sonrası insanların yerleşme hürriyeti devlet tarafından kısıtlanmıştır.

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
☒ C) I ve II D) I, II ve III

6. Yetkililerin verdiği bilgilere bakılarak son bir ay içinde hakkında tutuklama kararı olan, soruşturması bulunan veya çeşitli suçlar nedeni ile hakkında tutuklama kararı bulunan 1230 kişinin yurt dışına çıkmasına izin verilmemiştir.

Yukarıdaki bilgiler kişilerin seyahat hürriyetlerinin;

- I. Adalet
- II. Güvenlik
- III. Ekonomik
- IV. Siyasi

gibi nedenlerin hangisine bağlı olarak engellenebileceğinin göstergesidir?

- A) I ve II B) I ve III
☒ C) II ve IV D) III ve IV

7. Aşağıda kişi hak ve özgürlüklerini ifade eden görseller verilmiştir.

Verilen görseller;

- I. Seçme ve seçilme
- II. Seyahat
- III. Eğitim
- IV. Yerleşme

gibi hak hak ve özgürlüklerden hangileri ile ilgilidir?

- A) II ve III B) I ve III
☒ C) I ve IV D) III ve IV

8. 2006 yılında çıkarılan bir kanun ile Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi getirilmiş, bu sistem ile nüfus sayımı adrese dayalı olarak yapılmaya başlanmıştır. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi ile nüfus sayımları vatandaşınhakkı kısıtlanmadan gerçekleştirilmektedir. Daha önce genel nüfus sayımları yapıldığında sokağa çıkma yasağı uygulanmaktaydı. Bu yasağa göre sayımın yapıldığı gün içinde vatandaşlar evinde bulunmak zorundaydı.

Yukarıda boş bırakılan bölüme hangi seçenekteki kavram yazılmalıdır?

- A) Seyahat etme
 B) Çalışabilme
 C) Eğitim alma
 D) Düşüncesini ifade etme

1.

NAR GAZETESİ

Sivas'ın 300 nüfuslu Kollunca köyünde son 40 yıl içerisinde 80 doktor yetişti. "Benim çocuğumun ondan neyi eksik" diyen köy sakinleri çocuklarının tıp fakültesi okuması için ellerinden geleni yapıyor. Tıp fakültesini bitiren gençlerin bir çoğu ise çalışmak için yurt dışına gidiyor.

Genel Ağ Haberi

Yukarıda bahsedilen kişilerin üniversiteyi bitirdikten sonra çalışmalarını yurt dışında sürdürmesi;

- I. İç göç
- II. Beyin Göçü
- III. Mevsimlik göç
- IV Mülteci Göçü

gibi göç türlerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) I B) II C) III D) IV

2.

"Türkiye İstatistik Kurumu" (TÜİK) tarafından yapılan nüfus sayımları sırasında nüfusumuzun çeşitli özellikleri tespit edilir. Nüfus sayımı ile beraber nüfusumuzun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı, çalışan nüfusun hangi ekonomik faaliyet kollarında çalıştığı, nüfusun okur-yazar durumu, kır ve kent nüfus oranları elde edilir.

Yukarıda anlatılan durum ;

- I. Ülkedeki ortalama yaşam süresinin ortaya çıkması
- II. Halkın eğitim durumunun belirlenmesi
- III. Oy kullanabilecek nüfusun tespit edilmesi

gibi durumlardan hangilerinin bilinebilmesini sağlamaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) I, II ve III

3.

Her mevsimi yağışlı ve ılık olan Zonguldak'ta kurak mevsime rastlanmamaktadır. En fazla yağış, sonbahar ve kış mevsimlerinde görülür. Zonguldak ili, çok engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Akarsu vadileriyle yer yer derin bir biçimde parçalanmış olan il toprakları, orta yükseklikteki dağlık alanlardan oluşur. Topraklarının yarısından fazlası ormanlarla kaplıdır. Maden kaynaklarına sahip olması Zonguldak ilinin yerleşim yeri olarak tercih edilmesini sağlamıştır. Bir çok ilimize kara ve demiryolu bağlantısı olan il, Türkiye'nin önemli taş kömürü havzasına sahiptir.

Zonguldak ile ilgili verilen bilgilerde bir yerin yerleşim alanı olarak belirlenmesinde etkili olan;

- I. İklim
- II. Ulaşım
- III. Ekonomik faaliyetler
- IV. Yeryüzü şekilleri

gibi unsurların hangilerinden bahsedilmiştir?

- A) I, II ve III B) I, III ve IV
C) II, III ve IV D) I, II, III ve IV

4.

Çatalhöyük'te bulunan kumaş parçaları en eski kumaş örneklerindendir. O dönemde bölgede Hasan Dağı'ndan elde edilen obsidyen ile tuz üretimi yapılmıştır. Tuzu hem kendi ihtiyaçları için kullanmışlar hem de çevrelerindeki yerleşim birimlerinde yaşayan insanlara satmışlardır.

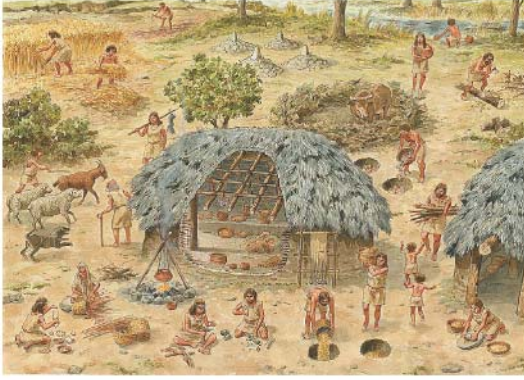
Bu durum Çatalhöyük bölgesinde;

- I. Ticaret
- II. Dokumacılık
- III. Edebiyat

alanlardan hangilerinin gelişme gösterdiğini kanıtlamaktadır?

- A) I ve II B) Yalnız III
C) I ve III D) I, II ve III

5. Aşağıdaki görselde ilk çağlardaki insanların yaşadığı resmedilmiştir.

Buna göre görseldeki kişiler hakkında;

- I. El yapımı olmayan doğal barınaklarda yaşamayı tercih etmişlerdir.
- II. Tarımsal üretim faaliyetinde bulunmuşlardır.
- III. Hayvanları evcilleştirmişlerdir.
- IV. Su kaynağının kıyısına yerleşmeyi uygun görmüşlerdir.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) II, III ve IV
- D) I, II, III ve IV

6. Ülkemizin nüfus dağılımını etkileyen en önemli beşeri faktörlerden biri de sanayileşmedir. Nüfusumuzun önemli bir kısmı, sanayinin gelişmiş olduğu yerlerde toplanmıştır.

Buna göre şehirlerimizden;

- I. Kocaeli
- II. Bursa
- III. Antalya
- IV. İstanbul

hangisi sanayileşmeye bağlı olarak nüfusu artan illerden biri değildir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7. Aşağıda İstanbul'un yerleşim yeri olarak tercih edilmesine neden olan bazı faktörlerle ilgili görseller verilmiştir.

Yukarıda verilen görsellerle ilgili;

- I. Dini değerler nüfus ve yerleşme üzerinde etkili olabilmektedir.
- II. Her iki görsel de yerleşmeyi etkileyen beşeri unsurlardır.
- III. 2 numaralı görsel yerleşmeyi olumsuz etkilemektedir.

çıkarımlarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

8. Ülkemizin nüfus dağılımını etkileyen en önemli beşeri faktörlerden biri de.....'dır. Bu faaliyet iklim şartlarına bağlı bir durumdur.

Buna göre boş bırakılan yere hangi bilginin yazılması gerekir?

- A) Madencilik
- B) Tarım
- C) İletişim
- D) Sanayi

1. Dünyadaki nüfus artışı ile hem var olan yerleşmeler büyümüş hem de dünyanın değişik bölgelerinde yeni yerleşmeler kurulmuştur. Yeni yerleşim yerleri daha çok orta kuşakta, ılıman iklime sahip düz alanlarda yaygınlaşmıştır. Çok soğuk olan kutup bölgeleri, orta kuşaktaki dağların yüksek kesimleri, yağışın çok az olduğu çöller, sıcaklığı ve nem oranı fazla olan ekvatora yakın alanlar yerleşme için fazla tercih edilmemiştir.

Bu bilgilere bakılarak hangi seçenekteki çıkarım yapılamaz?

- A) İklim bir yerin tercih edilmesinde belirleyici özellik taşıır.
B) Kurak coğrafyalar yerleşim alanı olarak tercih edilmektedir.
C) Yüzey şekilleri hiçbir yerde yerleşim için uygun özellikler taşımamaktadır.
D) Ekonomik unsurlar yerleşim alanlarının belirlenmesinde etkilidir.

2.

Türkiye’de ikamet eden nüfus 2017 yılında bir önceki yıla göre 995 bin 654 kişi arttı. Erkek nüfus 40 milyon 535 bin 135 kişi olurken kadın nüfus 40 milyon 275 bin 390 kişi oldu. Buna göre toplam nüfusun %50,2’sini erkekler, %49,8’ini ise kadınlar oluşturdu.

Genel Ağ Haberi

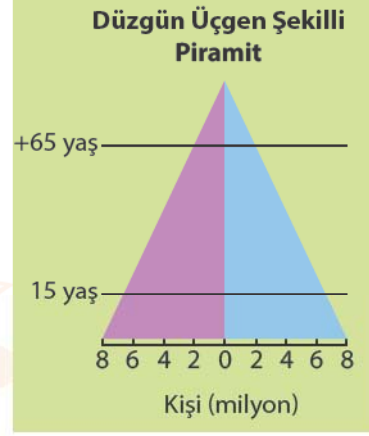
Bu bilgilere göre;

- I. Toplam nüfus içinde kadınların oranı bir önceki yıla göre azalmıştır.
II. 2017 yılındaki nüfus 2016 yılındaki nüfusa göre artış göstermiştir.
III. 2017’de erkek nüfus sayısı kadın nüfus sayısından fazladır.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

3. Nüfus piramitleri nüfusun cinsiyet, yaş, çalışan nüfus, tüketici nüfus, ortalama ömür durumlarını göstermeye yarayan grafiklerdir.

Yukarıda verilen nüfus piramidi için;

- I. Az gelişmiş ülkelerin nüfus piramididir.
II. Doğum oranları fazla kişi başına düşen milli gelir azdır.
III. Bu tür ülkelerde kadın oranları her zaman erkeklerden daha fazladır.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

4. Ülkemizde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine ait bazı iş kolları aşağıda verilmiştir.

Tarım	Bitkisel üretim, hayvancılık, ormancılık
Sanayi	Gıda, dokuma, maden, kimya
Hizmet	eğitim, sağlık, ulaştırma, turizm

Tablodaki bilgilere göre;

- I. Murat Bey’in okulda ders vermesi hizmet alanı ile ilgilidir.
II. Arıcılık yapan Nuran Hanım, ülkemizde tarım alanına katkı sağlamaktadır.
III. Dokuma fabrikasında çalışan Fatih Bey sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir.

Çıkarımlarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

5. Aşağıda TÜİK verilerine göre ülkemizin 1927-2017 yılları arasındaki nüfusu gösterilmiştir.

Yukarıdaki tabloya bakılarak;

- I. Ülke nüfusu sürekli artış göstermiştir.
- II. Nüfus 2017 itibari ile 80 milyonun üzerine çıkmıştır.
- III. Nüfusumuz 1927-2000 arasında 4 kattan fazla bir oranda artmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

Gönüllü Göç	İnsanların bulundukları yerleri kendi iradeleri ile terk etmeleridir.
Zorunlu Göç	İnsanların bulundukları yeri kendi iradeleri dışında terk etmeleridir. Mülteci göçleri buna örnektir.

Yukarıda verilen göç türleri ile ilgili;

- I. Savaştan kaçan Suriyelilerin ülkemize sığınması zorunlu göçtür.
- II. Gönüllü göç bireyin kendi isteği dışında gerçekleşmektedir.
- III. Zorunlu göç sonucunda insanların anavatanlarını terk etme durumu ortaya çıkabilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

7.

Mübadale Göçü	İç Göç	Dış Göç

Yukarıdaki tabloda verilen boş kutucuklara:

- I. Feride'nin ailesinin ülkeler arası nüfus değişimi sonucu yıllar önce Selanik'ten İzmir'e yerleşmesi
- II. Burcu'nun annesinin Diyarbakır'dan Konya'ya taşınması
- III. Oğuzhan'ın Ailesi ile beraber İngiltere'ye taşınması
- IV. Elif'in ailesi ile beraber yazın Adıyaman'dan göç edip Aydın'da incir toplaması ve sonra memleketine geri dönmesi

yorumlardan hangisinin yazılması uygun değildir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

8.

(1) Ülkemiz, tarih boyunca yerleşmeye uygun yerlerden biri olmuştur. (2) Ancak ülkemizin her bölgesi yerleşme için aynı şartları taşımamaktadır. (3) Bu durumun önemli sebepleri yeryüzü şekilleri ve iklimdeki farklılıklardır. Türkiye, dağlarla ve yüksek yaylalarla kaplı, ortalama yüksekliği 1.130 metreyi bulan bir ülkedir. (4) Dağlar, kuzey ve güneyde denize paralel olarak uzanmakta ve Doğu Anadolu'da toplanmaktadır. (5) Ülkemizde farklı iklimler görülmekte ve bu durum çok farklı türde tarımsal ürünlerin yetiştirilmesine imkân vermektedir.

Yukarıdaki metinde 1 nolu bölümde belirtilen durumun nedeni hangi numara ile gösterilen bölümde doğru olarak verilmiştir?

- A) 2
B) 3
C) 4
D) 5

1. Aşağıda Türkiye'nin nüfusu yoğunluğu haritası verilmiştir.

Yukarıdaki haritaya bakıldığında;

- I. Türkiye'nin kıyı kesimlerinde nüfus yoğunluğunun fazla, iç kesimlerinde azdır.
- II. Ülkemizin her yerindeki nüfus yoğunluğu aynı değildir.
- III. Nüfus yoğunluğu doğudan batıya doğru azalma eğilimi göstermektedir.

yargılarından hangilerine varılabilir?

- A) Yalnız I **B) I ve II** C) I ve III D) I, II ve III

2.

**BMU Multiculturalism and Students Club, T.C. Bakü Büyükelçiliği/ Türkiye'nin
Azərbaycandaki Səfirliyi** aracılığıyla

17 Kas 2014, 09:23

önemle duyurulur...

Türk vatandaşları için; Oturum izni olmadan sadece vizeyle seyahat etme süresi; Azerbaycan için; 3 günden 10 güne çıkarılmıştır. 10 günden sonra mecburi adres bildirimi şart tutulmuştur.

Genel Ağ Haberi

Yukarıda verilen bilgi aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Yürüşme ve seyahat özgürlüğü**
B) Konut dokunulmazlığı hakkı
C) Özel hayatın gizliliği hakkı
D) Haberleşme hürriyeti hakkı

3. Aşağıda 2008-2009 yıllarına ait ülkemizin bazı şehirlerinin nüfus yoğunluğu tablosu (km2) verilmiştir.

	2008	2009
Türkiye Ortalaması	92	94
Ankara	186	190
Antalya	90	93
Gaziantep	236	243
İstanbul	2444	2486
İzmir	316	322
Samsun	136	138
Van	52	53

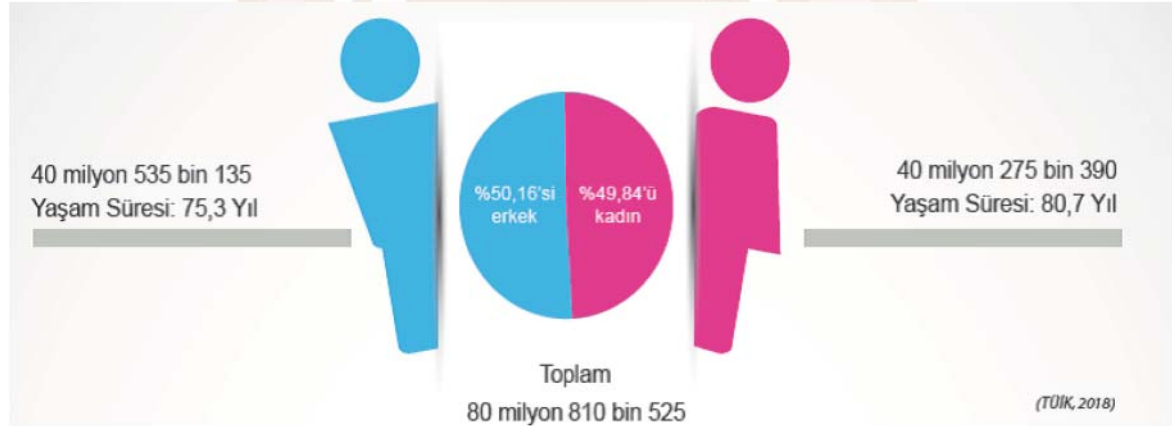
Yukarıda verilen tabloya göre;

- I. İstanbul ve İzmir'in nüfus yoğunluğu diğer illerin nüfus yoğunluğunun üzerindedir.
- II. 2008-2009 yılları arasında nüfus yoğunlu en az olan ilimiz Van'dır.
- III. 2009 yılında verilen tüm illerin nüfus yoğunluğu bir önceki yıla göre artmıştır.
- IV. Ankara'nın nüfus yoğunluğu Gaziantep'ten fazladır.

yapılan yorumlarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II **B) I, II ve III** C) I, II ve IV D) III ve IV

4. Aşağıdaki tabloda 2018 yılındaki Türkiye nüfusunun cinsiyet durumu verilmiştir.

Yukarıdaki verilere bakılarak;

- I. Türkiye'nin toplam nüfusu ne kadardır?
- II. Ülke nüfusunda kadın ve erkeklerin oranı nedir?
- III. Çalışma çağına ulaşmış kişi sayısının ülke nüfusuna oranı nedir?

sorularından hangilerinin cevaplarına ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

1.

Gençlerin büyük şehirlere göç etmesi sebebiyle dağ köyleri terk edilmiş köylere döndü. Bir zamanlar gençlerle dolu olan köyler şimdilik yaşlılara kaldı. Çoğu köyde 60 yaşın üzerinde 5-6 kişi yaşıyor. Her şeye rağmen köylerini terk etmeyen yaşlılar, sessizliğe bürünen köylerini beklemeye ve yaşatmaya devam ediyor. Birçok köyde 60 yaşın altında kimse yaşamıyor.

Yukarıdaki metinde anlatılan durumun sonuçları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- ☒ A) Kırsalda eğitim yatırımları artmıştır.
- ☐ B) Tarım arazileri boş kalmıştır.
- ☐ C) Köy nüfusu azalmıştır.
- ☐ D) Köyün yaş ortalaması artmıştır.

2.

İklimi: Karasal bir iklim yapısına sahip olduğundan yazlar oldukça kurak geçmektedir.

.....?.....: Arazi yapısı genel olarak engebelerdir. Ulaşım yolları üzerindedir. Topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuştur.

Ekonomisi: Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında tarım alanlarının sulanması ile birlikte tarımsal faaliyetler artmıştır. Tekstil ve gıda sanayileri gelişmiştir. Turizm potansiyeli fazla olan bir şehirdir.

GAZİANTEP

Yukarıdaki metinde soru işaretli yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- ☐ A) Bitki örtüsü
- ☒ B) Yeryüzü şekilleri
- ☐ C) Turizm faaliyetleri
- ☐ D) Yeraltı kaynakları

3. Aşağıdaki tabloda 2018 ve 2019 yıllarının ilk 3 ayının arasındaki Türkiye’de seyahate çıkan kişiler hakkında veriler paylaşılmıştır.

Tablodaki bilgilere göre;

- I. Seyahate çıkanların tamamı ülke içinde yer değiştirmiştir.
- II. 2019 yılında bir önceki yıla göre seyahat eden kişilerin harcamaları artmıştır.
- III. İnsanlar farklı amaçlarla seyahate çıkabilmektedir.

Yorumlardan hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) I, II ve III

4. Bir ülkede çeşitli alanlarda planlarının yapılması ve uygulanabilmesi için ülke nüfusunun özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Bunun için nüfus sayımları yapılır. Ülkemizde ilk nüfus sayımı 28 Ekim 1927 tarihinde yapılmış ve ülke nüfusumuz 13.648.270 olarak belirlenmiştir.

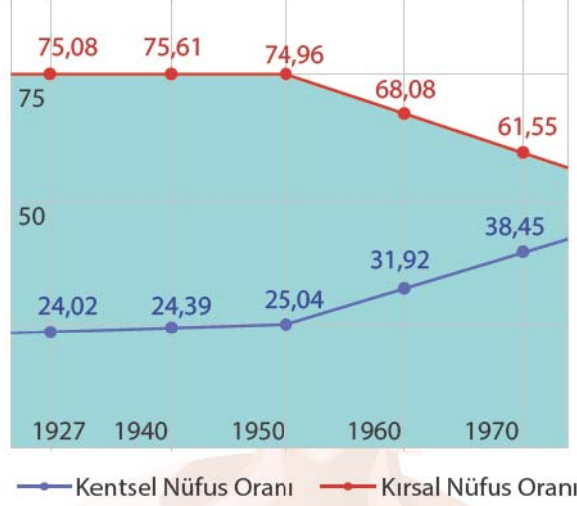
Ülkemizde nüfus sayımlarının yapılmasında;

- I. Nüfusun cinsiyet durumunu tespit etme
- II. Ekonomik kalkınmayı sağlama
- III. Nüfusun eğitim durumunu belirleme
- IV. Doğum oranlarını kırsal alanda azaltma

gibi amaçlardan hangileri önemli yer tutmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız IV C) I ve IV D) I, II ve III

1. Aşağıdaki grafikte Türkiye'de farklı yıllar arasında (1927-1950) kırsal ve kent nüfus oranları verilmiştir.

Grafikteki bilgilere göre;

- I. 1950'den sonra ülkemizde kırsal nüfus oranı azalmaya başlamıştır.
- II. Ülkemizde kentsel nüfus oranı artarken doğum oranları azalmıştır.
- III. 1970 yılında kentsel ve kırsal nüfus oranları eşitlenmiştir.

Yorumlarından hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III

2. ◆ Ülke nüfusumuzun büyük bir kısmı, iklim koşulları elverişli olan kıyı kesimlerinde toplanmıştır.
- ◆ Karadeniz'in kıyı şeridi, yerleşmenin fazla olduğu yerlerdendir. Samsun, Trabzon ve Rize gibi iller nüfusun yoğun olduğu illerdir.
- ◆ Ege'nin kıyı ovalarında yerleşme alanları fazladır. Örneğin İzmir ve Manisa illerinde nüfus yoğundur.
- ◆ Karasal iklimin etkili olduğu iç kesimlerde ve dağlık alanlarda yerleşim azdır. Erzincan, Tunceli ve Sivas illeri nüfus yoğunluğu az olduğu illerimizdendir.

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Kıyı bölgeleri yerleşmeler için uygun koşullara sahiptir.
- II. İç kesimlerde nüfus yoğunluğu daha fazladır.
- III. Karasal iklim yerleşmeyi olumsuz etkilemektedir.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) I, II ve III

3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

İstanbul'un tarihçesi incelendiğinde Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarının yaklaşık 1600 yıl boyunca başkentliğini yaptığı, birbirinden farklı olan bu kültürlerin derin izlerini taşıdığı görülmektedir. Yenikapı kazıları sırasında yıllar boyu çeşitli din, dil, ırk ve kültürden insanların yaşadığı İstanbul'un, kentsel tarihinin 8000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu anlaşılmıştır. İstanbul'un iki kıtayı birleştirmesi, doğu ile batı arasında ticari ve doğal bir köprü vazifesi görmesi bölgenin yerleşim alanı olarak tercih edilmesine ve aynı zamanda farklı kültürleri içerisinde barındırmasına neden olmuştur.

3. İstanbul'un tarih boyunca çeşitli din, dil, ırk ve kültürden insanı barındırması şehrin hangi yönünü ön plana çıkarmaktadır?

A) Sosyal

B) Siyasi

C) Askeri

D) Ekonomik

4. Bu açıklamaya göre İstanbul hakkında aşağıdaki çıkarımlardan hangilerinin yapılması doğru olmaz?

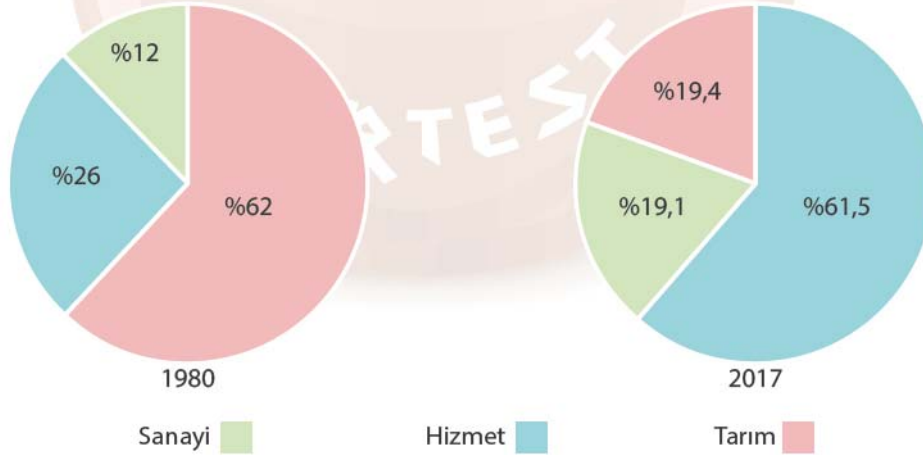
A) Geçmişte, günümüzden daha cazip bir yerleşim alanı olma özelliği taşımıştır.

B) Yerleşim alanı olarak tercih edilmesinde birçok etken ön plana çıkmıştır.

C) Birçok devlete siyasi merkez olarak hizmet etmiştir.

D) Coğrafi konumu ve ekonomik açıdan taşıdığı önem nüfuslanmasında etkili olmuştur.

5. Aşağıda yıllara göre Türkiye'de çalışan nüfusun iş kollarına dağılımı verilmiştir.

Tablolardaki bilgilere göre;

- Hizmet sektörü 2017 yılında bir önceki yıla göre artış göstermemiştir.
- Tarımda çalışan nüfus 1980 ile 2017 yılları arasında azalma eğilimi göstermiştir.
- Hizmet sektörü zamanla diğer sektörlerin önüne geçmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1

Bilimin Öncüleri

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1

Her Yenilik Geleceğimize Bir Katkıdır

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1

Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı

Öğreten Sorular
Tane Tane Test 1
Ünite Değerlendirme Testi 1
Ünite Değerlendirme Testi 2
Beceri Temelli Test 1
Beceri Temelli Test 2

4. Ünite

Kazanımlar

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere

- ⇒ Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceleriz.

Bilimin Öncüleri

- ⇒ Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışırız.

Her Yenilik Geleceğe Bir Katkıdır

- ⇒ 15-20. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz ederiz.

Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı

- ⇒ Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendiririz.

Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere

Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceleriz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan bölümleri uygun kavramlar ile doldurunuz.

1

Tarihte kullanılan ilkyazı MÖ 3200'lerde Mezopotamya'da yaşayan **Sümerler** ait çivi yazısıdır. Çivi yazısında her simge, bir sözcüğü ya da bir heceyi simgeler. Zaman içinde bazı simgeler değişerek çivi görünümünü almıştır. Çivi yazısı ile tarım ürünleri kaydedilmiştir.

2

Mısırlılar, resimleri simgeleştirerek Hiye-roglif denilen yeni bir yazı türünü kullanmaya başlamışlardır. Resim yazısı olarak da bilinen bu yazı 700'den fazla işareten oluşmaktadır. Her simge bir nesneyi ya da sesi anlatır.

3

Fenikeliler, Sümer yazı sistemini geliştirerek sembollere dayanan alfabe oluşturmuşlardır. Latin alfabesi de dâhil günümüzde kullanılan birçok alfabe buna dayanmaktadır.

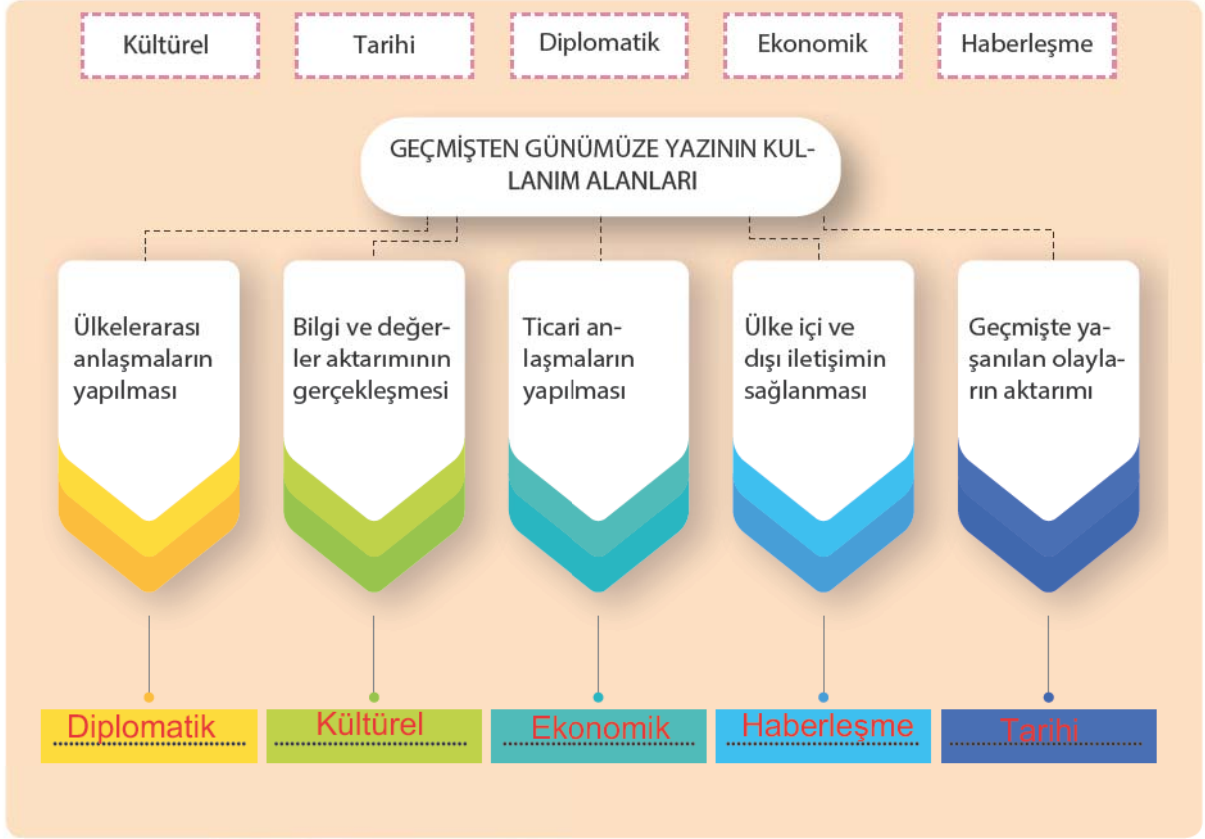

4

Yunanlar, Fenike alfabesine ünlü harfleri de ilave ederek bugünkü yazı sisteminin temelini oluşturmuşlardır. Bu 26 harfli alfabeyi Romalılar sonraki yüzyıllarda Latin alfabesine dönüştürmüşlerdir.

2

Yazının geçmişten günümüze kullanıldığı alanları doğru olarak eşleştiriniz.

3

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

Hiyeroglif	Papirüs	Asur	Çin	Haçlı Seferleri	Sümerler
------------	---------	------	-----	-----------------	----------

1. Bir Mezopotamya uygarlığı olan **Sümerler** tarafından gerçekleştirilen yazının icadı tarihin başlangıcı olarak kabul edilir.
2. **Hiyeroglif**, Eski Çağda kullanılan, nesnelerin basitleştirilmiş resimlerine dayanan ve resim yazı terimiyle de ifade edilen bir yazı sistemidir.
3. Tarihin ilk kütüphanesi **Asur**. Devleti'nin başkenti olan Ninova'da kurulmuş olan kütüphanedir.
4. Eski Mısırlılar yazı yazmak için **Papirüs** kağıdını icat ederek bilginin sonraki dönemlere aktarımını ve insanların işlerini kolaylaştırmışlardır.
5. 8. yüzyıldan itibaren Müslümanlar kâğıt yapımını **Çin** Uygarlığından öğrenerek kullanmaya başlamışlardır.
6. 9. yüzyılda meydana gelen **Haçlı Seferleri** sonucu Avrupalılar kâğıt yapımını Müslümanlardan öğrenmişler ve kendi ülkelerine taşımışlardır.

1 ve 2. Soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Kitabın öyküsü yazının ortaya çıkışıyla başlıyor. İlk yazılı metinlerin geçmişi MÖ 3500'lü yıllara dayanıyor. Şu ana kadarki bilgilerimiz yazının ilk olarak Mezopotamya'da Sümerler tarafından keşfedildiğini gösteriyor. Özellikle ticaretin ve tarımın geliştiği büyük şehirlerde ticari malların (örneğin hayvanların, tahıl ürünlerinin) kayıtlarının tutulması gerekiyordu. Bilinen ilk yazı örnekleri bu kayıtlara ait. Mısır uygarlığında rastlanan hiyeroglifler de bilinen ilk yazı örneklerindendir. Ancak bu ilk yazı örneklerinde seslerin sembollerle ifade edilmiş şekli olan harfler kullanılmıyordu. Bunun yerine kelimeler resim şeklinde ifade ediliyordu. Bu şekiller nemli kil üzerine keskin bir alet kullanılarak kazınıyor, ardından da tabletlerin kurutularak katılaşması sağlanıyordu. Daha sonraki zamanlarda ise bu resimler basitleştirilerek daha simgesel bir şekilde kullanılmaya başlandı. Bu yazı şekli çivi yazısı olarak biliniyor. Resimlerin daha sadeleştirilmiş şekilleri olan simgelerin yerini ise zamanla heceleri ve sesleri ifade eden semboller aldı. Tarihteki bilinen ilk kitap örneği kil tabletlerdi. Daha sonraki zamanlarda insanlar üzerine yazı yazmak için kemik, ahşap, deri gibi farklı materyaller kullandı. **(Tübitak'tan alınmıştır.)**

1. Yukarıdaki bilgilere bakılarak;

- Yazının ilk kullanıldığı uygarlığın yaşadığı coğrafyanın adı nedir?
- Bilinen ilk yazı örnekleri hangi ürünlerin kayıtlarına aittir?
- Kelimelerin resim şeklinde ifade edildiği yazı tipinin adı nedir?
- Tarihteki bilinen ilk kitap örneği kil tabletler hangi uygarlığa aittir?

sorularından hangilerinin cevabına ulaşılması mümkün olur?

- A) I ve II
B) I, II ve III
C) I, III ve IV
D) II, III ve IV

2. Bu metne göre;

- Bilginin kalıcılığını sağlayan, yazıyı ilk kullanan uygarlık Mısır'dır.
- Sümerler, kelimelerin resim şeklinde ifade edildiği ve adına hiyeroglif denen bir yazı çeşidi kullanmıştır.
- İnsanların üzerine yazı yazmak için kullandıkları materyallerde değişim yaşanmıştır.
- Tarihteki ilk yazılı metinlere günümüzden 5500 yıl önce rastlanmıştır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) II ve IV

3.

Mezopotamya uygarlığı olan Sümerlerde Ziggurat denilen 7 katlı bir bina bulunurdu. Bu binanın üst katları gözlemevi, orta katları okul ve tapınak olarak kullanılırken alt katları tahıl deposu vazifesi görüyordu. Verimli topraklara sahip olan ülkede üretilen tarım ürünlerinin Zigguratlarda depolanması sırasında karışıklıklar yaşanıyor, özellikle verimin çok olduğu yıllarda kişilerin ürünlerinin karışmasına neden oluyordu. Çuvalların üzerine farklı şekillerde işaretler koyularak sorun çözülme-ye çalışılırdı. Bu şekiller daha da geliştirilerek yazıya dönüştü.

Bu bilgilere bakılarak;

- Yazının ortaya çıkmasında çeşitli ihtiyaçların etkili olduğu
- Yazının icadının insanların hayatlarını kolaylaştırdığı
- Yazının ilk olarak Anadolu'da ortaya çıktığı
- Zigguratların çok amaçlı olarak kullanıldığı

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

4.

YAZININ SERÜVENİ

- ☆ Sümerler MÖ 3200'de çivi yazısını buldular.
- ☆ Mısırlılar MÖ 3000'de hiyeroglif denen resim yazısını buldular.
- ☆ Yunanlar MÖ 750'de Fenike alfabesine sesli harfler ekleyerek bugünkü yazı sisteminin temellerini attılar.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Yazı, icat edildiği günden bu yana pek çok değişim göstermiştir.
- II. Fenikeliler yazıyı daha sistematik bir hale dönüştürmüştür.
- III. Yazının değişimi ve gelişiminde farklı medeniyetlerin katkısı olmuştur.
- IV. Yazıyı icat eden uygarlık aynı zamanda yazıyı alfabeğe dönüştüren uygarlık olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
B) II ve III
C) III ve IV
D) I, II ve IV

5.

Tarihin İlk Kütüphanesi Ninova

Mezopotamya'da öğrenciler kil tabletlere yazılı metinlerden faydalanıyorlardı. Ayrıca varlıklı ailelerin evinde kil tabletlerden oluşan önemli ticari belgelerini sakladıkları özel bölümler vardı. Asur Kralı Asurbanipal'ın başkent Ninova'daki sarayının kütüphanesinde 20.000'den fazla tablet bulunuyordu. Bunlar kralın emriyle mabetlerde, okullarda ve evlerde bulunan dinî, ilmi, edebî metinlerin kopyalanması yoluyla elde edilmişti. Bu tabletlerin arasında az sayıda resmî belge de vardı. Çoğunluğu tıp, astronomi ve edebiyat gibi bilimsel çalışmalar içeren tabletlerdi.

Bu bilgiler incelendiğinde;

- I. Asurlar bilginin saklanmasına önem vermiştir.
- II. Asurlar'ın açtığı kütüphanede farklı alanlarla ilgili eserler bulunmuştur.
- III. Asur kütüphanesindeki belgeler tablet şeklinde saklanmıştır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

Anadolu'da kurulan Bergama Krallığı, Mısır ile yaşadığı anlaşmazlık nedeniyle papirüs alamayınca yazı yazabilecek yeni bir materyal aramaya başladı. Ustaların çalışmaları sonucu koyun ve keçi derileri önce suda yumuşatılıp kireç ve kül ile temizleniyor daha sonra zımparalanarak inceltirilip parlatılıyordu. Böylece papirüsten çok daha kullanışlı, katlanıp kitap hâline getirilebilen parşömen kâğıdını icat edilmiş oluyordu.

Bu bilgiye göre;

- I. Ülkeler arasında yaşanan anlaşmazlık bilginin kaydedilmesi için farklı bir aracın üretilmesine neden olmuştur.
- II. Parşömen kâğıdı, papirüse göre kullanım kolaylığı sağlamıştır.
- III. Parşömen kâğıdı, üretimi çeşitli aşamalardan oluşan bitkisel bir ürün olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

NAR TEST 7.

Bilgi-1

Tarihte bilinen ilk kitap örneği kil tabletlerdi. Bu tabletler kil hamurunun üzerine çiviye benzer kamışlarla yazı yazıldıktan sonra bunların güneşte veya fırında kurutulması ile yapılırdı. Kil tabletlerin hazırlanmasının uzun süre alması ve ağırlığı nedeniyle kullanımı zordu.

Bilgi-2

Eski Mısırlılar yazı yazmak için papirüs kâğıdını icat ederek insanların işlerini kolaylaştırmışlardır. Nil Nehri kıyılarında yetişen papirüs bitkisini iğneye benzeyen bir aletle şeritler hâlinde soyuyorlar, sonra da bu şeritleri bir kalıpta dikey ve yatay olarak hasır öreri gibi yapıyorlardı. Kuruyan kalıplar fildişi ile parlatılıp satışa sunuluyordu. Papirüsler katlandığında kırıldığından ancak üst üste istiflenerek saklanabiliyordu.

Bu bilgilere bakıldığında aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yazının gelişimi ile üzerine yazı yazılan materyalde değişmiştir.
- B) İnsanlar tarih boyunca bilgiyi kaydetmek ve aktarmak için çeşitli araçlar kullanmışlardır.
- C) Yazının aktarılması için kullanılacak malzemenin belirlenmesinde coğrafi koşullar etkili olmuştur.
- D) Papirüs ve kil tabletler kâğıttan daha kullanışlı olduğu için tercih edilmiştir.

Bilimin Öncüleri

Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışırız.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda hakkında bilgi verilen kişileri uygun resimlerle eşleştiriniz.

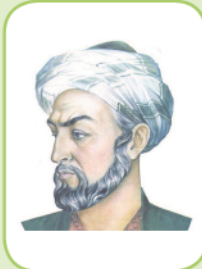
1. Hint sayısı sisteminden yararlanarak ilk kez sıfır rakamından bahsetmiştir. İlk kez cebir matematiği ele aldığı eseri 600 yıl boyunca Avrupa'da bu alanda temel eser olarak kullanılmıştır.
2. Elçilik görevi ile geldiği İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet ile tanışmıştır. Günde 200 akçe verilerek Ayasofya Medresesi'ne baş müderris yapılmıştır.
3. Küçük yaştan itibaren tıp ve eczacılık konularında iyi bir eğitim almıştır. "Tıbbın Kanunu" adlı eseri 500 yıl boyunca Avrupa'da tıp alanında başvuru kitabı olarak kullanılmıştır.
4. Osmanlı Devleti'nin en parlak döneminde yaşamış ünlü Türk denizcisi ve haritadır. Çizdiği ilk dünya haritasını dönemin hükümdarı Yavuz Sultan Selim'e, ikinci haritayı ise Kanuni Sultan Süleyman'a takdim etmiştir.
5. İnsanlık tarihinin en büyük filozoflarından biri kabul edilmiştir. "Birinci öğretici" olarak adlandırılan Aristo'nun düşüncelerini geliştirerek "ikinci öğretici" unvanını almıştır.

Farabi

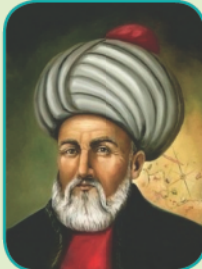
5

İbn-i Sina

3

Piri Reis

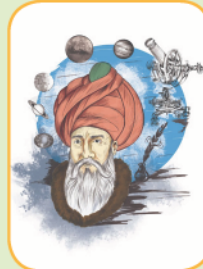
4

Harezmi

1

Ali Kuşçu

2

2

Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

Atatürk

skolastik

Katip Çelebi

bilimsel

1. Orta Çağ Avrupası'ndaskolastik.....düşüncenin etkisiyle bilimsel gelişmeler yaşanmamıştır.
2. Orta Çağ'da akla, düşünceye ve bilgiye önem veren Türk-İslam bilim insanlarıbilimsel.....gelişmelerin öncüsü olmuştur.
3.Katip Çelebi.....dünyanın her yerindeki coğrafyacılar mektup gönderip topladığı bilgiler ile cihan-nüma adlı eseri yazmıştır.
4.Atatürk..... 1933 yılında Piri Reis'in haritasını bizzat inceleyerek haritasının devlet matbaasında çoğaltılmasını sağlamıştır.

3

Türk-İslam bilim insanlarının çalışmaları ile ilgili oldukları alanları eşleştiriniz.

BİLİM İNSANI	Yaptıkları	ALANLAR					
		Mate- matik	Coğ- rafiya	Sağlık	Meka- nik	Astro- nomi	Fizik
Ali Kuşçu	Kaleme aldığı ve Ay'ın şekillerini anlattığı eseri hükümdar Uluğ Bey tarafından çok beğenilmiştir. Bu kitap hükümdarı ayağa kaldıran kitap olarak bilinir.					✓	
Harezmi	İki bilinmeyenli denklemlere çözüm yolları bulmuş ve bilinmeyen işareti olan "x" simgesini bilime kazandırmıştır.	✓					
Cezeri	Abdest alırken eline su dökülmesinden hoşlanmayan Artuklu hükümdarının isteği üzerine su döken tavus kuşu şeklinde bir robot tasarlamıştır.				✓		
Piri Reis	Ceylan derisi üzerine çizdiği dünya haritasını Yavuz Sultan Selim'e sunmuştur. Bu haritada İspanya, Portekiz ve Batı Afrika kıyılarını göstermiştir.		✓				
Hazini	Newton'dan 500 yıl önce "Her cismi yerçekiminin merkezine doğru çeken bir gücün olduğunu" söylemiştir. İcat ettiği hassas terazi ile metallerin özgül ağırlıklarını tespit etmiştir.						✓
İbni Sina	Henüz 18 yaşında iken Samani hükümdarının hastalığını tedavi etmiştir. Daha mikroskobun olmadığı bir dönemde canlı mikrop-lardan bahsetmiştir.			✓			

4

Aşağıdaki bilgilerin doğru olanların başına "D", yanlış olanların ise "Y" harfi koyunuz.

- (.D....) 1. İslamiyet'in bilime ve araştırmaya yönelik olumlu yaklaşımı sebebiyle Dört Halife Dönemi'nden itibaren başlayan bilimsel çalışmalar Abbasiler ve Büyük Selçuklu Devleti döneminde zirveye ulaşmıştır.
- (.Y....) 2. İlk Çağ'da bilimsel gelişmelere Mezopotamya, Çin, Mısır, Hint, Yunan ve Roma uygarlıkları öncülük etmişken, Orta Çağ'da bilimsel gelişmelerin öncüsü ise Avrupalılar olmuştur.
- (.D....) 3. Bilimsel gelişmeler insanlığın ortak mirası olup birçok medeniyet bilim ve teknolojinin gelişmesine katkı sağlamıştır, sağlamaya da devam etmektedir.
- (.D....) 4. Müslüman Türk Devletleri'nde başta Büyük Selçuklular ve Gazneliler olmak üzere ilmî çalışmaları desteklemiş, Büyük Selçuklu Devleti'nin açtığı medreselerle çok sayıda bilim insanının yetişmesine öncülük etmiştir.
- (.Y....) 5. Harezmi'nin dünyaca tanınan bir bilim insanı olup farklı ülkelerde adına çıkarılmış pullar olması onun çok yönlü bir kişi olduğunu göstermektedir.

1 ve 2. Soruları aşağıda verilen bilgilere göre cevaplayınız.

Ortaçağ'da Avrupa

Kilisenin öğretilerine dayanan skolastik düşünce hâkimdi. Bilimsel gelişmenin engellendiği, özgür düşünce ortamının bulunmadığı Avrupa'da bilimsel araştırma yapıp elde ettikleri sonuçları paylaşan bilim insanları engizisyon mahkemelelerinde yargılanıyor ve cezalandırılıyordu.

Ortaçağ'da Türk-İslam Medeniyeti

Bilimsel çalışmalar altın çağını yaşıyordu. Akla, bilime, bilimsel düşünceye önem veren Türk-İslam coğrafyasında yaşayan bilim insanları bilimsel gelişmenin öncüsü oldular. Eski medeniyetlerden kalan bilimsel kaynakları kendi dillerine çevirdiler.

1. Bu bilgilere bakılarak Türk- İslam medeniyetinin;

- I. Bilimsel çalışma
- II. Özgür düşünce
- III. Akıl ve bilimsellik

kavramlarından hangilerine önem verdiği söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Avrupa'da bilimsel gelişmenin önündeki en büyük engel kilisenin skolastik düşüncesi olmuştur.
- II. Kilise otoritesini korumak için yargı yetkisini kullanmıştır.
- III. Türk-İslam medeniyeti eski dönemlerden kalan bilgileri kullanmıştır.
- IV. Skolastik düşüncelerin etkisi kimi zaman Türk-İslam ülkelerinde de görülmüştür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) I, III ve IV
- D) II, III ve IV

3. Abbasiler döneminde bilimsel gelişmeler hızla artmıştır. Bu dönemde fethedilen yerlerdeki Eski Yunan, Roma ve İran kültürleri ile etkileşim içine girilmiş, özellikle Eski Yunan kültürüne ait eserler Arapçaya tercüme edilmiştir. Abbasiler döneminde açılan ve adı "Bilgelik evi" anlamına gelen Beytül Hikmet" zamanla günümüz üniversitelerine benzer bir hale gelmiş ve kendisinden sonra açılan medreselere öncülük etmiştir.

Bu bilgiler incelendiğinde Abbasiler hakkında;

- I. Bilimsel gelişmeler yaşanmıştır.
- II. Eğitime önem verilmiştir.
- III. Farklı kültürlerle etkileşimler olmuştur.
- IV. Günümüz eğitim sistemine benzer uygulamalara rastlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) I, III ve IV
- D) I, II, III ve IV

4. Avrupa'da "Avicenna" adı ile tanınan İbn-i Sina daha 16 yaşındayken tıp alanında çalışmalar yapmaya başladı. Tıp ile ilgili kaleme aldığı Tıbbın Kanunu" adlı eseri Avrupa üniversitelerinde 600 yıldan fazla okutuldu. Tıp alanında birçok yeni bilgiyi ortaya çıkardı. Yine onun yazdığı "Şifa" adlı kitabı felsefeden, matematiğe ve fiziğe kadar bilimsel konuların yer aldığı bir kitaptır.

Bu bilgilere bakılarak İbn-i Sina hakkında;

- I. Farklı bilim dalları ile ilgilenmiş ve farklı konularda kendini geliştirmiş bir kişiye sahiptir.
- II. Tıp alanındaki çalışmaları Avrupalıları etkilemiştir.
- III. Yazdığı eser çok uzun yıllar geçerliliğini korumuştur.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5. (I) Türk-İslam devletlerinde bilimin gelişimine katkıda bulunmuş Ali Kuşçu, Piri Reis, İbn-i Rüş, Takiyüddin gibi birçok bilim insanı bulunur. (II) Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmaları sonucu birçok yenilik ve gelişme ortaya çıkmıştır. (III) Matematik, coğrafya, fizik, kimya, astronomi gibi farklı bilim dallarında yapılan çalışmalar Avrupa'nın karanlık bir dönemde olduğu zamanlarda Türk-İslam dünyasının ne kadar ileri gittiğini göstermektedir. (IV) Türk-İslam bilim insanları yaptıkları çalışmalar ile Avrupa'da 15. Yüzyıldan itibaren büyük ilerleme kaydetmeye başlayan ve günümüze uzanan gelişmelere öncülük etmiştir.

Yukarıdaki numaralandırılmış olan bölümlerin hangisi "modern dünyadaki bilimsel gelişmelerin temeli Türk-İslam bilim insanları olmuştur." sözünü destekler niteliktedir?

- A) I B) II C) III D) IV

6. Bilimsel araştırmalara çok küçük yaşlarda başlayan Biruni henüz 17 yaşındayken güneşi gözlemlemek için bir alet yaptı. Bu gözlemler sonucunda dünyanın döndüğünü ve yerçekiminin var olduğunu söyledi.

Buna göre Biruni'nin hangi bilim alanında çalışma yaptığı söylenebilir?

- A) Matematik B) Kimya
C) Astronomi D) Tarih

7. Ali Kuşçu, gök cisimlerinin dünyaya uzaklığını hesaplayarak bir ay haritası çizdi. Bu çalışmaları nedeniyle Amerikan Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA) Ay'daki bir bölgeye Ali Kuşçu'nun ismini vermiştir.

NASA tarafından Ay'daki bir bölgeye adının verilmesi Ali Kuşçu'nun hangi özelliğini gösterir?

- A) Çok yönlülük B) İleri görüşlülük
C) Eyrensellik D) Kararlılık

8. Osmanlı Devleti'nde bilim insanları gökyüzündeki cisimleri gözlemlemiştir. Rasathane ya da gözlemevi denilen bu yapı Takiyüddin tarafından Osmanlı Devleti'nde 16. yüzyıl sonlarında kuruldu. Bu durum Osmanlı Devleti zamanında ön plana çıkan minyatür sanatını da yansıdı.

Yukarıdaki durumu anlatan görsel hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

Her Yenilik Geleceğimize Bir Katkıdır

15-20. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz ederiz.

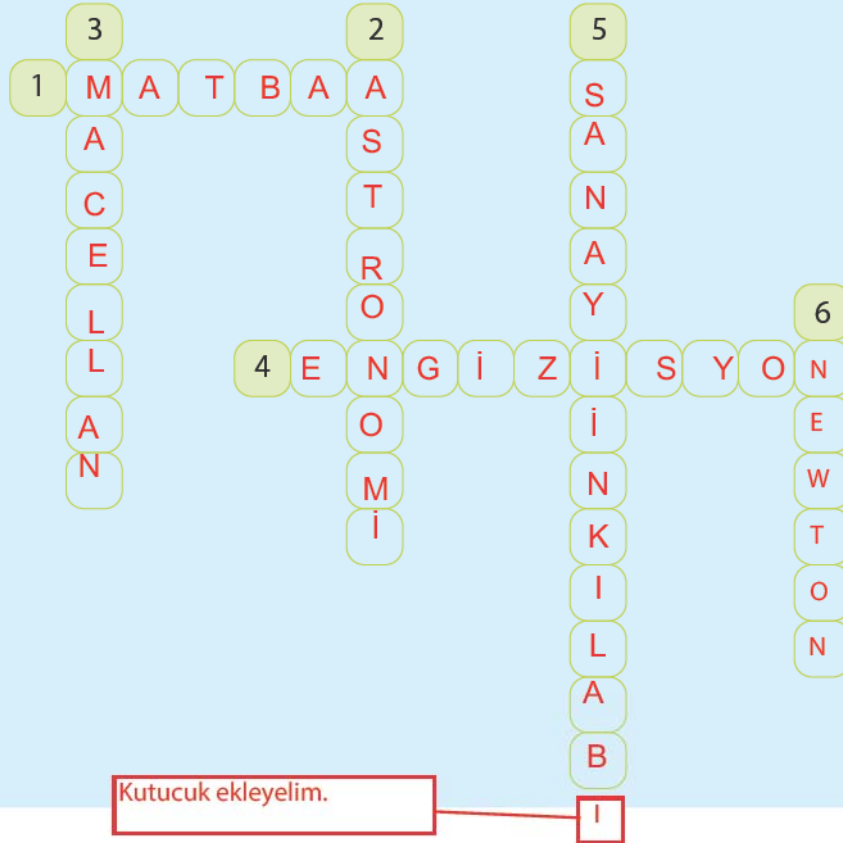

Öğreten Sorular

1

Aşağıdaki bulmacayı uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. Kitapların çoğaltılmasını hızlandırmak için çeşitli yollar aranmaya başlandığı bir dönemde Almanya'da Johann Gutenberg tarafından 1440 yılında icat edilen buluşun adı nedir?
2. Teleskopu kullanarak gezegen ve yıldızları inceleyen İtalyan gök bilimci Galileo'nun uğraştığı bilim dalının adı nedir?
3. Dünya'nın çevresini ilk kez dolaşarak dünyanın yuvarlak olduğunu ispat eden yolculuğu başlatan denizcinin adı nedir?
4. Ortaçağ Avrupası'nda bilim insanlarının düşüncesi nedeniyle yargılandıkları mahkemenin adı nedir?
5. James Watt tarafından icat edilen buhar makinelerinin tekstil ve kâğıt üretiminde kullanılmaya başlanması ile başlayan gelişmenin adı nedir?
6. Yerçekimi kanununu sistemleştirerek bilim dünyasına kazandıran İngiliz bilim insanının adı nedir?

Kutucuk ekleyelim.

2

Aşağıda verilen yeniliklerin sonuçlarının ilgili oldukları alanlar ile eşleştiriniz.

1

- ◆ Toplumlarda okur - yazarlık seviyesi artış gösterdi.
- ◆ Bilimsel gelişmelerin önü açıldı ve bilimsel araştırmalar hız kazandı.
- ◆ Kitaplar oldukça ucuzladı. Bu nedenle insanların bilgiye ulaşması kolaylaştı.

3
(.....)

Pusulanın Bulunması

2

- ◆ Ateşli silahlarda kullanıldı.
- ◆ Kale ve surların yıkılabileceğini gösterdi.
- ◆ Ateşli toplarda kullanımı, etrafı surlarla çevrili alanlardaki hâkimiyet anlayışına dayanan feodalite yönetimine son verilmesine neden oldu.

4
(.....)

Telgrafın İcat Edilmesi

3

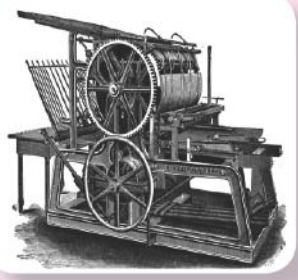
- ◆ Yönler daha kolay bulunur hale gelmiştir.
- ◆ Denizlerdeki yolculuk kolaylaştırılarak yeni kıtalar ve toprak parçaları keşfedilmiştir.
- ◆ Coğrafi keşifler hızlanmıştır.

2
(.....)

Barutun Ateşli Silahlarda Kullanılması

4

- ◆ Ülke içi veya ülkelerarası iletişimi kolaylaştırdı.
- ◆ Birbirinden uzakta olan bölgelerin kısa süre içinde haberleşmesini sağladı.
- ◆ Haberleşme hızını artırdı.

1
(.....)

Matbaanın İcat Edilmesi

1. Almanya'da Johann Gutenberg 1440 yılında önceki matbaa tekniklerinden farklı bir yöntem denedi ve yeni bir matbaanın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu gelişme ise yeni sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sonuçlar şunlardır:

- I. Bilimsel gelişmelerin yolu açılmıştır.
- II. İnsanların bilgi ve kültür düzeyi artmıştır.
- III. Fikirlerin hızlı ve kolay yayılmasını sağlamıştır.
- IV. Daha önce çok pahalı olan kitaplar ucuzlamıştır.

Yukarıdaki sonuçların hangisi kişilerin bilgiye ulaşmasının kolaylaştığını ispatlar?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Matbaanın geliştirilmesi ve kâğıdın ucuza mal edilmesi ile Avrupa'da kitap basımı çoğaldı. Kitap fiyatlarında ucuzlama yaşandı. Yazılan ve matbaalarda kısa sürelerde çoğaltılan eserler tüm Avrupa'ya yayıldı. Bu arada okuma-yazma oranı arttı.

Bu durumun;

- I. Avrupa'da din ve mezhep birliğinin sağlanması
- II. Feodalite yönetimlerine son verilmesi
- III. Sömürgeciliğin hızlanması
- IV. Bilimsel gelişmelerin hızlanması

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkarması beklenmez?

- A) Yalnız IV B) I ve II
C) I, II ve III D) III ve IV

3 ve 4. Soruları aşağıdaki tabloda verilen bilgilere göre cevaplayınız.

Dünyanın Yuvarlak Olması

- Tales (MÖ 624-548) Dünya'nın yuvarlak olduğu fikrini ortaya atan bilinen ilk kişidir. Ona göre Dünya'daki karalar okyanusların üzerinde yüzen bir diske benzemektedir.
- MÖ 590'da Pisagor Dünya'nın yuvarlak olduğu düşüncesini dile getirmiştir.
- Biruni (978-1048) Dünya'nın yuvarlak olduğunu ve döndüğünü savunmuştur.
- 1564-1642 yılları arasında yaşamış olan Galileo, incelemeleri sonucunda gezegenlerin Güneş çevresinde hareket ettiğini ve Dünya'nın yuvarlaklığını ortaya koymuştur.
- Dünya'nın yuvarlak olduğuna dair yukarıda ortaya atılan görüşleri bilimsel olarak ispatlayan ise Portekizli denizci Macellan olmuştur.

3. Buna göre;

- I. Farklı zamanlarda farklı bilim insanları dünya'nın yuvarlak olduğunu ispat etmeye çalışmıştır.
- II. Dünya'nın şekli ile ilgili düşüncelerin temeli çok eski dönemlere kadar uzanır.
- III. Bilimsel bilginin gelişimine birçok bilim insanının katkısı olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

4. Bu bilgilerde adı geçen kişiler hakkında;

- I. Dünyanın şekli hakkında görüşlerini ortaya atmışlardır.
- II. Diğerlerinin iddialarını sonraki süreçte ispat eden kişi Macellan olmuştur.
- III. Galileo'nun görüşleri sadece dünyanın şekli ile ilgili olmamıştır.
- IV. Dünyanın şekli ile ilgili farklı dönemlerde farklı görüşler sunmuşlardır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III B) I, II ve IV
C) II, III ve IV D) I, II, III ve IV

5. İtalyan gök bilimci Galileo teleskop kullanarak gezegen ve yıldızları incelemiştir. Dünya'nın yuvarlaklığını ortaya koymuştur. Ancak 1633'te bu düşüncesi nedeniyle Kiliseye bağlı Engizisyon Mahkemesinde yargılanmıştır. Davada "Ben inkâr etsem de Dünya dönüyor." demesine rağmen bu fikrinden vazgeçmek zorunda kalmış ve ömrünün geri kalanını ev hapsinde geçirmiştir.

Buna göre Galileo hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Astronomi ile ilgili çalışmalar yapmıştır.
B) Düşünceleri nedeniyle yargılanmış ve cezalandırılmıştır.
C) Dünyanın yuvarlak olduğunu ilk söyleyen kişi olmuştur.
D) Ortaya attığı bilimsel düşünceleri Kilise tarafından kabul görmemiştir.

7. "Yer altı suları madencilerin en büyük düşmanıydı. Su, durmaksızın, yorulmaksızın ayaklarının altından çıkıyor, tünel duvarlarından sızıyor ya da tünel tavanından yağmur gibi akıyordu. Su derinleştiği zamanlarda hiç çalışmıyorlardı. Yüzyıllardır bu yer altı suları madenlerden elle çıkarılırdı. Ama madenler giderek daha derine iniyor ve su giderek artıyordu. Suları geliştirdiğim yeni pompamla dışarı çıkaracaktım. Pompanın çalışmasıyla birlikte sular da dışarı akmaya başladı. Bu madencileri o kadar mutlu etmişti ki pompanın kulaklarını sağır eden sesine bile aldırıyorlardı. Ben ise insanlara hizmet verebilecek olan buhar gücünü denetim altına alma başarısının sevincini yaşıyordum."

James Watt'ın yukarıdaki anlatımına bakılarak;

- I. Buharın gücü madencilerin işini kolaylaştıran bir güce dönüşmüştür.
II. Yeraltından çıkan sular madencilere işlerini yaparken zorluk çıkarmaktadır.
III. Teknolojiyi insanların yararı için kullanılmıştır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Newton, yer çekimi yasasını yani dünya ile nesneler arasında bir çekim olduğunu buldu. Buna dayanarak gezegenlerin de çekim gücü nedeniyle Güneş'in çevresine çekildiklerini gösterdi. Ayrıca ilk yansıtıcı teleskopu geliştirdi, yaptığı gözlemlerle uzay araştırmalarının öncülerinden oldu. Onun yolunda ilerleyen bilim insanları 20. yüzyılda uzaya uydu ve insan göndermeye başladı. Newton'un çalışmaları daha sonra pek çok alanda kullanıldı. Buhar gücüyle çalışan makine ve lokomotifler, gemiler, asma köprüler, gökdelenler, roketler onun teorilerinden yararlanılarak gerçekleştirildi.

Bu bilgilere bakılarak Newton hakkında;

- I. Kendisinden sonraki teknolojik ve bilimsel gelişmelere ilham kaynağı olmuştur.
II. Bilim ve teknolojinin gelişmesine katkıda bulunmuştur.
III. Yaşadığı dönemdeki tüm teknolojik gelişmelere imza atmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

8.

1764'te James Hargreaves "Eğiren Jenny" adını verdiği üstteki makineyi icat etti. Bu makinede, elle döndürülen bir tekerlek 8 ipliği birden çalıştırıyor, böylece, bir kişi tek başına 8 iplik yumağını eğirebiliyordu.

Yukarıdaki görsel ve bilgiye bakıldığında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Makineleşme ilk olarak dokuma sektöründe başlamıştır.
B) Üretim teknolojisinde gelişmeler yaşanmıştır.
C) Makineler insan gücünün yerini almıştır.
D) Emek azalmış, üretim artmıştır

Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı

Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendiririz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda verilen durumlardan özgür düşünceyi "✓" ile işaretleyiniz.

	BİLGİ	Onay
1.	İyon Medeniyetinde insanlara sağlanan ortam bilimsel gelişmelerin ve yeni buluşların önünü açmıştır.	✓
2.	Galileo, Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü ve yuvarlak olduğunu keşfetmesine rağmen cezalandırılmış ve bu düşüncesinden vazgeçmesi istenmiştir.	
3.	Orta Çağ Avrupası'nda skolastik düşüncenin etkisiyle kilisenin söylemlerinin aksini savunmak yasaklanmış bunun sonucunda bilimsel çalışmalar azalmıştır.	✓
4.	Orta Çağ'da İslam coğrafyasında yeni fikirler, bilimsel çalışmalar büyük ilgi ve destek görmüştür. Günümüze ışık tutan birçok bilim insanı yetişmiştir.	
5.	Bruno, evrende çok sayıda gezegen olduğunu savunduğundan mahkemeye çıkarıldı. Ölümle cezalandırılacağını bildiği halde düşüncelerini çekinmedi ve Roma'da idam edildi.	
6.	Orta Çağ'da İslam coğrafyasında bilimsel gelişmeler altın çağını yaşıyordu. Bu dönemde yeni fikirler, bilimsel çalışmalar büyük ilgi ve destek görüyordu.	✓
7.	Türk-İslam Devletleri'nde bilim insanlarına çok önem verilmiştir. Kaşgarlı Mahmut Biruni için "Sarayımın en değerli hazinesidir." demiştir.	✓

2

Aşağıda verilen düşünceleri skolastik düşünce ve pozitif düşünce olarak eşleştiriniz.

	ÖZELLİK	Pozitif Düşünce	Skolastik Düşünce
1.	Dünya evrenin merkezindedir. Bunun araştırılması kabul edilemez.		✓
2.	Dünya evrenin bir parçasıdır. Evreni tanımak için araştırmak gerekir.	✓	
3.	Kilise, evrenle ilgili bütün bilgilere sahiptir. Her şey bilinmektedir. Yeni şeyler bulmak imkânsızdır. Kilisenin dediği her şey doğrudur.		✓
4.	Gelişime ayak uydurabilmek için bilimsel araştırmalara ihtiyaç vardır.	✓	
5.	Deney ve gözleme gerek yoktur.		✓
6.	Bilgilerin doğruluğu ancak deney ve gözlem ile ispat edilebilir.	✓	
7.	Özgür düşünce yasaklanarak bilimsel gelişmelerin önünü kapatmıştır.		✓
8.	İnsanların serbestçe düşünmesine ve bilimsel çalışmalar yapmasına imkân tanınmıştır.	✓	

3

Düşünce özgürlüğü Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın maddeleri ile de güvence altına alınmıştır. Anayasamızın aşağıda verilen maddelerini kapsamı olan hürriyet çeşidi ile eşleştiriniz.

Bilim ve Sanat Hürriyeti

İfade Hürriyeti

Düşünce ve Kanaat Hürriyeti

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

MADDE 25

Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

1. Düşünce ve Kanaat Hürriyeti

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

MADDE 26

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hürriyetine sahiptir. Bu hürriyet, resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir alma ya da verme serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

2. İfade Hürriyeti

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

MADDE 27

Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

3. Bilim ve Sanat Hürriyeti

1. Bilimin ilerlemesi ve bilimsel çalışmaların yapılabilmesi için ilk ve en önemli koşul, ortamının sağlanmasıdır. Tarihte insanların düşüncelerini özgürce ifade edebildikleri ortamlarda yeni fikirlerin ortaya çıkması ve bilimsel çalışmaların yapılması çok daha kolay olmuştur. Örneğin İyonya Medeniyeti'ndeki özgür düşünce ortamı Pisagor, Tales, Hipokrat, Homeros ve Diyojen gibi bilim insanlarının yetişmesini sağlamıştır. Bu bilim insanları, matematik, tıp, edebiyat ve felsefe gibi alanlarda önemli çalışmalar yapmışlardır.

Buna göre;

- I. Boş bırakılan bölüme özgür düşünce kavramı yazılmalıdır.
- II. İyonya'da bilimsel gelişme için uygun ortam bulunmaktadır.
- III. Hipokrat, Homeros ve Diyojen gibi bilim insanları bilimin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Tales, Güneş tutulmasının ne zaman gerçekleşeceğini hesaplayan ilk bilim insanıdır. Hipokrat, tıp biliminin kurucusu kabul edilir. Pisagor, Dünya'nın yuvarlak olduğunu iddia eden ilk düşünürdür. Demokritos, atomların varlığından ilk söz eden bilginidir. Tarih biliminin kurucusu Herodot, ünlü düşünür Diyojen ve yukarıda ismi geçen kişilerin ortak özelliği İyon medeniyetinde yetişmeleridir.

Bu anlatılanlara bakıldığında İyonya hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı bilim dallarında gelişim göstermiştir.
B) Bilimsel gelişmelerin temellerinin atılmasında katkıları büyüktür.
C) Astronomiden tıba kadar pek çok bilimle meşgul olan bilim insanlarının yetiştiği medeniyet olmuştur.
D) Skolastik düşüncenin etkisinde kalmıştır.

3. Tarihte özgür düşüncenin engellendiği dönemler olmuştur. Orta Çağ'da Avrupa'da, özgür düşünce ortamına karşı olan ve sadece kilisenin söylediklerini doğru kabul eden skolastik düşünce sisteminin etkisiyle insanların düşüncelerini özgürce ifade etmeleri mümkün olmamıştır. Bu dönemde, bilim insanlarına baskı yapılmış; fikirlerini açıklamaları, icat yapmaları yasaklanmıştır. Birçok bilim insanı düşüncelerini açıkladıkları ve buluşlar yaptıkları için cezalandırılmışlardır. Örneğin Galileo, Dünya'nın evrenin merkezinde olmadığını, Güneş etrafında döndüğünü açıkladığı için kilise tarafından yargılanmıştır.

Buna göre skolastik düşüncenin hâkim olduğu Orta Çağ Avrupası'nda;

- I. Bilimsel bilgi
- II. Deney ve gözlem
- III. Gelenekçi düşünce
- IV. Buluş ve keşifler

kavramlarından hangilerinin gelişmesi beklenmez?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) II, III ve IV

4. 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupa'da gerçekleşen Rönesans ve reform hareketleri sonunda skolastik düşünce zayıflamış, pozitif düşünce yaygınlaşmıştır. Pozitif düşüncede bilimsellik esastır; evreni anlamak, dünyanın evrenin merkezi değil bir parçası olduğunu keşfetmek için bilimsel araştırmalar, deney ve gözlem yapmak şarttır. Bu nedenle insanlar, ...

Yukarıdaki metnin;

- I. düşüncelerini özgürce ifade edebilmeli ve bilimsel çalışmalar desteklenmelidir.
- II. fikirlerini belirtirken hiçbir engelleme ile karşılaşmamalıdır.
- III. vatandaşı oldukları ülkenin siyasi görüşüne uygun olan fikirleri benimsemelidirler.

bilgilerinden hangileri ile devam etmesi doğru olmaz?

- A) Yalnız III
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

5.

T.C.
ANAYASA

Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hürriyetine sahiptir.

T.C.
ANAYASAT.C.
ANAYASA

Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.

Yukarıdaki maddelere bakılarak;

- I. Anayasamızda özgür düşüncüyü koruyan, destekleyen yasa maddeleri bulunur.
- II. Kişi hak ve özgürlükleri anayasal güvence altındadır.
- III. Kişilerin düşüncelerini açıklamasının engellenmemesi amaçlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6.

(I) Orta Çağ'da Avrupası'nda skolastik düşüncenin hâkim olduğu bir dönemde Türk-İslam medeniyetinde bilimsel gelişmeler büyük hız kazandı. (II) Özgür düşünce ortamının var olduğu Abbasiler bilimsel gelişmelerin öncülüğünü yaptılar. (III) Abbasi halifeleri bilgin, şair, sanatçı ve yazarları himaye ettiler. Onlara saraylarının kütüphanelerinden yararlanma olanağı tanıdılar. (IV) Abbasiler de devlet adamlarının Dar'ül-Hikme adıyla kurdukları akademilerde yabancı dillerden eserler tercüme edildi. Gözlemevleri, hastaneler, kütüphaneler açıldı. (V) İbn-i Sînâ, Biruni gibi bilginlerin eserleri uzun yıllar Avrupa'da üniversitelerde okutuldu.

Buna göre "Abbasilerde yöneticiler bilimin gelişmesini desteklemişlerdir." sözünü kullanan bir kişi buna hangi numara ile gösterilen bölümdeki bilgiyi örnek olarak gösterebilir?

- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) III ve IV
D) IV ve V

7.

Abbasiler özgür düşüncüyü destekleyerek bilimsel ve kültürel gelişmelere öncülük etmişlerdir. Özgür bir düşünce ortamının olduğu Dar'ül-Hikme'de Memûn gibi Abbasi halifeleri bilim insanlarının tartışmalarına bizzat katılmış, her düşüncenin özgürce tartışılmasını sağlamışlardır. Burada farklı inanç ve milletten bilim insanları uyum içinde çalışmışlar ve kimse din değiştirmeye zorlanmamıştır. Bu sayede "birçok bilim insanı yetişmiştir. Abbasiler ve sonrasında kurulan Türk-İslam devletleri medeniyete yön veren bir güce, özgür düşünceye verdikleri önem sayesinde ulaşmışlardır.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak hangi seçenekteki sonuca ulaşamaz?

- A) Farklı inanç ve görüşten insanlara karşı hoşgörülü bir tavır sergilenmiştir.
B) Dar'ül-Hikme'de din ve vicdan hürriyetine önem verilmemiştir.
C) Dar'ül-Hikme, bilimsel tartışmalarının yapıldığı, hükümdarların bilimsel tartışmalara katıldığı kurumlar durumundadır.
D) Abbasiler döneminde bilime hizmet etmiş kişiler yetiştirmiş, kendinden sonraki bilimsel gelişmelere yön vermiştir.

8.

İslam coğrafyasında bilimin gelişmesinde İslam dininin ilim öğrenmeye ve özgür düşünceye verdiği destek önemli rol oynamıştır. Hz. Muhammed'in "İlim Çin'de de olsa gidip onu alınız." ve "İlim Müslüman'ın yitik malıdır. Nerede bulursa onu alsın." sözleri bilimsel araştırmaları teşvik etmiştir. Bu durum İslam devletlerinde özgür bir düşünce ortamı olduğu göstermektedir. Ve bu durumu gösteren başka örneklerde bulunmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi İslam coğrafyasında özgür düşünce ortamının olduğunu doğrudan kanıtlayan bir durum değildir?

- A) İslam devlet başkanlarının ilgi ve desteği ile bilimin gelişmesine büyük katkı sağlamış olması
B) Devlet başkanlarının saraylarına kurdukları çok büyük kütüphanelerin bilim insanlarının çalışmalarını kolaylaştırması
C) İlme çok önem veren İslam dininin fetihler yapılarak yeni coğrafyalara yayılmasının sağlanması
D) Abbasilerin açtığı Dar'ül-Hikme'de her inanç ve düşünceden bilim insanının özgürce çalışması

Not:1 ve 2. Soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Yazı, MÖ 3200’lerde Mezopotamya medeniyetlerinden Sümerler’de kullanılmaya başlandı. Sümerlerin ziggurat adını verdikleri tapınakları aynı zamanda ürünlerin depolandığı yerlerdi. Buraya getirilen ürünleri görevliler kil tabletler üzerine ucu sivri nesnelerle basit resimler çizerek kaydediyorlardı. Örneğin başak resmi, buğday anlamına geliyordu. Kil tabletler kurduğunda sertleşiyor ve uzun süre saklanabiliyordu. Zaman içinde düşünceleri ifade etmek için yeni semboller kullanılmaya başlandı. Örneğin, kulak resmi, duymak; yan yana çizilen ağız, su içmek anlamına geliyordu. Daha sonraları kolay ve hızlı yazabilmek için resim çizmek yerine yazı gereçlerinin uçlarını kil üzerine bastırmaya başladılar. Böylece çivi şekline benzediği için çivi yazısı adı verilen yazı ortaya çıktı. Sümerlerden aldıkları çivi yazısını kullanan Asurlar MÖ 600’lerde başkentleri Ninova’da binlerce tableten oluşan bir kütüphane yaptılar. Tarihin bilinen bu ilk kütüphanesinde edebiyat, matematik, coğrafya, astronomi ve tıp gibi alanlarda kil tabletler bulunuyordu.

1. Bu bilgilere bakılarak;

- Yazının ilk olarak kullanılmaya başlandığı uygarlığın adı nedir?
- Sümerler zigguratları hangi amaçlar doğrultusunda kullanmıştır?
- Sümerler tarihin bilinen ilk kütüphanesini nerede yapmıştır?

sorularından hangilerinin cevaplarına ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. Paragrafta verilen bilgilere bakıldığında;

- Ninova Kütüphanesinde farklı alanlarda eserler bulunuyordu.
- Sümerler çeşitli anlamlara gelen semboller kullanmışlardır.
- İlk kez Sümerlerce kullanılan çivi yazısı zamanla başka medeniyetler tarafından da kullanılmıştır.

çıkartımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

- Orta Çağ’da İslam devletlerinde oluşan özgür düşünce ortamında Biruni, Farabi, Cezeri, Harezmi ve İbn Sina gibi bilim insanları yetişmiştir. Bu kişilerin kaleme aldıkları eserleri ise Avrupa dillerine çevrilerek, Avrupa üniversitelerinde 500-600 yıl boyunca ders kitabı olarak okutulmuştur.

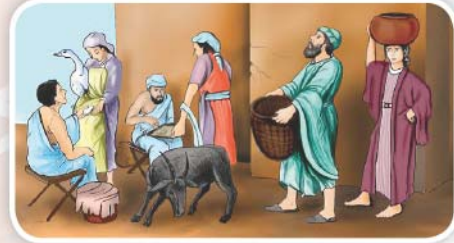
Bu bilgiye göre;

- İslam bilginlerinin çalışmaları Avrupa’da kabul görmüştür.
- İslam dünyasında yaşanan bilimsel gelişmelere bu dönemde Avrupa’da rastlanmamıştır.
- İslam bilginleri bilimin gelişmesine katkı sağlamıştır.
- Bilimsel gelişmeler açısından İslam dünyası bu dönemde Avrupa’nın önüne geçmiştir.

çıkartımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

4.

‘Sümerlerin inançlarına göre tanrılar; yazı kütüphane ve arşivlerin korunması görevini rahiplere vermişti. Zigguratlardaki tapınağı yöneten rahipler tanrıya yapılan bağışların listesini tutuyorlardı. Bunun için adına çivi yazısı denilen bir yazı türü kullanıyorlardı. Rahipler tapınağa giren ve tapınaktan çıkan mal envanterinin tutulması ile ilgili makbuz ve belgeleri kil tabletlere resmederdi. Örneğin kil tabletlere kazınmış işaretler; hayvan başları, insan şekilleri ve çeşitli eşyaları tasvir etmekteydi.

Bu bilgilerde yazının hangi alandaki kullanımından bahsedilmiştir?

- A) Askeri
B) Dini
C) Hukuki
D) Eğitim

5. El Harezmi, ilk cebir kitabını yazdı. Batı onun çalışmalarından faydalandı ve cebir hakkında bilgi sahibi oldu. Birinci ve ikinci dereceden denklemlerin sistematik çözümü için geliştirdiği yöntem, "Cebirin Babası" adıyla anılmasını sağladı. Avrupa'nın bilmediği "sıfır" rakamını ilk defa kullandı. Eğitim almak için gittiği Bağdat'ta Abbasi Halifesi Me'mûn'un büyük yardım ve destekleri, tüm bu çalışmalarını yapmasında etkili oldu. Halife, Bağdat Saray Kütüphanesi'nin yönetimini el-Harezmi'ye verdi ayrıca yabancı eserlerin tercümesini yapmak amacıyla kurulan Beyt'ül-Hikme (Bilgelik Evi) isimli akademide bilimsel çalışmalar yapması için bütün imkânları sundu.

Buna göre Harezmi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Abbasi halifesi tarafından çok önemli bir siyasi görevle getirilmiştir.
B) Yaptığı çalışmalarda devlet adamlarının desteğini görmüştür.
C) Matematik alanında çok önemli buluşlar yapmıştır.
D) Yaptığı çalışmalar Batı dünyası tarafından takip edilmiştir.

6.

"Ben Kopernik. "Gök Cisimlerinin Devinimi Üzerine" adlı astronomi kitabımda Güneş'in merkezde yer aldığını, Dünya dâhil, gezegenlerin onun çevresindeki bir yörünge üzerinde daireler çizerek döndüğünü anlattım. Kilise ise o sırada Dünya'nın sabit olduğunu söylüyordu. Kilisenin tam tersi olan bu görüşü savunmak, beraberinde birçok cezayı getirebileceği için kitabımı yayımlamadım. 1543'te kitabını yayımlama konusunda ikna edildim. Fakat yayıncılar, kendilerini kiliseden korumak amacıyla kitabıma bir önsöz eklediler ve kitapta benim düşüncemin yalnızca bir kuram olduğunu belirttiler."

ya'nın sabit olduğunu söylüyordu. Kilisenin tam tersi olan bu görüşü savunmak, beraberinde birçok cezayı getirebileceği için kitabımı yayımlamadım. 1543'te kitabını yayımlama konusunda ikna edildim. Fakat yayıncılar, kendilerini kiliseden korumak amacıyla kitabıma bir önsöz eklediler ve kitapta benim düşüncemin yalnızca bir kuram olduğunu belirttiler."

Buna göre Kopernik ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Astronomi ile ilgili araştırmalar yapmıştır.
B) Kilise baskısı nedeni ile yazdığı kitabı yayımlamak istememiştir.
C) Savunduğu düşünceler kilise ile aynı doğrultuda olmamıştır.
D) Yazdığı kitapta kilisenin düşüncelerini yakın bir anlayış benimsemiştir.

7.

Buhar gücüyle çalışan araçlar, bilim alanındaki ilerlemeler sayesinde daha teknik özelliklerle donatılarak yolcu ve yük taşımacılığında kullanılmaya başlandı. Bu sayede zaman ve mesafe konusunda yaşanan sorunlar tarihe karıştı. Fosil yakıtların kimyasal enerjiye dönüştürülmesiyle elde edilen mekanik enerji; üretim, ulaşım, ticaret ve haberleşme alanlarında yeni bir dönemi başlattı. İnsan gücünün yerine makinelerin kullanılmaya başlandığı bu dönem, günümüz fabrikalaşmasının temelini oluşturdu. 1893'te George Moorebuharla çalışan bir robot yaptı. Buhar, daha sonra ortaya çıkan elektrik enerjisi kullanımını sağlayarak 1900'lü yılların yüksek teknoloji dönemini hazırladı ancak elektrik enerjisinin yanı sıra buhar kullanımına da devam edildi.

(AnnaSproule, Bilime Yön Verenler James Watt)

Yukarıda bahsedilen gelişmelerin yaşandığı dönemin adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Rönesans dönemi
B) Sanayi inkılabı dönemi
C) Coğrafi keşifler dönemi
D) Reform dönemi

8.

Tarihte yapılan icatların bazıları bilginin kalıcı hale gelmesi ve gelecek nesillere aktarılmasına, bilginin değişim ve sürekliliğine katkı sağlamıştır.

Yukarıda bahsedilen duruma örnek olarak;

- I. Yazı
II. Mürekkep
III. Kâğıt

buluşlarından hangileri gösterilebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

1. Avrupa, bilimsel çalışmalar açısından karanlık bir dönemdeyken Müslüman bilim insanları bilgiye, deneysel uygulamalarla ulaşarak bilgiyi insanların hayat kalitesini artırmak için kullandılar. Her biri canlı birer ansiklopedi olan Müslüman araştırmacılar, bulgularını büyük bir hızla yazıya aktarmakta, ciltler dolusu kitaplar, geniş kütüphaneleri doldurmaktaydı. Bu medeniyetin altın çağı, yani 8. Yüzyıl ve 13. yüzyıl arasında kalan dönem, geçmiş dönemlerin bilgilerini yok olmaktan kurtarıyor, değiştiriyor, yeni keşifler ilave ederek daha geniş ve zengin bir hâlde tüm dünyaya yayıyordu. Bu anlayışın özünde doğrudan gözlem fikri yatmaktaydı. Bir şeyin işleyişini anlamak için kendi gözünüzle görmeniz gerekiyordu ve ancak bundan sonra yazabilirdiniz. 10. yüzyılda yaşayan İbn-i Heysem, deneylerini tamamen karanlık bir odada yapmaktaydı. Tarihte teorilerini deney yaparak doğrulayan ilk kişiler arasında yer alan İbn-i Heysem, bilimsel yöntemin kilometre taşlarından birini ortaya koymuştur: "İnandığını ispatla!" demiştir.

(Salim T. S. Al-Hassani, 1001 İcat Dünyamızda İslam Mirası)

Yukarıdaki metni okuyan bir kişi bu metne dayalı olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına ulaşamaz?

- A) Tarihte teorilerini deney yaparak doğrulayan ilk kişi kimdir?
- B) Orta Çağ'da Avrupa medeniyeti ile Türk-İslam medeniyeti arasındaki farklılıklar nelerdir?
- C) Müslüman bilim insanlarının bilginin gelecek nesillere aktarılmasındaki katkıları neler olmuştur?
- D) "İnandığını ispatla!" ifadesini kullanan bilim insanının adı nedir?
2. Harezmi, birçok alanda çalışmalar yaparak kitaplar yazdı. Darü'l-Hikme'nin yöneticiliğini yaptı. Matematiğin bir dalı olan cebir biliminde yaptığı çalışmalar nedeniyle "cebirin babası" olarak tanındı. Hint rakamlarını inceleyerek "0" (sıfır) rakamını ilk defa kullandı. Böylece günümüzde kullandığımız onlu sayı sistemi ortaya çıktı. Enlem ve boylam daireleriyle ilgili ölçümler yaptı. Güneş, Ay ve gezegenlerin hareketlerini gözlemledi.

Buna göre Harezmi'nin eser verdiği alanlar arasında aşağıdakilerden hangisi verilemez?

- A) Coğrafya
- B) Astronomi
- C) Matematik
- D) Fizik

3. Bu gelişme sayesinde;

- Yeni düşüncelerin yayılmasını sağladı.
- Bilimsel birikim geniş kitlelere yayıldı.
- Okuma yazma öğrenen insan sayısı arttı.
- El yazma eser üretimi yaygınlaştı.

Yukarıdaki verilenler hangi gelişmenin sonuçları arasında yer alır?

- A) Coğrafi keşiflerin yapılması
- B) Matbaanın icat edilmesi
- C) Reform hareketlerinin yaşanması
- D) Sanayi İnkılabının yaşanması

4.

MS. 100'lerde ilk kez Çin medeniyetinde kâğıt kullanılmaya başlandı. TsaiLun (Say Yun) adında bir devlet görevlisi dut ağacı kabuğu, kenevir ve paçavraları suyla karıştırarak ince tabakalar şeklinde hamur hâline getirdi. Daha sonra bu hamuru kurutarak kâğıdı icat etti. Böylece yazının korunması ve yaygınlaştırılmasında önemli bir kolaylık sağlandı. Kâğıt imal etmeyi öğrenen Uygur Türkleri kendi kitaplarını yazdılar. Çinlilerden kâğıt yapımını öğrenen Müslümanlar da bu icadın Orta Doğu'ya yayılmasını sağladılar. Haçlı Seferleri ile Avrupalılar Müslümanlardan öğrendikleri bu buluşu ülkelerine taşıdılar. Zaman içinde kâğıt yapımında yeni yöntemler keşfedildi. Böylece kâğıdın üretimi kolaylaştı, ucuzladı ve yaygınlaştı. Bu sayede kitap sayısı da arttı.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak hangi seçenekteki çıkarım yapılamaz?

- A) Kâğıdın yapımı birkaç aşamadan oluşmaktadır.
- B) Avrupalılar kâğıt yapımını Çinlilerden öğrenmiş, bu buluşu Haçlı Seferleri sonunda kendi ülkelerine taşımışlardır.
- C) Kâğıdın ucuzlaması ile kitabın basım hızının artmasına neden olmuştur.
- D) Çin topraklarında doğan kâğıt zaman içinde Ortadoğu'ya ve Avrupa'ya yayılmıştır.

5 ve 6. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle bu medeniyet daha da güçlendi ve yayıldı. Türk-İslam medeniyeti adını alarak 9. yüzyıldan 16. yüzyıla kadar bilimsel gelişmelere öncülük etti. Bu süreçte Müslüman bilginler deney ve gözleme dayalı bilimsel araştırmalar yaparak astronomi, coğrafya, matematik, tıp, kimya, fizik gibi bilim dallarında önemli buluşlar yaptılar. Türk-İslam medeniyetinde bilimsel gelişmeler Abbasi Devleti döneminde hız kazandı. 8. yüzyıl sonlarında Beytül-Hikme adıyla kurulan akademi daha sonra Darü'l-Hikme olarak adlandırılmaya başlandı. Zengin bir kütüphaneye sahip Darü'l-Hikme'de her bilim dalı için ayrı bölümler vardı. Burası bilim insanları, sanatçılar, tercümanlar, yazarlar ve şairlerle dolup taşıyordu. Arapçadan Yunancaya kadar çok sayıda dil konuşuluyordu. Sicilya ve Bizans İmparatorluğu kütüphanelerinden getirilen eserler Arapçaya tercüme ediliyordu. Bilimsel gelişmeler daha sonra Türk-İslam devletleri döneminde de devam etti.

5. Bu bilgilere bakıldığında Türk-İslam medeniyeti hakkında;

- I. 7 yüzyıl boyunca bilimsel gelişmelerin öncülüğünü yapmıştır.
- II. Farklı bilim dalları ile meşgul olmuşlar ve bilimsel yeniliklere imza atmıştır.
- III. Bilimsel açıdan Abbasiler döneminde en üst seviye ulaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Bu bilgilere bakıldığında Darü'l-Hikme ile ilgili olarak;

- I. Farklı ülke kütüphanelerine ait eserler Arap diline çevrilmektedir.
- II. İsmi zaman içinde değişime uğramış, her bilim dalı için farklı bölümlere sahip olmuştur.
- III. Tam bir kültür merkezi durumunda olup farklı dillerin konuşulduğu bir yer olmuştur.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

7.

Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde 11. yüzyılda Nizamiye Medreselerinin kurulması ile günümüzdeki üniversiteler düzeyinde eğitim veren okullar açıldı. Gözlemevleri, hastaneler, kütüphaneler açılarak bilimsel çalışmalar desteklendi. Çok sayıda bilim insanı yetişti. Sultan Alparslan kendi hazinesinden yüzbinlerce altını medrese yapımı, bilim insanlarının çalışmaları için harcadı.

Bu bilgilere bakılarak Büyük Selçuklu Devleti zamanında hangi kavramdaki gelişimin ön plana çıktığı söylenemez?

- A) Kültür
B) Sanat
C) Eğitim
D) Bilim

8.

Hiçbir araştırmaya dayanmayan boş ön yargılar ve tüm engelleme çabaları Galilei'nin düşüncelerinin, çalışmalarının insanları etkilemesini engelleyemedi. Eğer bugün çeşitli formülleri kullanarak doğayı değiştirebiliyorsak uçakları, roketleri, radyoyu ve bütün diğer teknik buluşları rahatça geliştirip yayabiliyorsak bunu, Galilei gibi gözü pek bilim insanlarının o tehlikeli dönemde, doğadaki yasaları bulmak için harcadıkları çabalara borçluyuz.

(Ernst H. Gombrich (Örns H. Gambriç, Avusturyalı),
Genç Okurlar İçin Kısa Bir Dünya Tarihi)

Bu bilgiler içinde yer alan "O tehlikeli dönem" ifadesiyle hangi seçenekteki dönemden bahsedilmektedir?

- A) Skolastik dönem
B) Aydınlanma çağı
C) Haçlı Seferleri
D) Fetret Devri

Beceri Temeli Sorular

TEST - 1

1. Mısırlılar tarafından bulunan ve kullanılan bir yazı türüdür. Resimlerin simgeleştirilmesi sonucu oluşan ve adına hiyeroglif (resim yazısı) denilen bu yazı 700'den fazla işaretten oluşmaktadır.

Yukarıda hakkında bilgi verilen yazı türü aşağıdaki görsellerin hangisinde doğru olarak gösterilmiştir?

2.

Yazıyı bularak tarihi çağların başlamasına neden olan Sümerlerin yaşadığı coğrafi koşullar yazma aracını "kil", çizme aracını ise "kamış" olarak belirledi. Kamış bitkisinin bir kesiti üçgen biçim verilerek sivriltilen "stylus" (staylıs) adı verilen kalem ile kilden hazırlanan tablete istenen şekil çiziliyordu. Çizilen işaretlerin şekli, çivi biçimli izlere benzediği için temel beş işaretten oluşan bu yazı sistemine çivi yazısı adı verildi. Çivi yazısıyla yazılan tablet, güneşte kurutuluyor sonra ateşte pişiriliyordu. Böylece üzerindeki yazılar kalıcı hâle geliyordu.

Yukarıdaki anlatılanlara bakılarak hangi seçenekteki sonuca ulaşamaz?

- A) Sümerlerin yazıyı bulması tarihi açıdan çok önemli bir olay olmuştur.
B) Çivi yazısı ile oluşturulan tabletlerdeki bilgilerin kalıcı olması için birkaç işlemden geçmesi gerekmiştir.
C) Sümerler kendisinden sonraki medeniyetleri de etkilemiştir.
D) Coğrafi koşullar yazı için kullanılacak malzemenin belirlenmesinde etkili olmuştur.

3.

İbn-i Haldûn

Sosyoloji, tarih, felsefe ve siyaset alanlarında çalışmalar yaptı. Yaşadığı yerlerdeki toplumların geleneklerini ve yaşam şekillerini inceleyerek toplum biliminin temellerini attı. Bu bilimin en önemli eserlerinden olan "Mukaddime" (Başlangıç), adıyla bilinen eserini Kitab'ül-İberisimli kitabına giriş olarak yazdı. Bu eserde tüm devletlerin canlılar gibi doğum, gelişme, duraklama ve ölüm evrelerinden geçeceğinden söz etti. Mukaddime, Avrupa dillerine çevrildi. Bu konuda Batılı bilginler ondan etkilendi. Taraflı görüşlerin ve doğrulanmamış bilgilerin aktarılmasına karşı çıktı.

Bu bilgilere bakılarak İbn-i Haldun hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı alanlarda çalışma yapmış çok yönlü bir kişiliktir.
B) Sadece sosyoloji alanında eser vermiştir.
C) Eserleri tek bir dilde yayımlanmamış, Avrupalı bilim insanlarını da etkilemiştir.
D) Bilginin tarafsız ve doğru olması gerektiğini savunmuştur.

4.

1925'te Edouard Belin (Edvart Bilin) faks makinesini icat etti. Faks makinesi farklı bilim insanlarının katkılarıyla geliştirildi. Faks makinesi ile telefon hatları aracılığıyla belgeleri gönderebilmek mümkün oldu. Ancak günümüzde genel ağıın makinelerinin yerini elektronik postalar (e-posta) almaya başladı.

Yukarıda verilen bilgiler hangi alanda yaşanan gelişmeler ile ilgilidir?

A) Sağlık

B) Haberleşme

C) Eğitim

D) Ulaşım

5. Aşağıdaki görselde Ortaçağ Avrupası hakkında bilgiler verilmiştir.

Buna göre tablodaki bilgiler ile aşağıda verilen kavramların eşleştirmesi hangi seçenekte doğru yapılmıştır?

	Kilisenin Gücü	Özgür Düşüncenin Olmaması	Kilisenin Otoritesinin Sarsılması
A)	1 ve 2	3 ve 4	5 ve 6
B)	1 ve 6	2 ve 4	3 ve 5
C)	2 ve 4	1 ve 6	3 ve 5
D)	3 ve 5	2 ve 4	1 ve 6

6. Gutenberg, XV. yüzyılda Avrupa'da harf dizgisinin hareketli harflerle baskı tekniğini geliştirdi. Bu yöntemde harf kalıpları, basılacak metne göre dizilerek baskı yapıldı. Bu yöntemin bulunması ile;

- I. Bilginin yayılması bakımından büyük bir ilerleme sağlandı.
- II. Bilim insanları, düşünürler, din adamları ve siyasetçiler fikirlerini çok geniş kitlelere ulaştırabiliirdi.
- III. Eski Yunan ve Roma'dan kalan klasik eserler çoğaltılmaya başlandı.
- IV. Avrupa'da edebiyat, resim, heykel, mimari ve bilim alanında yenilikler meydana geldi.

Yukarıda verilen bilgilerin hangisinde matbaanın kullanılmasının farklı alanları ve farklı alanlardaki kişilerin çalışmalarını etkilediği sonucuna ulaşılabılır?

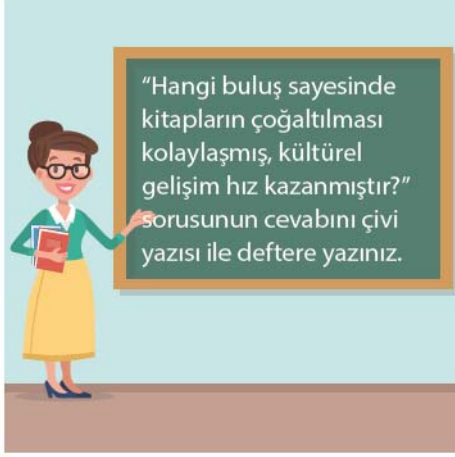
A) I ve II

B) II ve III

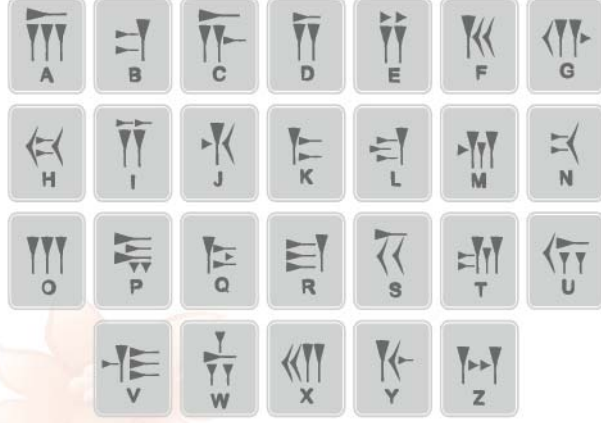
C) II ve IV

D) III ve IV

1.

ÇİVİ YAZISI

Buna göre öğretmenin sorusunun çivi yazısı ile verilmiş doğru cevabı hangi seçenekte verilmiştir?

A)

B)

C)

D)

2. Avrupa'da yaşanan gelişmelerin Avrupa'ya ve bilimsel birikime nasıl katkı sağladığı aşağıda verilmiştir.

1 Siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda gelişmeler yaşanmasını sağladı. İncil çevirilerinin basılması ile gerçekler ortaya çıktı.

2 Dünya'nın yuvarlak olduğu bilimsel olarak ispat edilince kilisenin söylediklerinin doğru olmadığı anlaşıldı.

3 Eğitim ve öğretim laikleşti. Eğitim ve bilimsel bilginin üzerindeki kilise baskısı ortadan kalktı.

4 Bilgi birikimi ile sermaye birleşince çeşitli icatlar ortaya çıktı. Bu icatlardan biri de buhar makinesidir.

Bu bilgiler ile yukarıda verilen gelişmeler eşleştirilince hangi seçenekteki eşleştirme yanlış olur?

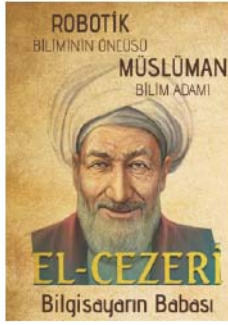
A) Matbaanın kullanılması - 1

B) Rönesans'ın gerçekleşmesi - 4

C) Reformun olması - 3

D) Coğrafi Keşiflerin yaşanması - 2

3.

El-Cezeri'nin yaptığı en ilgi çekici cihazlardan biri su gücü ile hareket eden tavus kuşudur. Ayrıca hidrolik güç ile hareket eden ilk otomatik kapıları da kendisi yapmıştır. Hatta bu mekanizmaları birleştirerek çeşitli işlevleri bir araya getirmiştir. Britannica Ansiklopedisi'ne göre Leonardo da Vinci çalışmalarında El-Cezeri'den etkilenmiştir.

Bu bilgilere bakıldığında;

- I. Robotik biliminin ve bilgisayarın öncüsü olarak kabul edilmiştir.
- II. Kendinden sonraki bilim insanlarını etkilemiştir.
- III. Sağlık sektöründe kullanılacak icatlar yapmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

☒ A) I ve II

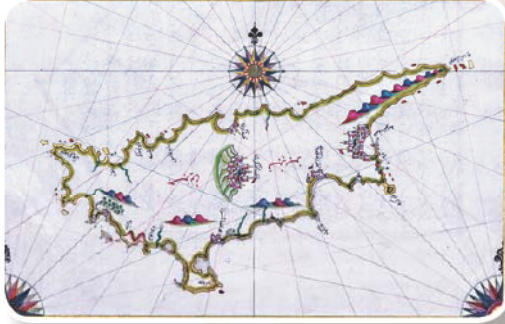
☐ B) I ve III

☐ C) II ve III

☐ D) I, II ve III

4.

Piri Reis'in Çizdiği Harita

Günümüzde Çizilen Harita

Buna göre Piri Reis hakkında;

- I. Haritasını günümüzdekine oldukça benzer çizmiştir.
- II. Üst düzey bir coğrafi bilgisine sahip olduğunu ortaya koymuştur.
- III. Yaşadığı dönemdeki en önemli coğrafyacı olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

☒ A) I ve II

☐ B) I ve III

☐ C) II ve III

☐ D) I, II ve III

5.

Newton, kütle çekim kanununu ortaya koyarak dünya ile nesneler arasında bir çekim olduğunu buldu. Gezenlerin çekim kuvveti sonucunda Güneş'in çevresinde belirli bir yörüngede hareket ettiğini gösterdi. Onun öncülüğünü yaptığı bu çalışmalar sayesinde bilim insanları 20. yüzyılda uzaya uydu ve insan göndermeyi başardı. Bu uydular sayesinde hava olaylarını gözlemleme ve iletişim kolaylaştı. Newton'un diğer çalışmaları da pek çok bilimsel gelişmenin önünü açtı. Buhar gücüyle çalışan makine, lokomotif ve gemiler, asma köprüler, gökdelenler, roketler onun bilimsel çalışmalarından yararlanılarak yapılabildi.

Buna göre Newton hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Astronomi ile ilgili çalışmalarda bulunmuştur.
- B) Kendinden sonra yapılan bilimsel gelişmelere öncülük etmiştir.
- C) Newton'un çalışmalarının sonuçları farklı bilim dallarında ortaya çıkmıştır.
- ☒ D) Araştırmalarını sadece bir alanda yapmıştır.

ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM

Toprakten Üretir, Toprağı Yönetiriz

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Üretim Teknolojisi Hayatımız Etkiliyor

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Vakıf Demek Medeniyet Demek

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

İşin Ehli İnsan Yetiştirmek

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Geleceğin Senin Elinde

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Dijital Teknoloji Çağındayız

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ünite Değerlendirme Testi 1

Ünite Değerlendirme Testi 2

Beceri Temelli Test 1

Beceri Temelli Test 2

Beceri Temelli Test 3

5. Ünite

Kazanımlar

Topraktan Üretir Toprağı Yönetiriz

- Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklarız.

Üretim Teknolojisi Hayatımızı Etkiliyor

- Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendiririz.

Vakıf Demek Medeniyet Demek

- Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler veririz.

İşin Ehli İnsan Yetiştirmek

- Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanırız.

Gelecek Senin Ellerin

- Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yaparız.

Dijital Teknoloji Çağındayız

- Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz

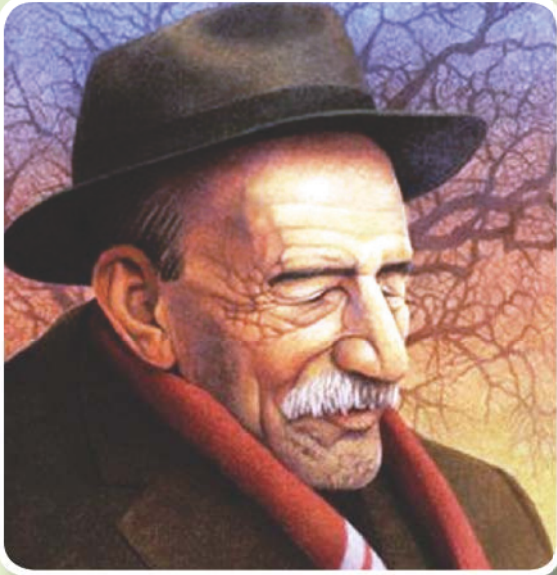
Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklarız.

Öğreten Sorular

1

Âşık Veysel'in aşağıdaki şiirinden hareketle tablodaki bilgilerin doğru olanlarını D yanlış olanlarını Y ile belirtiniz.

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sâdık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum
Benim sâdık yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sâdık yârim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sâdık yârim kara topraktır

Âdem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yedirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sâdık yârim kara topraktır

		D	Y
1.	Toprakta hayvancılık ve tarım yapılabilir.	✓	
2.	Şair Anadolu topraklarının verimsizleşmesinden yakınmaktadır.		✓
3.	Toprağın birden fazla alanda işlevi bulunmaktadır.	✓	
4.	Topraktan sadece tarımsal üretim için yararlanılır.		✓
5.	Ülkemizdeki göçler verimli topraklardan dolayı özellikle kentten köylere doğrudur.		✓
6.	Topraklardaki verimsizleşme köyden kente göçe neden olmaktadır.		✓
7.	Âşık Veysel toprağı sadık yar olarak değerlendirmektedir.	✓	
8.	Sanayi kuruluşları yerine topraktan faydalanmak ekonomiye daha çok katkı sağlamaktadır.		✓
9.	Anadolu topraklarının engebeli alanları yerleşmeye daha uygundur.		✓
10.	Sık nüfuslanmış alanlarda tarımsal üretim de artmaktadır.		✓

2

Aşağıda verilen açıklamaya göre, Hititlerle ilgili öğrencilerin yaptığı yorumlardan hangisi doğru değildir. İşaretleyiniz.

Anadolu'da kurulan uygarlıklardan olan Hititlerde ekilip biçilen tüm araziler saraya ve tapınağa aitti. Hasat zamanında elde edilen ürünler çiftçiler tarafından toplanır sarayda ve tapınaklarda bulunan ambarlara taşınırdı. Burada da ürünler görevliler gözetiminde sıkı denetim altında korunurdu. Tahıllar önemli ve değerli bir hazineydi, çünkü insanlar yıl boyunca bununla beslenirdi. Devlet ise çalışan işçilere maaş olarak tahıl verilir.

Hale

Hititler toprakları üzerindeki otoritesini korumak istemiştir.

Mate

Çiftçilere toprak verilmiş üretim artırılmak istenmiştir.

Temel

Hititlerde özel mülkiyet oldukça gelişmiştir.

İpek

Ürünlerin üretiminde ve taşınmasında çiftçiler etkin rol oynamıştır.

3

Aşağıda boş bırakılan yerleri verilen uygun kelimeler ile doldurunuz.

Anadolu

Mezopotamya

tımar

yerleşik

1. İnsanlar, günümüzden yaklaşık 10000 yıl önce iklimin ılımanlaşması ile avcı-toplayıcı toplum yapısından **yerleşik** hayata geçilmeye başlanmıştır.
2. Tarihi çok eskilere dayanan **Anadolu** verimli toprakları sayesinde her dönem yerleşim yeri olarak tercih edilmiştir.
3. İlk çağda, Fırat ve Dicle Nehirleri arasında kurulan **Mezopotamya** Uygarlıkları yerleşim yeri olarak su kaynaklarına yakın yerleri seçmişlerdir.
4. Osmanlı Devleti, **tımar** sistemi sayesinde kullanımı halka, denetimi sipahilere ait hale getirerek üretimi sürekli hale getirmiştir.

4

Aşağıda toprağın kullanım alanları verilmiştir.

Tuğla-Çimento

Tarım-Hayvancılık

Porselen

Cam

Yukarıda verilen görsellere göre şemadaki bilgilerden hangileri yanlıştır. Bilgilerin altındaki bölüme işaretleyiniz.

TANE TANE ÖĞREN

5

Aşağıda devletimizin tarımı desteklemek için yaptığı çalışmalar ile ilgili bir görsel verilmiştir.

2018 YILI TARIMSAL DESTEKLER

Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) dâhil olan çiftçilere Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında verilecek destekler:

Fark ödemeleri kapsamında belirlenen havzalarda yetiştirilecek ürünler için;

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdaki yargılardan doğru olanı D yanlış olanı Y harfi ile belirtiniz.

- ☐ (Y.) Ülkemizdeki Aspir üretimi Soya Fasulyesi'nden daha azdır.
- ☐ (Y.) 2018 Yılındaki tarımsal destekler bir önceki yıla göre artış göstermiştir.
- ☐ (D.) Buğday ve Yulaf'ta kilogram başına aynı miktarda destek verilmektedir.
- ☐ (Y.) Ülkemizde iç bölgelerde Kanola üretimi oldukça yaygındır.
- ☐ (D.) Kilogram başına en fazla destekleme kütlü Pamuk'a ayrılmıştır.
- ☐ (D.) Ülkemizin iklimi çeşitli bitkilerin yetişmesine imkan sağlamıştır.

1.

Ekonomik faaliyetlerimizin birçoğunda topraktan yararlanırız. Tarım, hayvancılık, ormancılık, endüstri gibi sektörler toprak ile ilişkilidir. Toprağın ekonomik önemi gün geçtikçe artmaktadır. Toprak tarım ve sanayinin vazgeçilmez unsurudur.

Buna göre üretimi yapılan;

- I. Kiremit
- II. Fayans
- III. Tuğla

gibi unsurlardan hangileri ile toprak arasında bağlantı kurulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III**

2.

Selçuklu Devleti konargöçer Türkmenlere askeri hizmetleri karşılığında arazi dağıtımını yapmış ve bu arazilere ait vergiler toplanması işini askerlere bırakmıştır. Selçuklularda iktâ sahipleri bütün ihtiyaçlarını bizzat kendi iktâlarından sağlamışlardır. Toprağını üç yıl üst üste ekmeyenlerden toprağı geri alınırdı. İktâ sahibi sayesinde bölge halkının canı ve malı teminat altındaydı.

Bu bilgilere göre İktâ sistemi Selçuklularda;

- I. Güvenlik
- II. Üretim
- III. Ekonomi

gibi alanlardan hangilerine katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III**

3. ve 4. Sorularını aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

- ☞ Türkiye Selçukluları yeni fethettikleri toprakların iskânına ve hudut boylarının güvenliğine önem vermiştir.
- ☞ Bunun için devlete ait topraklar üzerinden elde edilen vergilerin geliri ile geçinen bir ordu kurmuşlardır.
- ☞ Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad zamanında sayısı 100.000'i bulan Selçuklu ordusunun askerlerinin büyük bir kısmını iktâ askerleri oluşturmuştur.
- ☞ Türkiye Selçuklularının uyguladığı iktâ sistemi Osmanlıesasını teşkil etmiş ve sistem XIX. yüzyıla kadar uygulanmıştır.

NAR TEST

3. Bu bilgilere göre,

- I. Toprak geliri askeri faaliyetlere katkı sağlamıştır.
- II. İktâ askerleri hazineden maaş almışlardır.
- III. Selçuklular sınır güvenliğini önemsemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III**
- D) I, II ve III

4. Yukarıdaki metinde verilen noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) tımar sisteminin**
- B) lonca sisteminin
- C) devşirme sisteminin
- D) iskan sisteminin

5.

Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yarım kara topraktır

Aşık Veysel

Kara Toprak adlı bu şiirde şair;

- I. Toprağın bereketini
- II. Toprağın bakımını
- III. Toprağın adaletli dağıtımını

gibi unsurlardan hangilerinin önemini vurgulamıştır?

A) Yalnız I

☒ C) I ve II

B) I ve III

D) I, II ve III

7.

Osmanlı padişahları fethedilen toprakların bir kısmının mülkiyetini devlete bırakmıştır. Devlete ait bu toprakların da işletme hakkını halka vermiştir. Böylece Mirî Arazi Sistemi ortaya çıkmıştır. Sadece kullanım hakkı halka verilen bu tür arazilerin gelirleri askerî hizmet karşılığında belirli kimselere bırakılarak Dirlık (tımar) Sistemi meydana getirilmiştir.

Buna göre Tımar Sistemi ile ilgili;

- I. Toprağın mülkiyeti devlete aittir.
- II. Toprağı kullanım hakkı köylü veya çiftçiye aittir.
- III. Devletin askeri masraflarında artışa neden olmuştur.

bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

C) I ve III

☒ B) I ve II

D) I, II ve III

6.

Osmanlı Devleti'nde tımar sahibi kanunlara uyduğu ve devlete sorumluluklarını yerine getirdiği sürece toprağı işletmeye devam ederdi.

Osmanlı Devleti'nde tımar topraklarını geri alınma nedenleri arasında;

- I. Tımar sahiplerinin ordunun düzenlediği seferlere mazeretsiz olarak katılmaması
- II. Toprağın mazeretsiz arka arkaya üç yıl boş bırakılması
- III. Tımar sahibinin köylüye kötü davranması

durumlarından hangileri gösterilebilir?

A) Yalnız I

C) I ve II

B) Yalnız II

☒ D) I, II ve III

8.

- Urartuların sulama kanalları ve barajlar yapması
- Hititlerde toprağın mülkiyetinin devlete ait olması ve üretim karşılığı çiftçilere verilmesi
- Osmanlı Devleti'nde üretim yapmayan köylüden toprağın geri alınması

Tarihte farklı devletlere ait bu uygulamalar için;

- I. Urartular, Hititler ve Osmanlılar tarımsal üretimi önemsemiştir.
- II. Hititler toprağın kullanım hakkını halka vermiştir.
- III. Osmanlı Devleti'nde üretimde sürekliliğe önem verilmiştir.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I

C) I ve II

B) Yalnız II

☒ D) I, II ve III

1. ve 2. Sorularını aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

İslam devletinde mülkiyeti devletin olan kullanım hakkı Müslüman halka bırakılan topraklaradenilmekteydi. Devlet arazilerinin bir kısmı ikta adı altında devlet görevlilerine hizmet ve maaşlarına karşılık verilmekteydi. Bu sistem başta Emeviler ve Abbasiiler olmak üzere birçok İslam devletinde uygulanmıştır.

1. Bu açıklamaya göre;

- I. Emeviler ve Abbasi Devleti'nin ikta sistemini uygulamasının temel nedeni aynı dönemde yaşamış olmalarıdır.
- II. İkta sistemini farklı İslam ülkeleri uygulamıştır.
- III. İkta arazileri devlet görevlilerine hizmet ve maaşlarına karşılığı verilmiştir.

yargılardan hangileri doğru değildir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

2. Bu bilgilere bakılarak;

- I. Boş bırakılan yere miri arazi ifadesi yazılmalıdır.
- II. İkta sistemi devlet ekonomisi için olumlu bir durum ortaya çıkartır.
- III. İkta toprakları zamanla devletin mülkiyetinden çıkmaktadır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

3.

İkta sistemini hem Büyük Selçuklular hem de Türkiye Selçukluları uygulamıştır. Selçuklu Devleti bir taraftan bu konargöçerlere yer bulmak diğer taraftan da emniyet ve asayişini temin etmek istiyordu. Bu dönemde devletin yaşaması için askerî güce ihtiyaç vardı. Büyük Selçuklu veziri Nizamül-Mülk bu sorunu çözmek için toprak yönetimi konusunda önemli ıslahatlar yapmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda bahsedilen ıslahatlardan biridir?

- A) Selçuklularda ikta sistemiyle ülkenin yönetim yapısı değiştirilmiştir.
B) Selçuklu Devleti konargöçer Türkmenlere askerî hizmetleri karşılığında arazi dağıtımını yapmıştır.
C) Selçuklu Devleti konargöçer Türkmenleri sınır dışı etmiştir.
D) Selçuklular, konargöçer Türkmenlere maaş bağlamıştır.

4.

Osmanlı Devleti'nde tımarlar hizmet karşılığı sipahi askerlere verilir. Tımar sahipleri senelik gelirlerinden kılıç adı verilen belirli bir kısmın ayrılmasından sonra geriye kalan gelirin her üç bin akçesi için bir asker beslemek mecburiyetindedir.

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) Tımar sistemi Osmanlı toplumunda zengin sınıfın ortaya çıkmasına neden olmuştur.
B) Osmanlı devleti tımar sayesinde hem ekonomiye katkı sağlamış hem de ülkenin ordusunu güçlendirmiştir.
C) Tımar sahipleri senelik gelirlerinden kılıç adı verilen kısmını sadece çocuklarının masrafı için kullanmışlardır.
D) Osmanlı Devleti'nin idari yapısı tımar sisteminin gelirden faydalanmıştır.

5. I. Feodalizmde toprağın ve kölelerin sahibi olan senyör her türlü yargı yetkisine de sahiptir.
II. Feodal toplum düzeninde toprakla alınıp satılan köylülere serf denirdi.
III. Senyör hem toprağın hem de toprak ile alınıp satılan ve adına serf denilen kölelerin sahibiydi.
IV. Serfin topraktan ayrılması hâlinde senyörün onu bulup getirme ve tekrar toprakta çalıştırma yetkisi vardı.

Yukarıda verilen bilgiler hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. bilgide feodalite sisteminde yer alan senyörün gücünden bahsedilmiştir.
B) II. bilgide feodal toplum yapısında sınıf farkının bulunduğu ifade edilmiştir.
C) III. bilgide kişilerin topraklar ile birlikte alınıp satılabilirdiği ifade edilmiştir.
D) IV. bilgide kölelerin bağlı bulunduğu topraktan ayrılma hakkının bulunduğu ve serbest kalabileceği söylenmiştir.

6.

Yukarıda verilen kuruluşlar için;

- I. Ülkemizde tarımı destekleyen kuruluşlardır.
II. 2. numara ile gösterilen kurum çiftçilere kredi desteği sağlamaktadır.
III. Toprak Mahsulleri Ofisi hasat edilen ürünlerin saklanması ve korunmasını sağlar.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

7.

Tarım Kredi Kooperatifleri (TTK)

- Üreticilerin ürünlerini değerlendirmek ve fiyat düşüşlerine karşı üreticilerin zarar görmesini önlemek amacıyla destekleme yapar.

- Kurduğu bent, gölet, baraj ve sulama şebekesiyle tarımdaki sulama ihtiyacını karşılar.

Yukarıda verilen noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Ziraat Bankası
B) Devlet Su İşleri
C) Toprak Mahsulleri Ofisi
D) GAP İdaresi Başkanlığı

8.

Ülkemizde Cumhuriyet döneminde;

- Ham maddesi tarıma dayalı sanayinin kurulmasına destek verilmiştir.
- Ziraat Bankası yeniden düzenlenerek çiftçiye verilen krediler artırılmıştır.
- Mustafa Kemal Atatürk, Türk çiftçisine örnek teşkil etmesi için Ankara'da Gazi Orman Çiftliği, Silifke'de Tekir, Yalova'da Baltacı gibi çiftlikleri yurdun değişik kesimlerinde faaliyete geçirmiştir.
- Aşar vergisi kaldırılmıştır.

Mustafa Kemal yukarıdaki çalışmaları ile;

- I. Tarımı geliştirmek
II. Çiftçiye destek sağlamak
III. Ülkede kalkınmayı sağlamak

verilenlerden hangilerini amaçlamıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

Üretim Teknolojisi Hayatımız Etkiliyor

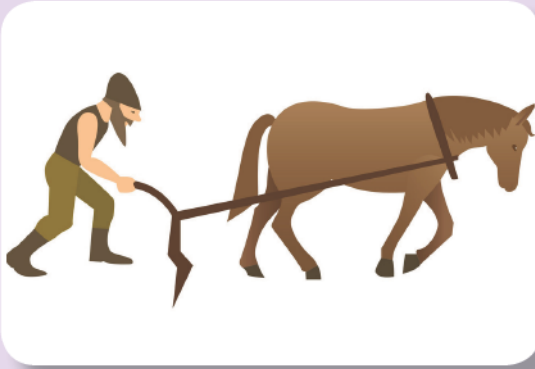
Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendiririz.

Öğreten Sorular

1

İlkel ve modern tarım ile ilgili olarak verilen bilgilerde karşılıklı yer değiştirmesi gerekenleri bulunuz ve işaretleyiniz.

İlkel Tarım

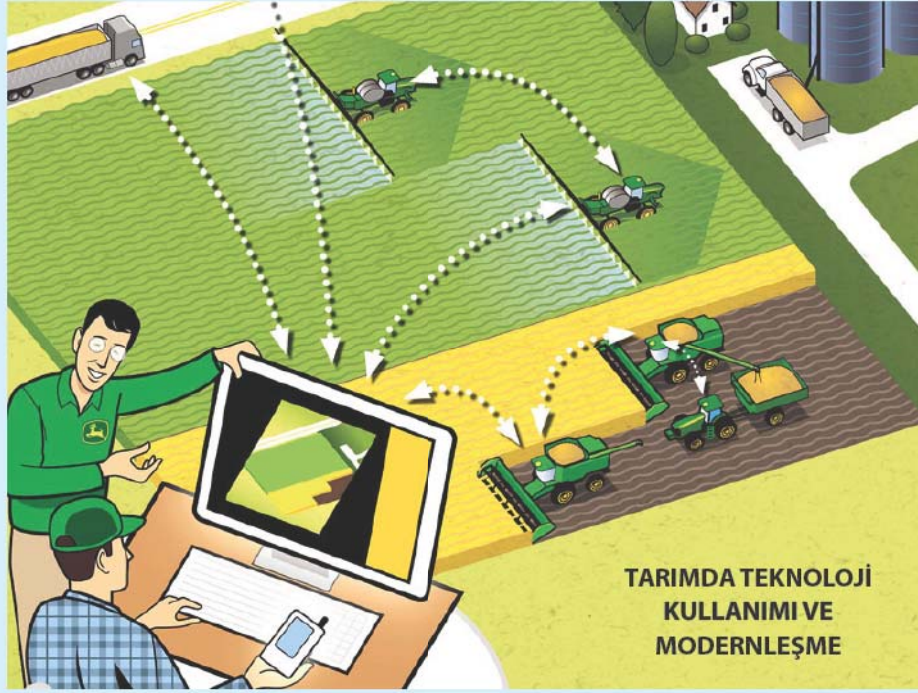
Modern Tarım

- ☒ Üretim yapmak için çok az emek, güç ve zaman harcanır.
- ☐ Birim alandan daha az verim alınabilir.
- ☒ Çalışan insan sayısı azdır. İnsan gücüne az ihtiyaç duyulur, çünkü insan işini makineler yapar.
- ☐ Daha çok gelişmemiş ülkelerde görülen bir tarım yöntemidir.
- ☒ Bu tarım yöntemi daha çok teknolojik alt yapı ile gerçekleştirilmektedir.
- ☐ Sulama, gübreleme, ilaçlama, toprak bakımı ve tohum ıslahı yetersizdir.
- ☐ Tarımsal üretim çok zorlu bir süreçten geçerek yapılır ve oldukça zahmetlidir.

- Üretim için çok daha fazla para ve zaman harcanır.
- Birim alandan daha fazla verim alınabilir.
- Çalışan insan sayısı fazladır. İnsan gücüne ihtiyaç duyulur, çünkü işini insanlar yapar.
- Daha çok gelişmiş ülkelerde görülen bir tarımsal üretim şeklidir.
- Bu tarım yönteminde teknolojik alt yapı kullanılmamaktadır.
- Sulama, gübre, toprak bakımı ve tohum ıslahı gibi verim artırıcı çalışmalar yapılır.
- Teknolojik desteğinde yardımı ile tarımsal üretim daha kolaydır.

2

Aşağıdaki öğrencilerin görsel ile ilgili yaptıkları yorumlardan doğru olanlarını “✓” ile işaretleyiniz.

Ali

Makine gücüne dayalı seri üretime geçilmiştir. ✓

Her ülkede tarım arazisinde artış yaşanmıştır. □

Makinelerinin geliştirilmesi ile hız ve verimliliğin artırılması hedeflenmektedir. ✓

Kerem

Tarımsal üretimde bilim ve teknolojiye dayanan teknikler geliştirilmiştir. ✓

İnsan gücüne dayalı üretim hız kazanmıştır. □

Tarımsal üretim teknoloji desteği ile yapılmaktadır. ✓

1.

Günümüzde teknolojik olarak oldukça gelişmiş tarım aletleri yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İş gücüne duyulan ihtiyaç azalmış ancak üretim artmıştır. Bu durum ticaretin gelişmesini sağlamıştır.

Aşağıda verilenlerden hangisi yukarıda bahsedilen durumun bir sonucu değildir?

- A) Köyden kente göçlerin artması
- B) Şehirlerde gecekondu sayısında artışın yaşanması
- C) Kırsal alanda tarımda verimliliğin azalması**
- D) Kent nüfusunun hızla artması

3.

Sanayi İnkılabı'ndan sonra kömür, doğal gaz, elektrik, petrol gibi enerji kaynakları ile ısıtılarak büyük kazanlarda eritilen demire çeşitli kalıplarla şekil verilmeye başlanmıştır.

Bu durum;

- I. Üretilen ürünlerin inşaat, makine ve ulaşıma dayalı sanayi kollarının gelişmesini sağlaması
- II. Sanayi kollarında çalışan işçiler için işçi sınıfının oluşması
- III. Toplumda kültürel birliğin sağlanması

sonuçlardan hangilerine zemin hazırlamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II**
- D) I, II ve III

2.

Günümüzde üretim teknolojisinin hızlı ilerlediği yerlerden biri de tarım olmuştur. Tarımsal üretimin nüfusun gıda ihtiyacını karşılamada yetersiz kalması gibi sebeplerden dolayı daha fazla ürün elde etmek isteği ortaya çıkmıştır.

Bu durum;

- I. Tohum ıslahının yapılması
- II. Makineleşmenin hız kazanması
- III. Kimyasal gübrenin kullanılması
- IV. Hibrit tohumların ortaya çıkması

gelişmelerden hangilerine zemin hazırlamıştır?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- D) I, II, III ve IV**
- C) I ve III

4.

Sanayi İnkılabı ile başlayan üretim teknolojisindeki araştırma ve geliştirme çalışmaları ülkeleri rekabete sürüklemiştir. Yeni teknolojiyle üretim yapan sanayileşmiş ülkelerin hem refah seviyeleri artmakta hem de bu ülkeler dünya ekonomisinde ve politikasında etkin rol oynamaktadırlar.

Yukarıdaki bilgilerde bahsedilen özellikleri taşıyanlara hangi seçenekteki ülke örnek olarak gösterilemez?

- A) ABD
- B) Gürcistan
- C) Rusya
- D) Çin

5.

İlk tekerleğin Mezopotamya'da MÖ 5000'lerde bulunduğu sanılmaktadır. Ancak o dönemde tekerlek seramik kap yapmak için seramikçi çarkı olarak kullanılırdı. Taşımacılık amacıyla tekerlek ilk kez Sümerlerin MÖ 3000'de geliştirdiği kağnıda kullanıldı.

Sümerlerin tekerleği kullanması;

- I. Ulaşım
- II. Kültür
- III. Sanayi
- IV. Madencilik

alanlarının hangisine doğrudan katkı sağlamıştır?

- ☒ A) ☐ B) II ☐ C) III ☐ D) IV

6. Çıkık geçmişte yün eğirmek için kullanılan basit bir alettir. Günümüzde yerini dokuma tezgâhlarına bırakmış böylece tekstil sanayisi gelişmiştir.

Yukarıda verilen bilgiye göre çıkık aşağıdaki-lerden hangisine katkı sağlamıştır?

- ☒ A) Endüstriyel faaliyetlere
☐ B) Silah teknolojisine
☐ C) Uzay çalışmalarına
☐ D) Tarımsal sulamaya

7.

Sanayi İnkılabı ile başlayan üretim teknolojisindeki hızlı değişim sosyal ve ekonomik hayattaki değişimi de beraberinde getirmiştir. İnsan gücüyle yapılan üretim, yerini makinelerle yapılan üretime bırakmıştır. Böylece üretim artarken işçi kesimi gibi yeni toplumsal sınıflar ortaya çıkmış, hak ve özgürlükler gündeme gelmiştir. Devletler arasında sömürgecilik yarışı başlamıştır. Sanayileşmiş ülkelerin refah seviyeleri ise artmıştır.

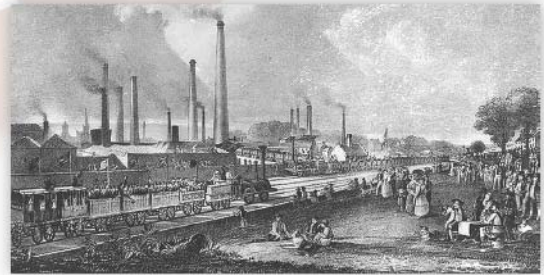
Bu bilgilere göre Sanayi İnkılabı'nın devletleri;

- I. Sosyal
- II. İktisadi
- III. Diplomasi
- IV. Yönetim

gibi alanların hangilerinde etkilediği savunulamaz?

- ☐ A) I ve III ☐ B) I ve IV
☒ C) III ve IV ☐ D) II ve IV

8. İnsan ve hayvan gücüyle yapılan üretimden makine gücüne dayalı üretime geçiş "Sanayi İnkılabı" denir.

Sanayi İnkılabı'nın sebepleri arasında;

- I. Bilim ve teknik alanındaki gelişmeler
- II. Buharın makede kullanılması
- III. Seri üretime geçilmesi

durumlarından hangileri gösterilebilir?

- ☐ A) Yalnız I ☐ B) Yalnız II
☐ C) I ve II ☒ D) I, II ve III

Vakıf Demek Medeniyet Demek

Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler veririz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda bazı sivil toplum kuruluşları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Aşağıdaki numaralı bilgiler ile yukarıda ilgili olduğu sivil toplum kuruluşları ile eşleştirmesini yapınız.

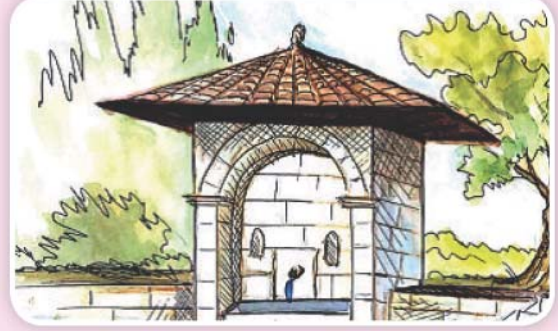
1. Türkiye'de iklim politikaları ile ilgili çalışan kuruluşları bir araya getirmede öncülük eder.
2. 1895 yılında Sultan II. Abdülhamit Han tarafından kurulan ve hâlen varlığını devam ettiren kurum; din, dil, ırk, düşünce farkı gözetmeden ihtiyaç sahiplerine yardım götürür.
3. Ülke çapında yaygınlaştırdığı afet müdahale ve afet lojistik sistemleri ile afet bölgelerinde etkili hizmetler verir.
4. Bağımlılıklarla mücadelede bilimsel ve kanıta dayalı yöntemler kullanarak araştırma, geliştirme faaliyetleri yürütür ve aldığı sonuçlara göre projeler üretir ve uygular.
5. Bölge Kan Merkezleri, Kan Bağış Merkezleri ve mobil kan bağış araçları ile ülkemizin ihtiyacı olan kanın tamamını gönüllü ve sürekli bağışçılardan karşılamayı sağlar.
6. Önleyici ve rehabilite edici halk sağlığı çalışmaları yürüten bir sivil toplum kuruluşudur.
7. Doğal varlıkları koruyarak erozyonla mücadelenin mümkün olduğunu kanıtlayan kırsal kalkınma, koruma, çölleşme, iklim, ağaçlandırma gibi projeleri uygular.
8. "Yaratandan dolayı yaratılana saygı" misyonu ile ortaya olan kurum yardıma muhtaç kişilere tespit edip onlara çeşitli yardımlarda bulunur.
9. Günümüzde sadece ülkemizde değil, dünyanın birçok bölgesinde yardım faaliyetleri gerçekleştiren bir kurum haline dönüşmüştür.
10. "Türkiye çöl olmasın." sloganı ile hareket eden kurum topraklarımızın erozyondan korunmasını amaçlar.

2

Aşağıda Osmanlı Devleti'nde vakıf yolu ile yapılan çeşitli eserlere yer verilmiştir. Bu eserleri hizmet verdikleri alanlar ile doğru olarak eşleştiriniz.

1- Kervansaray

2- Çeşme

3- Köprü

4- Kütüphane

5- Kale

6- Medrese

1

Ticaret

2

Temizlik

3

Ulaşım

4

Kültür

6

Eğitim

5

Güvenlik

1.

Türk tarihinde yüzyıllar boyunca din, ırk ve statü farkı gözetmeksizin fertler arasında onurlu bir yardımlaşma ve dayanışma yoluyla hayırdan hayrata, hayrattan hayata köprü atan vakıf kurumu, Cumhuriyet'in ilanından sonra Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğuna bağlanmıştır. Günümüzde de bu sistem önem kazanarak varlığını korumaktadır.

Bu bilgi Türk tarihinde var olan vakıfların hangisi özelliği ile ilgilidir?

- A) Nedensellik
B) Değişkenlik
C) Süreklilik
D) Bölgesellik

2.

Geçmişten günümüze toplumlar kendi yapıları içinde sosyal yardım, dayanışma ve güvenlik ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurumlar oluşturmuşlardır. Günümüz modern toplumlarında tesis edilen sosyal yardım ve sosyal güvenlik uygulamaları geçmişte İslam toplumlarındamüessesesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu müessese eğitim ile ilgili ise adını alırken, sağlık alanında hizmet vermek için faaliyet gösteriyorsa olarak anılmıştır.

Yukarıda verilen noktalı yerlere;

- I. Vakıf
II. Medrese
III. Saray
IV. Dar'ül şifa

kavramlardan hangileri yazılmalıdır?

- A) I ve II
B) I, II ve IV
C) II, III ve IV
D) III ve IV

3.

TEMA Vakfı
4 saat

TEMA gönüllüsü olmak, doğayı, tüm canlıları sevmek ve korumak demektir. Siz de gönüllümüz olun

Yukarıdaki görsel ve bilgilere bakılarak TEMA Vakfı ile ilgili;

- I. Ülkemizin çeşitli yerlerinde ağaçlandırma çalışmalarında bulunmaktadır.
II. Dağlık ve engebeli yerlerde mahsur kalanlara yardımcı olmaktadır.
III. Doğal hayatın korunmasına destek vermektedir.

çıkartımlarından hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

4.

Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Kayseri, Sivas, Konya, Çankırı, Divriği, Amasya, Kastamonu ve Tokat'a hastaneler yapılmış ve hastaların tedavilerinin yapılması için vakıflar kurulmuştur.

Vakıf eserlerinin çoğaltması;

- I. Anadolu'nun bayındır hâle gelmesine
II. Toplumda dayanışmanın artmasına
III. Toplum sağlığının gelişmesine

gelişmelerden hangilerine katkı sağlamıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) I, II ve III

5.

Vakıf, bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları servet veya gelirin bir kısmını gönüllü olarak kamu yararına harcama gayesiyle ortaya çıkmıştır. Türk-İslam devletlerinde hükümdarlar, hükümdar anneleri ve eşleri, hükümdar ailesine mensup kişiler, devlet adamları birçok vakıf kurmuşlardır.

Bu durum Türk-İslam devletlerinin;

- I. Dayanışma
- II. Yardımlaşma
- III. Paylaşma

unsurlardan hangilerine önem verdiğini göstermektedir?

- A) Yalnız I
- C) I ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

7.

Selçuklu Türklerinin Anadolu'yu Türk İslam yurdu hâline getirme sürecinde vakıfların önemli katkısı olmuştur. Vakıflar sosyal ihtiyaçları karşılarken vakıf eserleri Türk-İslam sanatının en güzel örnekleri ile inşa edilmiş ve süslenmiştir.

Türklerin Anadolu'da vakıflar inşa etmesi ve onları süslemeleri ;

- I. Sanat
- II. Diplomasi
- III. Mimari

kavramlardan hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- C) I ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

6.

Aşağıda Osmanlı Devleti'nde Güvercinler için kurulan vakıf ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Güvercinhane Yaptıran Vakıf

Vakfa bağışlanan gelirle vakfın diğer hizmetlerinin yapılmasını şart koşan vakıf.

Vakfın adı: Mehmed Bey Bin İbrahim Bey

Kuruluş tarihi: 1707

Hayratın bulunduğu yer: Bursa

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti için;

- I. Toplumda vakıf kültürü önem kazanmıştır.
- II. Canlıların yaşamını sürdürmesi amaçlanmıştır.
- III. Hayvan sevgisi davranışlarda kendini göstermiştir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- C) I ve III

- B) Yalnız II
- D) I, II ve III

NAR TEST 8.

NAR GAZETESİ

DOĞAYA AİT OLMAYAN HER ŞEY YABAN HAYATINI YOK EDİYOR; DOĞAYA ÇÖP ATMAYALIM LÜTFEN.

Genel Ağ haberi

Bu duruma verilen;

- I. LÖSEV
- II. ÇEKÜL
- III. YEŞİLAY
- IV. KIZILAY

gibi sivil toplum kuruluşlarından hangisinin tepki göstermesi beklenir?

A) I

B) I

C) III

D) IV

İşin Ehli İnsan Yetiştirmek

Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanı-
rız.

Öğreten Sorular

1

Ahi Evran ile ilgili bilgiler hakkında öğrencilerin yaptığı yorumlardan doğru olanlarını D yanlış olanlarını da Y ile işaretleyiniz.

TANE TANE ÖĞREN

MEDENİYETİMİZ

Kaynak/gzt

- ▶ Ahilik teşkilatı kurmuştur
- ▶ Anadolu'ya göç eden Türkmenlere hem aş hem iş vermiştir
- ▶ Esnafları iyi bir Müslüman ve vasıflı bir üretici insan hâline getirmiştir
- ▶ Anadolu'nun iktisadi kalkınmasına ve imâr edilmesinde öncülük etmiştir
- ▶ Tefsir, Hadis, Kelâm, Fıkıh ve Tasavvuf kitapları yazmıştır
- ▶ Moğollara karşı Kayseri'yi savunan Ahileri teşkilatlandırmıştır

Ahi Evran

1169 - 1261

*"Kanaatkar ol. Dünya malına
tamah etme. Yanlış ölçme.
Eksik tartma"*

D

Fatma

Meslek sahibi kişilerin nitelikli ve üretici kişiler olması için çaba göstermiş ve esnaflar arasında dayanışmayı sağlamıştır.

Y

Berk

Anadolu topraklarında ekonomik gelişmelerin meydana gelmesinde katkı sağlamış siyasi faaliyetlere katılmıştır.

D

Hakan

Çeşitli alanlarda dini kitaplar yazmış ve Ahilerin teşkilatlanmasını sağlamıştır.

2

Aşağıdaki metinlerde verilen bilgilere göre Ahiler ve Loncaları verilen kavramlardan hangileri ile niteldirmek doğru olur? İşaretleyiniz.

OSMANLI DEVLETİ'NDE MEDRESE EĞİTİMİ

Medreselerde, alanında uzman "müderris" adı verilen hocalar eğitim verirdi. Müderrislerin yanında "muid" denilen asistanlar bulunurdu. "Sıbyan" adı verilen mahalle mekteplerinden mezun olanlar, medreselerde orta ve üst düzeylerde eğitim alabilirdi. Medreselerde eğitim ve barınma parasızdı. Medrese öğrencilerinin ihtiyaç ve giderlerinin çoğu,aracılığıyla karşılanırdı. Medreselerde dinî ilimlerin yanında edebiyat, hukuk, tıp, matematik, felsefe, mantık, coğrafya, astronomi, mimari gibi dersler de okutulurdu. Osmanlı Devleti'nde medrese programında yer alan temel derslerin yanında mesleki ve uygulamalı dersler de verilirdi. Örneğin tıp alanında eğitim veren bir medresede uygulamalı tıp eğitimi verilir ve doktor yetiştirilirdi. Medreseler, toplumun ihtiyacı olan hukukçu, müftü, müderris, doktor, mühendis, matematikçi yetiştiren kurumlardı. Bu kişiler ilmiye sınıfının temelini oluştururdu. Şeyhülislam, ilmiye sınıfındaki en yüksek dereceli görevliydi. Ülkede hukuk, eğitim ve kültür gibi hizmetler ilmiye sınıfının görevleri arasında yer alırdı. Saraydaki medreseye Enderun adı verilirdi. Enderun'un kapısında şu ifade yazılıydı; "Burada hiçbir balık uçmaya, hiçbir kuş yüzmeye zorlanmaz."

1

Yukarıda boş bırakılan bölüme hangi kavramın yazılması doğru olur?

✓

Vakıflar

Saray

Devlet

Hazine

2

Enderun'un kapısında yazan "Burada hiçbir balık uçmaya, hiçbir kuş yüzmeye zorlanmaz." ifadesi Osmanlı Devleti'nde eğitimde hangi kavrama önem verildiğini ifade eder?

✓

Yetenek

Zekâ

Başarı

Maddiyat

3

Yukarıdaki bilgilere bakılarak hangi seçenekteki çıkarım yapılamaz?

sistemi

Osmanlı eğitim sisteminde çeşitli kademelerden oluşmaktadır.

Medreseler, toplumun ihtiyacı olan meslek dalları ile ilgili kişi yetiştirmektedir.

Medreselerde verilen eğitimden ve barınma hizmetlerinden ücret alınmamaktadır.

✓

Medreselerde farklı dersler okutulmakla beraber en fazla dini bilimler okutulmaktadır.

1.

Vaktiyle bir camcı ustasının kalfası artık zamanının geldiğini düşünerek ustasından icazet ister ancak ustası "Daha olmadın." diyerek el vermez. Kalfa daha fazla bekleyemez ve gidip başka bir şehirde kendi dükkânını açar. Elbette dikiş tutturamaz. Yaptığı bütün camlar bir süre sonra çatlar.

Bu açıklamaya bakılarak;

- I. Meslekte olgunlaşmak ve deneyim kazanmak oldukça önemlidir.
- II. Belli bir seviyeye gelmek için ustalaşmak ve sabırlı olmak gerekir.
- III. İş öğrenmek için yetenek veya diplomaya gerek yoktur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

2.

Ahilik milli bir kuruluş olarak XII. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Ahi birliklerinin meslek dallarına göre bir teşkilatlanma yapısı vardır. Her şehirdeki değişik meslek grupları (saraç, debbağ, terzi, kuyumcu vb.) ayrı birlikler oluşturmuştur. Her esnaf kolunun kendine mahsus gelenekleri ve her mesleğin manevi piri yani en üst düzey ustası vardır. Ahilik teşkilatında usta-çırak ilişkisi vardır. Ustalık makamına yükselmek için Ahilik teşkilatında uzun süreler kalmak gerekebilir.

Bu durum Ahi teşkilatı hakkında;

- I. Mesleki dayanışmaya güç kazandırır.
- II. Usta-çırak ilişkisi bulunmaktadır.
- III. Mesleki eğitime önem verilmektedir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) I, II ve III

3.

Ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde rol oynayan en önemli faktörlerden birisi de mesleki eğitimidir.

Mesleki eğitim ile ilgili öğrencilerden;

- **İsa** : Bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe nitelikli iş gücü ihtiyacı karşılanır.
- **Bayram** : Mesleki eğitimi kentten kırsal kesime göçü hızlandırır.
- **Hüseyin** : Bu sayede iş gücü verimliliği ekonomiye katkı sağlar.
- **Osman** : Mesleki eğitim, ülkede bilimsel ve teknolojik yeniliklere hız kazandırır.

hangisinin yaptığı yorum yanlıştır?

- A) Osman B) Hüseyin
C) Bayram D) İsa

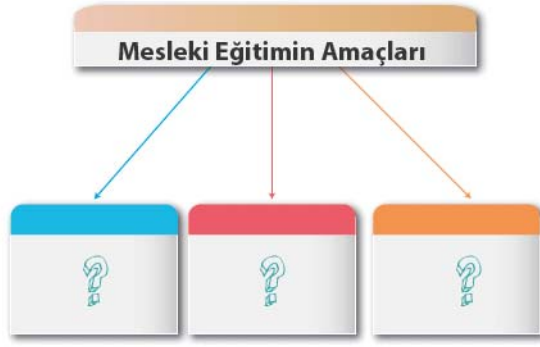
4.

Milli Mücadele'de kazanılan askeri başarılar Cumhuriyet'in ilk yıllarında ekonomik başarılarla güçlendirilmeye çalışılmıştır. Mesleki eğitim millileştirilmeye çalışılmış, mesleki ve teknik eğitim Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet alanına alınmıştır. 1934 yılında mesleki eğitim planı hazırlanmış ve planda çırak okulları, sanat ve orta sanat okulları, akşam sanat okulları, mühendis okulları ile gezici köy kursları açılmıştır.

Yukarıda verilen açıklamaya göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) Mesleki eğitime önem verilmiştir.
B) Toplumsal birlik sağlanmıştır.
C) Yüksek öğretim kurumları açılmıştır.
D) İlkokul zorunlu hale getirilmiştir.

5.

Yukarıdaki diyagramda soru işaretli yerlere;

- I. Nitelikli insan gücü yetiştirmek
- II. İşini önemseyen vatandaş yetiştirmek
- III. Bireyin yetenekleri doğrultusunda eğitim almasını sağlamak.
- IV. Bireyi işe ve hayata hazırlamak

yargılardan hangisinin yazılması gerekir?

- A) I, II ve III
 B) I, II ve IV
 C) II, III ve IV
 D) I, II, III ve IV

7.

Osmanlı'da medreseler en yaygın eğitim kurumlarıdır. Bunun yanında bazı meslek ve ihtisas medreseleri de vardır. Darü'l Hadis ve Darü't Tıb bunlar içinde gösterilebilir. Mülki idare ve ordunun nitelikli sanat ve meslek adamı ihtiyacını karşılayan eğitim kurumu ise Enderun Mektebi'dir.

Bu bilgilere göre;

- I. Enderun Mektebi devletin ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur.
- II. Farklı alanlarda faaliyet gösteren medreseler bulunmaktadır.
- III. Osmanlı Devleti dini ve pozitif bilimleri önemsemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) I, II ve III

6.

Günümüzde çeşitli kurumlarda örgün eğitimin yanı sıra yaygın eğitim yolu ile de halkımıza mesleki eğitim kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda birçok resmi kurum tarafından meslek edindirme kursları açılmaktadır.

Buna göre yaygın eğitim yolu ile;

- I. Ev hanımlarının da ekonomiye katkı yapmasını sağlamak.
- II. Halkımızın meslek öğrenmesine yardımcı olmak
- III. İş kollarının ihtiyacı olan nitelikli insan yetiştirilmesini sağlamak

gibi hedeflerden hangilerine ulaşılacak istenmektedir?

- A) I ve II
 B) Yalnız II
 C) I ve III
 D) I, II ve III

8.

Osmanlı Devleti'nde esnaf loncaları Ahilik Teşkilatının bir devamıdır. Lonca Teşkilatının Ahilikten farkı sadece Müslüman esnaf Ahilik Teşkilatına katılabiliyorken loncalara gayrimüslim esnaf da katılabiliyordu. Loncaların kuruluş amacı tüccar ve sanatkâr olan üyelerin haklarını korumaktır.

Bu bilgilere göre;

- I. Lonca Teşkilatı, Ahi Teşkilatına göre daha kapsayıcıdır.
- II. Ahi teşkilatı dini özellik taşımaktadır.
- III. Loncanın kurulmasında divan üyeleri etkili olmuştur.

çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) I, II ve III

Geleceğin Senin Elinde

Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yaparız.

Öğreten Sorular

1

Meslek seçimi ile ilgili aşağıdaki kişilerin hangilerinin verdikleri bilgiler yanlıştır? İşaretleyiniz.

Kişiler meslek seçiminde bulunurken ilgi ve yeteneklerine uygun olup olmadığına bakmalıdır.

Meslek, bir kişinin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları belirlenmiş, belli bir eğitimle kazanılan, bilgi ve becerilere dayanan faaliyetlerdir.

Meslek seçiminde ailenin ve çevrenin etkisi özel yeteneklerimiz ve zekamızdan daha önemlidir.

Fiziksel özelliklerimiz, kişisel istek ve hedeflerimiz seçtiğimiz meslekleri etkilemektedir.

İkna gücü yüksek, dışa dönük insanlarla devamlı sıcak ilişki kurabilen girişimci niteliklere sahip olan bireylerin veterinerlik ve muhasebe gibi meslekleri seçmesi uygundur.

2

Aşağıdaki meslek görselleri ile "Ne iş yaparım?" bölümündeki bilgileri doğru bir şekilde eşleştirmesini yapınız.

9

1

4

6

3

5

2

8

7

Ne İş Yaparım?

1

Size nefis yemekler servis ederim.

2

İşim sizi istediğiniz yere ulaştırmak

3

Benim işim öğretmek.

4

Hastaları tedavi ederim.

5

Takımım için çalışırım.

6

Hayvan yetiştiriciliği yaparım.

7

İşim bozulan araç ve gereçleri tamir etmek.

8

Doktora yardım eder, hastalarla ilgilenirim.

9

Elbiselerinizi ben dikerim.

1.

Robotların teslimattan kişisel asistanlığa kadar yavaş yavaş hayatımıza dahil olduğu günümüzden bakınca, gelecekte robotların ve robotları özel görevlere programlayacak teknisyenlerin öneminin artacağını öngörmek zor değil. Robotlara alışmamız gerekecek ve robot teknisyeni de gelecekte en çok değer kazanacak mesleklerin başında gelecek gibi görünüyor.

Bu metne göre aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) İnsan yaşamı teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir.
- ☒ B) Robot teknolojisi geleneksel mesleklerin yok olmasına neden olmuştur.
- C) Teknoloji mesleki çalışmaları etkilemektedir.
- D) Gelişen teknoloji bazı mesleklerin önemini artıracaktır.

2.

Teknolojinin gelişimiyle birlikte bugünlerde en çok konuştuğumuz meselelerden biri de yapay zekâdır. Yapay zekâ temelde insan davranışlarının ve düşünme biçiminin makinelerle öğretilmesi ve makinelerin bağımsız düşünmelerini amaçlıyor. Yapay zekâ şu an konuşulduğundan çok daha fazla konuşulacak ve belki de yapay zekâ eğitmenliği geleceğin en gözde meslekleri arasında yerini alacaktır.

Yukarıda verilen açıklamaya göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) Yapay zeka, teknolojiden bağımsız gelişmiştir.
- ☒ B) Yapay zeka gelecekteki meslekleri etkileyecektir.
- C) Yapay zeka tüm ülkeleri aynı şekilde etkileyecektir.
- D) Yapay zekanın gelişmesinde yerleşik meslekler ve toplum kültürü etkili olmuştur.

3.

Gelecekte daha da artacağı düşünülen obezite, diyabet hastalığı ve beslenmeye bağlı diğer hastalıkların çözümü için neredeyse herkesin bir uzmandan yardım alması gerekebilir.

Yukarıda bahsedilen durum;

- I. Diyetisyenlik
- II. Ortopedi Uzmanlığı
- III. Genel cerrahlık

gibi mesleklerden hangilerinin önemi artacaktır?

- ☒ A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

4.

Yukarıda verilen konuşmalar dikkate alındığında;

- I. Her mesleğin zorluk derecesinin birbirinden farklı olduğu söylenemez.
- II. Zamanla kişinin meslek seçimi ile ilgili fikirleri değişebilmektedir.
- III. Meslek seçimi kişinin yaşından bağımsızdır.

gibi yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- ☒ B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

5. ve 6. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

Gelecekte otomasyon sistemlerinin daha da gelişmesi uzay bilimlerindeki ilerleme yazılım mühendislerine olan ihtiyacı artıracaktır. Yazılım mühendisi bankacılık, otomotiv, telekomünikasyon gibi sektörlerde kullanılan bilgisayar sistemlerinin yazılım kodlarını hazırlayan ve bu sistemlerin uygulamasını yapan kişidir.

5. Buna göre yazılım mühendisinin;

- I. Yaratıcı ve analitik düşünme
- II. Matematiksel bilgi ve yeteneğe sahip olma
- III. Sorunlara farklı çözümler bulabilme

gibi becerilerden hangilerine sahip olması beklenir?

- A) I ve II
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

6. Yukarıda anlatılan yazılım mühendisliğinin aşağıdakilerden hangisi ile önem kazandığı söylenebilir?

- A) Teknoloji
- B) Kültür
- C) Demokrasi
- D) Sanat

7. Yetenek ve ilgilerine uygun meslek seçen bireylerin işlerini severek yaptıklarını, mesleki başarılarının arttığını görüyoruz. Bu konuda doğru karar verebilmek için meslekleri ve kendinizi iyi tanımalı, seçeceğiniz mesleğin kendinize uygunluğunu ölçmelisiniz.

Bu bilgilere göre;

- I. Meslek tercihleri kişinin eğitim düzeyinden etkilenir.
- II. Kişi farklı meslekler arasından kendisine en uygun gördüğü mesleği seçmelidir.
- III. Kişinin mutlu olacağı düşündüğü mesleğe yönelmesi çok önemlidir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8. ve 9. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

Yapay zekâ uzmanlığı son yıllarda önem kazanan bir meslektir. Herhangi bir canlı organizmadan faydalanılmaksızın, tamamen yapay araçlar ile oluşturulan, insan gibi hareketler yapabilen makinelerin geliştirilme teknolojisidir. Yeni teknolojilere ilgi duyan, karmaşık problemlerle uğraşmaktan zevk alan, sıkı çalışma temposuna ayak uydurabilen kişilere uygun bir meslektir. Uzmanlara göre yapay zekâ uzmanlığının gelecekte çok daha geniş bir çalışma alanı bulunacaktır.

8. Yapay zekâ uzmanlığının;

- I. Uzay bilimleri
- II. Elektronik
- III. Savunma sanayi
- IV. Sağlık

gibi alanlardan hangilerinde çalışma olanaklarının olduğu söylenebilir?

- A) II ve III
- B) II, III ve IV
- C) I ve IV
- D) I, II, III ve IV

9. Yapay zekâ uzmanlığı alanında kendini geliştiren bir birey için;

- I. Karmaşık problemleri çözme becerisi gelişmiştir.
- II. Zihinsel işlemler ve faaliyetlere ilgi duymaktadır.
- III. Meslek seçiminde çevrenin etkisinde kalmıştır.

değerlendirmelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

Dijital Teknoloji Çağındayız

Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.

Öğreten Sorular

1

İnsansız Hava Araçlarının kullanım alanlarını merak eden Mert aşağıda verilen bilgileri dikkatlice okumuştur.

Drone ya da İnsansız Hava Araçları (İHA), günümüzde birçok farklı sektör tarafından aktif şekilde kullanılıyor. Özellikle son yıllarda popülerlik kazanmayı başaran drone'lar; reklamcılıktan kargo işlemlerine kadar çeşitli görevler üstlenebiliyor. Her ne kadar son yıllarda tanınmaya başlansa da drone veya İnsansız Hava Araçları'nın mazisi 20.YY'ın başlarına dayanıyor. Öncelikle savunma sanayiinde gözlem aracı olarak kullanılan drone'lar, 20.YY'da ulaşımın zor olduğu bölgelerde analizler yapmak amacıyla tercih edilmişti. Savunma alanında kullanılmasıyla birlikte, büyük bir kitlenin dikkatini çeken drone'lar; artık bireysel kullanımın dışında ticari amaçlı olarak da aktif şekilde tercih ediliyor.

Kaynak/GZT

Mert, aşağıdaki oklarla drone'nin kullanıldığı alanları vurmak istemektedir. Mert'in atışlarının doğru olabilmesi için aşağıdaki hedeflerden hangilerine isabetle vurması gerekir? Verilen kutucuklara işaretleyiniz.

1

Askeri-Ulaşım

2

Ekonomi-Teknoloji

3

Hukuk-Tarım

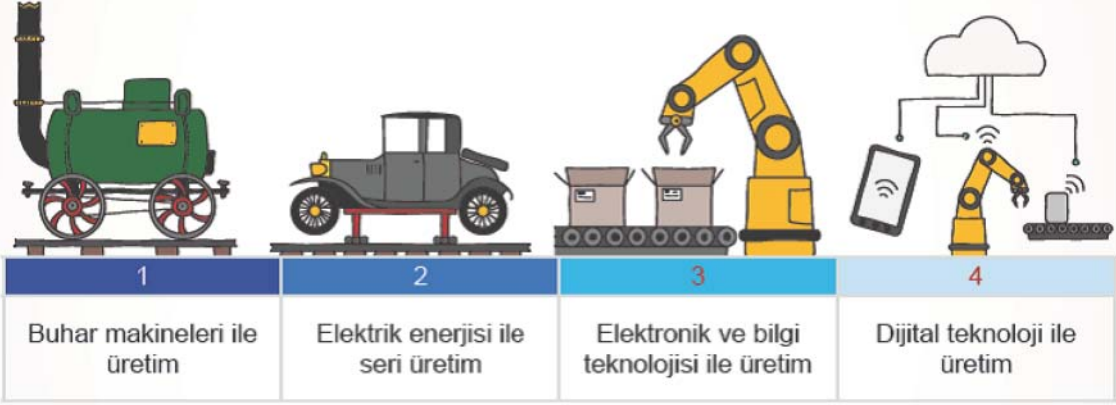
4

Tanıtım-Taşımacılık

2

Aşağıda üretim teknolojisinde yaşanan gelişmeleri gösteren bir görsel verilmiştir. Bu görseli bakılarak yapılan yorumları doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

	YORUM	DOĞRU	YANLIŞ
1.	Üretim teknolojisinde çok önemli gelişmeler yaşanmıştır.	✓	
2.	Üretim teknolojisinin ilk aşamasında buharla çalışan makineler üretilmiştir.	✓	
3.	Üretim teknolojilerinin günümüzde geldiği son noktada üretim elektronik ve bilgi teknolojisi ile yapılmaktadır.		✓
4.	Üretim teknolojileri değişim ve gelişime kapalıdır.		✓
5.	Dijital teknoloji ile üretimde çalışan makinenin kontrolü uzaktan bağlantı yolu ile yapılabilmektedir.	✓	

3

Aşağıda verilen bilgilerden e-ticaretin sağladığı faydalar ile ilgili olanları kutucukların altındaki daireye işaretleyiniz.

1.

Sanayi Devrimi'nden günümüze kadar geçen süreçte, insanların yaşam seviyesiyle birlikte üretim, dağıtım ve tüketim sektörleri de hızla gelişti. Sanayi toplumu, yerini bilgi toplumuna bıraktı. Kısa sürede bilgisayar, televizyon, uzay araçları, robot, nanoteknoloji, cep telefonu, uydu ve Genel Ağ gibi sayısız yenilikle tanıştık. Tarım, hayvancılık, madencilik, ticaret, sanayi, ulaşım ve iletişim gibi birçok ekonomik faaliyet ise bilgi toplumunun gerektirdiği şekilde gelişti ve değişti.

Bu bilgilere göre;

- I. Bilgi toplumu sanayi toplumundan önce gerçekleşmiştir.
- II. Bilginin gelişmesi insan yaşamını farklı alanlarda etkilemiştir.
- III. İktisadi faaliyetler bilgi toplumundan etkilenmemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

2.

İnsanlık tarihinin en önemli gelişmelerinden biri olan tarım devrimi üretim, taşımacılık ve iletişim amacıyla hayvan emeğini insan emeğiyle birleştirdi. Gıda üretiminin artması nüfusun artmasına neden oldu. Tarım Devrimi'ni XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gündeme gelen Sanayi Devrimi izledi.

Sanayi Devrimi'nin sonuçları için;

- I. Kas kuvvetinden mekanik kuvvete geçilmiştir.
- II. Üretim yöntemlerinde ve miktarlarında değişikliklere neden olmuştur.
- III. Ham maddeye duyulan ihtiyacı azaltmıştır.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

3.

Malatya'da iki bahçede kurulan Tahmin ve Erken Uyarı Sistemi ile çiftçilerin cep telefonlarına uyarı mesajı gönderiliyor. Zirai don tehlikesinin yanı sıra hava durumuna göre olası hastalık ve zararlıların meyve ağaçlarına vereceği zarar 3-7 gün önceden tespit ediliyor. Üreticileri kısa mesajla bilgilendiren sistem elde edilecek ürünün ne kadar olabileceği konusunda da tahminde bulunuyor.

(Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Teknoloji yaşamı kolaylaştırmaktadır.
- II. Teknoloji, bilgiden bağımsız ilerlemektedir.
- III. Teknoloji tarım alanında kullanılabilmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

4.

Akıllı işletim sistemine sahip olan telefonlar ile eşleştirilebilen akıllı saatler, telefona ulaşmaya gerek kalmadan birçok uygulamanın çalıştırılabileceği yeni nesil kol saatleridir. Bunların gelen aramaları cevaplama, reddetme, kısa mesajlarınızı okuyup cevaplama, e-postanızı yönetme, fotoğraf çekme, video ve ses kaydı yapma, müzik dinleme, nabız ölçme gibi özellikleri vardır.

Bu bilgilere göre akıllı saatler;

- I. Sağlık
- II. Eğlence
- III. İletişim
- IV. Ulaşım

gibi alanlardan hangilerinde kullanılabilmektedir?

- A) Yalnız IV
B) III ve IV
C) I ve III
D) I, II ve III

5.

Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişe "e-ticaret" denir. E-ticaret ticari işlemlerin elektronik ortamda en basit, hızlı, verimli ve güvenli şekilde yapılmasıdır.

E-ticaret ile ilgili;

- I. Binlerce müşteri beklemeksizin aynı anda alışveriş ve ödeme yapılabilir.
- II. E-ticaret geleneksel alışverişe göre müşterinin zaman kaybını azaltır.
- III. E-ticarete süreçlerin büyük kısmı dijital ortamda yürütüldüğü için güvenlik problemi asla yoktur.
- IV. Satış yerlerine gitmeden tüketiciye alışveriş imkanı sunar.

verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) I B) II C) III D) IV

6. E-ticaret; ticari işlemlerin elektronik ortamda en basit, hızlı, verimli ve güvenli şekilde yapılmasıdır.

E-ticaret ile ilgili;

- **Fevzi:** E-ticarete tüketiciler aynı anda çok sayıda ürün çeşidini görebilir.
- **Meryem:** E-ticaret ulaşım sorunu ve giderlerini azaltır.
- **Sibel:** E-ticaret ile genel Ağ üzerinden bilet alımı gibi işlemler çok zaman almaktadır.
- **Yunus:** E-ticarete müşteriler farklı firmaların web siteleri ve farklı ürünleri arasında hızlıca fiyat araştırması yapabilir.

öğrencilerden hangisinin yaptığı yorum yanlıştır?

- A) Yunus B) Meryem
C) Sibel D) Fevzi

7.

Yukarıda anlatılan durumun;

- I. Ulaşım
- II. Teknoloji
- III. Üretim

alanlardan hangilerinde yeni gelişmelere zemin hazırlaması beklenir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III
C) I ve II D) I, II ve III

8. Teknolojik gelişmeler ile beraber;

- Sulama, gübreleme, tarımsal araçlar ve üretimde teknolojinin gücü devreye girdi. Modern çiftliklerde artık hayvanlar cep telefonundan takip ediliyor.
- Seraların sıcaklık seviyesi tek tuşla ayarlanabiliyor.
- Cep telefonu operatörleri çiftçilere yeni uygulamalar sunarak büyük kolaylıklar sağlıyor.

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Teknoloji, tarımsal faaliyetleri ve hayvancılığı etkilemektedir.
- II. Çiftçiler, iletişim alanında teknolojiden faydalanmaktadır.
- III. Teknolojik gelişmeler sanayideki üretimi daha çok artırmıştır.

çıkarımlardan hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III
C) I ve II D) I, II ve III

1. Aşağıda Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün amblemi verilmiştir.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) ile ilgili;

- I. Bitki ve hayvan ürünlerini arttırmaya çalışmaktadır.
- II. Ürünleri çeşitlendirmeyi önemsemektedir.
- III. Bitkilerde ve hayvanlarda kaliteyi yükseltmeye çalışmaktadır.

gibi bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

2. Türk-İslam devletlerinde;

- Yol, köprü, kanal, kemer, bent, çeşme, sebil, kaldırım, kervansaray, deniz feneri vakıflar tarafından yapılırdı. Bu yapıların her türlü masrafı vakıflar tarafından karşılanırdı.
- Kale, istihkâm, gemi, top, dökümhane, saraçhane yapımını gerçekleştiren vakıfların yanı sıra savaşta başarı gösteren askerlere yardım eden vakıflar da vardı.

Bu bilgilere göre;

- I. Vakıflara en fazla desteği saray görevlileri vermiştir.
- II. Vakıflar ordunun çeşitli ihtiyaçlarını karşılamışlardır.
- III. Vakıflar birçok alanda hizmet vermişlerdir.

yargılardan hangilerine ulaşmaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

- 3.

Genel Ağ haberi

T.C Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yukarıda verilen kampanyası;

- I. LÖSEV
- II. TEV
- III. YEŞİLAY
- IV. TEMA

gibi sivil toplum kuruluşlarından hangisinin çalışma alanına girmektedir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

4. Günümüzde meydana gelen çeşitli gelişmelere bağlı olarak traktörler ve biçerdöverler başta olmak üzere diğer gelişmiş araçlarla büyük tarım alanları kas gücüne gerek duyulmaksızın ekip biçilmeye, sulanmaya ve buralardan ürün toplanmaya başlandı.

Bu açıklama ile aşağıdaki kavramlardan hangisi arasında bağlantı kurulamaz?

- A) Makineleşme
B) Teknoloji
C) Verimlilik
D) Geleneksellik

5.

Aslında herkes dahidir. Ama siz kalkıp bir balığı, ağaca tırmanma yeteneğine göre yargıyorsanız, tüm hayatını aptal olduğuna inanarak geçirir.

Albert Einstein

Albert Einstein yukarıdaki sözüyle eğitimde;

- I. Sahip olunan fiziki özelliklerin
- II. Kişisel yeteneğin
- III. Nüfusun eğitim olanaklarının

gibi unsurlardan hangisinin önemini vurgulamıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

☒ C) I ve II

D) I, II ve III

7.

- Gelecekte Akıllı Fabrika Dönemi veya Akıllı Üretim Döneminin önemi giderek artacak.
- Uzmanlara göre ileride "Sanayi 4.0" olarak da adlandırılan yeni dönemde her biri farklı bilgisayarlar tarafından yönlendirilen makineler bir bütün olarak ana bilgisayarların kontrolüne girecek.
- Daha önce tek tek makineleri yöneten bilgisayarlar, bundan sonra fabrikaları yönetecek.

Akıllı fabrika döneminde;

- I. Seri üretim
- II. Mekanikleşme
- III. Hızlı sanayileşme

gibi gelişmelerden hangilerinin önem kazanması beklenir?

A) Yalnız I

B) I ve II

☒ C) I ve III

D) I, II ve III

6.

Gelecekte teknolojinin gelişimine bağlı olarak birçok yeni meslek ortaya çıkacaktır. İyi eğitim almış, kendini farklı alanlarda geliştirmiş, sosyal becerilere sahip nitelikli bireyler bu değişim karşısında başarılı olacaklardır.

Bu açıklamaya göre;

- I. Donanımlı bireyler ortaya çıkacak yeni mesleklerden olumlu etkileneceklerdir.
- II. Teknoloji yeni mesleklerin ortaya çıkmasını etkileyecektir.
- III. Mesleklerin maddi getirisi kişilerin o mesleği seçmesinde etkili olacaktır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

☒ C) I ve II

D) I, II ve III

8.

Cumhuriyetin ilk yıllarında tarımın geliştirilmesi ve işletmecisi olan köylünün kalkınması için çalışmalar yapılmıştır. 1920'li yıllarda izlenen iktisat politikasının esasları büyük ölçüde Şubat 1923'te İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde kararlaştırılan ilkelere dayandırılmıştır.

Yukarıda verilen bilgiler aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

A) Siyasi

B) Kültürel

☒ C) Ekonomi

D) Askeri

1. ve 2. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplayınız.

“XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti’nde bazı topraklar hak etmeyen ve tarımdan anlamayan kişilere tımar toprağı olarak verilmeye başlandı. Yeniçerilerin tımarları ele geçirmesi, sipahilerin sayılarının azalması, dirlik gelirlerin azalmasına yol açtı. Bu nedenlerle bozulan Dirlik Sistemi 1839’da kaldırıldı.”

1. Buna göre;

- Tımar sistemi XVII. yüzyıldan itibaren bozulmaya başlamıştır.
- Tımar sisteminin bozulmasının tek bir nedeni bulunmaktadır.
- Bazı kişilerin haksız kazanç elde etme çabaları tımar sisteminin bozulma nedenlerindendir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve III
D) I, II ve III

2. Tımar (dirlik) sisteminin bozulması ve kaldırılması Osmanlı Devleti’ni;

- Ekonomik
- Tarım
- Askeri

gibi alanlardan hangilerinde olumsuz etkilemiş olabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

3.

Osmanlı Devleti’nde günümüz ilkokullarına denk gelen sibyan mekteplerinden medreselere kadar tüm eğitim faaliyetleri vakıflarca sunulurdu. Vakıf mektep ve medreselelerinde ders veren hocaların maaşları da vakıf tarafından karşılanırdı.

Bu durum Osmanlı Devleti’nin;

- Sosyal devlet olması
- Eğitime önem verilmesi
- Eğitimin sadece devletin işi olması

özelliklerinden hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

4.

Aşağıda Meşrutiyet Dönemi’nde açılan farklı eğitim kurumları verilmiştir.

Mülkiye Baytar Mektebi Alisi	Sanay-i Nefise Mektebi	Kadastro Mek- teb-i Âlisi
---------------------------------	---------------------------	------------------------------

Yukarıda verilen okulların;

- Haritacılık
- Sanat
- Hayvancılık
- İletişim

gibi alanlardan hangilerine yönelik açıldığı söylenemez?

- A) I ve III
B) Yalnız IV
C) I ve IV
D) I, II ve III

5.

Günümüzde birçok ülkede zamanla bölgeler arası ticari faaliyetlerin gelişmesi ülke ekonomisinin gelişmesi ulaşım yollarının da daha iyi olmasına neden olmuştur. Böylece ürünler daha hızlı ve güvenli tüketiciye ulaştırılabilmektedir. Bu durum demiryolu, denizyolu ve havayolu içinde geçerlidir.

Son yıllarda drone kullanımının artması taşımacılıkta;

- I. Karayolu
- II. Hava yolu
- III. Deniz yolu
- IV. Demir yolu

gibi yollardan hangisini daha çok etkilemiştir?

- A) I **B) II** C) III D) IV

6.

Toplum içerisinde siyasi idarenin bir parçası olmayan ve toplumsal hizmet alanında etkinlik gösteren kurumlar sivil toplum kuruluşlarını oluşturmaktadır.

Yukarıdaki şemada verilen soru işaretli yerlere aşağıdakilerden hangisinin yazılması doğru değildir?

- A) Sendikalar B) Vakıflar
C) Valilikler D) Kooperatifler

7.

ASELSAN (Askerî Elektronik Sanayi) ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı üç yeni proje için iş birliği yaptı. Proje kapsamında traktörlerin sürücüsüz kullanımı, özel kameralar taşıyan insansız hava araçlarıyla bitki hastalık ve zararlılarının tespiti sağlanacak.

(Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)

Bu uygulama ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı;

- I. Tarımda üretimi artırma
- II. Zamandan tasarruf sağlama
- III. Bitkileri koruma ve geliştirme

hedeflerinden hangilerini amaçlamaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
 C) I ve II **D) I, II ve III**

8.

Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişe "e-ticaret" denir. E-ticaretin çeşitli olumsuzlukları da vardır.

E-ticaretin olumsuzlukları ile ilgili;

- I. Kimlik hırsızlığı ve şifrelerin çalınma durumu ortaya çıkabilir.
- II. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde müşterinin ürünü canlı olarak görüp inceleme ve deneme şansı yoktur.
- III. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde kredi kartı kullanımı sadece belli zamanlarda hukuki sorun yaratabilir.

bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I **B) I ve II**
 C) I ve III D) I, II ve III

1. Aşağıdaki bilgilerde ülkemizde yaşanan koronavirüs döneminde genel ağ üzerinden yapılan ticaret ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Yandaki bilgilere göre;

- Genel ağ üzerinden yapılan alışverişler aynı gün içinde adrese teslim edilmektedir.
- Yaşanan süreç e-ticaret faaliyetlerini etkilemiştir.
- Koronavirüs döneminde genel ağ üzerinde yapılan bazı ürünlerin satışı artarken bazılarının ise satışı düşmüştür.
- E-ticaret sadece olağanüstü dönemlerde kullanılabilen bir alışveriş sistemidir.

Çıkarımlarından hangileri yapılamaz?

- A) I ve II
B) II ve III
C) I ve IV
D) I, II ve IV

2 ve 3. Soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

2.

"Ben Cenk. Hayalimde aşçılık okuluna giderek başarılı bir şef olmak var. Yemek yapmak çok hoşuma gidiyor ve yaptığım yemekler çok beğeniliyor. Babam pilot olmamı istiyor, annem ise beni doktor olarak görmek istediğini ifade ediyor. Babama göre pilotluk çok ender yapılan ve çok iyi para kazanılan bir meslek. Annemde doktorluğun büyük bir itibarı olduğunu düşünüyor. Onların düşüncesi benim için çok önemli fakat ben meslek seçimimde ilgi ve yeteneklerimin doğrultusunda karar vermek istiyorum. Ayrıca hastane ortamı her zaman beni germiştir. Yüksek olmak ise bana güvensizlik hissi veriyor. Bu durumu ailemle görüşmeye karar verdim."

Buna göre Cenk hakkında;

- Meslek seçiminde doğru bir yol izlemektedir.
- Meslek seçiminde bilinçli bir birey olarak hareket etmektedir.
- Ailesinin etkisinde kalmayarak yanlış bir davranış sergilemektedir.

Çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Buna göre Cenk'in sarf ettiği;

- Yemek yapmak çok hoşuma gidiyor ve yaptığım yemekler çok beğeniliyor.
- Babam pilot olmamı istiyor, annem ise beni doktor olarak görmek istediğini ifade ediyor.
- Babama göre pilotluk çok ender yapılan ve çok iyi para kazanılan bir meslek.

sözlerden hangileri meslek seçiminde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda karar verdiğini göstermektedir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I, II ve III

4.

Üretim süreçlerinin elektronik ve bilgi teknolojileri ile otomasyonu sağlandı. İlk programlanabilir akıllı kontrol cihazı üretildi.

III. Sanayi Devrimi

Bilişim teknolojisi ürünlerinin ve Genel Ağ'ın üretimin aşamalarına katılması sağlandı.

IV. Sanayi Devrimi

Bu bilgilere göre;

- I. Üretimde teknolojinin etkisi giderek artmıştır.
- II. Genel ağın üretim aşamalarına katılması IV. Sanayi devriminde gerçekleşmiştir.
- III. Tüm sanayi devrimleri aynı ülkede ortaya çıkmıştır.

Yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III **C) I ve II** D) I, II ve III

5.

- **Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü:** Bitki ve hayvan ürünlerini arttırmaya, ürünleri çeşitlendirmeye ve kaliteyi yükseltmeye çalışır.
- **GAP İdaresi Başkanlığı:** Ekonomik yapıyı geliştirerek GAP Bölgesi'ndeki gelir düzeyini yükseltmek ve böylece bu bölge ve diğer bölgeler arasındaki gelir farklılığını azaltmak amacıyla oluşturulmuştur. Bir diğer amacı kırsal alandaki verimliliği ve istihdam olanaklarını artırmaktır.

Yukarıda verilen Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile GAP İdaresi Başkanlığı'nın ortak amacının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Tarımsal kalkınmayı sağlama** B) Kırsal nüfus oranını azaltma
C) Tarımsal ithalatı artırma D) Ülkenin maden sanayisini geliştirme

6.

Edirne'de Halk Eğitim Merkezi kursiyerleri, öğretmenleri ile birlikte **İğdır'da görev yapan Mehmetçiklere Üşümesinler diye bere örüp el havlusu işliyor.**

Genel Ağ Haberi

Yukarıda verilen bilgiye göre ülkemizde meslek edindirme merkezlerinin düzenlemiş olduğu bu faaliyetlerin;

- I. Kişilerin el becerilerinin gelişmesi
- II. Bireylerin meslek öğrenmesi
- III. Kişilerin topluma faydalı olması

durumlarından hangilerine katkı yaptığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III **D) I, II ve III**

1. Osmanlı Devleti'nde tımar arazisi gelirine göre has, zeamet ve tımar olmak üzere üçe ayrılmıştır.
- **Has:** Senelik geliri 100 bin akçeyi geçen tımarlardır. Padişah ve hanedana mensup kişilere verilen topraklardır.
 - **Zeamet:** Senelik geliri 20 bin akçeden 99.999 akçeye kadar olan dirliklere denir. Subaşı gibi memurlara, eyalet merkezlerindeki defterdarlara ve sancaklarda alay beylerine verilirdi.
 - **Tımar:** Senelik geliri 19.999 akçeye kadar olan dirliklere denir.

Yukarıda verilen bilgilere bakılarak;

- I. Osmanlı Devleti'nde tımar arazisinin bölümlere ayrılmasında senelik geliri etkili olmuştur.
 II. En büyük geliri getiren topraklar padişah ve ailesinin kullanımına verilmiştir.
 III. Osmanlı'da toprak sistemi farklı bölgelerde farklı şekillerde uygulanmıştır.

Çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

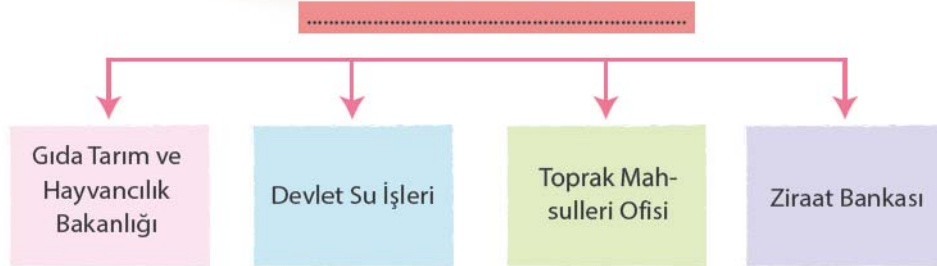
2. Aşağıda üretimi etkileyen görseller ve bu görsellere ait bilgilere yer verilmiştir.

	Bilgiler
1	a Üretim faaliyetleri ile ulaşım ağları arasında sıkı bir ilişki bulunur.
2	b Üretim fabrikalarda ve modern tesislerde yapılmaktadır.
3	c İletişim araçlarının gelişimi ürünlerin kısa sürelerde pazarlanmasını sağlar.

Yukarıdaki görsellerin ve bilgilerin doğru eşleştirilmesi hangi seçenekte yapılmıştır?

- A) 1-a ; 2-b ; 3-c B) 1-b ; 2-c ; 3-a C) 1-a ; 2-c ; 3-b D) 1c ; 2-b ; 3-a

- 3.

Yukarıdaki diyagrama başlık olarak aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Türkiye'de tarımı destekleyen kuruluşlar
 B) Ülkemizde orman arazisini artırmak için çalışan kuruluşlar
 C) Ülkemizde tohum ıslah çalışması yapan kurumlar
 D) Türkiye'de madencilik faaliyetlerini yürüten özel kurumlar

4.

	Sanayi İnkılâbı öncesi	Sanayi İnkılâbı sonrası
I	Üretimin temel alanları tarım ve hayvancılıktır.	Üretim alanı genişlemiş ve birçok yeni ürün ortaya çıkmıştır.
II	İnsan gücüne dayalı üretim yapıyordu.	Makine gücüne dayalı seri üretime geçilmiştir.
III	Demir yolu, buharlı lokomotif, gibi araçlarla insanlar uzak mesafeleri yakınlaştırmıştır.	Uzak yerler insanoğlu için önemli bir sorundur.
IV	Üretim ve tüketim kısıtlıdır.	Üretilen ürün miktarı artmıştır.

Yukarıda verilen tablonun doğru olabilmesi için numaraları bilgilerden hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

5 ve 6. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplayınız.

Fatih Sultan Mehmed Han'ın 1470 Tarihli Vakfiyesinin Hayır Şartları

Yatağa düşmüş, evine doktor getirme imkânı olmayan hastalara başvurmaları hâlinde doktor gönderilmesi.

İmarete gelen misafirler, görevliler tarafından güler yüzle karşılanıp misafir olarak kalmak isterse üç günden çok olmamak üzere misafir edilip yeme-içme ihtiyaçlarının karşılanması.

5. Fatih Sultan Mehmed Han'ın vakfiyesine bakılarak;

- I. Sağlık, barınma, beslenme konularında hassasiyet gösterilmiştir.
- II. Toplumsal dayanışmaya çok güzel bir örnek sergilenmiştir.
- III. Halkın çeşitli sorunlarına çözüm üretilmeye çalışılmıştır.
- IV. Muhtaç kişilerin ihtiyaçları devlet hazinesinden karşılanmıştır.

cıkarımlarından hangileri yapılabilir?

A) I, II ve III

B) I, II ve IV

C) I, III ve IV

D) I, II, III ve IV

6. Fatih Sultan Mehmed Han'ın yukarıda verilen uygulamaları ile aşağıdakilerden hangisine önem verdiği söylenebilir?

A) Kültürel birlik

B) İnsani değerler

C) İktisadi çalışmalar

D) Bireysel çıkarlar

Beceri Temelli Sorular

TEST – 3

1. Eskiden mesleki eğitimden geçmeyen birisi dükkân açamazdı.
- Öncelikle bir ustanın yanında “yamak” olabilmek için on yaşını doldurmak gerekirdi.
 - İki yıl “yamaklık” yaptıktan sonra “çırak” olunurdu.
 - Yamaklıktan çıraklığa geçerken “şed” adı verilen bir tören düzenlenirdi.
 - Şed törenine çocuğun babası, ustası ve şehirdeki esnafların piri de katılırdı.

Bu açıklamaya göre;

- I. Mesleki eğitimin belli aşamaları bulunmaktadır.
- II. Çıraklığını bitiren her kişi ustalık belgesini almaktadır.
- III. Bireyin Şed töreni düzeyine gelebilmesi için sabırlı davranması gerekir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

2.

Türk Kızılay

2 saat

Yemen açlık, kolera, çatışmalar ve hava saldırıları sonucunda bedelini sivillerin ödediği büyük bir insanlık dramına sahne oluyor. 168 çağrı merkezimizi arayarak bağış yapabilir, Yemen'e umut olabilirsiniz.

Genel Ağ haberi

Kızılay yukarıda verilen kampanyası ile;

- I. İnsanlığa hizmet etme
- II. Uluslararası dayanışmayı sağlama
- III. Ülkeler arası işbirliğini artırma

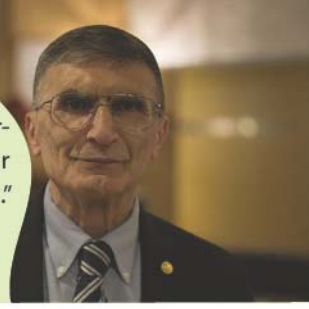
gibi amaçlardan hangilerine ulaşmayı hedeflemektedir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

3.

"Herkes çocuğum doktor, mühendis olsun istiyor. Oysaki yeni nesil yetiştirecek, bilimsel çalışmalar yapıp onları öğrencilerine aktaracak öğretmenlere Türkiye'nin çok ihtiyacı var. Öğretmenler doktorlar kadar para kazanmalı. Meslek daha cazip olmalı..."

Prof. Dr. Aziz Sancar
Nobel Ödüllü Türk Bilim adamı

Prof. Dr. Aziz Sancar'ın yukarıdaki açıklamasına göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılmaz?

- A) Bilimsel çalışmalar yapılmalıdır.
- B) Öğretmenlik mesleği cazip hale getirilmelidir.
- C) Öğretmenlere değer verilmeli ve öğretmenlerin geliri artırılmalıdır.
- D) Meslek eğitimi ilkokuldan sonra başlanmalıdır.

4.

Bırakın çocuklar hayal kursun....

İlkokulda kara tahtaya çizdiği, lise yıllarında ise atık malzemelerden yaparak havalandırmayı başardığı uçak için azmedip çalışan ve üniversite sınavında ilk 3 bine girmeyi başaran Bayburtlu Oğuz Eren Güneş, hayali olan uçak mühendisliği bölümüne yerleşti.

Bu bilgilere göre;

- I. Kişinin ilgileri meslek seçimini etkilemektedir.
- II. Meslek tercihleri her yaşta değişebilmektedir.
- III. Bireyler istedikleri mesleğin gereklerini yerine getirmelidir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

ETKİN VATANDAŞLIK

Demokrasi Serüveni

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Atatürk'ten Milletimize Armağan

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Cumhuriyeti Seviyorum

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Hâkimiyet Milletindir

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ünite Değerlendirme Testi 1

Beceri Temelli Test 1

6. Ünite

Kazanımlar

Demokrasi Serüveni

- Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.

Atatürk'ten Milletimize Armağan

- Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.

Cumhuriyetimi Seviyorum

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.

Hâkimiyet Milletindir!

- Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.

Demokrasi Serüveni

Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklarız.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda sağ ve sol tarafta verilen kelime ve cümle gruplarını eşleştiriniz?

1	Milli İrade	2	Tüm vatandaşların politikasını şekillendirmede eşit haklara sahip olduğu bir yönetim biçimidir.
2	Demokrasi	1	Amasya Genelgesi'nde geçen; "Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." ifadesi ile ön plana çıkarılan kavramdır.
3	İnsan Hakları Bildirgesi	4	Demokrasi ilk olarak ve doğrudan uygulandığı şehir devletleri olarak yaşayan uygarlığın adıdır.
4	Eski Yunan	3	Dünyadaki tüm insanların eşit doğduğunu ve eşit yaşamaları gerektiğini, insanların zulme karşı direnme hakkı vurgulayan belgenin adıdır.
5	Kut anlayışı	7	1789 yılında meydana gelen bu olay ile Avrupa'da eşitlik, hürriyet, anayasa gibi kavramların önem kazandı.
6	Magna Carta Libertatum	5	Eski Türk töresine göre hükümdarın ülkeyi yönetme yetkisini tanrıdan alması anlayışının adıdır.
7	Fransız İhtilali	6	İngiltere'de kralın yetkilerini halk adına sınırlayan Büyük Sözleşme olarak adlandırılan gelişmedir.
8	TBMM'nin açılması	9	Osmanlı Devletinde ilk kez halkı oyları ile oluşturulan meclisin adıdır.
9	Mebusan Meclisi	8	Atatürk 23 Nisan 1920 yılında bu gelişmeye imza atarak milli egemenlik ilkesine dayalı yeni Türk devletini kurmuş, ülke yönetiminde halkın söz sahibi olacağını göstermiştir.
10	Divan-ı Humayun	10	Osmanlı Devleti'nde danışma organı olarak çalışan ve son kararın padişaha ait olduğu kurumdur.

2

Aşağıdaki bilgilerde boş bırakılan yerleri uygun kelimeler ile doldurunuz.

1. **Demokrasi** insanın sırf insan olması nedeniyle sahip olduğu hak ve hürriyetlerini kullanmasına imkan tanıyan yönetim biçimidir. **Magna Carta**
2. İngiltere'de 1215'te kral ile soylular arasında imzalanan **Libertatum** ile kralın yetkileri ilk defa sınırlandırılmıştır.
3. 1789'da yaşanan **Fransız İhtilali**, krala karşı halk ayaklanması ile başlamış, İnsan ve Yurttaşlık Hakları Bildirgesi'nin yayımlanması gibi önemli sonuçlar doğurmuştur.

3

Aşağıdaki şemada demokrasinin temel ilkeleri verilmiştir.

Demokrasinin temel ilkeleri ile ilgili verilen kişilerden hangilerinin yaptığı açıklama doğrudur? İşaretleyiniz.

Berrak

Eşitlik anlayışında yasalar herkese aynı biçimde uygulanır; herhangi bir kişiye, aileye, zümreye ayrıcalık tanınmaz.

Ali

Milli egemenlik yönetme yetkisinin millete ait olması demektir.

Hasan

Katılım sayesinde yurttaşlar seçme ve seçilme haklarıyla yönetime iradesini yansıtır.

Güler

Devletin yaptığı bütün işler yargı denetimine açıktır. Bu durum hukukun değişkenliği ile ilgilidir.

Alper

Halk, temsilcilerine kendisi adına yönetme yetkisini belirli bir süre için verir. Bu durum seçme ve seçilme ile ilgilidir.

1-2. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplayınız.

Eski Yunan'da olduğu gibi halkın bir yerde toplanıp oy kullanarak karar vermesi Günümüzde ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede de temsili bu yöntem demokrasi yöntemi olarak uygulanmaktadır. Bu yöntemde halk kendisini temsil edecek kişileri seçer, o kişiler halk adına halk için kararlar alır. Meclis bir kararı almakta zorlanır ve kendi içinde uyuşmazlığa düşerse bu yetkiyi halka verir. Halk oylaması yapılarak karar alınır. Halk oylaması yarı doğrudan demokrasi uygulamasıdır.

1. Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Demokrasilerde halk oylaması yapılabilir.
- II. Her demokratik ülkede cumhuriyet rejimi bulunmaktadır.
- III. Türkiye'de temsili demokrasi yöntemi uygulanmaktadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- ☒ C) I ve III
- D) I, II ve III

2. Açıklamada verilen noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) bir demokrasi örneği değildir.
- ☒ B) doğrudan demokrasidir.
- C) güçler birliğidir.
- D) yarı doğrudan demokrasidir.

3. Eski Türklerde günümüzdeki TBMM'ye benzeyen kurultay adı verilen bir meclis vardı. Bu meclis hakanın başkanlığında hatunun ve devletin ileri gelenlerinin huzurunda toplanırdı.

Bu bilgiye bakılarak ilk Türk devletleri ile ilgili;

- I. Kadın ülke yönetiminde söz sahibidir.
- II. Demokrasi örneklerine rastlanılmaktadır.
- III. Kurultay ve TBMM benzer özellikler göstermektedir.

çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- ☒ D) I, II ve III
- C) I ve II

4. 1948'deki "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" ile devletler bireylere tanınan hak ve özgürlükleri güvenceye almak için uzlaşmışlardır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin;

- I. Özgürlükler
- II. Demokrasi
- III. Evrensel hukuk

unsurlardan hangilerine katkı yapması beklenir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- ☒ D) I, II ve III
- C) I ve III

5.

Günümüz demokrasinin temelleri Eski Yunan toplumunda ortaya çıkmıştır. Eski Yunan'da birbirinden bağımsız site adı verilen kent devletleri vardı. Bu sitelerde halk agora adı verilen meydana toplanıp bir meclis oluşturuyordu. Yasaları kabul eden, savaşa, barışa ve vergi toplanmasına karar veren organ bu meclisti. Meclise sadece şehrin mahallelerinden seçilen hür erkek yurttaşlar katılabiliyordu. Bu uygulama tarihte bilinen ilk demokrasi örneğidir.

Bu parçaya göre eski Yunan demokrasisi için;

- I. Tarihte demokrasinin ilk örnekleri uygulanmıştır.
- II. Mecliste toplumun her kesimi temsil edilmiştir.
- III. Babadan oğula geçen bir sistem bulunmaktadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- ☒ D) I, II ve III
- C) I ve III

6.

Osmanlı Devleti'nde 1876'da I. Meşrutiyetin ilanı ile ilk anayasa (Kanun-i Esasi) hazırlanmış ve kanun önünde eşitlik ve birey haklarının anayasa güvencesine alınması sağlanmıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde halk ilk kez seçme ve seçilme hakkını kullanmıştır. Halk tarafından seçilen meclise "Meclis-i Mebusan" adı verilmiştir.

Bu metin Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisinin güç kazandığını göstermektedir?

- ☒ A) Demokratik değerlerin
- ☐ B) Padişahın otoritesinin
- ☐ C) Devletin ekonomik gücünün
- ☐ D) Dini ve kültürel değerlerin

7.

- İnsan Hakları Bildirgesi; İnsanların eşit doğduğunu ve eşit yaşamaları gerektiğini, her türlü egemenliğin esasının millete dayalı olduğunu ve mutlak egemenliğin bir kişi ya da grubun elinde bulunamayacağını ifade eder.
- Ülkemizde 23 Nisan 1920'de Ankara'da egemenliğin millete ait olduğu ilk meclis kuruldu.

Bu metne göre;

- I. İnsan Hakları Bildirgesi monarşik yönetime karşı değildir.
- II. Türkiye egemenliği millete vererek İnsan Hakları Bildirgesi'ne uygun davranmıştır.
- III. Meclisin açılmasıyla halkın yönetimde daha etkili bir duruma gelmesi sağlanmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- ☒ A) Yalnız I
- ☐ B) I ve II
- ☒ C) II ve III
- ☐ D) I, II ve III

8.

Demokrasi yönetimlerinde bireyler düşüncelerinde ve davranışlarında özgürdür. Herhangi bir kısıtlamaya veya zorlamaya bağlı olmaksızın düşüncelerini açıklayabilirler ve istedikleri davranışları yapabilirler.

Buna göre demokratik devletler için;

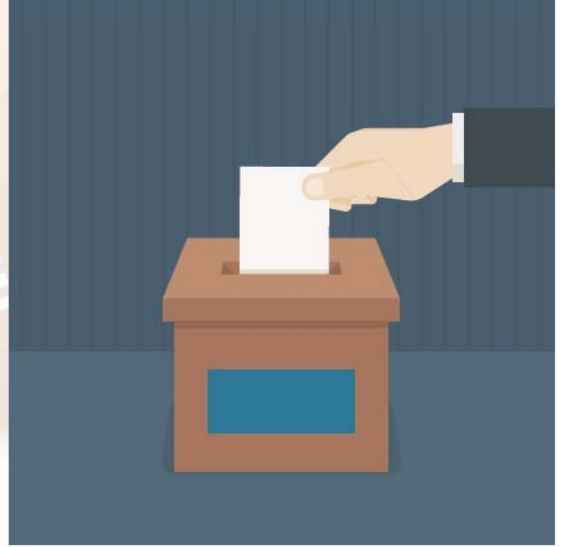
- I. Demokratik yönetimlerde ifade özgürlüğü gelişmiştir.
- II. Demokratik ülkeler insanların özgürlüğünü önemsemektedir.
- III. Olağanüstü dönemlerde demokratik ülkeler bireylerin bazı haklarını kısıtlayabilir.

çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- ☒ A) I ve II
- ☐ B) I ve III
- ☒ C) II ve III
- ☐ D) I, II ve III

9.

Demokratik devletlerde oy verme işlemi gizli yapılırken oyların sayılma işlemi açık yapılır.

Bu uygulama ile;

- I. Seçimlerin güvenilirliğini artırma
- II. Halkın iradesinin yönetime yansımını sağlama
- III. Dini değerlerin yönetimde etkinliğini artırma

amaçlarından hangileri hedeflenmektedir?

- ☐ A) Yalnız I
- ☒ B) I ve II
- ☐ C) II ve III
- ☐ D) I, II ve III

NARİT

1. 24 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı ile Osmanlı Devleti'nde parlamenter yönetime geçilmiş ve halk seçme seçilme hakkını kullanarak seçimlere katılmıştır.

Yukarıda verilen durum;

- I. Milli egemenlik
- II. Katılım
- III. Halk iradesi

gibi kavramlardan hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2.

Demokrasi yönetimlerinde bireyler düşüncelerinde ve davranışlarında özgürdür. Herhangi bir kısıtlamaya veya zorlamaya bağlı olmaksızın düşüncelerini açıklayabilirler ve istedikleri davranışları yapabilirler. Ancak özgürlüklerimiz başkalarının hak ve özgürlüklerine zarar vermemelidir.

Bu metne göre demokratik ülkelerde;

- I. Hürriyet
- II. Ekonomi
- III. Diplomasi
- IV. Hukuk

kavramlardan hangileri daha çok önem kazanmıştır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve IV
- D) I, II ve IV

3.

Eski Türk devletlerinde adalet bir devlet töresi idi. Hakan bile kanuna aykırı davranışa cezalandırılırdı. Türk kültüründe "meşveret" kavramı vardır. Bu danışma anlamına gelmektedir. Bu işlem kurultayda yapılırdı. Kurultayda devletin siyasi, askerî ve ekonomik konuları ile ilgili görüşmeler yapılır, kararlar alınırdı. Kurultaya hakanın eşi de katılırdı.

Bu bilgilere göre;

- I. Tarihte ilk demokrasi kültürü Türklerde görülmektedir.
- II. Kurultay'da hükümdarın eşi de etkilidir.
- III. Kurultayda devletin birçok meselesi görüşülmektedir.

yargılardan hangilerine ulaşılmaz?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

4. **Tanzimat Fermanına göre;**

- Herkes kanun önünde eşittir.
- Kanun her gücün üstündedir.
- Hiç kimse yargılanmadan idam edilmeyecektir.
- Vergiler herkesin gelirine göre alınacaktır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı ile;

- I. Hukukun üstünlüğü
- II. Eşitlik
- III. Adalet
- IV. Milli egemenlik

kavramlarından hangilerinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) I, III ve IV
- D) I, II, III ve IV

5.

1215 yılında İngiltere’de ilan edilen “Magna Carta” ile kralın yetkileri sınırlandırılmış, krala ait bazı yetkiler soylulara dağıtılmıştır. Bu yetkilere sahip olan soyluların da halka bazı hak ve özgürlükler tanınması öngörülmüştür.

Bu metne göre Magna Carta ile İngiltere’de;

- I. Eşitlik
- II. Ayrıcalıklı sınıf
- III. Monarşi
- IV. Demokrasi

gibi kavramlardan hangisinin önem kazandığı söylenemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II, III ve IV
- D) I, II ve IV

6. Osmanlı Devleti’nde padişahların Şeyh Edebali’nin “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” öğüdüne uygun hareket edildiğini, bu amaç doğrultusunda insana hizmet eden çalışmaların yapılmasına özen gösterilmiştir.

Bu duruma örnek olarak;

- I. Osmanlı Devleti’nde halkın dinî inançlarında serbest olması
- II. Enderun Mektebinde bireysel farklılıklara değer verilmesi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitim görmemesi
- III. Mahkemelerde adaletle davranılarak kimseye haksızlık ve ayrımcılık yapılmaması

verilenlerden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

7. Aşağıda Osmanlı Devleti’nde meydana gelen bazı gelişmeler verilmiştir.

I.	Sened-i İttifak
II.	Tanzimat Fermanı
III.	Islahat Fermanı
IV.	Meşrutiyetin ilan edilmesi

Yukarıda verilen gelişmelerden hangisi ile Osmanlı’da halk ilk kez seçme ve seçilme hakkını kullanmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

8.

Demokratik devletlerde aynı fikirlere sahip olan insanlar bir araya gelerek siyasi partiler kurarlar. Birden çok siyasi parti sayesinde farklı siyasi düşünceler kendilerini ifade etme imkanı bulabilir. Farklı seçenekler içerisinde istediği siyasi partiye oy veren insanlar çoğulcu bir demokrasi ortamını yaşatırlar.

Buna göre verilenlerden;

- I. Demokratik yaşamın güçlenmesi
- II. Kişisel menfaatlerin önem kazanması
- III. Toplumun çeşitli gruplara ayrılması

hangileri yukarıda anlatılan durumun bir sonucu değildir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Atatürk'ten Milletimize Armağan

Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını öğreniriz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıdaki görselde verilen bilgiler ile en altta verilen gelişmeleri doğru bir şekilde eşleştiriniz.

1

Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olması gerektiğini düşünen Mustafa Kemal Paşa, bu gelişmeyi sağlayarak demokratik değerlere uygun bir devletin ilk adımlarının atılmasına öncülük etmiştir.

2

Teşkiat-ı Esasi'de egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu ve tüm güçlerin (yasama, yürütme ve yargı) Büyük Millet Meclisi'nin elinde toplandığı yazılıydı.

3

Yönetim anlayışının millet iradesine dayandığı ve millet egemenliği ilkesini esas aldığı belirtildi. Bu gelişme ile Osmanlı Devleti tarihe karışmıştır.

4

Bu gelişme ile devletin yönetim biçimi belli olmuş, devletin adı resmen konmuştur.

5

Bu gelişme ile TBMM'de farklı görüşlerin yer alması sağlanmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyetin İlanı

Saltanatın kaldırılması

4

3

TBMM'nin açılması

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın açılması

1921 Anayasasının kabulü

1

5

2

2

Aşağıdaki açıklamalarda verilen noktalı yerlere uygun kavramları yazınız.

TBMM'nin
açılması

1

Terakkiperver
Cumhuriyet
Fırkası

2

Milli
Egemenlik

3

Cumhuriyet
Halk Fırkası

4

Serbest
Cumhuriyet
Fırkası

5

Medeni
Kanun

6

Güçler
Birliği

7

Çoğulculuk

8

1

.....
Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olması gerektiğini düşünen Mustafa Kemal Paşa, meclisin açılmasını sağlayarak demokratik değerlere uygun bir devletin ilk adımlarının atılmasına öncülük etmiştir.

5

.....
1930'da Mustafa Kemal, çok partili demokratik hayata geçiş için arkadaşı Fethi (Okyar) Bey'den yeni bir parti kurmasını istedi. Böylece yeni bir muhalefet partisi kuruldu.

2

.....
Cumhuriyet Halk Fırkası, 1950'de yapılan genel seçimlere kadar ülkeyi aralıksız yönetti. 1924'te Halk Fırkasında yer alan bazı milletvekilleri fikir ayrılığına düşerek partiden ayrıldılar ve yeni bir parti kurdular.

3

.....
Mustafa Kemal Paşa, demokrasinin ne kadar önemli olduğunu kavramıştı. Mustafa Kemal Paşa, bu bilgi birikimini hayata geçirmeye ve Türk demokrasisini geliştirmeye kararlıydı.

4

.....
Milli Mücadele yıllarında Anadolu Müdafaa-i Hukuk Grubunu kuran Mustafa Kemal Atatürk daha sonra bu gruba Halk Fırkası adını vermiştir. 9 Eylül 1923'de kurulan Halk Fırkası, 1924'de isim değişikliğine gitmiştir.

6

.....
Ülkemizde 17 Şubat 1926'da evlilik, boşanma, miras gibi toplumsal olaylarda kadın-erkek eşitliği sağlanarak önemli bir demokratik gelişme gerçekleştirilmiştir.

7

.....
Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tek bir kurumun elinde olması durumudur. Milli mücadele yıllarında tüm yetkinin TBMM'nin elinde olduğunu gösterir. Bu durum demokrasi anlayışına uygun değildir.

8

.....
Bir ülkede birden fazla parti olması durumudur. Mevcut hükümetin denetlenmesi için elverişli bir ortam oluşmasını sağlar.

1.

Fransız İhtilali'nden etkilenen birçok aydın gibi Mustafa Kemal Atatürk de hürriyet, özgürlük prensiplerine Osmanlı yönetim anlayışında daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyordu. Bu amaçla yeni Türk devletinde bu konuda birçok çalışma yapmıştır.

Buna göre;

- I. TBMM'nin açılması,
- II. Cumhuriyetin ilan edilmesi
- III. Çok partili hayata geçilmek istenmesi
- IV. İzmir İktisat Kongresi'nin toplanması

gibi çalışmalardan hangileri Mustafa Kemal'in demokrasinin ülkemizde gelişmesi için yaptığı çalışmalar arasındadır?

- ☒ A) I ve III
- ☐ B) I, II ve IV
- ☐ C) II ve III
- ☐ D) I, II, III ve IV

2.

- Mustafa Kemal 1906'da ilk görev yeri olan Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurmuştur.
- Birinci Dünya Savaşı sonrası Millî Mücadele'nin başlarında Mustafa Kemal Atatürk Amasya Genelgesi'ni yayınlarak halkın desteği ile Erzurum ve Sivas Kongrelerini toplamıştır.

Bu bilgilere göre;

- I. Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'nin adı Mustafa Kemal Atatürk'ün daha o yıllarda vatan sevgisi ile dolu olduğunu göstermektedir.
- II. Mustafa Kemal, kongre ve genelgelerle Millî Mücadele'nin milletin desteğiyle devam etmesini sağlamıştır.
- III. Mustafa Kemal çalışmalarından halkın desteğini önemsemiştir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- ☐ A) I ve II
- ☐ B) Yalnız II
- ☐ C) I ve III
- ☒ D) I, II ve III

3.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı döneminde temsil heyeti oluşturulurken üyelerinin seçimle belirlenmesini ve bu üyelerin Millî Mücadele'ye ait kararları almasını sağlamıştır.

Atatürk'ün bu şekilde hareket etmesinin asıl sebebi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- ☐ A) Toplumun maddi gücünü artırmak
- ☒ B) Millî mücadeleyi halka mal etmek
- ☐ C) Yeni anayasaya ortam hazırlamak
- ☐ D) Kişisel egemenliği güçlendirmek

4. ve 5. Soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplandırınız.

Millî Mücadele sırasında son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ının Misak-ı Millî kararlarını alması milletin bağımsızlığı yolunda atılan çok önemli bir adımdır. Meclis-i Mebusan'ın kapatılıp dağıtılmasıyla 23 Nisan 1920'de BMM açılmıştır. Farklı kültürlere ve eğitim anlayışına sahip insanlar ülkenin farklı yörelerinden gelerek Millî Mücadele uğrunda meclis çatısı altında toplanmışlardır.

4.

Parçadaki bilgilere göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılmaz?

- ☐ A) Türk milleti birlik ve beraberliğe önem vermiştir.
- ☐ B) BMM'nin açılması millî iradenin hayata geçirilmesi için önemli bir adımdır.
- ☐ C) Millî mücadele döneminde millî egemenlik önemsenmiştir.
- ☒ D) Misak-ı Millî kararları Osmanlı padişahının tepkisine neden olmuştur.

5.

Yukarıda verilen açıklama ile aşağıdaki kavramlarından hangisi arasında bağlantı kurulamaz?

- ☐ A) Millî egemenlik
- ☐ B) Demokrasi
- ☐ C) Halk iradesi
- ☒ D) Kişî egemenliği

6.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası 17 Kasım 1924'te Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, Adnan Adıvar tarafından kurulmuştur. Yeni Türk devletinin ilk muhalefet partisidir. Türkiye'nin doğusunda meydana gelen bir ayaklanmada etkili olduğu gerekçeyle bu parti kapatılmıştır.

Bu bilgilere göre,

- I. İlk çok partili hayata geçiş denemesi başarısız olmuştur.
- II. Ülke içindeki iç tehdit problemi siyasal faaliyetleri etkilemiştir.
- III. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası cumhuriyetten önce kurulmuştur.

Yorumlardan hangileri yapılabilir?

- ☒ A) I ve II ☐ B) Yalnız II
☐ C) I ve III ☐ D) I, II ve III

7.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası

Genel başkanı Kâzım Karabekir'dir. 17 Kasım 1924'te kurulan parti 5 Haziran 1925'te kurulan parti 5 Haziran 1925'e kadar faaliyet göstermiştir. Bu partinin kurulmasında Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşları arasında meydana gelen görüş ayrılıkları etkili oldu. Şeyh Sait Ayaklanması'yla ilgisi olduğu gerekçeyle 5 Haziran 1925'te kapatıldı.

Serbest Cumhuriyet Fırkası

Genel başkanı Fethi Okyar'dır. 1929'da Dünya ekonomik krizi sırasında mevcut hükûmetin uygulamalarına seçenek olacak yeni görüşler üretmek, mevcut hükûmeti denetlemek, halkın istek ve görüşlerini yansıtmak amacıyla kuruldu (1930). Fethi Bey, Cumhuriyet yönetimi karşıtlarının katılmasından endişe ettiği partisini 18 Aralık 1930'da kapattı.

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisi doğru değildir?

- ☒ A) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası'ndan sonra kurulmuştur.
- ☐ B) Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulmasında ekonomik krizin etkisi vardır.
- ☐ C) Her iki parti de Türk siyasi hayatında uzun ömürlü olamamıştır.
- ☐ D) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurulmasında görüş ayrılıkları etkili olmuştur.

8.

"Eğer bir ulus bir amaca doğru tüm erkek ve kadınlarıyla yürümezse o zaman uygarlık yolunda herhangi bir ilerlemeyi beklemek gereksiz olur. Eğer bir sosyal yapının bir üyesi pasif iken yalnızca diğer üyesi faaliyette bulunursa bu, sosyal yapının felçli olması anlamına gelir. Eğer bizim sosyal yapımız yeterince başarıya ulaşamamışsa bunun nedeni şimdiye değin kadınlarımızı ihmal etmiş olmamız ve onları toplum dışında bırakmış olmamızdır. İçinde yaşadığımız çağda kadın, her alanda daha yüksek düzeylere çıkartılmalıdır ve bu nedenle de kadınlarımız, erkekler gibi her türlü öğrenim ve eğitim olanaklarından yararlanacak ve her türlü mesleği yapabilecektir."

Atatürk'ün yukarıdaki sözü doğrultusunda yapılan çalışma hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- ☐ A) Cumhuriyetin ilan edilmesi
☒ B) Medeni Kanunun kabul edilmesi
☐ C) Serbest Cumhuriyet Fırkasının açılması
☐ D) Saltanatın kaldırılması

9.

Ülkemizde 17 Şubat 1926'da Medeni Kanun'un kabulü ile evlilik, boşanma, miras gibi toplumsal olaylarda kadın-erkek eşitliği sağlanarak önemli bir demokratik gelişme gerçekleştirilmiştir. Türk kadınlarına önce 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı, 1934 yılında milletvekili seçimlerine katılma hakkı verilmiştir.

Ülkemizde kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi ile;

- I. Eşitlik
- II. Sınıf üstünlüğü
- III. Katılım

kavramlardan hangileri arasında bağlantı kurulabilir?

- ☐ A) Yalnız I ☐ B) I ve II
☒ C) I ve III ☐ D) I, II ve III

Cumhuriyeti Seviyorum

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendiririz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda verilen Genel Ağ haberlerinin numarasını Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinin verildiği bölüme doğru eşleştirme ile yazınız.

1. Genel Ağ Haberi

Yapılan Genel Seçimde Seçmenlerin %90'ı Oy Kullandı

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı geçen ay yapılan verdiği bilgiye göre 1 Kasım milletvekili seçimine katılım oranı yüzde 90 olarak gerçekleşti. Ülke çapında 60 milyon seçmenden 56 milyonu oyunu kullandı. Seçimlerde hiçbir güvenlik sorunun yaşanmadığını ve son yılların en huzurlu seçimin yaşandığı belirtildi.

2. Genel Ağ Haberi

Diyanet, 9 Bin 500 Sözleşmeli Personel Alacak

Diyanet İşleri Başkanlığı, cami, kuran kursu gibi yerlerde görevlendirmek üzere 9 bin 500 sözleşmeli personel alacak. Alınacak personel, lisans, ön lisans ve ortaöğretim mezunları arasından olacak. Açıklamada halkın dini vecibelerini yerine getirmesine yardımcı olacak bilgili kişilerin işe alınmasına önem verildiği belirtildi.

3. Genel Ağ Haberi

Devlet, Çocuklara ve Onların Haklarına Sahip Çıkıyor

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada "Ülkemizde çeşitli sebeplerden dolayı anne ve babasını kaybeden veya aile içi şiddete uğradığı tespit edilen çocukların devlet koruması altına alınmaktadır. Bu çocuklarımızın her türlü ihtiyacı devletimiz tarafından karşılanmaktadır.

4. Genel Ağ Haberi

T.C. Adalet Bakanı, "Vatandaş Açtığı Davanın Karar Tarihini Bilecek"

T.C. Adalet Bakanlığı, davaların çabuk sonuçlanması ve vatandaşların mağdur edilmemesi için düzenleme yapıyor. Vatandaşın mağdur edilmemesi ve davaların hızla sonuçlandırılması sağlanacak. Ayrıca vatandaş davalarını e-devlet üzerinde takip edebilecek.

Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir devlettir.

3

Türkiye Cumhuriyeti demokrat bir devlettir.

1

Türkiye Cumhuriyeti laik bir devlettir.

2

Türkiye Cumhuriyeti hukuk bir devlettir.

4

2

Aşağıda verilen görsellere göre öğrencilerden hangilerinin yaptığı yorum doğrudur? İşaretleyiniz.

1

2

3

4

5

6

1.

Ayça

3. ve 5. görseller sosyal devlet ile ilgilidir.

2.

Berkay

1. Görsel laik devlet ile ilgilidir.

3.

Ayhan

2. Görsel demokratik devlet ile 4. görsel ise hukuk devleti ile ilgilidir.

4.

Belgin

5. ve 6. Görseller hukuk devleti ile ilgilidir.

1.

Laiklik yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması değil tüm yurttaşların din, vicdan ve ibadet hürriyetinin sağlanmasıdır. Laikliğin en önemli unsurlarından biri de devletin çeşitli dinlerin ve mezheplerin mensupları arasında kanun önünde ayırım gözetmemesidir.

Bu metne göre laiklik ilkesinin;

- I. Din ve vicdan özgürlüğü
- II. Eşitlik
- III. İbadet özgürlüğü
- IV. Eğitim birliği

unsurlarından hangilerine uygun olması gerekir?

- ☒ A) I, II ve III
- ☐ B) I, II ve IV
- ☐ C) III ve IV
- ☐ D) I, II, III ve IV

3.

Bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde kimseye ayrıcalık tanınmaz, kanunlar karşısında herkes eşittir. Ülkemizde yargı bağımsız mahkemelerce yürütülmektedir. Yasama ve yürütme organlarının yargı kararlarına uyma zorunluluğu vardır.

Bu bilgi;

- I. Hukukun üstünlüğü
- II. Güçler ayrılığı
- III. Kuvvetler birliği
- IV. Yargı bağımsızlığı

gibi kavramlardan hangileri ile ilgilidir?

- ☒ A) I ve II
- ☐ B) II ve III
- ☒ C) I ve IV
- ☐ D) III ve IV

2.

Sosyal devlet anlayışı vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruyan eşitlik ilkesini benimseyen devlet anlayışıdır.

Sosyal devlet ile ilgili;

- I. Vatandaşların ekonomik ve sosyal gelişimleri için eşit olmayan olanaklar sunar.
- II. Vatandaşlarının toplumsal ve ekonomik varlıklarını iyileştirmek için önemli roller üstlenerek bu yolda vatandaşlarına çeşitli olanaklar sunar.
- III. Ülke içinde sosyal adaletin arttırılmasına yönelik çalışır.
- IV. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geri kalmış ya da güçsüz insanların da toplumun içinde bulunduğu duruma müdahale etmez.

yapılan çıkarımlardan hangileri doğru değildir?

- ☐ A) I ve III
- ☒ B) I ve IV
- ☐ C) III ve IV
- ☐ D) II ve IV

4.

?

Ülke genelinde yapılan seçime birden çok siyasi partinin katılmasıdır.

?

Afetzede, yardıma muhtaç, yaşlı vatandaşlar için faaliyetlerde bulunan devlettir.

Yukarıdaki şemada soru işaretli yerlere;

- I. Sosyal devlet
- II. Hukuk devleti
- III. Laik devlet
- IV. Demokratik devlet

uygun kavramların yazılması sonucu verilenlerden hangileri dışarıda kalır?

- ☒ A) I ve III
- ☐ B) I ve IV
- ☐ C) III ve IV
- ☐ D) II ve IV

5 ve 6. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplayınız.

- Yetkili devlet organları tarafından ortaya çıkarılan kuralların tümüne hukuk denir.
- Kanun koyucuların da kanunlara uymak zorunda olduğu sisteme hukuk devleti denilir.
- Hukuk devletinde yasalar anayasaya uygun olur. Yasaların anayasaya uygunluğunu denetler.
- Yasaların yürütülmesini sağlayacak olan yürütme yani idare kurumunu da bağımsız yargı kurumu olan Danıştay tarafından denetler.

5. Bu bilgilere göre;

- Hukuk devletinde kanunlara uymak zorunludur.
- Yasalar anayasaya uygunluk göstermek zorundadır.
- Yasaların yürütülmesini sağlayacak olan yürütme makamı yargı denetimi altındadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

6. Yukarıdaki metinde verilen noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Anayasa Mahkemesi B) Yargıtay
C) TBMM D) Danıştay

7. "Din, bir vicdan sorunudur. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir, özgürdür, Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz din işlerini millet ve devlet işleri ile karıştırmaya çalışıyoruz."

Mustafa Kemal yukarıdaki açıklaması ile;

- Laik devletin
- Sosyal devletin
- Demokratik devletin
- Teokratik devletin

devlet biçimlerinden hangisinin önemini özellikle vurgulamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

8.

Yukarıda verilen görsellere bakarak;

- Ülkemizde Adalet Bakanlığı yasama görevini yapmaktadır.
- Cumhurbaşkanı ülkemizde yürütmeyi temsil etmektedir.
- Adalet Bakanlığı ülkemizdeki adalet işlerinin düzenlenmesinden sorumludur.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

9.

Demokrasi, hâkimiyetin millete ait olduğu bir siyasi rejimdir. Bu nedenle demokratik devletlerde yöneticiler seçimle iş başına gelir. Her vatandaş tek oy hakkına sahiptir. Vatandaşlar bu oyu ile kendi yöneticilerini seçmektedirler.

Demokratik devletlerin özellikleri ile ilgili;

- Vatandaşlar seçme ve seçilme hakkına sahiptir.
- Herkesin eşit oy hakkı vardır.
- Seçimlerde oylama açık, oyların sayımı ise gizli yapılır.
- Millet, sahip olduğu egemenlik hakkını temsilcileri olan milletvekilleri aracılığıyla kullanır.

bilgilerden hangileri doğru değildir?

- A) Yalnız III B) I ve IV
C) I ve III D) I, II ve IV

Hâkimiyet Milletindir

Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz ederiz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

1. (D) Demokratik haklarını tam olarak kullanan bir birey, düşüncelerini rahatlıkla açıklar, kendisi ile ilgili konularda katılım gösterebilir.
2. (D) Antidemokratik uygulamalar toplumdaki özgürlükleri kısıtlayabilmektedir.
3. (D) Ülkemizde 15 Temmuz "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak kabul edilmiştir.
4. (D) Savaş nedeniyle vatanından edilen ve bir mülteci kampında yaşamına devam eden çocuklar bazı haklarından yoksun kalabilirler.
5. (Y) Aile içinde sizi de ilgilendiren konularda görüşünüzün alınmaması demokratik bir uygulama değildir.

alınması

2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerinden uygun olan ile doldurunuz.

Milli Egemenlik

Sorumlulukları

Birlik ve beraberlik

Darbe

15 Temmuz

b

c

e

d

a

a	Ülkemizin birliğine, vatanımızın bölünmezliğine, millet egemenliğine tehdit oluşturan kal-kışmanın yaşandığı "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak kabul edildi.	
b	 ile yönetilen ülkelerde yöneticiler halk tarafından seçilir.	
c	Sınıfta öğretmenimin bana verdiği eksiksiz yapmaya çalışırım.	
d	Roma İmparatoru Julius Caesar (Jul Sezar) gibi bazı Roma imparatorları iktidarı yaparak ele geçirmiştir.	
e	Millî Mücadele yıllarında olduğu gibi halkımız içinde hareket ederek darbecilere dur dedi. 15 Temmuz'da Türk milleti darbe girişimini püskürterek bir demok-rasi destanı yazdı.	

3

Aşağıda verilen bilgilere göre öğrencilerin yaptığı yorumlardan doğru olanlarını D yanlış olanlarını Y ile işaretleyiniz.

CUMHURİYETİN İLANINA GİDEN SÜREÇ
"Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir"

Türk milletinin bağımsız bir devlet için verdiği mücadele,
29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile taçlandı.

23 Nisan 1920
 Türkiye Büyük Millet Meclisi kuruldu.

20 Ocak 1921
 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile egemenliğin Türk milletine ait olduğu kabul edildi.

1 Kasım 1922
 Saltanat kaldırıldı.

24 Temmuz 1923
 Lozan Anlaşması'nın imzalanmasıyla yeni Türk Devleti'nin bağımsızlığı kabul edildi.

13 Ekim 1923
 Ankara hükümet merkezi ilan edildi.

27 Ekim 1923
 İcra Vekilleri Heyeti istifa etti.

28 Ekim 1923
 Mustafa Kemal Paşa, Çankaya Köşkü'nde "Yarın Cumhuriyeti ilan edeceğiz" diyerek fikrini açıkladı.

29 Ekim 1923
 Yönetim biçimi ile ilgili hazırlanan kanun değişikliği tasarısının kabulü ile Cumhuriyet ilan edildi.

2 Şubat 1925
 Hariciye Vekaleti bir kanun teklifiyle 29 Ekim'in bayram olmasını önerdi.

19 Nisan 1925
 İncelenen kanun teklifi TBMM tarafından kabul edildi.

29 Ekim 1933
 Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk 10. Yıl Nutku'nda, 29 Ekim'i "en büyük bayram" olarak nitelendirdi.

TRT HABER
 www.trthaber.com

Berrak

Cumhuriyetin ilanından sonra ülkemizde siyasi partiler kurulmuştur.

Y

Ferdi

Mustafa Kemal Paşa yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz dedikten bir gün sonra cumhuriyet ilan edilmiştir.

D

Selim

Cumhuriyetin ilanından sonra saltanat kaldırılmıştır.

Y

İrem

TBMM'nin kurulması milli egemenlik ile ilgilidir.

D

1. Demokrasilerde belli dönemlerde yapılan seçimlerle halk temsilcilerini belirler.
- Vatandaşlar kanunlara göre seçme ve seçilme hakkını kullanır. Herhangi bir baskı olmadan istediği siyasi partiye oyunu verir.
- Demokrasilerde, kişiler özgürce düşünür ve düşündüğünü ifade eder.

Buna göre;

verilen görsellerden hangilerinin yukarıdaki açıklamalarla uyumlu olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir."

Mustafa Kemal yukarıdaki sözü ile;

- I. Egemenliğin kaynağını
II. Demokrasinin gerekliliğini
III. Devletin niteliklerini
IV. Cumhuriyetin evrenselliğini

unsurlardan hangilerini vurgulamıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve IV
D) II, III ve IV

3. 15 Temmuz Hain Darbe girişiminde başta Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesi hedef alındı.

- Silahlı kuvvetlerimize ait Gölbaşı Özel Harekât Başkanlığı, Ankara Emniyet Müdürlüğü darbecilerin hedef aldığı diğer merkezlerdir.

Bu bilgilere göre;

- I. Darbeciler milli egemenliği hedef almışlardır.
II. Dış ülkeler darbecilere ekonomik destek sağlamıştır.
III. Darbeciler milli güvenliğimizi tehdit etmişlerdir.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

4. Dünya siyasi tarihinde birçok darbe gerçekleşmiştir.

- Roma İmparatoru Julius Caesar (Jul Sezar) gibi bazı Roma imparatorları iktidarı darbe yaparak ele geçirmiştir.

- Fransa'da 1799 yılında Napolyon, Irak'ta 1968 yılında Saddam Hüseyin, Libya'da 1969 yılında Muammer Kaddafi darbe ile ülke yönetimlerine el koymuştur.

Yaşanan darbelerin;

- I. İnsan haklarını
II. Ülkelerdeki güvenliğini
III. Milli birlik ve beraberliğini

verilenlerden hangilerini olumsuz etkilediği söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

5.

15 Temmuz'da darbeciler buldukları her fırsatta ve her yerde milletimize ve meclisimize saldırılarda bulundular ve birçok vatandaşımızı, asker ve polisimizi şehit ettiler. FETÖ terör örgütü mensupları yönetimindeki uçaklar ve helikopterler kent üstünde alçak uçuş yaparak sonik (ses dalgası) patlamalarla halkın dışarıya çıkmasını engellemeye çalıştılar.

Parçaya göre 15 Temmuz hain darbe girişimi için;

- I. Milli egemenlik yok sayılmıştır.
- II. Türk milletinin parası ile alınan uçaklarla halk sindirilmeye çalışılmıştır.
- III. En temel insani değerler hiçe sayılmıştır.

Yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

6. ◆ Sokak hayvanlarının haklarına dikkat çekmek için insanların yürüyüş yapması
- ◆ Okul temsilcisi seçilmek isteyen Zehra'nın teneffüslerde sınıflarda konuşma yapması
- ◆ Savaş karşıtı gösterilerin düzenlenmesi
- ◆ Daha fazla ücret ve hak talep eden maden işçilerinin miting düzenlemesi

Yukarıda verilen kişiler için;

- I. Anayasal haklarını kullanmaktadırlar.
- II. Yapılan eylemler kanun dışı olduğu için güvenlik güçlerinin müdahale etmesi gerekir.
- III. Yaptıkları eylemler demokrasiye uygundur.

Yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

7. ◆ Özgürlüğün olmadığı yerde demokrasi gelişmez!
- ◆ Eşitliğin olmadığı yerde demokrasi gelişmez!
- ◆ Katılımın olmadığı yerde demokrasi gelişmez!
- ◆ Milli egemenliğini olmadığı yerde demokrasi gelişmez!

Bu bilgilere göre;

- I. Demokrasi katılım ve eşitliğin olduğu yerde gelişir.
- II. Özgürlük eşitlik, katılım ve milli egemenlik demokrasinin vazgeçilmezleridir.
- III. Demokrasi sadece milli egemenlikten etkilenmektedir.

Yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

8.

Demokrasiyle yönetilen ülkelerde yöneticiler halk tarafından seçilir. Yargı ve ordunun siyasete herhangi bir müdahalede bulunmaması önemlidir.

Sürekli darbelerin yaşandığı bir ülkede;

- I. Demokrasinin kesintiye uğraması
- II. Temel hak ve özgürlüklere sınırlamaların getirilmesi
- III. Milli iradenin zayıflaması

gibi sorunlardan hangilerinin yaşanması beklenir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

1. ve 2. soruları aşağıdaki açıklamaya göre cevaplayınız.

1789 Fransız İhtilali'yle birlikte;

- Anayasa hazırlanarak iktidar, halkın seçeceği bir parlamento ile kral arasında paylaştırıldı. Hükümet yetiştin ve belli miktarda vergi veren erkeklerin oy vermesiyle seçildi.
- 28 Ağustos 1789'da Fransız İhtilali'nden sonra, Fransız Ulusal Meclisi tarafından Fransa İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi kabul edildi.

1. Bu bilgilere göre;

- Hükümetin seçilmesinde cinsiyetçi bir politika izlenmiştir.
- 1789 Fransız İhtilali'yle birlikte hukuksal gelişmeler ortaya çıkmıştır.
- Fransız İhtilali demokratik gelişmelere neden olmuştur.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I, II ve III

2. Yukarıdaki açıklamada verilen "Hükümet yetiştin ve belli miktarda vergi veren erkeklerin oy vermesiyle seçildi." ifadesine bakılarak;

- Kadınlara oy kullanma hakkı tanınmamıştır.
- Eşitlik ilkesine uygun davranılmamıştır.
- Oy kullanabilme çeşitli şartlara bağlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I, II ve III

- ❖ Vatandaşlar yöneticilerin belirlenmesi amacıyla yapılan seçimlerde oy vererek seçme hakkını kullanırlar. Seçimlerde aday olarak seçilme hakkını kullanırlar.
 - ❖ Demokratik yönetimlerde bireyler arasında aynı haklara sahip olma prensibi vardır. Bu durum hukuk devleti olmanın bir gereğidir.
 - ❖ Demokratik devletlerde aynı fikirlere sahip olan insanlar bir araya gelerek siyasi partiler kurarlar. Birden çok siyasi parti sayesinde farklı siyasi düşünceler kendilerini ifade etme imkanı bulabilir.

Yukarıdaki açıklamaları;

- Çoğulculuk
- Katılım
- Dayanışma
- Eşitlik

verilen kavramların eşleştirilmesi durumunda hangisi dışarıda kalır?

- A) I B) II C) III D) IV

- Demokrasilerde bulunan meclis yani parlamento, konuşmak amacıyla toplanılan yer demektir. Parlamento Orta Çağ Dönemi'nde kralın soylulardan oluşan danışma meclisi konumunda iken 13. yüzyıldan itibaren İngiltere'de iyice güçlenmiş ve zaman içinde günümüzde uygulanan şeklini almıştır.

Parçada verilen bilgi hangi alanda yaşanan gelişme ile ilgilidir?

- A) İktisadi B) Siyasi
C) Eğitim D) Kültür

5. Serbest Cumhuriyet Fırkası 1930 yılında kurulmuştur.
- Bu partinin kurulmasını bizzat Atatürk Fethi Okyar'a teklif etmiştir. Fethi Okyar, Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurarak çalışmalara başlamıştır.
- Hızla büyüyen partiye inkılaplara karşı olanlar girince Fethi Okyar partiyi feshetmiştir.
- Böylece

Yukarıda verilen noktalı yere;

- I. Çok partili yaşama geçişin ikinci denemesi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- II. Çoğulcu demokrasiye geçiş sağlanamamıştır.
- III. Çok partili yaşam kesin olarak sağlanmıştır.

değerlendirmelerinden hangilerinin yazılması doğru olur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

7. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrıldığı devlettir.
- Mecliste çözüm üretilmeyen bir meselede ne yapılacağına halka sorulmasıdır.
- Ülke genelinde yapılan seçime birden çok siyasi partinin katılmasıdır.

Bu açıklamalarla verilen;

- I. Laik Devlet
- II. Sosyal Devlet
- III. Demokratik Devlet
- IV. Referandum

gibi kavramların eşleştirilmesi durumunda hangisi dışarıda kalır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

6.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti de demokratik ve laik devletlerin sahip olması gereken bütün niteliklere sahiptir.

Bu bilgilere göre Türkiye hakkında;

- I. Toplumda din birliği sağlanmıştır.
- II. İnsan haklarına ve insani değerlere saygı ilkesi kabul edilmiştir.
- III. İnsanlar katılım hakkını özgürce kullanabilmektedir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8.

Bireylerin ailede başlayan ve toplumsal yaşamın her alanında, okulda, arkadaşlar arasında, çevrede çok yönlülük kazanan toplumsallaşma, ailenin yaşam ve demokratik değerlerine göre nitelik kazanır. Ailenin toplumsal konumu, yapısı, aile üyelerinin kişisel ve toplumsal özellikleri, ailenin yaşadığı sosyal çevre, yerleşim yerinin sosyal, ekonomik ve kültürel nitelikleri, ailenin ve aile bireylerinin yaşadıkları olaylar ailede demokrasinin gelişmesini etkilemektedir.

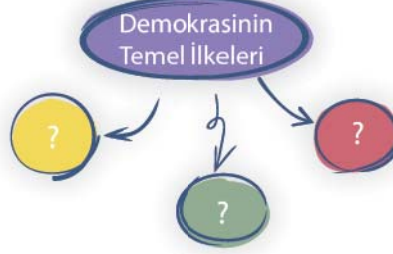
Bu metne göre;

- I. Ailede demokratik değerlerin gelişmesinde birçok faktör etkili olmaktadır.
- II. Toplumsallaşma süreci ailede başlamaktadır.
- III. Toplumsallaşma kişinin demokratik değerleri benimsemesini olumsuz etkilemektedir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I, II ve III

1. Demokrasinin temel ilkelerini uygulayan ve koruyan devletler "demokratik devlet" olarak nitelendirilmektedir.

Yukarıda oklarla gösterilen yerlere aşağıdaki kavramlardan hangisinin yazılması uygun değildir?

- A) Çoğulculuk B) Eşitlik C) Milli egemenlik D) Güçler birliği

2. Bir devletin demokratik, çağdaş ve modern bir devlet olabilmesi için insan haklarını anayasal bir hak olarak vatandaşlarına tanımış olması ve insan hakları ihlallerinin suç olarak kabul edilip cezalandırılması gerekir. Ülkemiz bu açıdan demokratik ülkelerin tüm özelliklerini taşımaktadır.

Buna göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile ilgili;

- I. Tüm hukuk sistemimiz, İnsan Hakları çerçevesinde düzenlenmiştir.
II. İnsan haklarına saygılı bir devlettir.
III. İnsan hakları, vatandaşlarımıza anayasal bir hak olarak tanınmıştır.

yorumlardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

	Kavram	Açıklaması
I	Kurultay	Eski Türklerde siyasi, askerî ve ekonomik kararların alındığı meclistir.
II	Magna Carta	1215'te İngiltere'de kralın yetkilerini sınırlandıran belgedir.
III	Referandum	Mecliste karara varılamayan bir konuda halkın iradesini belirlemek amacıyla yapılan oylamadır.
IV	Cumhuriyet	Yasama yürütme ve yargı güçlerinin bir kişide olduğu yönetim şeklidir.

Yukarıda verilen kavramlardan hangisinin açıklaması yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Üç büyük dinin bulunduğu yer olan Kudüs'e gidemiyorsanız bir benzeri olan Dinler Bahçesi'ne gitmek isteyebilirsiniz. Antalya Belek'te bulunan Dinler Bahçesi kilise, cami ve bir de sinagogu içinde barındırıyor. Dinler Bahçesi'nin yapılma amacı ise saygıyı ve hoşgörüyü vurgulamak.

Kaynak /hürriyet.com

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangilerine ulaşamaz?

- A) Yapılan çalışma laiklik ilkesine uygundur.
B) Dinsel hoşgörü ilk kez cumhuriyet ile birlikte önem kazanmıştır.
C) Dinlerin kardeşliği anlayışına uygun bir örnek sergilenmiştir.
D) Toplum hayatında hak ve özgürlüklere saygı gösterildiğinin örneği sergilenmiştir.

5. ☒ Hukuk, devletçe konulan ve toplum hayatını düzenleyen kurallar bütünüdür. Hukuk devleti ise yönetimde hukuk kurallarının üstün tutulduğu herkese eşit haklar verilen devleti ifade eder.
- ☒ Hukuk devletinde kurumlar yetkilerini hukuk kurallarından alır. Bu nedenle hukuk kurallarının milleti temsil eden milletvekilleri tarafından halkın yararı gözetilerek eşitlik ilkesiyle çıkarılması gerekir.

Bu bilgilere göre hukuk devletinde;

- I. Sosyal adaletsizlik
- II. Demokratik yaşam
- III. İnsan hakları
- IV. Birlikte yaşama kültürü

anlayışlardan hangilerinin gelişmesi beklenemez?

- ☒ A) Yalnız I ☐ B) I ve II ☐ C) II, III ve IV ☐ D) I, II ve IV

6. Ülkemizin birliğine, vatanımızın bölünmezliğine, millet egemenliğine tehdit oluşturan kalkışmanın yaşandığı 15 Temmuz "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak kabul edilmiştir.

Yanda verilen görsel 15 Temmuz hain darbe girişimine yönelik Türk halkının;

- I. Birlik ve beraberliğe önem vermesi
- II. Halkın manevi değerlerini önemsemesi
- III. Vatandaşların bir araya gelerek kenetlenmesi

özelliklerinden hangilerini yansıtmaktadır?

- ☐ A) Yalnız I ☐ B) I ve II ☐ C) I ve III ☒ D) I, II ve III

7. Eski Türklerde kurultayda devletin siyasi, askerî ve ekonomik konuları ile ilgili görüşmeler yapılır ve çeşitli kararlar alınır.

Yanda verilen temsili kurultay görseline bakarak;

- I. Meclis özelliği taşımaktadır.
- II. Kadınlar da kurultayda etkili olmuştur.
- III. Daha çok askeri konular görüşülmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- ☐ A) Yalnız I ☐ B) Yalnız III ☒ C) I ve II ☐ D) I, II ve III

8. Aşağıdaki farklı uygulamalar demokrasi anlayışına göre değerlendirilmiştir.

I	Demokratik	Sendika ve parti kurmanın yasak olmaması
II	Demokratik Olmayan	Seçimlerin adil ve eşit bir ortamda gerçekleşmesi.
III	Demokratik	Seçimlerde herkesin bir oy hakkının olması
IV	Demokratik Olmayan	Ülke yönetiminde kuvvetler birliğinin uygulanması

Tabloda verilen değerlendirmede numaralı bilgilerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- ☐ A) I ☒ B) II ☐ C) III ☐ D) IV

KÜRESEL BAĞLANTILAR

Türkiye’de ve Dünyada Barış

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

İnsanları Nasıl Tanıyoruz?

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Tane Tane Test 2

Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum

Öğreten Sorular

Tane Tane Test 1

Ünite Değerlendirme Testi 1

Ünite Değerlendirme Testi 2

Beceri Temelli Test 1

Beceri Temelli Test 2

Beceri Temelli Test 3

7. Ünite

Kazanımlar

Türkiye’de ve Dünyada Barış

- Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler verir.

Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar

- Türkiye’nin ilişkide olduğu ekonomik bölge ve kuruluşları tanır.

İnsanları Nasıl Tanıyoruz?

- Çeşitli kültürlere yönelik kalıp yargıları sorgular.

Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum

- Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.

Türkiye’de ve Dünyada Barış

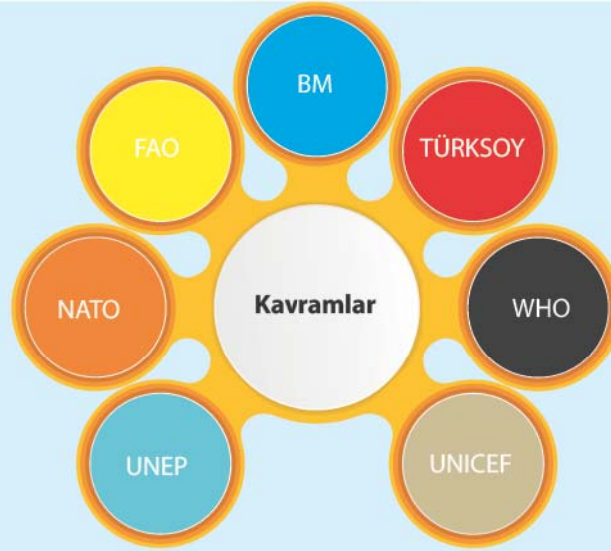
Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler veririz.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda verilen şemada boş bırakılan yerlere, kavramlardan uygun olanlarını yazınız.

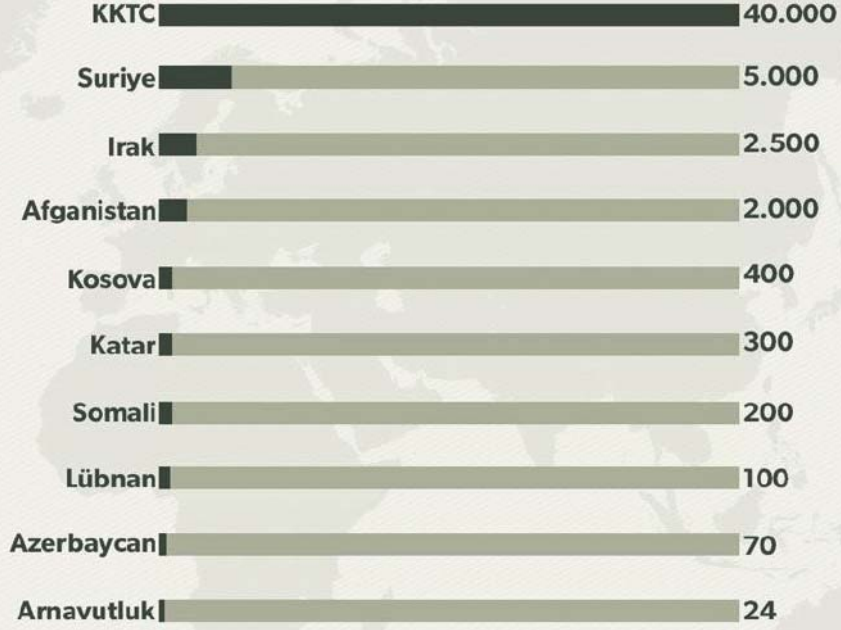

1. **UNICEF**..... Özellikle dünyadaki çocukların rahat hareket edebilmesi, sağlık hizmetlerinden ve eğitimden eşit koşullarda faydalanabilmesi için raporlar hazırlamaktadır.
2. **TÜRKSOY**.....Türk dünyasının tarihî ve kültürel birikimlerinden en geniş şekilde yararlanılmak suretiyle Türk dili konuşan ülkeler arasındaki çok taraflı iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla 2009 yılında İstanbul’da kurulmuştur.
3. Yaşadığımız dünyada uluslararası düzeyde sağlık alanında çalışma yapmak ve hastalıklarla mücadele etmek amacıyla **WHO**..... kurulmuştur.
4. **UNEP**.....uluslararası ve ulusal çevre politika ve hukukunun gelişiminin sağlanmasını amaçlamaktadır.
5. **NATO**..... 2. Dünya Savaşı’ndan sonra 1949 yılında kurulmuştur. Üye sayısı günümüzde 28 olan bu kuruluş Türkiye 1952 yılında kabul edilmiştir.
6. **FAO**..... Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’dür. Dünyada gıda güvenliğine ilişkin acil durumların ve alınacak tedbirler hakkında çalışmalar yürütmektedir.
7. 2. Dünya Savaşı’ndan sonra barış ve güvenliği sağlamak, ülkeler arasında dostane ilişkiler kurmak, ekonomik ve sosyal iş birliği sağlamak amaçlarıyla 1945 yılında **BM**.....kurulmuştur. Türkiye bu kuruluş üyesidir.

2

Aşağıda verilen bilgilere göre yargılardan doğru olanı D yanlış olanı Y harfi ile belirtiniz.

TÜRKİYE’NİN ASKERİ GÜCÜNÜN BULUNDUĞU ÜLKELER

Kaynak: Basın
03 Ocak 2018

1. (**D**) Suriye’de bulunan Türk askerinin toplam sayısı Irak ve Afganistan’da bulunanların toplamından fazladır.
2. (**Y**) Türkiye’nin tüm komşu ülkelerinde askeri gücü bulunmaktadır.
3. (**D**) Ülkemiz, bölgesinin ve dünyanın barış ve huzuruna hizmet etmektedir.
4. (**D**) Türk askeri farklı coğrafyalarda dünya barışına katkı sağlamaya çalışmaktadır.
5. (**D**) Türkiye’nin farklı kıtalardaki ülkelerde askeri gücü bulunmaktadır.
6. (**D**) Bölgesinde ve dünyada söz sahibi olma amacını taşıyan ülkemiz geçmişten günümüze kadar uluslararası birçok kuruluşu üye olarak siyasi destek vermiştir.
7. (**Y**) Lübnan ve Somali’de bulunan Türk askeri sayısı Arnavutluk’ta bulunanlardan daha azdır.
8. (**D**) Atatürk, Türk milletine ana hedef olarak gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın ön şartını yurtta ve cihanda barış olarak belirlemiştir. Türk ordusu bu anlayışla insanlığa hizmet etmektedir.

1. UNESCO, Mustafa Kemal Atatürk’ün 100. doğum yıl dönümü dolayısıyla 1981 yılını Dünya Barış Yılı olarak ilan etti. UNESCO Atatürk için şunlar ifade edilmektedir:

“Atatürk uluslararası anlayış, iş birliği, barış yolunda çaba göstermiş üstün bir lider; bir inkılapçı, sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaştan ilk önderdir. İnsan haklarına saygılı, dünya barışının öncüsü, bütün yaşamı boyunca insanlar arasında renk, dil, din, ırk ayrımı gözetmeyen, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusudur.”

Bu metne göre Atatürk için;

- I. Dünya barışına katkı sağlamıştır.
- II. Sömürgecilğe karşı çıkmıştır.
- III. Evrensel özelliklere sahiptir.
- IV. Birden fazla savaşa katılmıştır.

yargılardan hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız IV
- B) II ve III
- C) I ve IV
- D) I, II ve IV

2.

UNESCO ile ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Eğitim, bilim, kültür ve haberleşme alanlarında uluslararası iş birliği sağlamak amacıyla kurulmuştur.
- B) Dünyada okuryazar oranını yükseltmek, önemli sanat olaylarını desteklemek ve kültür varlıklarını korumak da görevleri arasındadır.
- C) Avrupa Birliği ülkelerinin denetiminde faaliyet göstermektedir.
- D) Dünya çocuklarının haklarının koruma altına alınması için çalışmıştır.

3. Avrupa Konseyi 1949 yılında kurulmuştur. En büyük hedefi insan haklarını, hukukun üstünlüğünü ve demokrasinin ilkelerini koruyup güçlendirmektir. Ayrıca ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve çevre sorunlarına çözüm aramaktır.

Buna göre, Avrupa Konseyi ile ilgili yöneltilen;

- I. Hangi tarihte ve nerede kurulmuştur?
- II. Amaçları nelerdir?
- III. Üyesi olan ülkelerin adları nelerdir?

sorulardan hangilerinin cevaplarına ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

4.

Genel ağı haberi

Yemen’deki insani kriz ve gıda yardımı konusunda verilen uluslararası kuruluşlardan;

- I. Dünya Sağlık Örgütü
- II. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
- III. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgü
- IV. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı

hangisinin yardımda bulunması beklenir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

5.

Türkiye, köklü bir devlet ve demokrasi geleneğine sahip, barış odaklı ve ilkeli bir ülkedir. Ülkemiz dış politikasını, Mustafa Kemal Atatürk tarafından belirlenen "Yurtta barış, dünyada barış." ilkesi doğrultusunda yürütmektedir.

Buna göre Atatürk'ün "Yurtta Barış Dünya Barış" politikası gereği;

- I. Milletler Cemiyetine üye olunması
- II. Kurtuluş Savaşının yapılması
- III. Hatay Meselesinin savaş yapılmadan çözülmesi

faaliyetlerinden hangilerinin yapıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) I, II ve III

6.

Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (WFP)

Amacı doğal afetler, savaşlar veya sivil çatışmalar gibi nedenlerle ani olarak açlığa maruz kalan halk kitlelerine gıda yardımı sağlamaktır.

Yukarıda verilen bilgilere göre WFP'nin;

- I. Endonezya'da oluşan tsunami sonrası evsiz kalan insanlara
- II. İç savaştan dolayı Türkiye'ye sığınan mültecilere
- III. Açlık çeken Afrikalılar'a

hangilerine yardım etmesi beklenir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) I, II ve III

7. Ülkemiz;

- Dünyada barışı destekleme ve koruma operasyonlarına ilk kez Kore Savaşı sırasında katılmıştır.
- Bugün Afganistan, Bosna-Hersek, Kosova gibi dünyanın çeşitli yerlerindeki operasyonlara askerî personel, polis ve jandarma desteği vermek gibi katkılar sağlamıştır.

Bu bilgilere göre;

- I. Türk ordusu dünya barışına katkı sağlamaktadır.
- II. Ülkemizin jeopolitik konumu uluslararası ilişkileri etkilememiştir.
- III. Türkiye'nin güvenlik güçleri uluslararası alanda önemli rol üstlenmektedir.

yorumlardan hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız II
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) I, II ve III

NAR TEST 8.

Türk ordusu dünya barışına katkı sağlamak adına Kore Savaşına katılmıştır. Bu savaşa katılması Türkiye'nin kuruluşuna üye olmasında etkili olmuştur.

Yukarıda boş bırakılan bölüme hangi seçenekteki kuruluşun adı yazılmalıdır?

- A) BM
 B) AB
 C) NATO
 D) UNESCO

9. Türkiye'nin üyesi olduğu bir kuruluştur. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra barış ve güvenliği sağlamak, ülkeler arasında dostane ilişkiler kurmak, ekonomik ve sosyal iş birliği sağlamak amaçları ile 1945 yılında kurulmuştur. 2018 yılı itibarıyla 192 üyesi bulunan örgütün Amerika'daki merkezi New York'ta, Avrupa'daki merkezi ise Cenevre'dedir.

Yukarıda özelliklerinden bahsedilen kuruluşun adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Birleşmiş Milletler
 B) Avrupa Birliği
 C) NATO
 D) BM Gıda ve Tarım Örgütü

Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar

Türkiye'nin ilişkide olduğu ekonomik bölge ve kuruluşları öğreniriz.

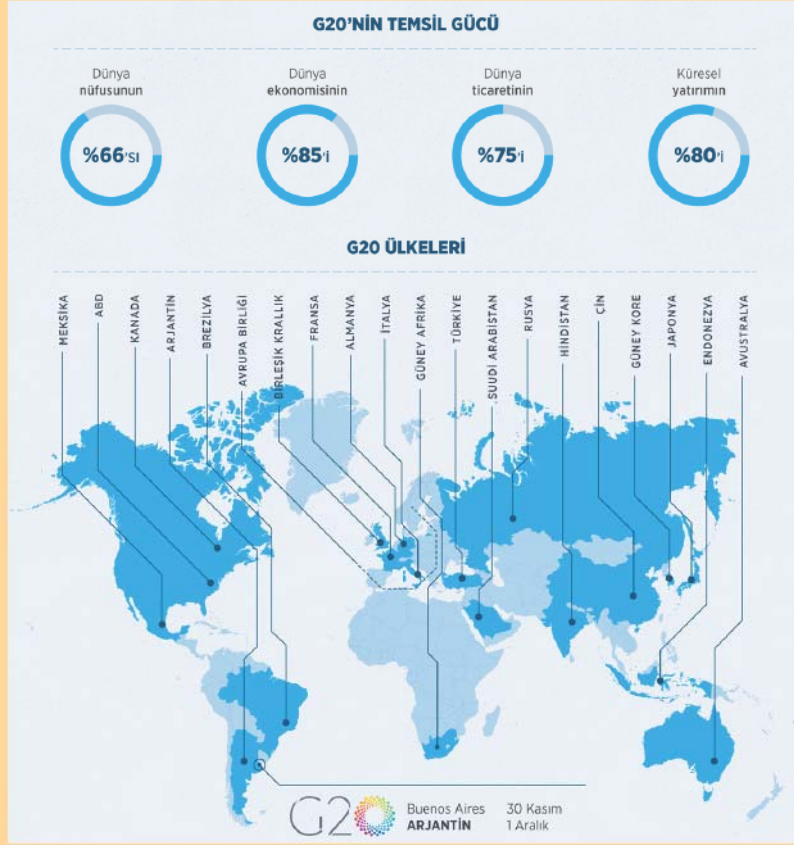

Öğreten Sorular

1

Aşağıdaki görsele bakılarak verilen bilgilerde doğru olanları "✓" ile işaretleyiniz.

G20 Nedir?: 1999 yılında, maliye bakanları ve merkez bankası başkanlarının kararıyla kuruldu. G20'nin kurulmasındaki amaç gelişmiş ekonomilerle gelişmekte olan ülkeleri bir araya getirerek, dünyanın ekonomik sorunlarına daha kalıcı çözümler üretmektir.

- ☒ G 20 Teşkilatı ekonomik amaçlarıyla kurulmuştur.
- ☒ G 20 ülkeleri dünya nüfusunun yarısından fazlasını içinde barındırmaktadır.
- ☒ Dünya ticaretinin büyük çoğunluğu G 20 ülkelerinin kontrolü altındadır.
- ☐ G 20 ülkelerinin tamamı Avrupa Kıtasında bulunmaktadır.

2

Aşağıdaki boşluklara, verilen kelimelerden uygun olanı yazınız.

Avrupa
Topluluğu

Gürcistan

KEİ

İşbirliği

G-20

1. Kuruluş yıllarında sadece 6 üyeden oluşan **Avrupa Topluluğu**....., değişik tarihlerde yeni üyelerin katılımı sonucu 28 üyeden oluşan bir birlik halini almıştır.
2. **G 20**..... dünya ekonomisinin %90'ını, ticaretinin %80'ini ve nüfusunun 2/3'ünü temsil eden birliktir.
3. Coğrafi konumu itibarıyla ülkemizin kara komşuları olduğu gibi yakın deniz komşuları da vardır. Suriye, Irak, İran, **Gürcistan**....., Bulgaristan ve Yunanistan gibi ülkeler kara komşularımızı oluşturur.
4. Türkiye ekonomik ilişkilerini geliştirmek amacıyla birçok kuruluşla **İşbirliği**..... yapmaktadır.
5. **KEİ**..... amacı Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin coğrafi yakınlıklarından ve ekonomilerinden üye ülkelerin yararlanmasını sağlamaktır.

3

Aşağıda verilen kavramları öğrencilerin yaptığı yorumlarla eşleştiriniz.

1

G20

2

OECD

3

AB

4

UNICEF

Asya

Herkese iş ve sosyal eşitlik ile etkin bir yönetim gerçekleştirmek, yeni gelişme ve sorunlara çözüm bulmaya çalışmaktadır.

2

Kaan

Çocukların eğitimi ve çocukların geleceği ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

4

Tuğrul

Ülkemizin tam üyelik çalışmaları hâlen devam etmektedir. 28 ülkeden oluşan bu birlik dünya üzerindeki en büyük siyasi ve ekonomik örgütlenmedir.

3

Ada

Dünyanın en büyük 20 ekonomisini oluşturan ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı yıllık olağan toplantıların onuncusu 2015'te Türkiye'de yapılmıştır.

1

1.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (KEİ) hedefi Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin potansiyellerinden, yakınlıklarından, ekonomilerinden üye ülkelerin yararlanmasını sağlamaktır. Böylelikle Karadeniz Havzası'nın bir barış, istikrar ve refah bölgesi olmasını temin etmektir. Bu amaçlara ulaşmak için seçilen yöntem ise ekonomik iş birliğidir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı yukarıdaki hedefleri belirlemede üye ülkelerin;

- I. Coğrafi konumu
- II. Nüfus sayısı
- III. Bölgesel amaçları
- IV. Yönetim yapıları

verilen özelliklerinden hangileri daha etkili olmuştur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) I, II ve IV

2.

Zirve, G20 Liderler bildirgesinin imzalanması, Japonya Başbakanı Şinzo Abe'nin G20 2019 sunumu ve Arjantin Devlet Başkanı Macri'nin kapanış konuşmasıyla sona erecek. Dünyanın dört bir yanından 3 binden fazla gazetecinin takip ettiği zirveye, 19 lider ve aralarında Avrupa Birliği'nden de delegelerin yer aldığı 15 bin kişi katılıyor.

Kaynak/www.trthaber.com

Parçadaki bilgilere göre G-20 zirvesi için;

- I. Uluslar arası bir özelliğe sahiptir.
- II. Dünyanın farklı ülkelerinden temsilciler katılmıştır.
- III. Çevre sorunlarına dikkat çekmek için düzenlenmiştir.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3.

.....: Dünya ekonomisinin %90'ını, ticaretinin %80'ini ve nüfusunun 2/3'ünü temsil etmektedir.

.....: İşbirliği Türkiye'nin daveti üzerine İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya'nın katılımıyla, 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul'da yapılan Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde resmen kurulmuştur.

.....: Avrupa Ekonomik Topluluğunun (AET) 1958 yılında kurulmasından kısa bir süre sonra Türkiye, 31 Temmuz 1959'da Topluluğa ortaklık başvurusunda bulunmuştur. Türkiye'nin adaylık süreci halen devam etmektedir.

Yukarıdaki bilgilerde boş bırakılan yerlere;

- I. G-20 Topluluğu
- II. D-8 Topluluğu
- III. Avrupa Birliği
- IV. Birleşmiş Milletler

uygun kavramların yazılması sonucu hangisi dışarıda kalır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

4.

Merkezi İstanbul'da olan, Karadeniz Havzası'nın bir barış, istikrar ve refah bölgesi olmasını temin etmeye çalışan işbirliğidir.

Amacı Avrupa-Akdeniz bölgesinde barışı, istikrarı, güvenliği ve ortak ekonomik iş birliğini sağlamaktır.

1985 yılında kurulan teşkilatın merkezi Tahran'dır. Kurucu ülkeler, Türkiye, İran ve Pakistan'dır.

Yukarıda verilen bilgiler hangi seçenekteki uluslararası kuruluşla ilgili değildir?

- A) Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)
- B) Gelişen Sekiz Ülke (D-8)
- C) Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)
- D) Akdeniz İçin Birlik (AİB)

5.

D-8 İşbirliği Türkiye'nin daveti üzerine İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya'nın katılımıyla, 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul'da yapılan Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde resmen kurulmuştur.

D-8'in ülkeleri ile ilgili;

- I. Üye ülkeler kendi aralarında izinsiz maden arama hakkına sahiptir.
- II. Üye ülkeler arasında ekonomik ve ticari işbirliğinin geliştirilmesine yönelik bir oluşumdur.
- III. Kalkınma yolundaki ülkelerin dünya ekonomisi içindeki konumlarını iyileştirmek istemektedir.
- IV. Ticari ilişkilerini çeşitlendirmek ve tek tip silah üretme hedefi ile kurulmuştur.

verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) III ve IV
D) II ve IV

6.

Ülkemiz, petrol ve doğal gaz rezervlerinin dörtte üçüne sahip bölge ülkeleriyle Avrupa'daki tüketici pazarları arasında bir konuma sahiptir. Bu durum ülkemize enerji güvenliği konusunda fırsatlar sağlarken sorumluluklar da yüklemektedir.

Bu metne göre;

- I. Ülkemizin coğrafi konumu uluslararası ilişkileri etkilemiştir.
- II. Ülkemiz dünyada doğal bir köprü konumundadır.
- III. Ülkemiz enerji koridoru açısından çok önemli bir konumdadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

7.

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) bölgesel enerji stratejisini geliştirirken gerek doğu-batı, gerek kuzey-güney enerji koridorları üzerindeki konumunu güçlendirilmeye iki kardeş ülkenin projesidir. İki kardeş ülkenin, iş birliğiyle ortaya çıkan bu dev proje ile Avrupa'nın ve Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacı karşılanmak istenmektedir.

Parçada bahsedilen kardeş ülkeler;

- I. Türkiye ve Azerbaycan
- II. Ermenistan ve Gürcistan
- III. İran ve Irak
- IV. Kazakistan ve Kırgızistan

verilenlerden hangileridir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

8.

- Coğrafi konumu itibarıyla ülkemizin kara komşuları olduğu gibi yakın deniz komşuları da vardır.
- Suriye, Irak, İran, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Bulgaristan ve Yunanistan kara komşularımızı oluşturur.
- Rusya, Ukrayna, Romanya, Libya, Mısır, İsrail ve Lübnan yakın deniz komşularımızdır.

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Türkiye dünya üzerinde önemli bir jeopolitik konuma sahiptir.
- II. Ülkemiz, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü bir devlet olmak amacıyla komşuları ile ekonomik ve ticari ilişkilerinin gelişmesine önem vermektedir.
- III. Türk ordusu yukarıda verilen tüm ülkelerin ordusundan daha güçlüdür.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

İnsanları Nasıl Tanıyoruz?

Çeşitli kültürlere yönelik kalıp yargıları sorgular.

Öğreten Sorular

1

Aşağıda tarihçi İlber Ortaylı'nın bir konuşması verilmiştir.

Bir gün üniversitede ders anlatıyorum, bir kız öğrenci el kaldırdı, söyle kızım dedim, o da hocam bağışlayın ama çok çok yavaş okumuyor musunuz? Yani baya yavaş okuyorsunuz... Ben de peki sen gel oku dedim. Kız ayağa kalktı geldi ve kürsünün arkasına geçti, kız dondu kaldı, niye biliyor musunuz? Çünkü benim eski bir Fransız metinden simültane Türkçeye çevirerek okuduğumu fark etti... Hakkımdaki düşüncesinin yanlış olduğunu anladı, utandı ve gidip yerine oturdu... Bir işin ayrıntılarını bilmeden yorum yapmaman gerekir evladım.

İlber Ortaylı

Yukarıda verilen açıklama ile kavramlardan hangileri arasında bağlantı kurulabilir? işaretleyiniz

1. Ön yargı

2. İslamofobi

3. Kültür

4. Olumlu iletişim

5. Kalıp yargı

6. Ötekileştirme

7. Empati yapamamak

2

Aşağıda verilen bilgilere bakılarak yönetilen soruları doğru şekilde cevaplayınız.

1948 - Oklahama Üniversitesine kabul edilen ilk Afro-Amerikan öğrenci olan George McLaurin, beyaz öğrencilerden ayrı oturmak zorunda bırakılmıştır.

1

Yukarıda bahsedilen olaya bakılarak hangi seçenekteki çıkarımın yapılması doğru olmaz?

☐

Ayrımcılık örneği sergilenmiştir.

☐

Eşitliğe uymayan bir anlayışla hareket edilmiştir.

☒

Farklılıklara saygı gösterilmiştir.

☐

İnsan haklarına aykırı davranılmıştır.

2

Yukarıdaki örneğin sergilendiği bir toplumda hangi kavramlara önem verildiği söylenemez?

☒

Hoşgörü

☒

Farklılıklara saygı

☒

Düşünce özgürlüğü

☒

Toplumsal eşitlik

1.

Albert Einstein (Albert Aynştayn)'ın "Ön yargıları yok etmek atomu parçalamaktan daha zordur." sözü sizce ne ifade etmektedir?

Ayşe öğretmenin sorusuna;

Ali : Kalıp yargılar uzun zaman sonra kesinlikle değişir.

Sevda: Ön yargılarımız düşüncelerimizden bağımsızdır.

Beren: Ön yargılar kültürün ürünüdür.

Orhan: Ön yargıları yok etmek oldukça zordur.

gibi öğrencilerden hangisi doğru cevap vermiştir?

A) Ali

C) Beren

B) Sevda

D) Orhan

3.

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansına göre İslamofobi "11 Eylül 2001 tarihinde meydana gelen olaylar sonrasında terör ile mücadele kapsamında aralarında Müslümanların, göçmenlerin, sığınmacıların ve kimi azınlıkların da bulunduğu gruplara ve kişilere karşı oluşmuştur.

İslamofobi'nin sonuçları ile ilgili;

I. Müslümanlar ırkçı ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar.

II. Bazı ülkelerde Müslümanlar küçümsenmekte ve hor görülmektedir.

III. Din ayrımcılığına neden olabilmektedir.

verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

C) I ve III

B) I ve II

D) I, II ve III

2.

Ön yargılar kendi içinde farklı şekillerde isimlendirilmektedir. Bunlardan biri de genelleştirme eğilimidir. Kendisini tanıdığımız bir veya birkaç kişinin özelliklerini onunla aynı kategoride bulunan bütün diğer kişilere yaymadır.

Bu açıklama ile ilgili;

I. Saldırgan bir köpek gören Ali'nin tüm köpeklerin saldırgan olduğunu söylemesi

II. Kısa boylu, haylaz bir çocuğu olan birinin bütün kısa boylu çocukların haylaz olduğunu sanması

III. Bindiği takside kaza atlatan Mehmet'in taksiye her bindiğinde kendini gergin hissetmesi

gibi örneklerden hangileri yanlıştır?

A) Yalnız I

C) Yalnız III

B) I ve II

D) I, II ve III

4.

Kalıp yargıların zaman içinde ön yargıya dönüşmesi çeşitli sorunlara yol açarak ayrımcılığa sebep olabilir. Bir ülkenin vatandaşları, bir dinin mensupları, bir takımın taraftarları aynı özelliklere sahip olamaz. Fakat kalıp yargılar onların öyle görülmesine yol açar.

Ön yargıların ve kalıp yargıların fazla olduğu bir toplumda;

I. Toplumsal huzur

II. Milli birlik ve beraberlik

III. Hoşgörü ortamı

gibi unsurlardan hangileri bundan olumsuz etkilenmektedir?

A) Yalnız I

C) I ve III

B) I ve II

D) I, II ve III

5.

..... insanları özelliklerine göre sınıflandırma eğiliminin neden olduğu bir algılama ve davranış biçimidir. İnsanlarda var olduğu sanılan bu özellikler çoğunlukla gerçeğe dayanmaz.

Ön yargı ise; bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargılardır.

Yukarıda verilen noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Sempati B) Kalıp yargı
C) Cinsiyet ayrımcılığı D) Empati

6.

Kalıp yargılar değiştirilemez gibi zannedilse de aslında zamanla değiştirilebilirler. Örneğin 1930'lu yıllarda Afrika kökenli insanlar için oluşturulmuş olan olumsuz kalıp yargılar, 1960'lardan sonra gerek sanatsal etkinlikler gerek spor etkinlikleri sayesinde değişmiştir.

Kalıp yargıların değişmesinde;

- I. Farklılıkları tanımak ve insanları olduğu gibi kabul etmek
- II. İnsanlara değer vermek ve kültürlere saygılı olmak
- III. Hoşgörü ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmek

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

7.

Ön yargılı kişiler, insan gruplarını katı bir tutum içinde algılamaya eğilimlidir; grupları oluşturan bireylerin özelliklerini hoşgörüsüz olarak, değişime karşı duran bir tavırla değerlendirirler.

Aşağıdakilerden hangisi ön yargılı bir insanın özelliği olmaz?

- A) Eleştiriye açık biridir.
B) Benmerkezci düşünür.
C) İnsanları sınıflandırmayı sever.
D) Varsayımlara göre hareket eder.

8.

Sosyal dünyayı algılamamızı ve yorumlamamızı etkileyen sosyal sınıflandırma, kalıp yargıların ve önyargıların oluşumunda etkin rol oynamaktadır. İnsanlar, diğer insanlarla ilgili bilgiyi ayırt etmek veya gruplamak için ırk, cinsiyet, dini inanç, etnik köken gibi fiziksel ve sosyal ayırt ediciler kullanırlar. Bütün bu aşamalardan sonra, çoğu zaman önyargıların oluşumu kaçınılmazdır.

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdaki yorumlardan hangisi doğru değildir?

- A) İnsanları sınıflandırmak ön yargılara neden olmaktadır.
B) Ön yargıların oluşmaması için insanları dini inanç ve ırkına göre ayırım yapılmamalıdır.
C) Ön yargı kişinin gelecek ile ilgili planlarını etkilemektedir.
D) Ön yargıların oluşmasında bazı sınıflandırmalar bulunmaktadır.

9.

Toplumumuzda evlilik teklifini genellikle erkekler yapar veya teklif erkekten beklenir. Ama hiçbir zaman kız tarafı, erkek tarafına erkek istemeye gitmez.

Buna göre;

- I. Kültürel öğeler kalıp yargılardan bağımsızdır.
- II. Toplumumuzda yerleşik kalıp yargılar bulunmaktadır.
- III. Her ön yargı zamanla kalıp yargıya dönüşmektedir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

NAR TEST

Küresel Sorunlara Çözüm Üretiyorum

Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştiririz.

Öğreten Sorular

1

Günümüzdeki küresel sorunlar ile ilgili aşağıdaki görselleri verilen bilgiler ile doğru bir şekilde eşleştirmesini yapınız.

1

2

3

4

5

6

4

Küresel ısınma dünya için önemli bir sorundur.

3

Hava kirliliği birçok hastalığa neden olmaktadır.

1

Dünya üzerinde her 9 kişiden biri açlıkla mücadele ediyor.

6

Aşırı yağış sonucu sel felaketinin en önemli nedenidir.

2

Suriye'de yaşanan iç savaş mülteci göçüne neden olur.

5

Heyelan eğim ve aşırı yağış nedeni ile oluşur.

2

Tablodaki bilgilere göre yapılan yorumlardan doğru olanlarını D yanlış olanlarını Y ile işaretleyiniz.

HAVA KİRLİLİĞİ NEDENİYLE DÜNYA GENELİNDE YAŞAM SÜRESİNİN 20 AY KISALACAĞI TAHMİN EDİLİYOR

Bölgelere göre ortalama kısalma süresi

TRT HABER

1. (D) Hava kirliliği canlı yaşamını olumsuz etkilemektedir.
2. (D) Hava kirliliğinden Güney Asya'nın Doğu Asya'dan daha fazla etkilenmesi beklenmektedir.
3. (D) Hava kirliliğinden dolayı dünyada yaşam süresinin kısalması beklenmektedir.
4. (D) Sahra Altı Afrika bölgesi hava kirliliğinin olumsuz etkilerinden dolayı ortalama yaşam süresinin kısalması iki yıla oldukça yakındır.
5. (Y) Hava kirliliği ile ilgili yapılan araştırmalar sanayileşmiş ülkeler tarafından tepki ile karşılanmaktadır.
6. (Y) Hava kirliliği insanlarda boğaz enfeksiyonu ve baş ağrısı ile kendini göstermektedir.
7. (Y) Ülkemizde Karadeniz Bölgesi'nde hava kirliliğinin oranı oldukça azdır.
8. (D) Sahra Altı Afrika ile Doğu Asya'daki ortalama yaşam süresinin kısalma durumu birbirine yakındır.
9. (Y) Hava kirliliğinden kadınlar erkeklere oranla daha fazla etkilenmektedir.
10. (Y) Latin Amerika'daki hava kirliliğinin temel nedeni fabrikalarda kullanılan fosil yakıtlardır.

1. Dünyadaki binlerce bitki ve hayvan türünün yok olmasına neden olan, insan yaşamını etkileyen, aşırı sıcaklık ve kuraklaşma gibi diğer meteorolojik afetlerin artmasına sebep olan bir oluşumdur.

Yukarıda bahsedilen durum;

- I. Küresel ısınma
- II. Deprem
- III. Tsunami
- IV. Hortum

gibi doğal afetlerden hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) I ve IV
- C) I ve III
- D) I, II ve III

2. Açlık ve yoksulluk sorunu günümüzde kırsal yörelerde daha yoğun olarak gözlemlenen bir sorundur. Dünyada açlık sorunu giderek derinleşmekte ve bu konuda devletlerin endişeleri artmaktadır.

Bu durumun sebepleri olarak;

- I. Küresel iklim değişikliği
- II. Kuraklık
- III. Bölgesel anlaşmazlıklar

verilenlerden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3. Dünya üzerinde çok çeşitli hava olayları oluşmaktadır. Bu hava olaylarından bazıları oluştuğunda doğal afet durumuna gelebilen olaylardır. Hortum da bu doğal afetlerden birisidir.

Hortum ile ilgili;

- I. Hortum oluştuğunda gücü sayesinde çevreye zarar verir.
- II. Ülkemizde en fazla İç Anadolu bölgesinde oluşmaktadır.
- III. Dağlık ve engebeli alanlar hortumun hızını artırmaktadır.
- IV. Sadece okyanuslardaki gemilere zarar vermektedir.

yargılardan hangisi doğrudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

4. Türkiye’de, küresel ısınmaya bağlı olarak kurak ve yarı kurak alanlarındaki su kaynakları özellikle kentlerdeki su kaynaklarının durumu, sorunlara yenilerini ekleyecek ve içme amaçlı su ihtiyacı daha da artacaktır.

Ülkemizde kuraklığa neden olan şartların devam etmesi hâlinde;

- I. Tarım
- II. Ormanlık
- III. Hayvancılık

gibi alanlardan hangilerinin olumsuz etkilenmesi beklenir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

5.

“Son ağaç kesildiğinde, son nehir kurduğunda, son balık tutulduğunda paranın yenilemeyeceğini göreceksiniz.”

Yukarıdaki Kızılderili atasözüne bakarak;

- I. Doğaya sahip çıkmak ve ona saygı duymak gerekir.
- II. Maddi unsurlar doğadaki canlı ve cansız varlıklardan daha değerlidir.
- III. İnsanların doğaya zarar vermesi yeni problemleri beraberinde getirebilir.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

6 ve 7.

5. ve 6. soruları aşağıdaki numaralı görsellere göre cevaplandırınız.

1 Güneş enerjisi

2 Elektrikli araba

6. Yukarıda verilen görsellere bakarak;

- Verilen her iki görsel küresel sorunlara karşı çevre dostu enerji kaynaklarıdır.
- 1 numara ile gösterilen görsel gökyüzünün bulutlu olmasından olumsuz etkilenir.
- 2 numaralı görsel araçlarda fosil yakıt tüketimini artırmaktadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

7. 1 numara ile gösterilen enerji kaynağından;

- Karadeniz
- İç Anadolu
- Marmara
- Akdeniz

verilen bölgelerimizden hangisinde faydalanmak daha zordur?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

8. Aşağıda bazı küresel sorunlar tanımlanmıştır.

- Atmosfere salınan gazların neden olduğu düşünülen sera etkisinin sonucunda karada, denizde ve havada ölçülen ortalama sıcaklıklarda görülen artıştır.
- Eğim ve yağışın çok fazla olduğu yerlerde yer çekiminin etkisi ile toprağın tabakaları ile birlikte kütle halinde yer değiştirmesi olayıdır.
- Bir bölgede toprağı belirli bir süre için tamamen veya kısmen su altında bırakan ani, büyük ve düzensiz su akıntılarına verilen isimdir.

Yukarıdaki bilgilerde küresel sorunların hangisinden bahsedilmemiştir?

- A) Küresel ısınma
B) Heyelan
C) Deprem
D) Sel

9. Yer kabuğu içindeki kırılmalar nedeniyle ani olarak ortaya çıkan titreşimin dalgalar hâlinde yayılarak yeryüzünü sarsma olayıdır. Yer katmanlarında oluşan şok dalgalarının sebep olduğu doğa olayına deprem denir.

Deprem ile ilgili;

- Depremler can ve mal kaybına neden olabilir.
- Sel felaketi sonucunda genellikle deprem oluşur.
- Fay hatlarının olduğu yerlerde deprem görülebilir.

yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

1.

**Birleşmiş Milletler
1945**

Kuruluş amacı barışa yönelik tehditleri önlemek, ülkeler arası dostane ilişkiler kurmak, ulusların ekonomik ve sosyal alanda iş birliği yapmasını sağlamaktır.

Bu açıklamaya göre Birleşmiş Milletler için;

- I. Birçok alanda faaliyet göstermektedir.
- II. Dünya barışına katkı sağlamaktadır.
- III. Ülkelerin iç işlerine karışarak onların dış politikalarını belirlemektedir.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

2.

TRACECA (Avrupa Kafkasya Asya Ulaştırma Koridoru);

- Karadeniz, Kafkasya ve Orta Asya'da uluslararası ulaşımı geliştirmeyi ve siyasi-ekonomik ilerlemeyi hedefleyen hükümetler arası bir programdır.
- Üye ülkeler, Azerbaycan, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Romanya, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan, Özbekistan ve Ukrayna'dır.

Yukarıda verilen açıklamada TRACECA ilgili;

- I. Kuruluş amacı
- II. Faaliyet gösterdiği bölgeler
- III. Kuruluş merkezi
- IV. Üye ülke sayısı

bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

3.

İran Van Gölü'nden Urmîye Gölü'ne su taşımak istiyor

Genel Ağ Haberi

Yukarıdaki görsele bakılarak;

- I. Ülkemizin doğal kaynakları başka ülkeler tarafından kullanılmak istenmiştir.
- II. İran'ın Türkiye'den ekonomik beklentileri bulunmaktadır.
- III. Bu durum Türkiye ve İran arasında siyasi işbirliği ihtimali doğurmuştur.

çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

4.

Yediğimiz yemek, giydiğimiz kıyafet, tuttuğumuz takım, oturduğumuz mahalle, saç şeklimiz, dinlediğimiz müzikler ve daha pek çok şeyi tercihlerimiz belirler. İnsanlar bu tercihlerimize göre bizleri değerlendirir. Kalıp yargı bu şekilde oluşur.

Buna göre:

- I. Kalıp yargıların oluşmasında pek çok neden etkilidir.
- II. Kalıp yargılar kişiler hakkındaki düşüncelerimiz açısından etkili bir unsurdur.
- III. Kalıp yargılar toplumsal alanda birlik ve beraberliği güçlendirir.

verilen yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

5.

“Dünyamızın oluşumundan insanların tarih sahnesine çıkışına kadar olan süreçte dünyanın coğrafi özellikleri birkaç defa değişmiştir. Belirli dönemlerde dünyamızın doğal dengesinin bozulmasına bağlı olarak bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Tüm insanlığı ilgilendiren bu sorunlara küresel sorun denilmektedir.”

Aşağıda verilen küresel sorunlardan;

- I. Çiğ
- II. Kuraklık
- III. Terörizm
- IV. Deprem

hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

6.

Birleşmiş Milletler

NATO

Türkiye'nin yukarıdaki kuruluşlara üye olarak;

- I. Dünya siyasetinde etkili olmak
- II. Uluslararası barışa katkıda bulunmak
- III. Ekonomik kalkınmayı sürekli hale getirebilmek

gibi kazanımlardan hangilerine ulaşmayı hedeflediği söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7.

Topluma korku salma, insanları korkutma, yıldırma eylemlerinin tümü terörizm olarak adlandırılır. Yüzyıllardan beri dünyadaki toplumlar ve devletler için en büyük tehlikelerden birisi terörizm olmuştur.

Terörizm ile ilgili;

- I. Dünya barışını tehdit eden uluslararası bir sorundur.
- II. Büyük devletler sayesinde terörizm küresel bir sorun olmaktan çıkmıştır.
- III. Terör faaliyetleri tüm dünyada için bir tehdit durumundadır.

bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

8.

Bir bölgede toprağı belirli bir süre için tamamen veya kısmen su altında bırakan ani, büyük ve düzensiz su akıntılarına verilen isimdir.

Yukarıda bahsedilen küresel sorunun adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Sel B) Deprem
C) Tsunami D) Hortum

9.

Günümüzde Türkiye ekonomik ilişkilerini geliştirmek amacıyla birçok kuruluşla iş birliği yapmaktadır. Bu iş birliği ülkemize ekonomik fayda sağlamakta ve ülkemizin yeni pazarlara açılmasını kolaylaştırmaktadır.

Bu durumun Türkiye'ye;

- I. Ticari
- II. İktisadi
- III. Askeri
- IV. Siyasi

gibi alanlardan hangilerinde daha çok katkı sağlaması beklenir?

- A) I ve II B) I ve III
C) I ve IV D) II ve III

1.

Dünya Sağlık Örgütü
(WHO)

Birleşmiş Milletler
Gıda ve Tarım Örgütü
(FAO)

Yukarıda verilen kuruluşlar için;

- I. Verilen her iki kuruluş da BM'ye bağlıdır.
- II. FAO tarım alanında da çalışma yürütmektedir.
- III. WHO uluslar arası spor organizasyonlarını da düzenlemektedir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

2.

Bölgesinde ve dünyada söz sahibi olma amacını taşıyan ülkemiz geçmişten günümüze kadar uluslararası birçok kuruluşa üye olarak destek vermiştir ve hâlen vermektedir. Birçok uluslararası kuruluşa üye olan ülkemiz bölgesinin ve dünyanın barış ve huzuruna hizmet etmektedir.

Türkiye bu çabası ile;

- I. Uluslararası işbirliğini sağlama
- II. Dünya barışına katkı sunma
- III. Dünya siyasetindeki gücünü artırma

verilenlerden hangilerini hedeflemektedir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

3.

Aşağıda ülkemizden geçen ve ülkemizi enerji alanında etkileyen bazı enerji boru hatları verilmiştir.

Yukarıda verilen enerji boru hatlarının topraklarımız üzerinden geçmesi ülkemize;

- I. Enerji koridoru olma
- II. Bölgedeki etkinliğini yükseltme
- III. Coğrafik Konumunun önemini artırma

gibi özelliklerden hangilerini kazandırmıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

4.

AGİT, üye ülkelerin siyasi, askerî, ekonomik, çevre ve insani yükümlülüklerinin uygulanma durumlarını izlemektir. Katılımcı devletlerin demokratikleşme, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı alanlarındaki çabalarını desteklemek ve katılımcı devletlere yardım etmektedir.

Bu metinde AGİT'in;

- I. Faaliyet bölgesi
- II. Kuruluş amacı
- III. Çalışma alanları
- IV. Üye ülkelerin sayısı

verilen özelliklerinden hangileri hakkında bilgi verilmiştir?

- A) I ve III
B) I ve III
C) III ve IV
D) II ve IV

5.

İslam İşbirliği Teşkilatı "İslamofobi Gözlemevi" tarafından yayımlanan temmuz, ağustos ve eylül aylarını kapsayan raporda "İslamofobi konusunda fark edilir bir gerileme yaşandı. Son 4 yıllla kıyaslandığında gerileme çok açık bir şekilde kendini belli ediyor." denildi.

(Genel Ağ haberinden düzenlenmiştir.)

İslamofobi'nin zamanla gerilmesinde;

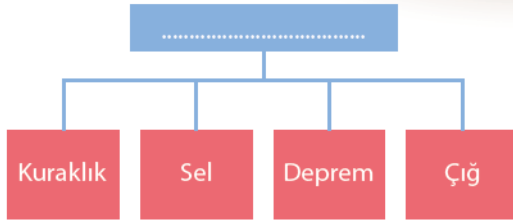
- I. Müslümanların hoşgörülü davranışları
- II. İslam İşbirliği Teşkilatı'nın olumlu faaliyetleri
- III. İnanç ayrımcılığının derinleşmesi

verilenlerden hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

- A) Yalnız I
- C) I ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

6.

Bu diyagramda verilen noktalı yere aşağıdaki-lerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Küresel sorunlar
- B) Mevsimsel doğal afetler
- C) Yağmur kaynaklı sorunlar
- D) Bölgesel problemler

7. ve 8. Sorularını aşağıdaki metne göre cevaplandırınız.

Atmosferde biriken sera gazları, atmosferin kimyasal özelliklerini etkilemektedir. Uzun vadede ise sera etkisi nedeniyle küresel ısınmaya ve sonuç olarak iklim değişikliğine neden olmaktadır.

7. İklim değişikliklerinin;

- I. Dünyanın doğal dengesinin bozulması
- II. Canlı türlerinin soylarının tehlikeye girmesi
- III. Doğal afetlerin giderek artması

durumlardan hangilerini ortaya çıkarması beklenir?

- A) Yalnız I
- C) I ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

8. Küresel ısınmanın önüne geçmek için;

- I. Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak
- II. Fabrika atıklarını doğaya bırakmamak için, atık toplama tesisleri oluşturmak
- III. Fabrikalarda doğal gaz yerine kömür kullanmak

gibi önlemlerden hangileri alınmalıdır?

- A) Yalnız I
- C) I ve III

- B) I ve II
- D) I, II ve III

9. Kuraklık en önemli küresel sorunlardan biridir. Bir bölgede nem miktarının geçici dengesizliğinden kaynaklanan su kıtlığı kuraklık olarak tanımlanabilir. Doğal bir iklim olayı olan kuraklık herhangi bir zamanda ve yerde meydana gelebilir.

Figen: Dünyanın her bölgesinde aynı şekilde görülmektedir.

Defne: Susuzluk yaşanmasına neden olur.

Yasin: Kurak iklimlerin hüküm sürdüğü yerlerdeki hayvanlar ve bitkiler nem eksikliğinden ve yüksek değişkenlikteki yağıştan dolayı olumsuz etkilenirler.

Kerem: Kuraklık küresel felaketlerdendir.

Kuraklılık ile ilgili konuşan öğrencilerden hangisinin yaptığı yorum yanlıştır?

- A) Figen
- C) Defne

- B) Yasin
- D) Kerem

1. Atatürk, Türk dünya milletlerinin huzur ve güvenliğini sağlamanın ön şartını yurttan ve cihanda barış olarak belirlemiştir. Ülkemiz bu amaçla birçok kuruluşa üye olmuştur. Bunlardan biri de NATO'dur.

**Kuzey Atlantik Antlaşması
Örgütü
1949**

Amacı üye ülkelerin özgürlük ve güvenliklerini korumaktır. Bir saldırı veya saldırı tehdidi karşısında üyelerini savunma amacı ile kurulmuştur.

Bu bilgilere göre NATO ile ilgili;

- I. Üyesi olan ülkelerin arasında Türkiye'de bulunmaktadır.
- II. İşbirliği amacıyla kurulmuştur.
- III. Üye ülkelerin güvenliğine önem vermektedir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

2. AB, Avrupa devletlerinin, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alandaki işbirliklerini güçlendirmek amacı ile kurulmuştur.

Aşağıda farklı yıllara ait AB ülkeleri haritaları verilmiştir.

1952

1990

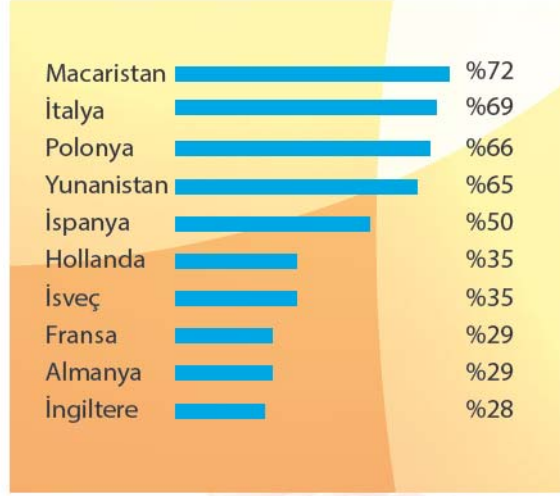
Yukarıda verilen haritalara bakarak;

- I. AB'ye katılan devletlerin sayısı zamanla artmıştır.
- II. 1990 yılından sonra Türkiye AB'ye üye olmuştur.
- III. AB ülkeleri kendi aralarında dini birliği sağlamışlardır.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) I, II ve III

3. Aşağıda Müslümanları olumsuz değerlendiren bazı ülkeler ve oranları verilmiştir.

Kaynak/ Pew Research

Yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Dünya üzerinde Müslümanlara karşı olumsuz yargıları olan ülkeler bulunmaktadır.
- II. Müslümanları olumsuz gören ülkeler içinde ilk sırada Macaristan yer almaktadır.
- III. Dünyamızda dini inanışlara saygı göstermeme durumu söz konusudur.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III **D) I, II ve III**

4.

Çiğ

Deprem

Sel

Heyelan

Yukarıda verilen küresel sorunlarla ilgili;

- I. Ülkemizde tümü de görülebilmektedir.
- II. Yağmurun yağması sonucu hem sel hem de heyelan oluşabilmektedir.
- III. Deprem ve çiğ her zaman aynı nedene bağlı olarak meydana gelmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I **B) I ve II** C) I ve III D) I, II ve III

1.

Toplu arı ölümleri hastalıktan değil zirai ilaçlardan

Tarımsal ilaçlardan kaynaklandığı öne sürülen toplu arı ölümlerinin önüne geçmek için bilimsel çalışma yapan Türkiye Arı Yetiştiriciliği Merkez Birliği, bu tür ilaçların kullanılmasının kontrol altına alınmasını istiyor.

Kaynak: AA**Genel Ağ haberi****Verilen genel ağ haberine göre;**

- I. İnsan faaliyetleri doğal dengeye zarar vermektedir.
- II. Küresel ısınmanın temel sebebi insanların bilinçsiz davranışlarıdır.
- III. Canlı yaşamı bilinçsiz ilaçlamadan olumsuz etkilenmiştir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II **C) I ve III** D) I, II ve III

2.

Denizlerde 150 milyon tondan fazla plastik bulunduğu tahmin ediliyor. Plastik istilası böyle devam ederse 2025'te denizlerde 3 ton balığa karşılık 1 ton plastik, 2050'de ise balıktan çok plastik olacak. Bu durum balıkların ölümü anlamına geliyor.

Genel Ağ Haberi**Yukarıda verilen genel ağ haberine göre;**

- I. Beşeri faaliyetler denizlerin kirlenmesine neden olmaktadır.
- II. Denizlerin kirliliği gelecekte balık miktarını etkileyecektir.
- III. Denizlerin kirlenmesi gelecekte birçok canlının yaşamını tehdit edebilir.

çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III **D) I, II ve III**

3. Çığ bazı bölgelerde günümüz dünyasının önemli sorunlarından biridir. Çığ genellikle bitki örtüsü olmayan engebeli, dağlık ve eğimli arazilerde vadi yamaçlarında tabakalar hâlinde birikmiş olan kar kütlelerinin iç veya dış kuvvetlerin etkisi ile hareket etmesive daha sonra yamaçtan aşağıya doğru hızla kayması olarak tanımlanır.

Bu bilgiler göz önüne alındığında çığ felaketinin aşağıda adı geçen bölgelerimizin hangisinde daha çok olması beklenir?

- A) Doğu Anadolu Bölgesi B) İç Anadolu Bölgesi
C) Marmara Bölgesi D) Akdeniz Bölgesi

4.

Yukarıdaki görsel ile;

- I. Küresel ısınma
- II. Deniz kirliliği
- III. İklim değişikliği
- IV. Buzulların erimesi

gibi küresel sorunlardan hangisi arasında doğrudan bağlantı kurulabilir?

A) I

B) I

C) III

D) IV

5.

Yukarıda verilen kuruluşlar için;

- I. 2. numara ile verilenin amacı Türk dünyasının tarihî ve kültürel birikimlerinden en geniş şekilde yararlanmaktır.
- II. 1. numara ile gösterilen kuruluş dini amaçlarla kurulmuştur.
- III. Türkiye her iki kuruluşa da üye durumundadır.

yorumlardan hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

6.

Başlangıçta daha çok ticaret ve ekonomik alanlarda işbirliğini sağlamaya yönelik amaçları olan AB; günümüzde eğitim, bilim, teknoloji ve çevre gibi günlük hayatı etkileyen konularla da faaliyet göstermektedir. AB, üye ülkeler arasında "sınırı olmayan bir pazar" gibidir.

Yukarıda geçen "sınırı olmayan bir pazar" anlayışı;

- I. Çeşitli malların ve hizmetlerin bu üye ülkeler arasında gümrük vergisi uygulanmadan ticareti yapılmaktadır.
- II. Üye ülkelerin kendi aralarında alışveriş yapmalarını önemsemektedir.
- III. Üye ülkelerin arasında birçok alanda iş birliği uygulanmaktadır.

verilenlerden hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

1.

Güney Akım doğalgaz boru hattının önüne engel koyan Avrupa'nın Türk Akımı'na, Avrupa ülkelerinden teklif yağıyor. Sırbistan, Bulgaristan ve Macaristan gibi ülkeler Türk Akımı'na bağlanmak istiyor. Rusya Devlet Başkanı Vlademir Putin'nin Moskova'da İtalyan Başkanı Giuseppe Conte'yle görüşmesinden yaptığı "İtalya, Türk Akımı'na bağlanabilir" açıklaması, Avrupa'nın bu doğal gaz boru hattına ilgisi- ni bir kez daha gözler önüne serdi.

Kaynak: EnerjiEnstitüsü

Genel Ağ Haberi

Bu olay;

- I. Uluslararası ilişkilerde enerjinin çok önemli bir rolü olduğu göstermektedir.
- II. Türkiye bulunduğu coğrafyada enerji koridoru olma özelliği taşımaktadır.
- III. Ülkeler arası ilişkilerde en önemli kavram ekonomik kazanç elde edebilmektir.

gibi durumlardan hangilerinin kanıtıdır?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

2.

Okulda başarı seviyesi düşük bir çocuk annesinin mezarına gider; "Anne...! Benimle okula gel. Öğretmen beni öğrencilerin önünde "Senin annen ihmalkar bir kadın seninle hiç ilgilenmiyor" diye azarlıyor" der.

Yukarıda verilen hikayeye göre;

- I. Olayın iç yüzünü bilmemek ön yargıya neden olabilir.
- II. Ön yargı, kişilere karşı sergilenen davranışlarda kendini göstermektedir.
- III. Ön yargılar değişime direnç göstermektedir.

çıkarımlardan hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

3.

Almanya enerji ihtiyacının yüzde 38'ini yenilenebilir enerji kaynaklarından karşıladı.

Yukarıda verilen sosyal ağ haberine göre Almanya için;

- I. Çevreyi ve doğayı kirletmemeye özen göstermiştir.
- II. Fosil yakıtlardan daha çok faydalanmıştır.
- III. Küresel iklim değişikliğinin önüne geçmeye çalışmıştır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

4 ve 5. Soruları aşağıdaki görsele göre cevaplayınız.

4. Yukarıdaki görsele bakılarak hangi seçenekteki sonuca ulaşamaz?

- A) Avustralya büyük bir felaketle karşı karşıya kalmıştır.
- B) Yangında önemli oranda can ve mal kaybı yaşanmıştır.
- C) Orman yangınları sadece insan yaşamını etkilememiştir.
- D) Yangınların çıkmasına insanları dikkatsizliğinin neden olduğu açıklanmıştır.

5. Yangınları söndürmek için çalışan kişilerin;

- I. Çeşitli hayvan ve bitki türleri
- II. Doğal yaşam alanları
- III. Ormanlık araziler

gibi unsurlardan hangilerini korumaya çalıştıkları söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

BİREY VE TOPLUM

İNSANDAN İNSANA GİDEN YOL

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	D	A	C	A	C	B	D	A	C	B
2	A	C	D	D	A	B	D	B	B	D

İLETİŞİMİN GÜCÜ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	B	A	A	C	D	D	C
2	B	C	A	D	A	B	A	C

HIZLI İLETİLİM GÜÇLÜ TOPLUM

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	C	C	A	A	D	A	D
2	B	D	A	D	A	B	B	D

İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	D	B	A	D	B	C	B

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	B	C	B	C	A	B	A
2	D	B	C	C	C	B	A	A

BECERİ TEMELLİ TEST

Test	1	2	3	4	5	6
1	D	B	D	C	D	
2	B	B	B	B	D	A

KÜLTÜR VE MİRAS

BEYLİKTE CİHAN DEVLETİNE

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	C	D	C	C	C	C	B	
2	D	B	C	D	D	B	D	B	B

İNSANI YAŞAT KI DEVLET YAŞASIN

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	D	C	D	D	A	D	
2	B	C	C	D	D	B	D	D

AVRUPA'DA UYANIŞ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	C	D	B	B	C	A	C
2	D	B	B	B	B	B	D	C

DEĞİŞEN DÜNYA DEĞİŞEN OSMANLI

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	C	C	D	D	A	B	C
2	A	A	D	D	B	D	B	B

OSMANLI'DAN KALAN MİRASIMIZ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	A	D	C	A	D	D	C

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	D	B	D	D	B	D	B
2	B	A	B	B	A	B	D	B

BECERİ TEMELLİ TEST						
Test	1	2	3	4	5	6
1	D	B	A	C	B	
2	D	A	B	C	A	A

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

NEREYE YERLEŞELİM?

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ										
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	B	D	C	A	A	A	C	D	D

TABLO VE GRAFİKLERLE ÜLKEMİZ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	B	D	C	D	C	B	B
2	B	B	C	D	D	D	D	D

DOĞDUĞUN YER Mİ, DOYDUĞUN YER Mİ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	C	B	B	D	B	B	B	D

YERLEŞME VE SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜM VAR

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	C	C	A	B	C	A	C	A

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	B	D	A	A	C	C	B	B
2	C	A	C	D	D	C	D	D

BECERİ TEMELLİ TEST					
Test	1	2	3	4	5
1	B	A	B	A	
2	A	B	A	D	
3	D	C	A	A	D

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

KİL TABLETLERDEN AKILLI TABLETLERE

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ							
Test	1	2	3	4	5	6	7
1	B	D	B	A	D	A	D

BİLİMİN ÖNCÜLERİ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	A	D	D	D	C	C	C

HER YENİLİK GELECEĞİMİZE BİR KATKIDIR

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	C	D	D	C	A	D	A

ÖZGÜR DÜŞÜNCENİN BİLİME KATKISI

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	D	B	A	D	C	B	C

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	A	D	D	B	A	D	B	D
2	A	D	B	B	A	D	B	A

BECERİ TEMELLİ TEST						
Test	1	2	3	4	5	6
1	B	C	B	B	B	C
2	B	B	A	A	D	

ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM

TOPRAKTAN ÜRETİR, TOPRAĞI YÖNETİRİZ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	D	C	A	C	D	B	D
2	A	B	B	B	D	D	B	D

ÜRETİM TEKNOLOJİSİ HAYATIMIZI ETKİLİYOR

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	C	D	C	B	A	A	C	D

VAKIF DEMEK MEDENİYET DEMEK

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	C	B	B	D	D	D	C	B

İŞİN EHLİ İNSAN TETİŞTİRMEK

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	B	D	C	A	D	D	D	C

GELECEĞİN SENİN ELİNDE

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	B	B	A	B	D	A	C	D	C

DİJİTAL TEKNOLOJİ ÇAĞINDAYIZ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	B	B	C	D	C	C	D	B

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ								
Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	A	D	D	C	C	D	C
2	C	D	C	B	B	C	D	B

BECERİ TEMELLİ TEST						
Test	1	2	3	4	5	6
1	C	A	A	C	A	D
2	A	B	A	C	A	B
3	C	D	D	C		

ETKİN VATANDAŞLIK

DEMOKRASİ SERÜVENİ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	C	B	D	D	B	A	C	A	B
2	D	C	A	A	B	C	D	C	

ATATÜRK'TEN MİLETİMİZE ARMAĞAN

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	D	B	D	D	A	A	B	C

CUMHURİYETİ SEVİYORUM

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	B	C	A	D	A	A	C	A

HÂKİMİYET MİLLETİNDİR

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	D	A	C	D	D	C	B	D	

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	D	C	B	B	C	B	B

BECERİ TEMELLİ SORULAR

Test	1	2	3	4	5	6	7	8
1	D	D	D	B	A	D	C	B

KÜRESEL BAĞLANTILAR

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA BARIŞ

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	A	A	C	C	D	A	C	A

EKONOMİYE YÖN VEREN KURULUŞLAR

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	B	B	D	B	B	D	A	B	

İNSANLARI NASIL TANIYORUZ?

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	D	C	D	D	B	D	A	C	B

KÜRESEL SORUNLARA ÇÖZÜM ÜRETİYORUM

TANE TANE KAZANIM TESTLERİ									
Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	D	A	D	C	B	A	C	C

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTLERİ

Test	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	B	C	D	B	C	A	A	A	A
2	B	D	D	B	B	A	D	B	A

BECERİ TEMELLİ TEST

Test	1	2	3	4	5	6
1	D	A	D	B		
2	C	D	A	B	D	D
3	A	B	C	D	D	